

Novo djelo o povijesti Sabora

Ovogodišnje obilježavanje Dana državnosti u Hrvatskom saboru započelo je iznimnim izdavačkim događajem: predstavljanjem trećeg, završnog, sveska djela Ive Perića "Hrvatski državni sabor, 1848. - 2000." Time je iscrpno, znanstveno, a opet čitko i jasno pisano, obrađeno razdoblje građanskog hrvatskog Sabora. To je razdoblje pružanja otpora velikomađarskim težnjama za stvaranjem Ugarske od Karpata do Jadrana, kratkog ali važnog djelovanja bana Josipa Jelačića. Tada je Sabor postao predstavničko tijelo i time započinje razdoblje modernog parlamentarizma u Hrvatskoj.

Sva nastojanja Hrvata da se ostvari federalizacija Habsburške monarhije i da se ujedine hrvatske zemlje ostala su neispunjena i saborski život se stalno odvija u znaku borbe za očuvanje ostatka hrvatske državnosti, za veću samostalnost i obranu interesa. Kontinuitet djelovanja hrvatskog Sabora prekida se 1918. godine kad je proglašeno Kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca, a Saboru nije omogućeno da se izjasni o tom činu, što dovodi u pitanje njegov legitimitet. Prekid rada Sabora pokazuje kako Hrvatska u novoj državi zaostaje ne samo gospodarski, već i politički.

Nakratko 1942. djeluje Sabor, a potom neprekidno od 1945., međutim, ne može se govoriti o demokratskom parlamentu jer tim saborskim sazivima nisu prethodili slobodni izbori i jer nije bilo višestranačja. Demokratski hrvatski Sabor djeluje od 1990. godine i prvi saziv toga Sabora ispunio je povijesne ustavotvorne i državotvorne zadaće. U tom razdoblju Republika Hrvatska se pobjedom oduprla velikosrpskoj agresiji. Završni dio trećeg sveska obuhvaća i političke promjene ostvarene 3. siječnja 2000. godine i donosi podatke o današnjem sazivu Hrvatskog sabora.

Uvodno poglavlje prve knjige daje sažet pregled razdoblja saborske opstojnosti prije 1848. i predstoji istraživački rad koji će dati temeljit prikaz i te ranije povijesti hrvatskog Sabora. Autor Ivo Perić predlaže da se to obavi ekipnim radom. Opsežnim djelom "Hrvatski državni sabor, 1848. - 2000." dat je velik doprinos političkoj povijesnoj literaturi. Čitatelji će u njemu naći ne samo pouzdan prikaz povijesti hrvatskog Sabora, nego i niz zanimljivosti iz rada našeg parlamenta.

Ž.S.

strana

- Uvodnik urednika	2
- Svečana sjednica Hrvatskog sabora povodom obilježavanja Dana državnosti Republike Hrvatske	3
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona	7
- Prijedlog zakona o energiji; Prijedlog zakona o regulaciji energetske usluga; Prijedlog zakona o tržištu električne energije; Prijedlog zakona o tržištu nafte i naftnih derivata te Prijedlog zakona o tržištu plina	17
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektroprivredi	21
- Prijedlog zakona o društveno poticanoj stanogradnji	22
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otocima	29
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu	34
- Prijedlog zakona o Nacionalnoj zakladi za znanost, visoko školstvo i tehnološki razvoj Republike Hrvatske	37
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima za mladež	40
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o telekomunikacijama	41
- Prijedlog i Konačni prijedlog Zakona o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Razvojne banke Vijeća Europe za projekt povratka prognanika i izbjeglica u Republici Hrvatskoj - obnova i stambeno zbrinjavanje	45
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Razvojne banke Vijeća Europe za obnovu škola	46
- Konačni prijedlog zakona o sustavu obrane od tuče	47
- Konačni prijedlog zakona o Državnom odvjetništvu	53
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o lijekovima i medicinskim proizvodima	58
- Konačni prijedlog zakona o kulturnim vijećim	61
- Prijedlog Odluke o imenovanju članova Upravnog vijeća Hrvatske radiotelevizije	63
- Stajalište Odbora s rasprave: aktualno stanje, poremećena sigurnost građana i njihove imovine u Hrvatskoj a posebice u Zagrebu	64
- Izbori, imenovanja, razrješenja	64
- Odgovori na zastupnička pitanja	66

PRIKAZ RADA:

- SVEČANE SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 30. SVIBNJA POVODOM OBILJEŽAVANJA DANA DRŽAVNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE
- 12. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 25., 26., 27. TRAVNJA; 2., 3., 4., 23., 24., 25. I 31. SVIBNJA TE 1. LIPNJA 2001.

SVEČANA SJEDNICA HRVATSKOG SABORA POVODOM OBILJEŽAVANJA DANA DRŽAVNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE

Rat je završen - traje bitka za višestranačku, demokratsku i prosperitetnu Hrvatsku

Svečanom sjednicom Hrvatski sabor je 30. svibnja obilježio Dan državnosti.

Nakon odavanja počasti Domovini izvođenjem državne himne "Lijepa naša domovino", predsjedatelj **mr. Mato Arlović**, potpredsjednik Hrvatskog sabora pozdravio je nazočne zastupnike i uzvanike, a posebno predsjednika Republike Hrvatske, gospodina **Stjepana Mesića**, zatim: predsjednika Vlade Republike Hrvatske **Ivicu Račana** i nazočne članove Vlade Republike Hrvatske; nazočne čelnike stranaka zastupljenih u Hrvatskom saboru koji nisu zastupnici; dopredsjednika Ustavnog suda Republike Hrvatske **prof.dr. Petra Klarića**; predsjednika Vrhovnog suda Hrvatske **Ivicu Crnića** i nazočne predstavnike sudbene vlasti Republike Hrvatske; nadbiskupa zagrebačkog i predsjednika Hrvatske biskupske konferencije **msgr. Josipa Bozanića**; mitropolita zagrebačko-

ljubljskog **Jovana Pavlovića** u pratnji protonamjesnika **Milenka Popovića**; predsjednika Mešihata Islamske vjerske zajednice u Republici Hrvatskoj **muftiju hadži Šefka efendiju Omerbašića**; v.d. biskupa Evangelističke crkve u Republici Hrvatskoj **Andreasa Lukšu**; predsjednika židovske općine **dr. Ognjena Krausa**, glavnog rabina u Hrvatskoj **Kotela Danona**; nadalje pučkog pravobranitelja gospodina **Antu Klarića**; glavnu državnu revizoricu **Šimu Kراسić**; predsjednika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti **akademika Ivu Padovana**; rektore hrvatskih sveučilišta; načelnika Glavnog stožera oružanih snaga Republike Hrvatske **general pukovnika Petra Stipetića**; diplomatski zbor na čelu s doajenom zborna **Nj. E. Mons. Giulio Einaudiem**; zatim gradonačelnika Grada Zagreba i župane hrvatskih županija, sve

nazočne predstavnike gospodarskih, kulturnih, sportskih i javnih ustanova te druge nazočne uzvanike na sjednici.

Potom je, uz prisjećanje, minutom šutnje odana počast svim znanim i neznanim Hrvatima i drugim državljanima i građanima Hrvatske koji su dali živote u višestoljetnoj borbi za opstojnost Hrvata na ovim područjima i ostvarenje hrvatske države, a posebno onima koji su dali život u Domovinskom ratu, te prvom predsjedniku Republike Hrvatske dr. Franji Tuđmanu.

Nakon toga, odlomke iz govora **Stjepana Radića** u Hrvatskom saboru 22. veljače 1910., 16. lipnja 1915., te s posljednje saborske sjednice (u kontinuitetu) 29. listopada 1918., pročitao je dramski umjetnik **Vanja Drach**.

Potom se nazočnima obratio predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić**, riječima:

Država prava, ali prije svega i država dužnosti - **GOVOR PREDSEDNIKA SABORA ZLATKA TOMČIĆA**

"Poštovani gospodine predsjedniče Republike Hrvatske,

Poštovani gospodine predsjedniče Vlade Republike Hrvatske i članovi Vlade

Ekselencije,

Uvaženi vjerski velikodostojnici,

Dragi kolege zastupnici,

Ugledni gosti ovog visokog doma,

Iznad svega, dragi građani Republike Hrvatske,

Velika mi je čast pozdraviti Vas u Hrvatskom saboru, predstavničkom domu koji je izraz najviše volje svih Hrvata i hrvatskih građana i to baš danas 30. svibnja kada slavimo Dan hrvatske državnosti, prizivajući u sjećanje dan, kada je prije jedanaest

godina konstituiran naš prvi, višestranački, hrvatski Sabor.

Ovaj proljetni dan, koji je potaknuo uspostavu toliko dugo, vjekovno sanjane hrvatske države, nisu dočekali mnogi koji su za njeno ostvarenje uložili sve svoje ljudske, često i nadljudske napore, a prečesto i život sam.

Nema tome tako davno, kada je na referendumu ogromna većina hrvatskog naroda i njezinih građana, izriješkom odlučila da želi svoju neovisnu državu i time udarila temelje nove hrvatske državnosti.

Svi branitelji, državnici, dužnosnici, zastupnici, sve one nebrojene generacije znanih i neznanih hrvatskih ljudi, koje su svojim samoprijegom doveli Hrvatsku do samostalnosti nakon 30. svibnja 1990. godine, bili oni među živima ili ne, danas i ovdje su s nama, zauzimajući časno mjesto u povijesti svoga naroda.

Često se naglašava da je povijest civilizacija i njenih naroda pisana krvlju, nažalost, Hrvati su vjerodostojan primjer istinitosti ove tvrdnje.

Iako je povijest učiteljica života, i bliska prošlost potvrđuje da se njene lekcije ne uče lako. Barem ih nisu naučili oni koji su u bezumnoj agresiji devedesetih godina prošlog stoljeća pokušali našu domovinu i naš narod lišiti prirodnog i ljudskog prava da budu svoji na svome.

No nitko nigdje nije, do vijeka, mogao spriječiti ostvarivanje takovih prava, jer pravo naroda na samostojnost, ma kako ono tegobno i dugotrajno bilo ostvarivano, predvjet je samog življenja u ovom našem sloenom svijetu.

Iustitia vincit! Pravda pobjeđuje!

Domovinski rat je iza nas, ali je još uvijek tako živ i bolan u našim sjećanjima.

Taj obrambeni, pravedni i stvaralački, ali nametnuti rat, u kojem su mnogi mladi ljudi sa idealizmom položili svoje živote za Hrvatsku, ljudi čija nam prisutnost danas, kada domovinu treba izgrađivati, izraženo nedostaje, sveti je temelj naše državnosti.

Zato želim svim obiteljima, roditeljima, udovicama i djeci poginulih, posebno djeci koja su ostala bez roditelja i skrbnika, lišeni, u svojoj najranijoj i najosjetljivijoj dobi, one iskonske ljubavi koju samo roditelj može pružiti djetetu, prisiljeni da prerano odrastaju, izraziti svoje duboko suosjećanje.

No uz suosjećanje tu je i naša obveza da izgrađujemo društvo u kojem će oni osjećati da su njihovi očevi, sinovi i supružnici položili svoje živote sa svrhom i razlogom!

Zato našoj cjelokupnoj mladoj generaciji treba biti pružena prilika da aktivno sudjeluje u svim sferama društvenog života i da poticana

žrtvama koje su njihovi vršnjaci podnijeli u Domovinskom ratu, sa žarom svojstvenom mladošću, gradi Hrvatsku po mjeri svakog čovjeka.

U krajnjoj liniji: Na mladima svijet ostaje!

Svim braniteljima, svim onima koji su prošli pakao agresije na našu domovinu i za nju se izborili i dočekali ostvarenje cilja za koji su se nesebično i bez ostatka žrtvovali, često s trajnim posljedicama po svoje zdravlje, želim da, lišeni gorčine, ostatkom svojih snaga, prionu, zajedno sa svim građanima Hrvatske, zahtjevnom zadatku daljnjeg izgrađivanja moderne i demokratske države za koju su se svesrdno zalagali nedavnih ratnih godina.

Svjestan prisutnosti određenih nezadovoljstva koja vladaju u redovima branitelja, svjestan i određenih objektivnih pa i subjektivnih slabosti vlasti u kojoj i sam sudjelujem, poručujem im:

Neupitne su Vaše zasluge za ostvarivanje naše slobode i stoga su neupitna i Vaša prava. No, da bi se ona ostvarila u svojoj punini, mi moramo zajedničkim snagama graditi našu domovinu kao stabilnu, demokratsku i gospodarski prosperitetnu, modernu, europsku državu.

Državu prava, ali prije svega, i državu dužnosti!

Bitka za tu višestranačku, demokratsku i prosperitetnu Hrvatsku nije manje zahtjevnost od bitke koja se vodila za ostvarivanje hrvatske države.

Ona, na sreću, ne traži polaganje života, ali traži svaki dan iznova odgovorno i časno življenje, toleranciju, poštovanje etičkih normi i ulaganje maksimalnih napora svakog pojedinca na kvalitetnom uređenju doma koji se zove Hrvatska!

Premalo nas je da bi itko bio izuzet od ovog zadatka.

Stoga zahvaljujem i svim Hrvatima izvan domovine što su se odazvali i što se odazivaju njegovom izvršavanju.

Naša osobna savjest treba biti mjerilo kojim ćemo sami sebe ocjenjivati pri ispunjavanju ove odgovorne zadaće.

I bude li tome tako, neće biti dvojbi da će Hrvatska procvasti.

Ovo traži upornost i ustrajnost i dosljednost, jer i drevna poslovica kaže: "Rim se nije izgradio preko noći".

Tako zamišljena Hrvatska, u kojoj će svi izvršavati svoje dužnosti,

osigurati će, nastavno, i sva prava onima kojima ona pravično pripadaju.

Lakši put ne postoji. Prečice ne mogu dovesti do cilja.

Gospođe i gospodo,

Dragi prijatelji i suputnici na ovom putu,

Ovo je svečarska prigoda i, iako bremeniti problemima i svjesni dugog i teškog puta pred nama, nismo manjkavi niti u postignućima.

Mlada država poput naše traži dobar vjetar u jedra, a najbolji su vjetar neki već postignuti rezultati i optimističan stav za koji se trebamo zalagati.

Početak prošle godine hrvatsko je biračko tijelo dalo svoje povjerenje novoj, demokratskoj vlasti šestorke, koju je i međunarodna zajednica prepoznala kao partnera.

Naglasili smo svoju prirodnu, europsku orijentaciju.

Hrvatska se otvorila Europi i svijetu, a Europa i svijet su se otvorili Hrvatskoj.

U vrlo kratkom roku parafirali smo Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju s EU. Izborili smo se za individualno vrednovanje hrvatskih napora u približavanju zapadno-europskim standardima, koje vodi, u doglednoj budućnosti, u članstvo u Europskoj uniji - strateškom cilju hrvatske vanjske politike.

Ni ovaj put nije brz i lak i pored pogodnosti traži i određene ustupke.

No bez odricanja nema i ostvarivanja viših ciljeva.

Tako je i u životu svakog od nas zasebno, pa je tako i životu država.

Važno je da, u konačnici, dobiveno nosi prevagu nad uložanim.

Okrenutost Hrvatske euroatlantskim integracijama njezin je neupitni smjer kretanja.

Punopravno članstvo u NATO savezu, kojem se Hrvatska približava zadovoljavajućim tempom, njezino članstvo u Partnerstvu za mir i pomak koji će ostvariti kroz Vilnius skupinu, ubrzo će prilagodbu Hrvatske vojske zapadnim standardima i pomoći joj u ustrojavanju moderne, operativne i profesionalne obrambene vojne snage.

Ulazak u brojne svjetske organizacije i forume, kao što je npr. Svjetska trgovinska organizacija (WTO), djeluje stimulativno na ubrzanje dosizanje razina propisanih svjetskim standardima i u perspektivi osigurava kompatibilnost i konkurentnost hrvatskih proizvoda i usluga.

Ponekad nam se čini da su uvjeti preteški, ali, opredijeljeni za tržišno gospodarstvo, svjesni smo da konkurencija treba biti poticaj za ostvarivanje bolje kvalitete naše ponude na svim razinama.

Naravno, pri tome se ne smije gubiti iz vida zaštita vitalnih nacionalnih, gospodarskih interesa.

Među takve hrvatske interese svakako spada i briga o hrvatskim manjinama u bližem okruženju i cijelom svijetu. Njima poručujem: uvijek ćemo voditi računa o vama, a vi, u svojim sredinama, radite na podizanju ugleda Hrvatske. Na taj način pomoći ćete i sebi i matičnoj domovini.

Dragi prijatelji,

Radeći na dobrosusjedskim odnosima, naša država ostvaruje prvu pretpostavku općeg razvoja, a to je stabilnost.

Tako kroz svoju sve aktivniju ulogu u Paktu o stabilnosti i djelujući u brojnim regionalnim organizacijama srednje-europsko-sredozemnog kruga, potvrđuje svoju izvornu geopolitičku pripadnost.

Stasajući iz uloge "primatelja politike" prema ulozi "kreatora politike", naravno, sukladno svojoj realnoj snazi, postajemo inicijatori uvođenja određenih elemenata u multilateralne forume.

Primjer za ovo je nedavno prihvaćena hrvatska inicijativa za uvođenje parlamentarne dimenzije u Jadransko-jonsku inicijativu, prigodom prvog susreta predsjednika parlamenata država sudionica ove inicijative i njihovih izaslanika, ove godine u Zadru.

Regija kojoj naša država dijelom pripada daleko je od idealnog okruženja za realizaciju održivog razvoja, kojem smo okrenuti.

Susjedne zemlje, poput Bosne i Hercegovine, i neke ostale države, u našem užem i širem zemljopisnom okruženju, ili su u procesu traženja političkog modela po kojem bi uspješno funkcionirale ili pak imaju krizna žarišta koja tinjaju ili se čak razbuktavaju, te ih ometaju u ostvarivanju zacrtanog.

Međunarodna zajednica, ali i sama hrvatska vlast, želi da Hrvatska bude demokratskim primjerom i faktorom stabilnosti na ovim trusnim područjima i da svojim razvojem i djelovanjem potakne svoje susjede na ostvarivanje istog.

Mi smo uvijek spremni, na načelima jednakopravnosti i međusobnog uvažavanja, radeći demokratske

metode, među kojima su dijalog i tolerancija temeljno oruđe, biti aktivnim sudionicima rješavanja problema u našem okruženju, te na taj način pridonositi prestanku "govora oružja".

Svjesni smo da stanje oko nas neizravno, a ponekad i izravno, utječe i na našu dobrobit.

Ni pod koju cijenu nećemo prihvatiti bilo kakve nametnute asocijacije ili integracije, pomno čuvajući teško stečenu slobodu.

Inzistirali smo, inzistirat ćemo i ustrajati na našoj individualnosti i prepoznatljivosti u cilju očuvanja nacionalnog identiteta kao najvrednijeg dragulja našeg nacionalnog bogatstva, ali i protuteže današnjem ubrzanom globalizirajućem svijetu. To, niti u kojem slučaju, ne znači da ćemo se pretvoriti u egoiste, nespregnne da prijateljski pruže ili prihvate nečiju ruku.

Hrvatski sabor, u svjetlu rastuće uloge parlamentarne diplomacije, svojim brojnim sudjelovanjima, putem stalnih saborskih izaslanstava u parlamentarnim skupštinama međunarodnih organizacija kao što su Vijeće Europe, Europska organizacija za sigurnost i suradnju, Srednje-europska inicijativa, skupština NATO-a i druge, stalno promiču hrvatske interese i sudjeluje u međunarodnim zbivanjima.

Suradnje bilateralnog i multilateralnog tipa na razini predsjednika parlamenata, kao i suradnje raznih parlamentarnih odbora sa svojim inozemnim inačicama, utiru put većem prepoznavanju Hrvatske kao demokratskog i aktivnog čimbenika šire političke scene.

Diplomacija i parlamentarna diplomacija, kao rastuća snaga, moraju biti u funkciji stvaranja povoljnijeg dojma ili razbijanja predrasuda o našoj zemlji, a i u cilju privlačenja zdravog investicijskog kapitala koji će, među ostalim, sudjelovati u ubrzanom oporavku gospodarstva.

Otvaranja, umjesto zatvaranja radnih mjesta, uslijedit će nakon stvaranja realnih pretpostavki za privlačenje raznih ulagača, temeljem opće prihvaćenih i standardiziranih normi, koje će pojednostaviti ulaganja.

Svaka prepoznatljiva poduzetnička ideja i zatvorena konstrukcija mora dobiti poticaj za svoju realizaciju.

Malo i srednje poduzetništvo velika je snaga modernih ekonomija i Hrvatska, koja u tome ima i tradiciju,

treba razvijati i poticati nama svojstveni poduzetnički duh.

Strategija razvoja Republike Hrvatske, koju će Vlada uskoro uputiti i na saborske klupe i oko koje će biti provedena šira javna rasprava, predočit će kompleksnu ali cjelovitu viziju našeg razvoja, primarno gospodarstva, koji treba biti generatorom našeg izlaska iz složene ekonomske situacije.

Nastavak privatizacije, temeljen na pravednim rješenjima vlasničkih odnosa, kao pretpostavka tržišne orijentacije, jedan je od odgovornih poslova pred nama.

Doba u kojem živimo doba je znanosti, prije svega prirodnih znanosti koje, ubrzano stvarajući nove tehnologije, bitno određuju i društvene promjene.

Oduvijek se govorilo da je znanje moć, no danas je to, možda više nego ikad, neprijeporna istina.

Mi, svojim znanstvenim potencijalima moramo sudjelovati u razvoju znanosti ali isto tako moramo, na širem planu, naučiti rabiti već dosegnutu razinu znanstvenih otkrića. Rabiti ih na našu korist, vodeći se etičkim principima i štiteći naš okoliš.

U današnjem svijetu nitko nikoga ne čeka da uhvati korak, stoga to moramo učiniti sami.

S tim u svezi, zahvaljujem mnogim znanstvenicima i nebrojenim prosvjetnim i zdravstvenim djelatnicima što, iako često neprepoznati i nedovoljno nagrađeni za svoj trud, ustraju na svojim zadacima. Njihov rad je temeljnim zalogom naše budućnosti.

Pojednostavljivanje postupaka, odbacivanje raznoraznih suvišnosti, smanjivanje troškova, i veće međusobno suglasje na svim razinama državne uprave, ubrzat će i proces oporavka našeg cjelokupnog gospodarstva, koje će, zatim, moći adekvatno nagraditi i rad ljudi u, takozvanim, neproizvodnim djelatnostima.

Sve društvene kategorije tada će uživati svoja stečena prava i socijalna država imat će realne snage za ostvarivanje punine svoje nakane. Tako će se realizirati i povratak svojim domovima svih onih, koji su već dugo vremena, zakinuti za svoje temeljno ljudsko pravo na dom.

Ipak moramo naučiti da se troši onoliko koliko se zaradi. Svi krediti jednom dođu na naplatu.

Dragi kolege,
Poštovani visoki gosti,
Promjenom Ustava ove godine Hrvatska se, napuštajući bivši polupredsjednički sustav, okrenula čistom parlamentarnom sustavu, i tim činom potvrdila svoje neprijeporno demokratsko usmjerenje.

Preraspodjela vlasti vratila je izvornu vlast njenom ishodištu-Hrvatskom saboru te posljedično i hrvatskoj Vladi. No samo sinergijom, zajedničkim usklađenim djelovanjem svih konstitutivnih nositelja vlasti, predsjednika države, Vlade i Hrvatskoga sabora, željeni rezultati neće izostati.

Hrvatski je sabor ove godine postao jednodoman, vrativši se svojoj tradiciji. Dakako da nije samo tradicija bila razlogom za ukidanje gornjeg doma Hrvatskoga sabora. Potreba brzog i učinkovitog usklađivanja našeg zakonodavstva sa zakonodavstvom Europske unije, uz, ne manje važne razloge smanjenja odnosno racionalizacije sredstava, koje svi moramo slijediti, bili su odlučujući faktori pri donošenju odluke o uvođenju jednodomnog Sabora.

Unatoč tomu, postoji otvorena mogućnost da se u budućnosti, kada ostvarimo zacrtani gospodarski napredak i predemo križni put oporavka našeg gospodarstva, ukaže,

možda, potreba za uvođenjem jednog doma snažnih regija, koji će, svoje gospodarske, političke i druge interese, izražavati kroz takav saborski dom.

Jedno je sigurno: Demokracija je živi proces koji traje i nikad je nema previše.

I nikada nije tako uspješna da ne bi mogla biti uspješnijom!

Ona je izraz i vladavina volje naroda, a narod čine ljudi.

Mi, ljudi, po definiciji, nismo savršeni ali su naša stremljenja okrenuta ostvarivanju što savršenijeg.

Protekli lokalni izbori su iza nas. Njihovi rezultati izraz su volje građana izišli na izbore. Ti rezultati, ma koliko neki bili zadovoljni odnosno nezadovoljni njima, potvrđuju demokratsku orijentaciju naših ljudi.

Višestranačje je neprijeporna činjenica i ono upućuje na potrebu našeg međusobnog dogovaranja i iznalaženja međusobno prihvatljivih rješenja u svrhu postizanja dobrobiti za naše društvo.

Sve konstruktivne snage u našoj državi, trebaju usuglašeno nastaviti graditi ovu jedinu nam domovinu.

Pobjednici bez trijumfalizma, a oni koji su trenutno lošije prošli na izborima, bez defetizma.

Ionako nam je svima opomena nizak odaziv birača, što je poruka za sebe.

Moramo prepoznati tu poruku i svojim daljnjim, zajedničkim radom, ukloniti razloge koji su do nje doveli.

Jer može nam biti teško, ili ponekad lako, ali nam zaista ne smije biti svejedno!

Nikome u ovoj našoj prelijepoj, bogomdanoj domovini ali krvlju i znojem mnogih generacija zasluženoj državi, ne smije biti svejedno!!

Ljudski je ponekad posustati ali je nedopustivo odustati.

Današnji dan, u slavu kojeg smo se svi ovdje okupili, Dan hrvatske državnosti, i svi oni kojih ovdje nema a živjeli su i dali živote za taj dan, obvezuju nas da samo moderna, demokratska, europska Hrvatska, Hrvatska dobrobiti za sve svoje građane, opravdava sve one nesebično uložene napore i prinesene žrtve.

Koliko budemo vjerovali sebi i svojim snagama, toliko će nam i drugi vjerovati.

Nastavimo složno graditi Lijepu našu !

Svim građanima Republike Hrvatske i svima Vama želim sretan Dan državnosti" - rekao je na kraju gospodin Tomčić.

Dopune dnevnog reda:

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Razvojne banke Vijeća Europe, za projekt povratka prognanika i izbjeglica u Republici Hrvatskoj - obnova i stambeno zbrinjavanje (predlagatelj: Vlada RH);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju okvirnog Ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Razvojne banke Vijeća Europe za obnovu škola (predlagatelj: Vlada RH);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakon o izmjenama i dopunama

Zakona o telekomunikacijama (predlagatelj: Vlada RH);

- Konačni prijedlog zakona o sustavu obrane od tuče (predlagatelj: Vlada RH);

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o lijekovima i medicinskim proizvodima (predlagatelj: Vlada RH);

- Konačni prijedlog zakona o kulturnim vijećima (predlagatelj: Vlada RH);

- Prijedlog zakona o nacionalnoj zakladi za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj Republike Hrvatske (predlagatelj: Vlada RH);

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima za mladež (predlagatelj: Vlada RH);

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu (predlagatelj: Vlada RH);

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otocima (predlagatelj: Vlada RH);

- Prijedlog zakona o društveno poticajnoj stanogradnji (predlagatelj: Vlada RH);

- Prijedlog zakona o školskoj štednji i državnom poticanju školske štednje (predlagatelj: Vlada RH);

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA OBITELJSKOG ZAKONA

U prvom planu zaštita interesa djeteta

Na sjednici krajem svibnja Hrvatski sabor je, nakon kraće rasprave, jednoglasno prihvatio Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona. Osnovni je cilj ovog noveliranja pojačati zaštitu prava i interesa djeteta. U tu se svrhu, među ostalim, osjetno skraćuje postupak utvrđivanja odnosno osporavanja očinstva ili materinstva, te predviđaju novčane kazne (do 10 tisuća kuna) ili kazna zatvora (do 60 dana), a i izricanje zaštitnih mjera, osobama koje se nasilnički ponašaju u obitelji.

Svi klubovi zastupnika poduprli su predložene izmjene, ali se nisu suglasili s predviđenom liberalizacijom bračnog prava. Naime, prijedlog da se u iznimnim slučajevima dopusti sklapanje braka između bratića i sestrične, uz sudsko odobrenje, smatraju skandaloznim i nedopustivim, odnosno rodoskrvnućem (izuzetak je Klub zastupnika HNS-a i LS-a koji drži da je to u skladu s europskim normama a da su primjedbe posljedica predrasuda). Sudionici u raspravi su posebno pozdravili odredbe koje bi trebale pridonijeti sprječavanju nasilja u obitelji, ali su se usprotivili tome da se sredstva iz Državnog proračuna troše za nabavu svečane odjeće matičarima.

Na inicijativu Kluba zastupnika SDP-a zastupnici su obvezali Vladu RH da do drugog čitanja ovog propisa pripremi i uputi u saborsku proceduru potrebne zakonske izmjene kako bi se omogućilo formiranje posebnih odjela pri sudovima koji bi se bavili obiteljsko - pravnim odnosima i tako osiguralo premještanje dijela ovlasti centara za socijalnu skrb u sudbeno odlučivanje. Vlada je ujedno zadužena da pronade prijedlog zakonskog rješenja kojim bi se osiguralo trenutačno udaljenje iz obitelji osobe koja se nasilnički ponaša.

Sukladno prijedlogu Kluba zastupnika HSLS-a donesen je zaključak kojim se Vladu obvezuje da novele Obiteljskog i Zakona o socijalnoj

skrbi, u drugom čitanju, Hrvatskom saboru dostavi istovremeno.

UVODNO IZLAGANJE

Objasniavajući zastupnicima predložene izmjene i dopune ministar rada i socijalne skrbi **Davoriko Vidović** spomenuo je da se radi o prvom noveliranju relativno novog zakonskog propisa (u primjeni je nešto manje od dvije godine). Naglasio je da nije riječ o reformskom zakonu, već o namjeri predlagatelja da se u postojeći Zakon ugrade nova i dopune ona zakonska rješenja koja su se u praksi pokazala poželjnim, a i da se, pridonese hitnosti postupanja radi zaštite interesa djeteta (npr. kod utvrđivanja materinstva i očinstva). Druga je zadaća bila omogućiti donošenje podzakonskih akata nužnih za rad društvenih čimbenika zaduženih za primjenu Obiteljskog zakona, kao i za praćenje i analizu zaštite prava i interesa djece. Predloženim zakonom ispravile bi se i pogreške nastale omaškom pri zadnjoj redakciji tog zakona, te provelo terminološko usklađivanje pojedinih pojmova samog Zakona a i usklađivanje s odredbama Zakona o socijalnoj skrbi. Predlaže se i brisanje nekih članaka zadržanih iz ranijih zakonskih tekstova koji nikada nisu primijenjeni u praksi ili su teško primjenjivi. I, najzad, određene odredbe ovog zakona treba usuglasiti s rješenjima drugih zemalja, kako bi se olakšalo priznanje isprava sačinjenih u inozemstvu.

U nastavku se osvrnuo na pojedina zakonska rješenja odnosno nove institute. Napomenuo je da se sužavanjem kruga srodnika koji ne mogu međusobno sklopiti brak, sa šestog na četvrti stupanj pobočne loze, u zakon vraća odredba koja je u hrvatskom zakonodavstvu bila prisutna stotinjak godina i koja je sukladna s rješenjima drugih europskih zemalja. Uostalom, javnost se previše bavi ovom famoznom pričom o bratićima i sestrićima, tako da manje bitna pitanja

stavljaju u drugi plan neke važnije institute predložene ovim novelama. Ilustracije radi spomenuo je odredbu koja omogućava centru za socijalni rad da, osim roditeljima, i baki ili djedu koji ne živi s djetetom zabrani da mu se neovlašteno približavaju i uznemiruju ga. U slučaju da ne poštuju tu zabranu centar može pokrenuti prekršajni postupak. Značajno je poboljšanje i izmjena članka 118. kojom se definira pojam nasilničkog ponašanja u obitelji, te krug osoba na koje se odnosi, a i krug ovlaštenika za pokretanje prekršajnog postupka.

Zahvaljujući predloženim izmjenama postupak utvrđivanja očinstva ili materinstva sudskim putem, koji sada u prosjeku traje 5 do 6 godina, skratio bi se na 3 mjeseca.

Rješenjem predviđenim u članku 49. pojačava se zaštita interesa djeteta, na način da mu se za vrijeme trajanja izvanparničnog sudskog postupka radi oduzimanja roditeljske skrbi imenuje privremeni skrbnik. Zahvaljujući predloženim izmjenama postupak utvrđivanja materinstva i očinstva sudskim putem, koji sada u prosjeku traje 5 do 6 godina, skratio bi se na 3 mjeseca. Izmjenom članka 362. postojećeg Zakona predviđeno je da će se osoba koja se u obitelji nasilnički ponaša kazniti za prekršaj novčanom kaznom do 10 tisuća kuna ili kaznom zatvora do 60 dana. Budući da se samo izricanje kazni dosad nije uvijek pokazalo efikasnim u otklanjanju daljnjeg nasilničkog ponašanja u obitelji, predviđaju se i zaštitne mjere koje bi trebale pripomoći da zlostavljač promijeni svoje ponašanje (npr. obvezno liječenje od ovisnosti, obvezno psihijatrijsko liječenje ili sudjelovanje u postupku psihosocijalne terapije). U slučaju da se

nasilnik ne pridržava tih mjera predviđene su dodatne kazne.

Sužavanjem kruga srodnika koji međusobno ne mogu sklopiti brak, sa šestog na četvrti stupanj pobočne loze, u Zakon se vraća odredba koja je u hrvatskom zakonodavstvu bila prisutna stotinjak godina i koja je sukladna s rješenjima drugih europskih zemalja.

U zaključnom dijelu izlaganja ministar Vidović je spomenuo i prigovor koji se posljednjih mjeseci čuo u javnosti da centri za socijalnu skrb još uvijek imaju ovlasti u pitanjima koja bi, prema našem Ustavu i međunarodnim konvencijama trebala biti u nadležnosti sudova. Najavio je da će se radi usklađivanja s Europskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava te s ustavnim rješenjima zacijelo morati donijeti novi Obiteljski zakon kojim bi se dio ovlasti centara za socijalnu skrb prenio na redovne sudove. Budući da se obiteljski sudovi ne mogu brzo uspostaviti (to bi zahtijevalo znatna financijska sredstva i dodatnu edukaciju sudaca) vjerojatno će se ići na neka prijelazna rješenja, u suradnji s Ministarstvom pravosuđa. U tom kontekstu spominje se mogućnost da redovni sudovi imaju posebne odjele ili specijalizirane suce koji bi se bavili obiteljskim pravom, a i to da bi upravni sudovi mogli postati sudovi s punom jurisdikcijom.

RADNA TIJELA

Matični Odbor za obitelj, mladež i šport podržao je većinu predloženih izmjena i dopuna Obiteljskog zakona koje su usmjerene na veću zaštitu interesa djeteta te djelotvorniju zaštitu od nasilja u obitelji. Najveću pažnju članova Odbora izazvalo je rješenje predviđeno stavkom 2. članka 6. prema kojem bi, iznimno, iz opravdanih razloga, sud mogao u izvanparničnom postupku dopustiti sklapanje braka između djece sestara i braće te djece polusestara i polubraće. O takvoj mogućnosti bilo je riječi i prilikom donošenja Obiteljskog zakona krajem 1998. godine, ali je to rješenje odbačeno,

podsjeca se u Izvješću Odbora. Unatoč pojašnjenju predstavnika predlagatelja da se ovom odredbom Obiteljski zakon usklađuje s Kanonskim zakonom te da je, prema tumačenju genetičara, rizik da se u takvom braku rodi retardirano dijete jedva nešto veći nego u ostaloj populaciji, Odbor je zauzeo stajalište da bi spomenutu odredbu trebalo brisati. Podržao je, međutim, odredbe članka 33. kojima se precizira pojam nasilničkog ponašanja i krug osoba na koje se odnosi nasilničko ponašanje u obitelji, te članka 66. kojim se pooštava kazna za takvo ponašanje. S tim u svezi članovi Odbora su razmotrili i primjedbe koje im je dostavila udruga za pomoć ženama u krizi "O-ZONA". Njima se, među ostalim, zahtijeva da se nasilničko ponašanje u obitelji, koje je ovim Zakonom tretirano kao prekršaj, tretira kao kazneno djelo (predstavnik predlagatelja je napomenuo da to nije predmet obiteljskog već kaznenog zakonodavstva).

Društvo roditelja "BIOS", čija je predstavnica bila nazočna sjednici Odbora, predložilo je, među ostalim, dopunu članka 40. novim stavkom kojim bi se utvrdilo da se podaci o eventualnom nasilju vezanom uz okolnosti začeća i rođenja djeteta, kao i činjenice nasilja koje su prethodile posvojenju djeteta, vode odvojeno od spisa predmeta posvojenja. Smatra se, naime, da bi dijete trebalo poštediti takvih traumatičnih detalja vezanih uz njegovo posvojenje.

Na sjednici je, među ostalim, rečeno da matičare financiraju jedinice lokalne samouprave (za svako vjenčanje dobivaju naknadu) te da, stoga, ne bi trebalo izdvajati posebna sredstva iz Državnog proračuna za njihovu svečanu odjeću.

Odbor za pravosuđe razmatrao je predloženi Zakon kao zainteresirano radno tijelo, u dijelu koji se odnosi na nadležnost i djelatnost sudbenih tijela. Članove tog radnog tijela je također interesirala svrha predložene odredbe koja, iznimno, omogućava sklapanje braka između bratića i sestrični. Uz primjedbe pravno-tehničke naravi na članke 8., 9., 10. i 51. članovi Odbora upozorili su i na činjenicu da se Zakonom o prijestupima i prekršajima, koji je u postupku donošenja, zatvorska kazna predviđa samo za prijestupe a ne i za prekršaje. Također je izraženo mišljenje da se zaštitne mjere iz stavka 2. članka 66. predloženog Zakona mogu izreći

samo uz stručno vještačenje, dok rješenje iz stavka 3. tog članka, koje propisuje kaznu za neizvršavanje kazne, predstavlja svojevrsnu "kaznu na kaznu".

Odbor se založio i za izmjenu članka 101. temeljnog Zakona koji nije obuhvaćen ovim novelama te dodavanje novog članka 302 a. koji bi mogao glasiti: "Pravomoćnu odluku o tome s kojim će roditeljem dijete živjeti i o roditeljskoj skrbi sud može, na temelju tužbe roditelja ili djeteta koje je sposobno shvatiti značenje i pravne posljedice svojih radnji, zamijeniti novom odlukom, ako to zahtijevaju promijenjene okolnosti." Obrazloženje ovih dvaju prijedloga svodi se na upitnost usklađenosti rješenja prema kojem centar za socijalnu skrb, dakle tijelo državne uprave, mijenja sudske odluke, s Ustavom RH.

U sveobuhvatnoj raspravi na sjednici Odbora za ravnopravnost spolova naglašeno je, među ostalim, da treba podržati sklapanje ugovora o uređivanju pravnih odnosa države i s drugim vjerskim zajednicama, čime bi se osigurala pravna valjanost brakova sklopljenih prema zakonima pojedine vjerske zajednice te spriječilo stvaranje nejednakosti između njih pred zakonom. Većina članova Odbora je mišljenja da odredbu kojom se omogućuje sklapanje braka između bratića i sestrične treba izostaviti jer ne odgovara odredbama Kanonskog zakona na koje se poziva predlagatelj, a ujedno omogućava široko interpretiranje riječi "opravdani razlozi" za dopuštanje sklapanja takvog braka.

Posebnu pažnju Odbor je posvetio problematici nasilja u obitelji te poštivanja načela ravnopravnosti spolova. Naime, članovi tog radnog tijela smatraju nespornim da se uređenje obiteljskih odnosa mora temeljiti na načelu ravnopravnosti spolova, što bi trebalo navesti i u uvodnim odredbama Obiteljskog zakona (riječ je o ustavnoj kategoriji, potvrđenoj nizom međunarodnih konvencija). Mišljenja su da zakonske odredbe koje govore o izjašnjavanju majke o imenu oca djeteta, treba ujednačiti. Prijeko je potrebno, naime, pronaći najbolju formulaciju kojom bi se majci dala mogućnost izbora da, prilikom upisa djeteta u maticu rođenih, navede ime oca ili ne. Obrazloženje - nerijetko je i za majku i za dijete bolje da se ne navodi ime oca (incestualne veze, slučajevi silovanja, i sl.).

Podsjećaju, također, na činjenicu da je predloženim izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona preciznije definirano nasilničko ponašanje u obitelji te dana mogućnost pokretanja prekršajnog postupka. Prema Kaznenom zakonu nasilničko ponašanje je kazneno djelo koje povlači kaznu zatvora od 3 mjeseca do 3 godine. Međutim, u praksi se ova odredba, iz niza razloga, gotovo ne koristi. Budući da se radi o iznimno osjetljivoj i važnoj problematici, Odbor predlaže da nadležno ministarstvo u što kraćem vremenu utvrdi mogućnost osnivanja odjela za obiteljsko pravo pri postojećim sudovima, te da uz praćenje provedbe ovog Zakona, pristupi izradi posebnog zakona o sprječavanju nasilja u obitelji.

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog Zakona uz više primjedbi i prijedloga: U prvom redu, predlaže da se iz članka 6. izostavi odredba stavka 2. te da se zadrži postojeće rješenje. U obrazloženju tog prijedloga navodi da se u iznimnim slučajevima može sklopiti crkveni brak koji konzumira brak s građansko-pravnim učincima. Smatra, nadalje, da u izmijenjenom stavku 2. članka 128. postojećeg Zakona treba predvidjeti pristanak obaju roditelja ako je drugi roditelj poznat (radi se o slučaju kad dijete posvaja maćeha ili očuh). Zalaže se i za zadržavanje odredbe stavka 3. tog članka u kojoj stoji da pristanak roditelja mora biti izričit u odnosu na vrstu posvojenja.

Mišljenja je, također, da bi trebalo preispitati rješenje izmijenjenog stavka 6. članka 141. prema kojem roditelj koji na dan pravomoćnosti odluke o posvojenju nije bilo stranke u postupku ne bi imao pravo uvida u očevidnik i spise predmeta. Članovi Odbora predlažu da se zadrži sadašnje rješenje, prema kojem se to ne dopušta roditelju kojem je oduzeta roditeljska skrb ni onome koji je pristao da dijete posvoje njemu nepoznati posvojitelji.

Spomenimo i sugestiju tog radnog tijela da se odredbe izmijenjenog članka 362. preispitaju u odnosu na slične odredbe Kaznenog zakona.

RASPRAVA

Prije početka rasprave javili su se za riječ izvjestitelji odbora. Sa stavovima Odbora za zakonodavstvo zastupnike je upoznala predsjednika

tog radnog tijela **Ingrid Antičević-Marinović**. O stajalištima Odbora za obitelj, mladež i šport izvjestio ih je **dr. Ante Simončić**, dok je u ime Odbora za ravnopravnost spolova govorila **Gordana Sobol**.

Država nema novaca za odijela matičara

Budući da je obitelj po Ustavu RH pod osobitom zaštitom države, HSS se ne protivi noveliranju Obiteljskog zakona, iako se radi o relativno novom zakonskom tekstu (donesen 1998. a počeo se primjenjivati od 1. srpnja 1999.) izjavila je njihova glasnogovornica **Ljubica Lalić**. Smatraju, međutim, neozbiljnim prijedlog predlagatelja da se dopunom članka 15. ozakoni obveza da matičar pri sklapanju braka mora nositi svečanu odjeću. To više što iz obrazloženja proizlazi da bi se ta odjeća nabavljala sredstvima iz Državnog proračuna. Izračunala je da bi za tu namjenu trebalo izdvojiti najmanje 2,125,000.00 kuna (ima li se u vidu da u Hrvatskoj radi 850 matičara) i to u okolnostima nedostajućih sredstava za isplatu dječjih doplatka i porođiljnih naknada. Spomenuta bi odredba, kaže, možda mogla naći mjesto u zakonu, ali bez obveze države da proračunskim sredstvima kupuje matičarima odijela.

U nedostatku sredstava za dječje doplatke i porođiljne naknade država nema novaca da matičarima kupuje svečanu odjeću.

Po ocjeni Kluba zastupnika HSS-a u obrazloženju se ne navode uvjerljivi i logični razlozi ni za intervenciju u članak 26. stavak 2. koji predviđa da iznimno, zbog opravdanih razloga, sud može u izvanparničnom postupku dopustiti sklapanje braka osobi koja je navršila šesnaest godina, ako utvrdi da je mentalno i tjelesno zrela za brak te da je brak u njezinu interesu (predlaže se brisanje riječi "zbog opravdanih razloga"). Prema kanonskom pravu, podsjeća zastupnica, muška osoba prije navršene šesnaeste godine, a ženska prije četrnaeste, ne mogu sklopiti valjanu ženidbu (to potvrđuje i mišljenje medicinskih stručnjaka).

Spomenula je, nadalje, da haesesovci pozdravljaju prijedlog za

dopunu stavka 4. spomenutog članka prema kojoj sud, odlučujući o zahtjevu maloljetne osobe, mora saslušati i osobu s kojom maloljetni podnositelj zahtjeva želi sklopiti brak.

Haesesovci se, inače, oštro protive mogućnosti sklapanja braka između djece sestara i braće te polusestara i polubraće, predviđenoj izmjenama članka 28. Po njihovu mišljenju takav bi brak bio rodoskrvnuće. Stoga upozoravaju na oprez kod izvlačenja zaključaka iz izvedenog tumačenja Kanonskog zakonika. Smatraju, naime, da "opravdani razlozi" za iznimno dopuštenje braka između bratića i sestrični, zahtijevaju dublju analizu ne samo stručnjaka kanonskog nego i civilnog prava, to više što medicinska istraživanja upozoravaju na moguće posljedice za potomstvo iz takvih brakova.

Raduje ih, međutim, namjera predlagatelja da predloženim izmjenama zaštiti interese djece, odnosno pojača obvezu roditelja da skrbe o djeci, ali smatraju da bi ponekom zakonskom odredbom trebalo ukazati i na obvezu djece da skrbe o nemoćnim roditeljima.

Na kraju je napomenula da će njeni stranački kolege podržati ovaj zakonski prijedlog u prvom čitanju, u uvjerenju da će predlagatelj do drugog čitanja korigirati ponuđeni tekst sukladno njihovim primjedbama.

Rješenja uskladiti sa Zakonom o socijalnoj skrbi

Po riječima **Viktora Broža** Klub zastupnika HSLLS-a podupire predložene izmjene i dopune Obiteljskog zakona kojima se štite temeljna ljudska prava te pridonosi boljoj zaštiti članova obitelji, osobito djece i onih koji se ne mogu brinuti sami o sebi. Osim toga, novim rješenjima se udovoljava obvezama iz međunarodnih ugovora i konvencija, te ova materija usklađuje s europskim

Brak između bratića i sestrične bio bi rodoskrvnuće.

normama. Haesesovci pozdravljaju rješenja iz članka 33. kojim se zabranjuje nasilničko ponašanje u obitelji te prijedlog za izmjenu članka 58. kojom se ubrzava postupak utvrđivanja ili osporavanja materinstva odnosno očinstva. Smatraju, međutim, neprihvatljivim rješenja

predviđena člankom 66. i to iz više razloga. U prvom redu treba dopuniti odredbu stavka 1. kojom je za osobe koje se nasilnički ponašaju u obitelji predviđena novčana kazna do 10 tisuća kuna, ili kazna zatvora do 60 dana, bez navođenja minimalne novčane odnosno zatvorske kazne. Što se, pak, tiče izricanja zaštitnih mjera za navedeni prekršaj upozoravaju da obvezatno psihijatrijsko liječenje ne postoji kao kategorija zaštitnih mjera u Zakonu o pristupima i prekršajima, a nije sukladna ni članku 22 Ustava RH. Drže da bi daleko učinkovitije rješenje bila zabrana kontakta nasilnika s djetetom, odnosno obitelji. Spomenimo i njihovu primjedbu na stavak 3. istog članka. Naime, napominju da se nikome ne može ponovno suditi niti ga se može kazniti u kaznenom postupku za kazneno djelo za koje je već pravomoćno osuđen. Budući da stoje na stajalištu da konačna rješenja ovog zakona moraju biti u potpunosti usklađena sa Zakonom o socijalnoj skrbi, haeselesovci sugeriraju da se Vladu obveže da njihove konačne zakonske prijedloge dostavi Hrvatskom saboru istodobno. Po njihovu mišljenju problem obiteljskog nasilja najbolje se može rješavati deinstitucionalizacijom i uključivanjem institucija civilnog društva, odnosno neprofitnih udruga. Stoga preporučuju predlagatelju da u Konačni prijedlog obiteljskog zakona ugradi i rješenja što ih predlažu ženske udruge.

Nasilnika trenutno udaljiti iz obitelji

Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a, **Milanka Opačić** se najprije osvrnula na odredbu kojom se djetetu razvedenih roditelja omogućava da se opredijeli s kojim roditeljem će živjeti. Ta je odredba, doduše, u skladu s Konvencijom o pravima djeteta, ali ipak bi trebalo predvidjeti nekakve zaštitne mehanizme kako bi se spriječila mogućnost da neki roditelji manipuliraju vlastitom djecom. Naime, stručnjaci upozoravaju da davanju djetetove izjave moraju prisustvovati psiholog ili defektolog, a nikako roditelji. Osim toga, trebalo bi odrediti rokove u kojima centar za socijalnu skrb mora donijeti odluku s kim će dijete živjeti, kako bi se ta agonija maksimalno skratila, kaže zastupnica. Po ocjeni njenih stranač-

kih kolega pozitivno je to da se ovim zakonom ponašanje roditelja koji ostavljaju oružje dostupno djeci tretira kao zlorabljenje roditeljske dužnosti. Smatraju, međutim, da bi, po potrebi, zabranu kontakta djeteta s roditeljima te djedom i bakom trebalo proširiti i na širu rodbinu. Naime, nerijetko djecu zlostavljaju i ujaci, stričevi, itd. Pozitivnom ocjenjuju i predloženu definiciju nasilničkog ponašanja u obitelji. Budući da se samim zakonom ne može spriječiti nasilje u obitelji, Klub zastupnika SDP-a će zatražiti da se pri sudovima formiraju posebni odjeli koji bi se bavili obiteljsko - pravnim odnosima. Predložit će i da Vlada iznađe prijedlog zakonskog rješenja kojim bi se osiguralo trenutačno udaljenje osobe koja se nasilnički ponaša u obitelji.

Obiteljsko nasilje ne može se sprječavati samo represivnim mjerama

Dakako, problem obiteljskog nasilja, koje se najčešće dešava između četiri zida, ne može se sprječavati samo represivnim mjerama, nego u prvom redu sustavom edukacije. Dobro je, kaže, da se uz predviđenu novčanu ili zatvorsku kaznu za taj prekršaj mogu propisati i zaštitne mjere, poput obveznog liječenja od ovisnosti, psihijatrijskog liječenja ili obveznog sudjelovanja u postupku psihosocijalne terapije. To je posebno važno kad je riječ o seksualnim zlostavljačima djece koji, u pravilu, nakon odsluženja kazne nastavljaju s takvim ponašanjem, ako u zatvoru nisu prošli psihoterapiju.

Pri sudovima treba formirati posebne odjele koji bi se bavili obiteljsko-pravnim odnosima.

Po riječima zastupnice esdepeovci su zadovoljni prijedlogom za skraćivanje postupka dokazivanja očitstva, koje u prosjeku traje 5 do 6 godina. Predlažu, međutim, da se zaštita prava djeteta u tom segmentu još više pojača, odnosno predvidi da će sud donijeti odluku u korist tužitelja, ako tuženik u određenim rokovima ne pristupi medicinskom vještačenju. Po njihovu mišljenju trebalo bi pronaći način da se utvrde stvarni prihodi oca na temelju čega bi se odredila odgovarajuća alimentacija.

Budući da je broj osoba koje žele posvojiti dijete gotovo sedam puta veći od broja djece smještenih u domove, zastupnica je predložila i da se dozna granica posvojitelja poveća sa 40 na 45 godina, ili da se uzmu u obzir godine mlađeg partnera.

U zaključnom dijelu izlaganja najavila je da će njeni stranački kolege podržati ovaj zakon i predložiti zaključak kojim bi zastupnici obvezali Ministarstvo pravosuđa da učini dodatni pomak u zaštiti od nasilja, prije svega žena.

Ni najsavršeniji zakonski propis ne može urediti sve one istančane i komplicirane odnose unutar obiteljskog života.

Jadranka Kosor, glasnogovornica Kluba zastupnika HDZ-a, konstatala je da je Obiteljski zakon solidan zakonski propis koji počiva na načelima uzajamnog poštovanja i pomaganja svih članova obitelji, zaštitite dobrobiti i prava djeteta, te odgovornosti obaju roditelja za podizanje i odgoj djeteta. Međutim, ni najsavršeniji zakonski propis ne može urediti sve one istančane i komplicirane odnose unutar obiteljskog života, kaže zastupnica. Nerijetko se, naime, potpuno zaboravlja na dobrobit i zaštitu djece od kojih su mnoga zapostavljena te psihički i fizički zlostavljana, uz muk najbližih.

Po mišljenju Kluba zastupnika HDZ-a prijedlog da se iznimno, u izvanparničnom postupku, može dopustiti brak između sestrične i bratića je skandalozan i nedopustiv, na samoj granici incesta, te s mogućim kobnim posljedicama. To nije u skladu ni s etičkim načelima ni s tradicionalnim shvaćanjem obitelji, odgojem i vrijednostima u Hrvatskoj. Unošenje takve zakonske mogućnosti, iako se ona predviđa samo iznimno, može biti potpuno kriva poruka mladim ljudima upozorava zastupnica. Umjesto toga, župnici su dužni odgovarati mlade od sklapanja takvih brakova a, u krajnjem slučaju moraju tražiti dozvolu od Duhovnog stola. Neobično je, kaže, da se danas toliko bavimo ovom temom, kad ima puno važnijih problema (npr. najavljuju se nova smanjenja prava radnika i dr.). U nastavku je naglasila da je najvažnije da se matičar pristojno ponaša prilikom svečanog čina

sklapanja braka, a sredstva koja je predlagatelj predvidio za njihovu svečanu odjeću treba usmjeriti na stavku doplatak za djecu, odnosno rodiljne naknade.

Nasilničko ponašanje - kazneno djelo

Po ocjeni hadezeovaca člankom 33. predloženog Zakona dobro je razrađeno nasilničko ponašanje u obitelji, ali taj članak valja uskladiti sa člankom 215a. Kaznenog zakona. Naime, smatraju da se nasilničko ponašanje mora tretirati kao kazneno djelo, a ne prekršaj. Pritom treba imati u vidu činjenicu da se nasilje u obitelji ne smanjuje, te da djeca koja rastu u takvom okruženju i sama najčešće postaju nasilnici. Trebalo bi razmisliti i o tome je li dobna granica od sedam godina najpogodnija da posvojeno dijete sazna tko su mu pravi roditelji, što je inače njegovo zakonsko pravo.

Nasilničko ponašanje tretirati kao kazneno djelo, a ne kao prekršaj.

U nastavku je primijetila da se u praksi ne poštuju ni ostale odredbe Obiteljskog zakona, primjerice članak 94. koji propisuje da roditelji imaju pravo i dužnost djetetu mladem od 16 godina zabraniti noćne izlaske bez pratnje odraslih. Kad bi se ta odredba poštovala, zasigurno bismo imali manje problema i s drogom i s nasilničkim ponašanjem, zaključila je.

Nasilnika u obitelji ne bi trebalo kažnjavati novčano ako dijeli kućanstvo s oštećenikom.

Replicirajući joj, **Ingrid Antičević - Marinović (SDP)** je ustvrdila da crkva u iznimnim slučajevima dozvoljava brak između bratića i sestrične (primjerice, ima slučajeva da partneri nisu znali da su u krvnom srodstvu i da se iz takve veze rodilo dijete). **Milanka Opačić** je primijetila da ne mora sve pisati u ovom Zakonu. Naime, Kaznenim zakonom nasilje je definirano kao kazneno djelo, a ovim još dodatno i kao prekršaj (jedno ne isključuje drugo). Prema tome, ovaj Zakon ne treba uskladiti s Kaznenim

nego s Prekršajnim zakonom, koji je već u saborskoj proceduri, i s nekim drugim propisima, zaključila je.

Obiteljske odnose postaviti na zdrave temelje

Govoreći u **ime Kluba zastupnika HKDU-a/HSP-a dr. Anto Kovačević** je konstatirao da je riječ o jednom od najvažnijih zakona za hrvatsko društvo i državu. Naime, postavljajući obiteljske odnose na zdrave temelje, prvenstveno vodeći računa o interesima i pravima djece, zapravo postavljamo zdrave temelje samoj državi. Budući da su najčešće popratne pojave nasilja u obitelji nizak životni standard i neobrazovanost, očito je da rješenje tih problema leži prvenstveno u podizanju kvalitete uvjeta života, kaže zastupnik. Porast broja slučajeva nasilja u obitelji i napuštene djece zahtijeva nalaženje novih modela pomoću kojih bismo što efikasnije zaštitili interese obitelji i njenih članova.

Nema sumnje, kaže, da je predlagatelj preciziranjem zakonskih odredbi riješio mnoge dvojbe oko uređenja nekih obiteljskih odnosa, te da je, stvarajući ovaj zakonski prijedlog, vodio računa o problemima današnjice (npr. sankcioniranje roditelja koji drže oružje nadohvat djeci). Izvjestan pomak je i određivanje kraćih vremenskih rokova za rješavanje sporova, ali i ta je hitnost upitna, s obzirom na (ne)učinkovitost hrvatskih sudova. Međutim, hrvatski demokršćani i pravaši ne mogu se složiti s tim da krug srodnika koji ne mogu međusobno sklopiti brak suzi sa šeste na četvrti stupanj pobočne loze. Prijedlog da se iznimno, iz opravdanih razloga, dopusti sklapanje braka između bratića i sestrične protivi se svim kršćanskim i tradicionalnim vrijednostima, a i zdravom razumu, kaže zastupnik. Uostalom, i brojne medicinske studije dokazale su da djeca čiji su roditelji bliski srodnici u velikom broju slučajeva boluju od Downova sindroma, odnosno mongolizma.

Pozdravljaju, međutim, predloženu izmjenu članka 123. prema kojoj posvojitelji zadržavaju privilegiju da sami upoznaju dijete s njegovim podrijetlom, kad osjete da je psihički dovoljno zrelo da može prihvatiti tu činjenicu. Naime, Centar za socijalnu

skrb savjetovat će im da to kažu djetetu najkasnije do sedme godine života, a ako je starije dobi, odmah nakon posvojenja. Po mišljenju zastupnika HKDU-a - HSP-a prijeko je potrebno preciznije definirati tko i pod kojim uvjetima može raspolagati imovinom šticećenika. Smatraju, naime, da se dopunom članka 165. (omogućava otuđenje imovine šticećenika, za njegove potrebe, prije korištenja sredstava dobivenih na osnovi socijalne skrbi) otvara prostor različitim manipulacijama i zloporabama skrbnika).

Po njihovu mišljenju stavak 1. članka 362. bi trebalo dopuniti odredbom prema kojoj nasilnik u obitelji ne bi mogao biti novčano kažnjen, ako dijeli kućanstvo s oštećenikom (to bi bila novčana kazna za cijelu obitelj). Umjesto toga trebalo bi ga odmah nakon prijavljivanja udaljiti iz obitelji, kako bi se pružila sigurnost žrtvama nasilja te kazniti zatvorskom kaznom, čije bi trajanje ovisilo o težini prekršaja. Dakako, problemi kojima se bavi Obiteljski zakon neće biti riješeni samo jasno definiranim odredbama, nego treba provesti kvalitetnu dodatnu edukaciju onih koji će ih primjenjivati, napominje zastupnik. Najavio je i da će Klub zastupnika HKDU-a i HSP-a podržati ovaj zakonski prijedlog, ako predlagatelj usvoji njihove primjedbe.

Blisko krvno srodstvo - neotklonjiva bračna zapreka

Po riječima **Vesne Škare-Ožbolt**, glasnogovornice Kluba zastupnika DC-a, ovaj Obiteljski zakon samo je jedan od značajnih segmenata ukupne obiteljske politike, koja bi morala nastojati spojiti individualne slobode i društvenu solidarnost. Naime, država bi trebala što manje zadirati u autonomiju obitelji, a istodobno brinuti za stvaranje pravnih i socijalnih uvjeta za njeno zdravo i normalno funkcioniranje. Po ocjeni zastupnika

Država bi morala pojačati svoju ulogu kad je riječ o sprječavanju nasilja u obitelji, odnosno zaštititi djece i žena.

DC-a predloženim rješenjima poboljšane su mnoge zakonske odredbe kojima se reguliraju postupci vezani uz brak, posvojenje, uzdržavanje i dr. Međutim, za razliku od predlagatelja,

mišljenja su da je krvno srodstvo između djece sestara i braće te polusestara i braće neotklonjiva bračna zapreka. Smatraju neprihvatljivim da se dopusti brak između tako bliskih rođaka iz eugeničkih i moralnih razloga, bez obzira na drugačiju praksu u Europi i svijetu.

Po njihovu uvjerenju država bi morala pojačati svoju ulogu kad je riječ o sprječavanju nasilja u obitelji, odnosno zaštititi djece i žena. Naime, hrvatsko je društvo dodatno izloženo opasnosti od obiteljskog nasilja zbog ratnih posljedica, a posebno psihičkih trauma. To potvrđuju i podaci prema kojima je u razdoblju od 1995. do 1999. godine evidentirano 34 601 zahtjev za intervencijom policije. Samo tijekom 1998. godine bilo je prijavljeno 513, a lani 690 slučajeva nasilja u obitelji. Dobrim potezom na suzbijanju ove pojave zastupnici DC-a smatraju posljednje izmjene Kaznenog zakona, a i nastojanje predlagatelja ovog Zakona da se ovlaštenje za pokretanje prekršajnog postupka proširi s oštećenih i na javna tijela - policiju i centre za socijalnu skrb. Osim toga, predložena zatvorska kazna za nasilnika povećava se sa sadašnjih 30 na 60 dana, a predviđaju se i alternativne novčane kazne i zaštitne mjere. Pritom je najveći problem nepostojanje mogućnosti da se nasilnika u prekršajnom postupku izolira od obitelji, a i nakon donošenja sudskog rješenja ono se može odgoditi ulaganjem žalbe. Slična je situacija i u kaznenom postupku, budući da u našem zakonodavstvu ne postoji mjera zabrane pristupa. Zbog toga, radi efikasne zaštite obitelji, valja izmijeniti i neke odredbe prekršajnog a i Zakona o kaznenom postupku. S druge strane, država mora razvijati i podupirati javne i privatne ustanove koje pružaju podršku žrtvama obiteljskog nasilja, kao što se to prakticira u nekim zapadnoeuropskim zemljama (Španjolska, Velika Britanija, itd.).

Interes djeteta glavni kriterij uređivanja obiteljskih odnosa

Naredno područje obiteljske politike gdje se država mora više uključiti jest zaštita prava djece, napominje zastupnica (interes djeteta mora biti glavni kriterij uređivanja obiteljskih odnosa), kada ono nema odgovarajuće obiteljsko okruženje društvo mora poduzimati kvalitetne i

brze mjere kako bi ga zbrinulo i zaštitilo - posvojenje, smještaj u udomiteljske obitelji te dječje domove. Po riječima zastupnice u 14 dječjih domova u Hrvatskoj trenutno je smješteno oko 1150 djece, a u udomiteljske obitelji oko 1600 djece. Budući da su udomiteljske obitelji bolje okružje od domova, treba ih što više poticati i popularizirati.

Po mišljenju zastupnika DC-a postupak posvojenja trebao bi biti tako uređen da se osigura interes djeteta te da ne bude predug i kompliciran (posvojitelj, u pravilu, čekaju 2 godine). Radi bolje zaštite interesa djeteta bilo bi dobro da se Obiteljskim zakonom ustanovi obveza probnog smještaja posvojenca u obitelji budućih posvojenika, kao što to uređuju neka europska zakonodavstva.

Postupak posvojenja trebao bi biti tako uređen da se osigura interes djeteta te da ne bude predug i kompliciran.

S tim u svezi spomenula je da su dosad u velikom broju slučajeva posvojitelji bili srodnici, što bi se ograničavajućom odredbom predlagatelja zacijelo promijenilo. Naime, u Prijedlogu zakona stoji da bi roditelj mogao dati pristanak da njegovo dijete posvoji njemu poznati posvojitelj samo ako ga posvaja maćeha ili očuh. Tu mogućnost treba proširiti i na srodnike kojima posvojenje nije zabranjeno, a komercijalizaciju povojenja spriječiti na drugi način (npr. propisivanjem kaznene odgovornosti). U svakom slučaju, posvojenik bi morao biti upoznat s činjenicom da je posvojen. Stoga bi u zakonu trebalo jasnije istaknuti obvezu posvojitelja da mu je to dužan reći nakon što postane punoljetan.

Zastupnici DC-a također misle da bi trebalo poraditi na osnivanju obiteljskih sudova koji bi, u suradnji s centrima socijalne skrbi, preuzeli neke od njihovih poslova. Takvi bi sudovi svakako pridonijeli i boljem reguliranju obiteljsko - pravnih odnosa u cjelini. Replicirajući prethodnicima **Branka Baletić (SDP)** je primijetila da je svodenje diskusije o ovom odličnom zakonskom prijedlogu samo na članak 6. tendenciozno izvrtnje činjenica, a i podcjenjivanje namjere predlagatelja.

Odgovarajući na repliku **Vesna Škare-Ožbolt i Jadranka Kosor** podsjetile su na činjenicu da su se, iznoseći stavove klubova zastupnika, osvrnule i na mnoga druga rješenja sadržana u predloženom Zakonu, a ne samo na članak 6.

Govoreći u ime Kluba zastupnika HNS-a i LS-a, **dr. Vesna Pusić** je konstatala da predložene izmjene i dopune djelomično proizlaze iz nomotehničkih razloga, a djelomično iz zahtjeva nametnutih praksom sudova i upravnih tijela koja su primjenjivala postojeći zakon. Osnovne ciljeve ovih novela podijelila je u dvije skupine. Najprije je spomenula odredbe vezane uz poboljšanje nomotehničke razine i normativne strukture ovog zakona, te terminološko usklađivanje pojedinih odredbi međusobno i s ostalim važećim propisima u Hrvatskoj, napose sa Zakonom o socijalnoj skrbi i Konvencijom o pravima djeteta.

Organizirati stručnu raspravu o liberalizaciji bračnog prava

Dругu skupinu čine odredbe kojima je regulirano jačanje prava djeteta, odnosno njegovih interesa i dobrobiti te primjena zaštite djetetovih prava. U tom se kontekstu naročito ističu odredbe vezane uz položaj djeteta u postupku rastave braka i posredovanja prije rastave braka, zatim njegovo pravo na utvrđeno i poznato porijeklo, prava i dužnosti roditelja kao nositelja roditeljske skrbi, prekršajna odgovornost članova obitelji za nasilničko ponašanje te postupak posvojenja.

Predloženim izmjenama jača položaj djeteta kao pravnog subjekta i nositelja prava.

Govoreći o novinama inauguriranim ovim novelama najprije je spomenula liberalizaciju bračnog prava kojom se u potpunosti uklanja bračna smetnja krvnog srodstva u šestom stupnju pobočne linije. Naime, prema sadašnjim propisima Kanonsko pravo je, zapravo, liberalnije od pozitivnog prava Republike Hrvatske. Primjerice, unuci braće i sestara mogu sklopiti kanonski brak bez zapreke, a da bi on imao građansko - pravne učinke budući se supružnici moraju pokrenuti poseban izvanparnični postupak radi pribavljanja dozvole.

U nastavku je napomenula da je u velikom broju europskih zemalja već dulje vrijeme omogućeno sklapanje braka između djece braće i sestara, uz sudsku dozvolu. Bojazni zbog uvođenja te mogućnosti i u nas smatra neopravdanim (proizlaze iz predrasuda) budući da nema potvrđenih medicinskih istraživanja koja bi ukazivala na eugenički zahtjev za zabranom sklapanja takvog braka. Osim toga, takvi su brakovi i u drugim europskim zemljama izuzetno rijetki, a prethodi im sudski postupak u kojem se procjenjuju sve okolnosti pojedinog slučaja. S obzirom na prije-pore iznesene u raspravi predložila je da nadležni saborski odbor, prije drugog čitanja ovog propisa, organizira stručnu raspravu u kojoj bi pravници, liječnici, sociolozi, psiholozi, etičari i dr. još jednom iznijeli argumente pro i contra takvog rješenja.

Drugi moment inovacija je - kaže - pojačana represija za roditelje koji zlorabe roditeljsku skrb i članove obitelji koji se nasilnički ponašaju. S tim u svezi podržala je većinu prijedloga kolege Kovačevića. Primjerice, zamjenu novčane kazne zatvorskom smatra racionalnim jer se time faktički kažnjava nasilnika a ne cijelu obitelj. Pozitivno je i to, kaže, što predloženim izmjenama jača položaj djeteta kao pravnog subjekta i nositelja prava. Naime, sukladno Konvenciji o pravima djeteta, koju je Hrvatska potpisala i ratificirala, djetetu se omogućuje da bude obaviješteno o postupcima koji ga izravno ili neizravno tangiraju, da dobije savjet te izrazi svoje mišljenje (ovisno o dobi i zrelosti). Izuzetno je važno i skraćivanje roka u postupcima posredovanja prije rastave braka te utvrđivanja očinstva i materinstva jer se time reducira pravo države da zadire u autonomiju pojedinca, naglašava zastupnica. Predlagatelj, među ostalim, obvezuje državna tijela na vođenje potrebne dokumentacije i donošenje posebnih propisa radi efikasne provedbe Obiteljskog zakona. Zbog svega navedenog Klub zastupnika HNS-a i LS-a podržava ove izmjene i dopune, zaključila je.

Ljubica Lalić (HSS) replicirala je Vesni Pusić. Nije točno da je kanonski zakon liberalniji glede zaključenja braka između bratića i sestrične - smatra se nevaljanim sve do četvrtog koljena. **Vesna Pusić (HNS)** pojasnila

je da se njezin iskaz odnosio na brak između unuka braće.

Izrazito pozitivan i moderan pristup

Klub zastupnika IDS-a, čiji je stav obrazložio dr. **Petar Turčinović** izmjene ocjenjuje izrazito pozitivnim, modernim i na tragu zakonodavstva razvijenih zemalja, i to osobito kad je riječ o zaštiti od nasilja u obitelji. Predložili su ipak neke izmjene zakonskog teksta - da naknadu za sklapanje braka izvan službenih prostorija propisuje lokalna uprava; da se kad je riječ o sklapanju braka maloljetne osobe briše izričaj "da je brak u njezinom interesu" (obrazloženje - sud ne može odrediti interes osobe, osobito ne dugoročan); da isto treba važiti i za poništenje takvog braka. Tu su, nadalje: upozorenje da ni statistika ni psihologija ne podupiru predviđenu granicu od tri godine braka nakon koje se može zasnovati posvojenje, upit što to znači ako je netko prethodno živio deset godina zajedno te napomena da se baš u to vrijeme nerijetko pokušava spasiti brak činom posvojenja.

Klub zastupnika IDS-a je, uz to, predložio da se sa godinu dana na tri mjeseca skрати rok za podnošenje zahtjeva za rastavu nakon obavljenog posredovanja radi mirenja. Razlog - kako bi to bilo što manje traumatično po djecu, odnosno kako bi oni što kraće bili svjedoci onoga što slijedi. Naime, 95 posto rastava traje od 18 do 26 mjeseci i uključuje verbalno i fizičko nasilje, čime se nepravda čini prema najslabijem članu obitelji. Skratiti bi valjalo na mjesec dana i postupak obveze dovršenja posredovanja (sada od 2-6 mjeseci, predloženo 3).

Replicirajući, **Jadranka Kosor (HDZ)** rekla je da brak jest u interesu trudne djevojke od 16 godina (ne, dakako, po svaku cijenu) da bi dijete imalo obitelj i zato što su za skladan razvoj svakog djeteta nužni i mama i tata.

Dr. **Petar Turčinović** upozorio je zastupnicu da je u takvoj obitelji 14 puta više nasilja, iako - dometnuo je - istraživanja pokazuju da je nezadovoljstva brakom u toj kategoriji oko 3,7 puta manje.

Usvojenje - do 45. godine života

Katica Sedmak (SDP) podržala je stavove Kluba zastupnika SDP-a i Odbora za ravnopravnost spolova a i većinu izlaganja zastupnika. Sama je ocijenila da ne bi trebalo zakonom predvidjeti da matičar nosi svečanu odjeću već bi ga eventualno, trebalo obvezati da izgledom i ponašanjem čuva osobni dignitet (da ne žvače kaugumu ili bazdi po alkoholu) i dignitet mladenaca te nazočnih.

Prihvatljivim se zastupnici čini rješenje o iznimnom braku između bratića i sestrične. S tim u svezi upozorila je da crkva može u iznimnom slučaju (npr. trudnoće) obaviti vjenčanje, dok se to isto ne bi moglo učiniti kad je riječ o građanskim braku ako to zakonodavac izričito ne predvidi. Budući da većina europskih zakona to omogućuje, takav bi par mogao obaviti vjenčanje izvan zemlje, dometnula je.

U slučaju nasilja u obitelji osigurati trenutno udaljšavanje počinitelja.

Manjkavim se zakonski tekst čini i kad je riječ o sankcijama. Predviđena je samo gornja novčana kazna za prekršaje, što - kaže - omogućuje i kaznu od jedne kune.

U slučaju nasilja obitelji, po njenom mišljenju, trebalo bi osigurati trenutno udaljšavanje počinitelja iz obitelji.

Pohvale su upućene rješenju prema kojem posvojitelj sami izabiru pravi trenutak za priopćavanje djeci da su posvojena te onom o ograničavanju razdoblja za utvrđivanje očinstva na tri mjeseca.

Zastupnica se založila za to da se ponovo uvede odredba prema kojoj situirani par gdje žena ima 45 godina može usvojiti bebu odnosno malo dijete. Obrazloženje - mladi iz različitih socio-ekonomskih razloga sve kasnije stupaju u brak i isprva žele iscrpiti sve medicinske mogućnosti da dobiju vlastito potomstvo, a vrijeme nemilosrdno teče. U prilog tome govori činjenica da je s jedne strane sedam puta više potencijalnih posvojitelja, a s druge tolika djeca provode djetinjstvo u dječjim domovima.

Iz ovog izlaganja spomenimo na kraju prijedlog da se u očevidniku o posvojenju odvojeno vode podaci o onome što bi za dijete mogao biti šok (npr. činjenica da je začeto neželjeno,

silovanjem, da je bilo žrtva nasilja i sl.) od pozitivnih podataka o osobnosti majke koji će poticajno djelovati na razvijanje njegove samosvijesti i samopoštovanja.

Zakonom naglasiti da su muškarac i žena ravnopravni

Ingrid-Antičević-Marinović (SDP) veći dio izlaganja posvetila je nasilju u obitelji, ustvrdivši da nešto hitno treba mijenjati zato što je upravo obitelj mjesto gdje žena i djeca doživljavaju najviše nasilja. Predložila je da se zakonom naglasi, iako to već stoji u Ustavu, da su muškarac i žena u braku ravnopravni. Naime, činjenica je da oni to u braku još nisu.

I ova zastupnica smatra da je nepotrežno propisivati nošenje svečane odjeće - po načelu principijelnosti država bi trebala i svećeniku kupiti halje koje nosi kod svetog sakramenta vjenčanja.

Uvesti pravni pojam razvoda - umjesto rastave, uvedene iz crkvenog prava, koja podrazumijeva samo rastavu od stola i postelje, a ne i prekid bračne zajednice. Apsurdna je, naime, situacija da često upravo oni koji sklope samo vjerski brak nakon par mjeseci ili godine dana zatraže od države razvod, odnosno rastavu.

Ingrid Antičević-Marinović predložila je da se napokon uvede pravni pojam razvoda - umjesto rastave, uvedene iz crkvenog prava, koja podrazumijeva samo rastavu od stola i postelje, a ne i prekid bračne zajednice. Smatra, nadalje, da bi se brak u svakom slučaju trebao sklopiti i pred matičarem, odnosno da - dopusti li se samo sloboda sklapanja vjerskog braka - oni koji zaključe samo vjerski brak trebali i kasnije poštovati taj sakrament. Apsurdna je, naime, situacija da često upravo oni koji sklope samo vjerski brak nakon par mjeseci ili godine dana zatraže razvod, odnosno rastavu od države. Takvo licemjerno ponašanje države bilo je podržavano važećim zakonom, a to ne treba podržavati - rekla je zastupnica, dometnuvši kako onaj tko

je zaključio samo vjerski brak nema što tražiti od države da ga rastavlja ili razvodi.

Zastupnica se založila za brisanje odredbe kojom je predviđeno da, izuzetno, osoba s navršenih šesnaest godina može sklopiti brak. Kako reče, riječ je o diskriminatorskoj odredbi - djevojčicama je mjesto u školskoj klupi, a ne u braku, a "ako je trudna neka i rodi, nikakvo zlo u tome". Zastupnici Kosor i Turčinović govorili su samo o interesu djevojčice, u sudskoj praksi još nije bilo slučaja da bi se sa zahtjevom za sklapanje braka javio dječak, dometnula je te upitala - a koji bi to sud i dozvolio jednom 16-godišnjaku da zaključí brak s, npr., jednom 30-godišnjakinjom ili 40-godišnjakinjom.

Ingrid Antičević-Marinović smatra da je dužnost majke da kaže tko je otac djeteta jer je dječje pravo da zna tko su mu roditelji. Ako je to, podsjetila je, dužnost roditelja to je više pravo prirodnih roditelja da to kažu. Predložila je, nadalje, da u postupku utvrđivanja očinstva i alimentacije majke zastupa Centar za socijalnu skrb.

Odredbi o braku između bratića i sestrične zastupnica se manje protivi iz moralnih, a više zbog toga što se u takvim brakovima zaista rađaju defektna djeca.

Upravo Obiteljskim zakonom uveden pojam obiteljskog nasilja

Usljedila je replika ovoj zastupnici od **Jadranke Kosor**. Oštro se, rekla je, suprotstavlja stajalištu da je Obiteljski zakon nazadan i da je zbog njega došlo do povećanja obiteljskog nasilja. Naime, upravo tim zakonom uvedena je kategorija nasilništva u obitelji. Zahtjev za uvođenje odredbe o jednakosti muškaraca i žena komentirala je upitom - zašto Ingrid Antičević-Marinović šuti na najave iz Vlade o izjednačavanju dobne granice za odlazak u mirovinu muškaraca i žena, a stav o nedopustivosti braka s navršenih 16 godina napomenom kako se nikad nije pojavio dječak od šesnaest godina koji bi trebao sklopiti brak naprosto zato što samo djevojčica može ostati trudna. Djevojčicama, složila se, jest mjesto u klupi, ali ako mogu raditi sa šesnaest mogu i sklopiti brak.

Na ovo je **Ingrid Antičević-Marinović** uzvratila podsjećanjem da je

Obiteljski zakon donesen u jeku parola da je majka čuvarica ognjišta te objašnjenjem da je njena rasprava išla u tom pravcu da žena ne bude čuvarica ognjišta jer su davno žena i muškarac izašli iz pećine gdje je trebalo čuvati vatru da se ne ugasi. Kad je riječ o sklapanju braka u dobi ispod osamnaest godina činjenica jest da to nikad nije tražio dječak već samo djevojčica i tome bi trebalo stati nakraj.

Jadranka Kosor netočnom je nazvala tvrdnju zastupnice Antičević-Marinović da je Obiteljski zakon donesen u jeku parola o majci kao čuvarici ognjišta. Zahtijevala je da se za tu tvrdnju podastru dokazi i napomenula kako su ognjišta već odavno napuštena te da nije susrela majke koje "usrdno tamo čuče i čuvaju ga". Možda, dometnula je, zastupnica Antičević-Martinović zapravo ima primjedbi na odredbe o tome kako se djeca moraju odgajati i u domoljubnom duhu.

Da nazadnost vidi prije svega u tome što je nestala odredba o ravnopravnosti muškaraca i žena - pojasnila je **Ingrid Antičević-Marinović**, ustvrdivši zatim još kako za notornu činjenicu da je za vrijeme vladavine HDZ-a rečeno da je žena čuvarica ognjišta ne trebaju dokazi.

Jadranka Kosor zatražila je od zastupnice da argumentima potkrijepi svoju tvrdnju, a zatim rekla kako bi bilo dobro unijeti odredbu o jednakosti, ali da to nije nužno jer je to naprosto ustavna kategorija.

U očevdne o usvojenoj djeci ne upisivati podatke poput onoga da su začeta silovanjem; određivanjem povoljnije dobne granice olakšati proces posvajanja.

Milanka Opačić (SDP) izlaganje je započela ocjenom da će se uskoro morati donijeti potpuno novi zakon, s obzirom na vrlo velike promjene koje doživljava obitelj. Govoreći zatim o nasilju u obitelji osvrnula se na izmjene Kaznenog zakona prema kojima se opet zlostavljanje u obitelji smatra kaznenim djelom, a i na vraćeni pojam silovanja u braku. Upozorila je, međutim, da svi oni koji su dužni prijaviti zlostavljanje žena i djece nerijetko idu linijom manjeg otpora. Liječnici se, primjerice, ne žele upuštati u probleme zlostavljanja jer

se zlostavljač nerijetko okreće i protiv njih, a i neki policajci sugeriraju ženama da ne prijavljuju svoje zlostavljače jer po povratu iz zatvora uslijedi još gore nasilje. Zastupnica je predložila da se zlostavljače izmjesti iz obitelji, jer sada se izdvajanjem djeteta (u centar za nezbrinutu djecu) od oca koji ga je zlostavljao zapravo djetetu šalje kriva poruka - da je ono krivo za sve sukobe u obitelji. U Austriji je, primjerice, osiguran i video-nadzor stana iz kojeg je izmješten zlostavljač.

Zastupnica je, uz to, predložila: da se u očevidnike o usvojenoj djeci ne upisuju podaci poput onoga da su začeta silovanjem; da se određivanjem povoljnije dobne granice olakša proces posvajanja.

Na kraju je upoznala zastupnike s dva prijedloga zaključaka Kluba zastupnika SDP-a. Prvim se zahtijeva da Hrvatski sabor obveže Vladu da Prijedlogom zakona predvidi formiranje posebnih sudskih odjela koji bi se bavili obiteljsko-pravnim odnosima i tako osiguralo premještanje dijela ovlasti sa centara za socijalnu skrb, a drugim da se iznađe prijedlog zakonskog rješenja kojim bi se osiguralo trenutačno izdvajanje osobe koja se u obitelji ponaša nasilnički.

Podatke iz okolnosti nasilja prije i tijekom začeca voditi odvojeno od spisa predmeta posvojenja.

Dr. **Ante Simonić (HSS)** podupro je predložene izmjene, napose one o unapređenju položaja djece, ali je sugerirao i neke izmjene teksta. Prije svega smatra da nije potrebno izrijekom navoditi kako se materinstvo ili očinstvo mogu osporavati medicinskim vještačenjem sukaldno dostignućima medicinske znanosti. Obrazloženje - sud ima takve ovlasti i ovime se stvara pravno-tehnički nered. Podržao je zahtjev Udruge za pomoć ženama u krizi O-zona da obiteljsko odnosno kućno nasilje bude u posebnoj glavi Zakona, s 15 članaka materijalne i procesualne naravi i inicijativu Društva roditelja "BIOS" da se podaci iz okolnosti nasilja prije i tijekom začeca vode odvojeno od spisa predmeta posvojenja (s tim da se to usuglasi s načelima upravnog postupka).

Zastupnik je još, među ostalim rekao da bi više pozornosti trebalo posvetiti ugrađivanju Obiteljskog

zakona u ukupan pravni poredak i usprotivio se rješenju o sklapanju braka između djece braće i sestara.

Gordana Sobol (SDP) založila se za ugrađivanje načela o ravnopravnosti spolova, u skladu s Konvencijom o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena, ocijenila da je dužnost majke da imenuje oca djeteta, ali da bi trebalo predvidjeti i izuzetke, sugerirala da se odredba kojom je predviđeno da Centar za socijalnu skrb može odlučiti da pojedine dužnosti obavlja roditelj s kojim dijete ne živi briše ili precizira u kojim je to slučajevima nužno. U svezi s odredbom kojom je predviđeno da se odredbe o učincima izvanbračne zajednice primjenjuju na neudanu ženu i neoženjenog muškarca, zastupnica je upozorila na situaciju kada u takvoj zajednici žive osobe (jedna ili obje) koje su formalno u braku i nisu mogle riješiti taj status.

Osvrnuvši se na nasilje u obitelji, Gordana Sobol je ustvrdila da je dosadašnji pristup toj problematici bio mlak i površan, u što se najbolje uvjere žrtve koje se nakon što odluče prijaviti napadača suoče s potpuno neučinkovitim sustavom procesuiranja počinitelja nasilja. Hitno bi stoga trebalo pristupiti izradi Zakona o sprječavanju nasilja u obitelji te hitno ustrojiti odjele za obiteljsko pravo pri postojećim sudovima, koji bi se mogli za koju godinu transformirati u posebne obiteljske sudove.

Hitno pristupiti izradi Zakona o sprječavanju nasilja u obitelji te hitno pri postojećim sudovima ustrojiti odjele za obiteljsko pravo, koji bi se mogli za koju godinu transformirati u posebne obiteljske sudove.

Podržavši sve primjedbe Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a, dr. **Boris Kandare (HSP)** govorio je - uz sugestiju da se zakonski tekst doradi - o problemima posvojenja i materinstva te o pitanju lišavanja poslovne sposobnosti. Nekompetentnim razlozima izmjena nazvao je obrazloženje izmjene članka 123., u kojem predlagatelj tvrdi da je dosadašnja formulacija bila ugrožavajuća za neke posvojitelje te da su tome posebice pridonijela sredstva javnog informiranja koja su važeću odredbu da dijete treba upoznati s

činjenicom posvojenja do sedme godine poistovjetila s obvezom posvojitelja da djetetu kažu tko su mu naravni roditelji (što dijete ima pravo saznati nakon punoljetnosti). Zastupnik je ukazao na moguće nemire u djetetovoj psihi kad sazna da je posvojeno, koji se - po riječima zastupnika - odražavaju na tihoj vatri sve do djetetove punoljetnosti, kada može saznati tko su mu biološki roditelji.

Problematičnim zastupnik drži odredbe Obiteljskog zakona o priznanju materinstva, napose suglasnost Centra za socijalnu skrb. Upozorivši da majka napuštajući dijete u pravilu nastoji prikriti trag rađanja naglasio je kako je osnovan upit - kakva će saznanja imati takav centar ako je majka dijete ostavila u drugom mjestu ili ako se pred nadležnim organom pojave dvije majke sa zahtjevom o priznavanju materinstva nad istim djetetom.

Zastupnik se kritički osvrnuo i na članak 51. Prijedloga zakona, ustvrdivši da je gotovo nevjerojatna izrazita volja predlagача da ispod žita (bez multidisciplinarnе i sveobuhvatne rasprave) progura normu o lišavanju poslovne sposobnosti, koja ima tako dalekosežne posljedice po društvo. Upravo onima koji su se borili i stradavali za Hrvatsku, a i članovima njihovih obitelji - koji su iz Domovinskog rata izašli s bremenom duševnih smetnji - moglo bi se dogoditi da budu lišeni poslovne sposobnosti, da bi im moglo biti oduzeto bitno svojstvo pravnog subjektiviteta. Niz povijesnih primjera, podsjetio je, pokazuje da su se razni pravni sustavi koristili upravo takvom normom da bi eliminirali, među ostalim, i nepoćudne osobe.

Članak 6. - civilizacijsko, a ne biološko pitanje

Romano Meštrović (SDP) uvodno je ustvrdio da zakon neće previše pomoći obitelji koja je temelj društva ako se ne temelji na ljubavi i uzajamnosti, pojasnivši da misli na sve oblike ljubavi, s obzirom na to da se u našem društvu, kako je rekao, još raspiruje mržnja - rasna, nacionalna, spolna.

Jedan od najspornijih članaka (6.) zastupnik je podržao, napomenuvši da je riječ o civilizacijskom, a ne biološkom pitanju te podsjetivši da su se faraoni ženili svojim sestrama, jer je civilizacijski kod bio takav, te da je

i kralj Ludovik bio u uskom srodstvu sa Elizabetom Kotromanić. (brak odobrio Papa). Nije točno da je registriran samo jedan takav brak u trideset godina već mnogo više (na otocima), dometnuo je zastupnik.

Podržao je prijedlog o maloljetničkim brakovima, kojih je, kako reče, bilo htjeli to ili ne, jer na selu roditelji jedva čekaju da udaju kćeri i ožene sinove (koji u tim uvjetima prije kušaju život i prije sazrijevaju).

Uz vjerski brak trebalo bi obvezno sklapati i civilni jer smo civilno društvo, rekao je zastupnik, u prilog tome ukazavši na činjenicu postojanja vjerskih zajednica te osim kanonskog i šerijatskog i drugih prava. Zbog čega bi, naglasio je, mogla nastati velika zbrka. Upozorio je na običajno pravo u Kotarima i Bukovici, gdje muškarci zato što je mnogo žena koje ne mogu zatrudnjeti nerijetko sporazumno "uzmu" i drugu ženu, koja rađa djecu. Napomenuvši kako mnogi uglednici potječu iz takvih brakova, Romano Meštrović je upozorio da ta žena i takva obitelj nisu zaštićeni te da se dijete rođeno u takvoj vezi ne bi smjelo tretirati kao izvanbračno.

Na kraju izlaganja ovaj se zastupnik izjasnio u korist legalizacije zajednice (ne braka, jer je to zajednica između žene i muškarca) homoseksualaca.

Mediji krajnje loše i nedobronamjerno iščitavali predloženo rješenje.

Dr. **Zlatko Kramarić (LS)** najprije se osvrnuo na rješenje o mogućnosti sklapanja braka između djece braće i sestara, naglasivši kako su mediji krajnje loše i nedobronamjerno iščitavali predloženo rješenje. Pojasnio je da je riječ o iznimci (a ne o pravilu), da predloženo nije protivno širem interesu te da se ostaje u tradiciji europskih pravnih sustava. To rješenje poznaje i Kanonsko pravo - radi zaštite interesa bračnih drugova

i njihove djece u iznimnim situacijama.

Zastupnik je, nadalje, upitao postoje li odgovarajuće ustanove i stručnjaci za provođenje zaštitnih mjera obveznog psihijatrijskog liječenja i sudjelovanja u postupku psihosocijalne terapije radi otklanjanja nasilničkog ponašanja u obitelji, ocijenivši da bi kad je riječ o toj problematici trebalo razmisliti o donošenju jedinstvenog zakona (da tako važan problem nije rascjepkan po raznim propisima).

Izlaganje je završio upozorenjem kako se zaštita građana, inače, ne može unaprijediti donošenjem stalno novih propisa već učinkovitom primjenom postojećih.

U ime predlagatelja

Osvrnuvši se na primjedbe i prijedloge iz rasprave ministar rada i socijalne skrbi, **Davorko Vidović** rekao je će predlagatelj pomno razmotriti sve zamjerke na račun zakonskog teksta. Iako je riječ o ustavnoj kategoriji nema razloga, naprimjer, da se posebno ne istakne ravnopravnost spolova. Svečana odjeća, pak, pojasnio je ne iziskuje dodatna sredstva - može se osigurati iz pristojbe od 200 kuna koja se inače ubire. Prijedlog o braku, u izuzetnim slučajevima, između djece braće i sestara koji se ocjenjuje incestuoznim i skandaloznim sastavni je dio većine zakonodavstava u Europi (austrijsko, njemačko, švedsko, nizozemsko, poljsko, rusko, norveško), objasnio je ministar, dometnuvši da se na tu temu još može organizirati okrugli stol predstavnika svih klubova, predstavnika crkve, pravnih stručnjaka.

Kad je riječ o obiteljskom nasilju, Davorko Vidović podržao je Kramarićev prijedlog, ustvrdivši da bi možda bilo dobro donijeti jedan zakon o tome (Italija, npr. ima Zakon o obiteljskom nasilju). Osvrnuvši se na prijedloge u svezi s posvojenjem upozorio je da je dobna granica za usvojenje prema europskoj konvenciji još niža (35

godina) nego što je predvidio predlagatelj (40 godina), ali da će se razmotriti mogućnost predviđanja iznimnih situacija, s obzirom na činjenicu da se do 40 godine pokušava prirodnom putem doći do roditeljstva.

Ministar rada i socijalne skrbi još je pojasnio da obveze imenovanja oca nema, da nema sankcije za majku koja to ne želi učiniti. Predviđena je samo obveza Centra za socijalni rad da majci kaže kako je u interesu djeteta da imenuje oca.

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) ispravila je ministra upozorenjem da u Njemačkoj nije dopušten brak između djece braće i sestara, spomenuvši primjer, na što je ministar **Vidović** uzvratilo da takav brak nije dopušten ni u Njemačkoj ni u Hrvatskoj, ali da se u obje zemlje može iznimno dati odobrenje. **Zdenka Babić-Petričević** odgovorila je upitom - koje su to okolnosti koje bi dopuštale takvo što.

Hrvatski sabor jednoglasno je (sa 87 glasova) prihvatio Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona, prosljedivši predlagatelju primjedbe i prijedloge radi pripreme Konačnog prijedloga.

Jednoglasno su doneseni i zaključci kojima se Vladi RH obvezuje da do drugog čitanja pripremi i u saborsku proceduru uputi potrebne izmjene svih zakona kojima bi se omogućilo formiranje posebnih odjela pri sudovima koji bi se bavili obiteljsko-pravnim odnosima i tako osigura premještanje dijela ovlasti centara za socijalnu skrb u sudbeno odlučivanje.

Vladu se također obvezalo da iznađe prijedlog zakonskog rješenja kojim bi se osiguralo trenutačno udaljenje osobe koja se nasilnički ponaša u obitelji.

Na prijedlog Kluba zastupnika HSL-a Vlada RH obvezana je, također jednoglasno, da Hrvatskom saboru - za drugo čitanje - istovremeno dostavi Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona i Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi.

M.Ko; J.R.

PRIJEDLOG ZAKONA O ENERGIJI; PRIJEDLOG ZAKONA O REGULACIJI ENERGETSKIH USLUGA; PRIJEDLOG ZAKONA O TRŽIŠTU ELEKTRIČNE ENERGIJE; PRIJEDLOG ZAKONA O TRŽIŠTU NAFTE I NAFTNIH DERIVATA TE PRIJEDLOG ZAKONA O TRŽIŠTU PLINA

Sukladno energetskej regulativi

Hrvatski sabor je većinom glasova donio paket od pet zakona koji predstavljaju reformske zakone na području energetike. Budući da je cilj Hrvatske članstvo u Europskoj uniji zakonima se ujedno usklađuje naše zakonodavstvo s regulativama EU na tom području. Predlagatelj je Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOZIMA

ZAKONA O ENERGIJI ...

Prijedlogom zakona o energiji predlaže se reguliranje:

- načela energetske politike,
- uvjeta za obavljanje energetske djelatnosti,
- organizacije energetskeg tržišta,
- planiranja energetskeg razvitka,
- izgradnje, pogon, održavanje i nadzor energetskeg postrojenja,
- promicanje energetske učinkovitosti, korištenje obnovljivih izvora i zaštita okoliša,
- cijene energije, tarifni sustavi i opći uvjeti opskrbe energijom,
- nadzora nad provođenjem Zakona.

Donošenjem ovog Zakona stvorit će se pretpostavke za otvaranje energetskeg tržišta i poboljšanje kvalitete energetske usluge te će ovo specifično pravno područje uskladiti s postojećim zakonodavnim i institucionalnim okvirom Europske unije.

... O REGULACIJI ENERGETSKIH USLUGA ...

Regulacija energetskeg usluga obuhvatila bi djelatnosti proizvodnje, prijenosa/transporta i distribucije energije, a provodila bi je Agencija za regulaciju energetskeg usluga. Uloga Agencije je u definiranju uvjeta pristupa prijenosnim/transportnim i distribucijskim mrežama, kao i definiranje troškova pristupa i korištenja te mreže, kako bi se izbjegla zloraba monopolskog položaja vlasnika ili korisnika mreže.

Cilj regulacije je da se otvaranjem energetskeg tržišta i jačanjem konkurencije zaštite potrošača, utvrđivanjem potrebne kvalitete usluga, uz najniže troškove te da se osiguraju uvjeti za privlačenje i dotok kapitala u hrvatski energetskeg sektor. Potreba uspostave sustava regulacije energetskeg usluga u Hrvatskoj na području elektroenergetskeg i plinskog sustava leži osobito u povećanju učinkovitosti poslovanja cjelokupnog sustava što će se postići uvođenjem i poticanjem tržišnog natjecanja, kao i u povećanju razvidnosti u pojedinim područjima te stvaranju mogućnosti za osiguranje novih izvora financiranja. To će pogodovati poticanju investitora da se uključe u obavljanje gospodarskeg djelatnosti koje će im omogućiti naplatu njihovih usluga po sustavu cijena koji odražava stvarne troškove funkcioniranja sustava ili pružanje energetskeg usluga. Da bi takav model funkcionirao, prijeko je potrebno uvođenje regulacije koje će voditi brigu o zaštiti kupaca, ali i o interesima poduzetnika.

...O TRŽIŠTU ELEKTRIČNE ENERGIJE...

Prijedlogom zakona o električnoj energiji predlaže se reguliranje sljedećih djelatnosti:

- proizvodnje električne energije,
- prijenosa i vođenja elektroenergetskeg sustava, distribucije i opskrbe električnom energijom,
- organizacije tržišta električnom energijom,
- trgovanja, zastupanja i tržišnog posredovanja na tržištu električne energije,
- nadzora nad provođenjem zakona.

Donošenjem ovog Zakona stvorit će se pretpostavke za postupno otvaranje energetskeg tržišta i poboljšanje kvalitete energetskeg usluge te će ovo specifično pravno područje uskladiti s postojećim zakonodavnim i institucionalnim okvirom Europske unije.

... O TRŽIŠTU NAFTE I NAFTNIH DERIVATA ...

Svrha Zakona je stvaranje preduvjeta za uspostavu tržišta nafte i naftnih derivata na način da se osigurava slobodno tržišno natjecanje, sigurna, pouzdana i kvalitetna opskrba naftom i naftnim derivatima uzimajući u obzir zaštitu i očuvanje okoliša te povećanje energetske vrijednosti. Zakonom se uređuju pravni odnosi između pravnih i fizičkih osoba koje sudjeluju u obavljanju djelatnosti proizvodnje naftnih derivata, transporta nafte naftovodima, transporta naftnih derivata produktovodima, trgovina na veliko i malo naftnim derivatima te skladištenje nafte i naftnih derivata. Zakon propisuje obvezu dobivanja energetske dozvole za predmetne djelatnosti, propisuje uvjete za pristup treće strane transportnim kapacitetima te obvezu držanja obveznih zaliha. Primjenom Zakona osigurat će se jasna te po europskim standardima utvrđena tržišna pravila. Transportni sustav ostat će pod državnim nadzorom ali će se omogućiti korištenje transportnog sustava zainteresiranim subjektima prema nediskriminirajućim i transparentnim pravilima. Proizvodnja naftnih derivata u rafinerijama te trgovina naftom i naftnim derivatima će se obavljati kao tržišna djelatnost.

...TE O TRŽIŠTU PLINA

Model otvorenog tržišta zasigurno predstavlja konačni cilj prema kojem će se tržište plina razvijati. Sukladno tome, predloženi Zakon sadrži temeljne odrednice Direktive EU o liberalizaciji tržišta plinom. Od samog početka sustavi umreženih energenata vlasnički i organizacijski koncipirali bi se tako da nakon određenog razdoblja ne budu zapreka za uključivanje u otvoreno europsko energetskeg tržište. Poželjno je rješenje za Hrvatsku da se javna funkcija

plinskih mreža zakonski osigura od samog početka reforme, dok bi transportna i distribucijska infrastruktura ostala u vlasništvu tvrtke koje su u državnom vlasništvu odnosno u vlasništvu lokalnih zajednica. U daljnjoj fazi otvaranja tržišta plina moguća je suradnja s privatnim tvrtkama. Javna funkcija i državno ili lokalno vlasništvo omogućava jednak, nediskriminirajući pristup mrežama i konkurentnost na takvom energetskekom tržištu.

RADNA TIJELA

Odbori za zakonodavstvo te za gospodarstvo, razvoj i obnovu predložili su da predloženi zakoni budu prihvaćeni u prvom čitanju.

Odbor za zakonodavstvo iznio je primjedbe jedino glede Prijedloga zakona o energiji. Iznesen je cijeli niz konkretnih primjedbi, a članovi Odbora posebno smatraju kako je cijeli tekst potrebno jezično urediti i nomotehnički doraditi. Tu su posebno mislili na numeriranje stavaka, pisanje naziva nadležnih ministarstava i ministara, zatim glede korištenja pojedinih pravnih pojmova kao što su: zakon, propis i pravila te uskladiti izričaj sa Zakonom o sustavu državne uprave, Zakonom o općem upravnom postupku i Zakonom o upravnim sporovima.

RASPRAVA

Uvodno je govorio ministar gospodarstva **Goranko Fižulić**. Rekao je da je strateški cilj Hrvatske članstvo u Europskoj uniji iz čega proizlazi usklađivanje naše zakonske regulative s direktivama Europske unije na području energetike. Kako je

Strateški cilj Hrvatske je članstvo u Europskoj uniji iz čega proizlazi usklađivanje naše zakonske regulative s direktivama Europske unije na području energetike.

u tijeku restrukturiranje energetskega sektora i njegova priprema za privatizaciju, nužno je imati zakonodavno-pravni okvir u kojem će bez obzira na

konačni izbor modela privatizacija biti unaprijed poznata, naglasio je gospodin **Fižulić**.

U ime Odbora za zakonodavstvo govorila je njegova predsjednica **Ingrid Antičević-Marinović**. Iznijela je stav Odbora glede predloženog paketa zakona.

U skladu s jedinstvenim energetskekim tržištem

Integracija Hrvatske u Europsku uniju uvjetuje se i potrebom reforme energetskega sektora u skladu s aktualnim procesima razvitka jedinstvenog energetskega tržišta, rekao je u ime Kluba zastupnika SDP-a **Franjo Kučar (SDP)**. Smatra kako se glede predloženih zakona postavlja pitanje, je li za rješenje energetske problematiku trebalo izradivati pet zakona ili se moglo samo jednim. Drugo na što je ukazao je to da je Ministarstvo gospodarstva tijelo državne uprave i ima precizno određene odgovornosti i nadležnosti, a Agencija za regulaciju energetskega usluga je samostalna neprofitna organizacija. Iz toga, kaže, proizlazi da Ministarstvo treba u energetskekom sektoru provoditi upravni i inspekcijски nadzor, a valjalo bi odrediti i nadzor nad samom Agencijom. Zaključio je da Klub zastupnika SDP-a podržava prihvaćanje svih pet zakona.

Zakoni su preuranjeni i valja provesti širu analizu stanja i predloženog

U ime Kluba zastupnika HDZ-a prvo je govorila **Marina Matulović-Dropulić (HDZ)**. Naglasila je da Klub smatra kako je cijeli set ovih energetskega zakona preuranjen i upitan u samoj koncepciji te bi oko njih trebalo provesti širu analizu. Drži da će zakonima velike energetske firme u Hrvatskoj biti razbijene na pojedine dijelove od kojih će neki biti profitabilni, a drugi ne. Vrlo se lako tada može dogoditi da profitabilni dijelovi poduzeća budu lako prodani, dok će ostali biti i dalje na teret državi i lokalnoj samoupravi, smatra zastupnica. Istaknula je da Klub zastupnika HDZ-a drži vrlo upitnim osnivanje Agencije za regulaciju energetskega usluga koja bi temeljem Prijedloga zakona o regulaciji energetskega usluga imala ogromne ovlasti. Kaže, kako je to nevjerojatno podsjeća na bivše SIZ-ove, a čija

učinkovitost je dobro poznata. Upozorila je i na članak 16. Zakona o energiji koji govori o javnim uslugama, te naglašava da je poznato što znače javne usluge, naročito u pogledu cijene zaključivši da to nije tržište. Tvrdi kako Zakon o energiji ne bi trebalo još donijeti 30. lipnja već o njemu provesti još rasprava. Na kraju izlaganja je zaključila da shodno navedenom Klub zastupnika HDZ-a neće podržati Zakon o energiji i Zakon o regulaciji energetskega usluga.

Hrvatska sebi ne može priuštiti daljnje povećanje nezaposlenosti, pa makar on pogodovao sporijem restrukturiranju i sporijem ulasku u nekakve europske integracije.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je potom i **Nikica Valentić (HDZ)**. Smatra da se tu radi o sigurno najznačajnijim zakonima o kojima Sabor raspravlja i koja će donijeti. Istaknuo je kako je priključivanje Europskoj uniji jedan od pokretača ovih reformi, kao i preuzete međunarodne obveze. Kaže, kako Klub zastupnika HDZ-a nije protiv priključivanja Hrvatske Europskoj uniji, ali drži kako je nužno biti oprezan kod tempa i dinamike prihvaćanja predloženih zakona. Smatra da je prije njihovog donošenja potrebno utvrditi model restrukturiranja, načelni model privatizacije te osposobiti naša trgovačka društva za tržišnu utakmicu i konkurenciju koja će nastupiti u Hrvatskoj, kao što je nastupila u sličnim državama. Svima je, kaže, jasno kako Hrvatska sebi ne može priuštiti daljnje povećanje viška nezaposlenosti, pa makar on pogodovao sporijem restrukturiranju i sporijem ulasku u nekakve europske integracije. Predložio je da se još jednom razmisli o svim strateškim elementima ovih zakona kako bi zastupnici zauzeli zajednički stav i pokušali postići nacionalni konsenzus oko energetskega pitanja.

Ministar **Goranko Fižulić** kazao je da ne stoje primjedbe da je taj "paket" izmišljotina vladajuće šestorke jer su svi ovi zakoni nastali unutar HEP-a, Instituta "Hrvoje Požar", INA-e i Ministarstva gospodarstva i nisu od "jučer" i podloga za njih je Strategija energetskega sustava usvojena u

Saboru 1999. godine. Agencija sigurno neće pridonijeti bujanju administracije jer će imati svega 16 zaposlenih i to je sukladno direktivi EU. I nas brine je li tržište dobar regulator i sigurno je da treba zadržati određenu javnu funkciju bar u onim područjima u kojima distribucija električne energije ne može biti komercijalna djelatnost. Zakonima ne mislimo ni na jedan način prejudicirati privatizacijska rješenja u INI i HEP-u, kazao je ministar.

Marina Matulović-Dropulić ispravila je ministra i rekla da nitko nije rekao da je Strategija izmišljotina šestorke već da ona postoji i da je u redu ako treba nešto ispraviti ali ne raditi sve nanovo.

Nema vremena za potrebnu širu raspravu

DC se ne može usprotiviti u načelu ponuđenim rješenjima no protiv se brzini izrade (i rasprave) ovih zakonskih prijedloga koji vrve pogreškama, rekla je **Vesna Škare-Ožbolt (DC)** govoreći u ime Kluba zastupnika DC-a. Radi se o složenim sustavima koji traže specifična zvanja i konzultacije sa stručnjacima, a Vlada, predlagatelj, nije dala ni prostora niti vremena za kvalitetnu širu raspravu o ovim zakonskim prijedlozima - objasnila je.

Osnovni i najveći prigovor ovim zakonskim rješenjima je nedefiniranje prijelaza iz postojećeg zakonskog okvira energetskega sektora na novi sustav.

Osnovni i najveći prigovor ovim zakonskim rješenjima je nedefiniranje prijelaza iz postojećeg zakonskog okvira energetskega sektora na novi sustav. Jedino opravdanje imalo bi donošenje zakona o regulaciji energetskega usluga na što obvezuje Direkcija EU o liberalizaciji elektroenergetskog i plinskog tržišta, a predviđena primjena ovih zakona od 1. siječnja 2002. potvrđuje tezu o nepotrebnom ubrzavanju njihovog donošenja, naglasila je zastupnica.

U odnosu na ove pojedine zakonske prijedloge zastupnica je iznijela i određene primjedbe pa tako i onu o predviđenoj godišnjoj bilanci. Nije

jasno kome će i čemu služiti ta bilanca i to je preneseno iz starih rješenja. U dijelu koji se odnosi na utvrđivanje tarifnih sustava najveća opasnost je da će se autonomnom politikom cijena na području energenata, a koje imaju najveći utjecaj na rast inflacije, direktno utjecati i na politiku tečaja kune i osobnu i javnu potrošnju.

Klub zastupnika DC-a prihvatit će Prijedlog zakona o regulaciji energetskega usluga uz iznesene primjedbe i prijedloge te zahtijeva da se o ostalim zakonskim prijedlozima obavi samo prethodna rasprava, iznijela je, među ostalim zastupnica.

Stjepan Dehin (HSS) u ime Kluba zastupnika HSS-a naglasio je iznimno značenje energetike za gospodarski razvoj svake države. Ciljevi energetske politike RH su jasni - osigurati kvalitetnu opskrbu potrošača, deversifikaciju energenata kako bi se izbjegla ovisnost o jednom energentu te zaštita okoliša - i trebaju pridonijeti gospodarskom rastu i rastu standarda, zaposlenosti.

U paralelnom radu elektroenergetskih sustava postavlja se pitanje obračuna i reaktivne energije i snage te problem održavanja stabilnosti sustava, obračuna cijena energije, rekao je među ostalim zastupnik govoreći i o slobodnom tržištu električnom energijom koje bi se nekim zemljama moglo vratiti kao bumerang. Trgovina električnom energijom može u doglednoj budućnosti imati i katastrofalne posljedice ako se pri toj trgovini zaboravi na razvoj i izgradnju novih izvora i postrojenja za proizvodnju, prijenos i distribuciju električne energije, naglasio je zastupnik. Dodao je da su očekivanja od liberalizacije tržišta velika (smanjenje cijena električne energije za krajnjeg kupca) premda je vrlo teško kvantificirati smanjenje cijena ili povezati liberalizaciju kao integralan proces globalnih kretanja s općim kretanjima cijena. No, očito je da su nestabilnosti i rizici cijena izraženiji na slobodnom tržištu koje pruža i veće mogućnosti za špekulacije i stvaranje profita.

Na predloženi zakon o tržištu električne energije, kao i zakon o energiji, zastupnik je u ime Kluba zastupnika HSS-a iznio i određene primjedbe počevši od one da su potrebne jasne definicije (primjerice, članak 1. - "ako zakon dugoročnije ne propiše", pa je pitanje koji zakon) do one da su zadaci operatera prijenosne mreže (članak 10.) nejasni i konfuzni.

Što se tiče ovog potonjeg zakonskog prijedloga navodi da treba preciznije definirati vremensko razdoblje za koje se izdaje dozvola za obavljanje energetske djelatnosti.

Uvažiti domaće pretpostavke

Ivan Kolar (HSS) dopunio je stajališta Kluba zastupnika HSS-a te upozorio da u setu ovih zakona, koji prethode restrukturiranju ovog dijela javnog sektora, treba najprije uvažiti domaće pretpostavke. Nepotrebno je i ne moramo u Europu srljati kao guske u maglu a i ne žuri nam se jer unatoč preuzetim obvezama imamo dovoljno vremena, kazao je. Naime, otvoreno europsko tržište ne poznaje gubitake, posebni interes, nego samo profit a ovdje se kalkulira, špekulira itd. da bi nešto trebao ostati državna briga a nešto gospodarenje na tržišnoj osnovi. Ako će biti instrumenata za zaštitu onda je naša bojazan neopravdana no iz predloženih zakona je vidljivo da Ministarstvo zapravo diže ruke i prepušta odgovornost i upravljanje ovog gotovo najjačeg sektora Agenciji, neprofitnoj organizaciji. Ne bi bilo dobro nadležnost u tome prepuštati nekom kojeg sada ustrojavamo pa u konačnici, ako taj model propadne ili nastanu štete nikom ništa, kazao je.

Zastupnik je apelirao u ime Kluba zastupnika HSS-a da set ovih zakona bude jedan zakon odnosno da se ta materija objedini s tim da ostane odgovornost i nadležnost Ministarstva. Posebnu brigu treba voditi o načinu izlaska na liberalizirano energetskega europsko tržište jer ako netko misli da je u ovoj državi ovog časa to moguće uz opstanak neka to dokaže, naglasio je. Ovo malo bogatstva što imamo trebamo za sebe čuvati i ne žuri nam se, a ne da nam unište oni koji bi na profitu uživali, upozorio je dodavši da ni u Europi nema tranzita energetskega materijala temeljem otvorenog i objektivnog pristupa.

Zbog svega toga naši zakoni ovog časa moraju štiti prvenstveno naše interese jer strani kapital neće doći da nama poboljša situaciju veće da se oplemeni i poslije otiđe a mi ostajemo takvi kakvi jesmo. I tu treba puno mudrosti i znanja. Ne protivimo se pripremanju ali ovog časa nismo ni za liberalizirano europsko tržište niti za rasprodaju nacionalnoga bogatstva koje smo stvarali i stvaramo, rekao je, među ostalim.

Ministar **Goranko Fižulić** objasnio je da smisao Agencije nije supstitucija rada Ministarstva već neovisno tijelo koje prvenstveno treba štiti potrošača i uvoditi red na tržištu i onemogućiti monopolno ponašanje. A kad se govori o slobodnom protoku energenata prvenstveno mislimo da to praktički znači da od sutra veliki potrošači električne energije u Hrvatskoj, njih 15 koji troše više od 40 gigavati sati godišnje (npr. Dalmacijacement, Željezara Sisak) imaju pravo na kupnju električne energije izvan granica Hrvatske ako nađu svoj interes.

Ivan Kolar složio se da treba omogućiti jeftinu kupnju energenata ali je dodao kako misli da ministar nije zaboravio tko je prijenosni sustav gradio, u čijem je vlasništvu i tko ga bude održavao. Ovo što smo napravili ne možemo samo tako lako dati nekome da koristi a da poslije ne bude imao tko održavati taj sustav.

Potrebna bitna dorada

Tonči Tadić (HSP) najavio je u ime Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a niz amandmana na predložene zakone u drugom čitanju. Podsjetio je na prigovor ovog Kluba zastupnika na brzo donošenje Strategije reforme energetskog sustava a on se odnosi i na ove zakone. Čemu žurba, pita. Poštujući direktivu EU Hrvatska formalno može odabrati model jedinog kupca ili model otvorenog tržišta pa ovom Klubu još uvijek nije jasno radi čega se Hrvatska odlučila isključivo za model otvorenog tržišta. Strategija govori o prednostima obiju varijanti uređenja energetskog tržišta a sada se "mrtvo hladno" prelazi na otvoreno tržište a da se ne govori o prednostima modela jednog kupca koji koriste i Francuska i Italija, jer očito drže da je taj model za njih povoljniji. Sigurno da bi bio povoljniji i za Hrvatsku koja je u nepovoljnijim gospodarskim uvjetima od tih zemalja.

Problem ovih zakona i Strategije je pitanje (na koje zastupnik, kaže, nije dobio odgovor) koji je tim izradio ovaj projekt, tko je nadzirao njegov rad, koji su ciljevi restrukturiranja i hoće li to osigurati nacionalni interes za besprijekornu i sigurnu opskrbu električnom energijom. Energija u Hrvatskoj ne bi smjela biti predmet tržišta i tržišne regulative i nije nam svejedno, kao niti jednoj zemlji, tko kontrolira tržište energije. Što se

dogada kad nastupi potpuna deregulacija vidi se na primjeru Kalifornije, kojoj, iako je među najbogatijim državama SAD-a, nedostaje energije jer nema viziju razvoja energetskog sustava i ona ih se uopće ne tiče, a sigurno je da će takve probleme imati i Hrvatska ako uvedemo potpunu deregulaciju tržišta, naveo je zastupnik.

To je konačni rezultat i konačan proizvod potpuno otvorenog tržišta struje za što se zalažu predlagatelji ovog zakona, upozorio je u ime Kluba i rekao, među ostalim, da Irska koja je u EU od 1973. i koja je 1887. počela svoju čuvenu strategiju razvoja do danas nije privatizirala svoja javna poduzeća i bila je vrlo oprezna u čuvanju cijene energenata.

Ovi zakoni iziskuju bitnu doradu i ako ništa drugo zaslužuju drugo ili treće čitanje nakon donošenja strategije razvoja Hrvatske kad će se točno znati što treba učiniti s našim energetskim sustavom odnosno koliko on treba isporučiti energenata hrvatskom gospodarstvu, zaključio je.

Zatim se prešlo na pojedinačnu raspravu.

Pojačati odredbe o zaštiti okoliša

Željko Pavlic (HSL) podržao je sve ove zakonske prijedloge a pogotovo Prijedlog zakona o energiji, kao "krovni" zakon. Podržava ga iz više razloga pa i onog što je to tranzicijski zakon koji će naše gospodarstvo približiti EU te što promovira energetsku učinkovitost što je u trendu trenutnih svjetskih zbivanja u energetici.

Predložio je da se predvidi kao obveza Vlade (ne alternativna) da osnuje proračunski fond za energetske programe prema posebnom zakonu (regulacija energetskih usluga) upravo za razvijanje tzv. alternativnih oblika stvaranja električne energije. Zatražio je također preciznije odredbe o zaštiti okoliša u ovim zakonima (nadzor, kaznene odredbe) i obvezu onima koji grade elektroenergetske objekte da paze na zaštitu okoliša. Nažalost, to dosad i nije bio slučaj pa je pri takvoj gradnji reagirala javnost i bilo je puno problema, rekao je zastupnik opširnije govoreći o takvoj situaciji u Međimurju gdje su na rijeci Dravi na području od 50 kilometara sagrađene čak tri hidroelektrane koje su itekako

utjecale na mikroklimu, na manjak poljoprivrednog zemljišta ali i zdravstvenu ugroženost stanovništva.

Ministar **Goranko Fižulić** odgovorio je na primjedbe iz rasprave uz određena pojašnjenja. Kad dođe u obzir korištenje svih energetskih kapaciteta, snage oko 1000 megavata, koji na ovaj ili onaj način pripadaju Hrvatskoj a danas se nalaze izvan nje (NE Krško, termoelektrana u Tuzli, Obrenovcu, Kaknju i Gackom) Hrvatska će uz svoje vlastite instalirane kapacitete imati i višak električne energije, pogotovo u kišnim sezonama, kazao je.

Sve zemlje EU imaju princip otvorenog tržišta, Italija ima kombinaciju, a ovaj paket zakona radio je tim koji je radio sve energetske projekte pa i energetski dio u strategiji razvoja Hrvatske, rekao je odgovarajući na primjedbe zastupnika Tadića. Smatrajući da je najviše primjedbi vezanih uz strah na koji će način biti privatizirani HEP i INA i da li je koncept otvorenog tržišta namijenio Hrvatskoj moguću sudbinu Kalifornije danas rekao je da se ovime ne prejudicira privatizacija HEP-a i INA-e. Prijedlog zakona o njihovoj privatizaciji naći će se na zastupničkim klupama ujesen i onda će se o tome raspravljati. Stav Ministarstva gospodarstva je da i jedna i druga tvrtka trebaju zadržati vertikalnu integriranost i svoju poziciju ne samo na hrvatskom tržištu nego ih nužno treba osposobiti za regionalnu utakmicu i da se vrate na ona tržišta na kojima su nekada bili značajni. Tržište uvijek stvara opasnosti hoće li na tržištu postojati odgovarajuće energetske bilanciranje i da zbog logike profita ne bude sagrađeno dovoljno energetskih kapaciteta. No i tu postoji regulatorna uloga Vlade da potiče investicije koje Hrvatskoj osiguravaju dovoljno energije i kada bude stvarno otvoreno tržište, rekao je, među ostalim ministar.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Zastupnici su tada većinom glasova prihvatili podnesene prijedloge, a sve primjedbe i prijedlozi bit će upućeni predlagatelju radi izrade konačnih prijedloga zakona

M.S.; Đ.K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ELEKTROPRIVREDI

Spriječiti daljnje gubitke

Hrvatski sabor je nakon rasprave, u hitnom postupku, glasovao o zakonskom prijedlogu i jednoglasno ga prihvatio, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

O PRIJEDLOGU

Analizom poslovanja Hrvatske elektroprivrede - rekao je u uvodnom izlaganju ministar gospodarstva, **Goranko Fižulić** - učinjeni su gubici električne energije i to na dijelu same distribucije prema krajnjim potrošačima. Dio gubitka je tehničke prirode a dio je posljedica neregistriranja preuzete električne energije zbog neovlaštenog trošenja pojedinih potrošača. Očituje se u izbjegavanju ispravnog registriranja preuzete energije (stanovi, obiteljske kuće, poslovni prostori) te izravnim spajanjem na distribucijsku mrežu ili kućni priključak (prije brojila) stavljanjem u nagnuti položaj spajanjem jedne ili dvije faze pa se potrošnja ne registrira.

Neovlašteno trošenje moguće je i u izgradnji čitavih distribucijskih mreža i s njih izvedenih priključaka na stambene ili poslovne objekte a da ih ovlaštenu distributer nije odobrio. U tom slučaju nisu ni registrirani kao potrošači.

Cilj je zakona spriječiti krađu električne energije propisivanjem kazni zatvora, viših novčanih kazni te oduzimanja predmeta kojima je djelo počinjeno.

Hitno donošenje zakona predloženo je radi sprječavanja gubitka električne energije te zbog ocjene predlagatelja kako nema razloga da se provodi drugo čitanje.

RADNA TIJELA

Predloženi zakonski tekst razmotrila su saborska radna tijela - **Odbor za zakonodavstvo** i **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu**. Prvi je podupro donošenje i nije se usprotivio hitnosti donošenja. Uputio je

amandmane na članak 1. predloženog zakona tražeći da se briše te promijeni članak 2. U obrazloženju stoji kako predložena zakonska izmjena nije u skladu s važećim kaznenim zakonodavstvom i nekim temeljnim načelima kaznenog prava. Naime, iako se u tekstu govori o krađi električne energije iz teksta predloženog kaznenog djela ne inkriminira se krađa električne energije nego priključivanje na elektroenergetski sustav, te se time inkriminiraju pripreme radnje za krađu, što je preširoko i u suprotnosti s načelom nekažnjivosti takvih radnji, pogotovo jer je kazna za pripreme radnje ista kao za dovršenu krađu. Ako bi se radilo o pripremnim radnjama za sitnu krađu za koju zakon predviđa novčanu kaznu od 150 dnevnih dohodaka ili zatvor do šest mjeseci, kazna je za pripreme radnje izrazito veća od kazne za dovršenu krađu.

Odredba ne bi uvijek postigla željenu svrhu jer se neki slučajevi na koje se ukazuje u obrazloženju ne mogu podvesti pod novo kazneno djelo, jer ne predstavljaju "priključivanje na elektroenergetski sustav". Iz obrazloženja se naslućuje da se inkriminiranjem samo pripremnih radnji želi dokazivati visina štete (količine energije) jer je ono skopčano uz poteškoće. Međutim, budući da ne inkriminira krađu željeni cilj ne bi bio postignut i šteta bi se opet trebala utvrđivati, a u slučaju sitnih krađa kazneno djelo se goni privatnom tužbom. Redarstvo nije dužno pronalaziti počinitelja i prikupljati dokaze, međutim, taj se problem postavlja kod svih kaznenih djela koja se gone privatnom tužbom.

Budući da je kod nas zakonskom definicijom energija izjednačena s pokretnom stvari ne vidi se razlog ni da se novo kazneno djelo prihvati uz pretpostavku da obuhvati krađu energije. Stoga se predlaže odustati od nove inkriminacije, ili barem otkloniti pravnotehničke greške u prijedlozima.

Kako je istaknuto, kažnjivo djelo predloženo u članku 34. Zakona o

energiji nije prekršaj nego kazneno djelo (za prekršaj se u našem sustavu može izreći najviše 2 mjeseca zatvora). Ako u toj odredbi inkriminirano priključenje na svaki energetski sustav onda to obuhvaća i elektroenergetski sustav pa u zakonu o elektroprivredi ne treba biti posebno kazneno djelo.

Inkriminacija treba obuhvatiti ne samo priključenje sebe nego i drugoga, odnosno treba inkriminirati i korištenje priključka na energetski sustav koji je izveo netko drugi. Posve je neopravdano da se fizička osoba koja sebe priključi kažnjava zatvorom do tri godine zatvora, a odgovorna osoba u pravnoj osobi (također je fizička osoba) koja priključuje drugoga (pravnu osobu) samo novčanom kaznom. I na kraju prigovor da je u stavku 3. zakona o energiji predviđena novčana kazna do 100 tisuća kuna a u stavku 2. članka 35. tisuću do 10 tisuća kuna za isti prekršaj odgovorne osobe.

Odbor posebno napominje da će danom stupanja na snagu zakona o tržištu električne energije, prestati važiti ovaj zakon što je dodatni razlog da se Zakon mijenja u ovom dijelu.

AMANDMANI

Klub zastupnika HSS-a podnio je amandman na članak 35a. tražeći da se onaj tko se priključi na elektroenergetski sustav bez odobrenja elektroprivrednog subjekta, odnosno ako troši električnu energiju ili mimo mjernih uređaja, kazni novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine, te da uporabljeni predmeti budu oduzeti.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja ministra gospodarstva **Goranka Fižulića**, a njime smo se poslužili u dijelu koji govori o prijedlogu, uslijedilo je izjašnjavanje u ime radnih tijela. U

ime Odbora za zakonodavstvo učinila je to predsjednica Odbora, **Ingrid Antičević-Marinović**.

Potom je u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Vladimir Šeks (HDZ)** rekao da u cijelosti prihvaća pravnu argumentaciju koju je u ime Odbora za zakonodavstvo iznijela gđa Antičević.

Premda razumljiva, kaže, želja da se prevenira i represivno spriječi moguća krađa električne energije, put nije dobar jer samo priključenje teško da se može u kaznenopravnom smislu označiti kao kažnjivo djelo.

Rekao je da se priklanja stajalištu Odbora da se briše članak 1. Prijedloga jer smatra da neće postići svrhu kažnjavanja. Primijetio je također da nije dana raščlamba slučajeva prijavljenih za neovlašteno korištenje električne energije. Klub smatra da je dostatno da se sankcionira prema postojećem Kaznenom zakonu (stavak 1. članka 216. Kaznenog zakona za krađu električne energije).

Također bi bila uvedena sankcija ako se električna energija troši bez mjernih uređaja. Prijedlogom koji predlaže Klub, rekao je njegov predstavnik postigao bi se smisao specijalne i generalne prevencije prema počiniteljima i potencijalnim počiniteljima što do sada nije bilo moguće postići primjenom članka 216. Kaznenog zakona.

U ime Kluba zastupnika SDP-a zastupnica **Ingrid Antičević-Mari-**

nović je rekla da podupire donošenje zakona s prijedlozima koje je uputio Odbor za zakonodavstvo i dodala da Kazneni zakon inkriminira krađu električne energije. Upozorila je na opasnost od nezakonitog priključenja i posljedica jer takva priključenja nisu sigurna (može doći do požara ili ugrožavanja života).

Klub smatra da sprječavanje krađe nije dovoljan razlog, ali to jest ako postoji društvena opasnost, te se podiže na razinu kaznenog zakonodavstva i kaznene odgovornosti.

Uslijedilo je izjašnjavaње o amandmanima a potom i glasovanje o zakonskom tekstu.

Predstavnik predlagatelja ministar gospodarstva **Goranko Fižulić** nije bio suglasan s prvim amandmanskim traženjem Odbora za zakonodavstvo (kada nastaje krađa električne energije) stoga što je prošlogodišnja ukupna šteta HEP-a iznosila 400 milijuna kuna. Amandman je potom pojasnila **Ingrid Antičević-Marinović** - krađa nastaje kada se netko priključio i trošio električnu energiju. Problem je u tome što je energija postala javna stvar za koju se mislilo da ju svatko može otuđivati. Istovremeno se krađa nije prijavljivala a osamdesetih se to činilo. Prema tome, rekla je gospođa Antičević, problem je u neprimjenjivanju već postojeće kaznske odredbe.

Replikom su zastupnici **Milan Kovač (HDZ)** i **Vladimir Šeks (HDZ)**

odgovorili da se struju kralo i prije devedesete. To je i zastupnica **Antičević** potvrdila ali se tada kažnjavalo, rekla je, a sada se zakon ne provodi. Prigovorila je - ne možemo se suočiti s kradljivcima struje pa kako ćemo s organiziranim kriminalom.

Dr. **Ljerku Mintas-Hodak (HDZ)** je uvrijedilo (u ispravku je to navela) što je zastupnica **Antičević** zastupnike HDZ-a nazvala taborom ("veselo je tamo u taboru").

Ispravku se pridružio **Vladimir Šeks** rekavši da se prije devedesetih više kralo a manje kažnjavalo.

Nakon ministrove (**Fižulić**) primjedbe kako tada nije bilo HEP-a, predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** je upozorio da takvo nadmudrivanje nikamo ne vodi.

Nastavilo se s radom i glasovalo o amandmanu s početka izjašnjavaња, koji Vladi nije bio prihvatljiv. Prihvaćen je, međutim, većinom glasova. Ostale amandmane Odbora, Vlada je smatrala prihvatljivima kao i amandman (s malim jezičnim propustom koji je ispravljen) Kluba zastupnika HSS-a.

Glasovalo se o Konačnom prijedlogu zakona. Jednoglasno je, sa 86 glasova "za" donijet Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o elektroprivredi u tekstu korigiranom s prihvaćenim amandmanima.

M.P

PRIJEDLOG ZAKONA O DRUŠTVENO POTICANOJ STANOGRADNJI

Uz društveni poticaj lakše do stana

Na sjednici početkom lipnja Hrvatski sabor je jednoglasno podržao Prijedlog zakona o društveno poticanoj stanogradnji kojim se stvaraju preduvjeti za intenzivniju stanogradnju a time i veće zapošljavanje građevinskih kapaciteta. Osnovna je svrha ovog propisa građanima s prosječnim prihodima omogućiti da dođu do stana pod povoljnijim uvjetima, što bi se postiglo organiziranom stanogradnjom uz angažiranje sredstava države, lokalnih zajednica, banaka i

samih kupaca. Prednost pri kupnji stana prema odredbama ovog Zakona imali bi građani koji nemaju riješeno stambeno pitanje. Predviđena je i mogućnost da jedinice lokalne samouprave te druge pravne osobe mogu kupiti takav stan pod istim uvjetima, radi davanja u najam. Time se otvara mogućnost stambenog zbrinjavanja i socijalno ugroženih kategorija građana te rješavanja stambenog pitanja zaposlenika. Predlagatelj očekuje da će primjena predloženog modela pridonijeti i

oporavku graditeljstva, gospodarske grane koja je već godinama u recesiji a trebala bi biti generator razvoja.

UVODNO IZLAGANJE

Obrazlažući zastupnicima predloženi zakon **Venko Ćurlin**, zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo, napomenuo je da je graditeljstvo u Hrvatskoj u dubokoj recesiji (gradnja stanova svela se na

desetinu nekadašnjeg opsega). Naime, Hrvatska je u razdoblju između 1960. do 1989. godine gradila od 5 do 7 stanova na tisuću stanovnika, čime se približila i prosjeku nekih zapadnoeuropskih zemalja. Trenutno se grade stanovi samo u individualnom aranžmanu od čega velikim dijelom i u bespravnoj izgradnji, dok je gradnja višestambenih zgrada većinom prestala. Osnovni razlog tako naglog pada stanogradnje je, očito, nedostatak sredstava, budući da je sustav tzv. društveno usmjerene stambene izgradnje bivše države

Angažiranjem državnih i sredstava jedinica lokalne samouprave, banaka te samih kupaca omogućiti gradnju jeftinijih stanova kako bi se građanima s prosječnim prihodima olakšalo rješavanje stambenog pitanja.

prestao egzistirati 1991. godine i od tada ne postoji organizirani pristup poticanju stanogradnje (izuzmu li se ciljani programi države, poput stambenog zbrinjavanja stradalnika Domovinskog rata, i dr.). To je u konačnici rezultiralo ogromnim padom broja novoizgrađenih stanova i dovelo do velikog raskoraka između želja i stvarnih mogućnosti odnosno ponude i potražnje za stanovima. Posljedice - nedostatno zadovoljavanje stambenih potreba širih slojeva pučanstva, nezaposlenost građevnih poduzeća i stečajevi tih tvrtki, uz gubitak radnih mjesta, te stagnacija graditeljstva općenito. Doduše, na tržištu postoje stanovi na prodaju, ali njihova je prodajna cijena dvostruko, pa čak i trostruko skuplja od cijene građenja. Predloženi zakon ide za tim da se uz angažiranje državnih i sredstava jedinica lokalne samouprave, banaka te samih kupaca omogući gradnja, odnosno dolazak do stana uz nižu cijenu od tržišne. Prema računici predlagatelja prosječan stan od 50 kvadrata građani bi mogli kupiti uz obročnu otplatu od oko 300 do 350 DEM mjesečno, na razdoblje od 30 godina. Ta bi cijena bila daleko prihvatljivija za kupce od tržišne, budući da se približava ili čak izjednačava s visinom najma na slobodnom tržištu. Predloženi model, naglašava Čurlin, zahtijeva suradnju svih sudionika projekta, a ključni su

gradovi, odnosno jedinice lokalne samouprave koji osiguravaju komunalno opremljeno građevinsko zemljište za svoje građane, po cijeni od 400 DEM po kvadratu korisne površine stana. Država također osigurava određen dio sredstava a izvođači radova biraju se putem natječaja. Banke su spremne ući u kreditiranje građana s tržišnim kamatama koje se kreću oko 7 do 8 posto, na način da sklapaju ugovor, tako da se sredstvima koja kupac stana plaća u prvom dijelu obročne otplate (najduže od 20 godina) najprije podmiruje dug banci. Tek nakon toga slijedio bi povrat sredstava Državnom proračunu te jedinicama lokalne samouprave.

Prednost građanima koji nemaju riješeno stambeno pitanje

Prednost pri kupnji stana prema odredbama ovog Zakona imali bi građani koji prvi put stječu stan u vlasništvo za potrebe vlastitog stanovanja nemaju riješeno svoje stambeno pitanje. Predviđena je i mogućnost da jedinica lokalne samouprave te druge pravne osobe sa sjedištem u Republici Hrvatskoj mogu kupiti takav stan pod istim uvjetima, radi davanja u najam, čime se otvara mogućnost stambenog zbrinjavanja i socijalno ugroženih kategorija građana te rješavanja stambenog pitanja zaposlenika i članova pravnih osoba.

Po riječima ministra sredstvima koja su ove godine za tu namjenu predviđena u Državnom proračunu za tu namjenu (90 mln. kuna) omogućila bi se izgradnja oko 80 tisuća m² stambene površine ili oko 1.500 stanova prosječne površine od 50m²., što bi predstavljalo stopostotno povećanje stanova u kolektivnoj stambenoj izgradnji u Hrvatskoj. Naime, ulaganjem navedenih sredstava u poticanje stanogradnje na predloženi način, ukupno bi se na tom projektu angažiralo oko pola milijarde kuna, što bančinih što sredstava građana. Zahvaljujući tome, moglo bi se stambeno zbrinuti 5 - 7 tisuća ljudi te osigurati zaposlenje za oko 5 tisuća građevinskih radnika (otvaranjem novih ili zadržavanjem postojećih radnih mjesta). Jednom riječju, primjenom predloženog modela poticao bi se novi vid stanogradnje te omogućio oporavak graditeljstva, odnosno građevinarstva kao gospo-

darske grane koja je u Hrvatskoj, inače, bila izuzetno perspektivna i koja bi trebala biti generator općeg razvoja, zaključio je Čurlin.

RADNA TIJELA

Predloženi zakon dobio je podršku nadležnih radnih tijela, uz određene primjedbe i prijedloge. **Odbor za zakonodavstvo** upozorio je na potrebu dodatnog preispitivanja pojedinih rješenja kojima se utvrđuje namjena stanova koji bi se gradili na način utvrđen ovim Zakonom. Smatra da, među ostalim, valja preispitati utvrđene mogućnosti korištenja i raspolaganja tim stanovima kako je to predviđeno člancima 5., 10. i 25. Po mišljenju Odbora pojedini pojmovi nisu utvrđeni na dovoljno razvidan način (primjerice, vlastito stanovanje, nalaziti interes, sredstva Republike Hrvatske, podobnost lokacije, ispitivanje interesa, ispitivanje financijskih mogućnosti građana, povezivanje novčanih i drugih sredstava, pravni promet nekretnina, primjereno opremljen i sl.). Spomenimo i njegovu sugestiju da se zakonske odredbe nomotehnički urede.

Prema računici predlagatelja prosječan stan od 50 kvadrata građani bi mogli kupiti na obročnu otplatu od 30 godina. Mjesečna rata iznosila bi oko 300 do 350 DEM, što se približava visini najamnine na slobodnom tržištu.

To radno tijelo je predložilo Hrvatskom saboru da provede objedinjenu raspravu o zakonskim prijedlozima o društveno poticanoj stanogradnji te o školskoj štednji i državnom poticanju školske štednje (predlagatelj dr. Đuro Njavro). Sugestija je Odbora da zastupnici obvežu Vladu RH da prilikom utvrđivanja teksta Konačnog prijedloga zakona o društveno poticanoj stanogradnji u tom zakonu obuhvati kao poseban dio sadržaj iz Prijedloga zakona o školskoj štednji i državnom poticanju školske štednje.

Članovi matičnog **Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu** podržali su potrebu donošenja Zakona o društveno poticanoj stanogradnji, budući

da trenutno ne postoje adekvatni zakonski propisi koji bi omogućili rješavanje stambenog pitanja većem broju građana, s obzirom na njihove stvarne financijske mogućnosti i realne prihode. Na sjednici tog radnog tijela naglašeno je da će novi pristup stambenoj izgradnji (udruživanjem sredstava svih zainteresiranih subjekata) omogućiti razvijanje tržišta, što bi trebalo rezultirati povoljnijim uvjetima u stanogradnji i kupnji stanova te omogućiti razvoj graditeljstva kao pokretačkog elementa gospodarstva.

Preciznije utvrditi uvjete i mjerila za dodjelu kredita

Donošenje ovog zakona podržao je i **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo**, kao zainteresirano radno tijelo. U raspravi je konstatirano da je nepostojanje sustavnog pristupa stanogradnji u proteklom razdoblju dovelo do osjetnog pada broja novoizgrađenih stanova, te da je sama stanogradnja najvećim dijelom bila prepuštena tržištu. U takvoj situaciji, ističu članovi Odbora, građani s prosječnim primanjima vrlo teško mogu sami riješiti svoj stambeni problem a najamnine, koje se

Primjenom predloženog modela poticao bi se novi vid stanogradnje te omogućio oporavak graditeljstva, gospodarske grane koja bi trebala biti generator razvoja gospodarstva.

slobodno ugovaraju, su neprimjereno visoke. Stoga pozdravljaju društveno poticanje stanogradnje, uz sudjelovanje tzv. javnih sredstava, s prvenstvenim ciljem rješavanja stambenih potreba građana. To bi trebalo oživjeti i graditeljstvo općenito, te dovesti i do novog zapošljavanja. Članovi tog radnog tijela, međutim, upozoravaju da bi u članku 24. stavak 3. Prijedloga zakona trebalo izričito navesti i time jasnije utvrditi mogućnost da jedinice lokalne samouprave mogu kupiti navedene stanove pod istim uvjetima otplate, radi davanja u najam. To je, po njihovu mišljenju, bitno, jer se time otvara mogućnost rješavanja vrlo složenih međusobnih odnosa zaštićenih najmoprimaca, te pitanja

zaštite vlasništva nad tim stanovima. Kao matično tijelo za stambenu politiku, Odbor je najavio da će prilikom rasprave o Konačnom prijedlogu zakona sazvati tematsku sjednicu, uz prisustvo predstavnika zainteresiranih udruga, koje su dostavile svoje primjedbe i prijedloge u svezi s ovom problematikom.

Pojedini članovi Odbora upozorili su na potrebu da se preciznije utvrde odredbe o uvjetima i mjerilima za dodjelu kredita, kako ih jedinice lokalne samouprave ne bi određivale proizvoljno.

Država u ulozi poduzetnika

Odbor za financije i Državni proračun raspravljao je o ovom zakonu u svojstvu zainteresiranog radnog tijela. Na sjednici je, među ostalim, izraženo mišljenje da bi iz naziva tog propisa trebalo ispustiti riječ "društveno" a čuo se i prijedlog da ga se nazove: "Prijedlog zakona o državnom poticaju stanogradnje".

Predloženim modelom stanogradnje država se vraća u funkciju poduzetnika i stvara nelojalnu konkurenciju na građevinskom tržištu, zamjerka je Odbora koji smatra da takvu ulogu države u mirnodopskom razdoblju treba izbjegavati. Budući da je ključni problem stanogradnje nedovoljna potražnja za stanovima predloženi model trebalo bi zamijeniti modelom kojim bi se građanima osigurali stambeni krediti na razdoblje od 20 do 30 godina, uz potporu države, smatra to radno tijelo. Na taj bi način sami građani izabrali način rješavanja svog stambenog problema, ovisno o ekonomskim mogućnostima, i ne bi bili u poziciji da mogu kupiti stanove samo u onim zgradama koje im država izgradi.

Nepostojanje sustavnog pristupa stanogradnji u proteklom razdoblju dovelo je do osjetnog pada broja novoizgrađenih stanova.

Po mišljenju Odbora Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama ne bi trebala kontrolirati provođenje pojedinih odredbi ovog zakona, već bi to trebalo prepustiti jedinicama lokalne samouprave koje također participiraju u izgradnji tih stanova (to je u skladu s opće

usvojenim opredjeljenjem o decentralizaciji države). Po ocjeni članova Odbora predloženi zakon treba podržati, budući da njime država, kao inicijator, ipak stvara preduvjete za intenzivniju stanogradnju kojom će se osigurati veće zapošljavanje građevinskih kapaciteta. U raspravi je, međutim, izraženo mišljenje da jedinice lokalne samouprave u većini slučajeva neće moći učiti u predloženi program stanogradnje, zbog nedostatka financijskih sredstava koja moraju osigurati za podmirenje troškova vezanih uz osiguranje građevinskog zemljišta, uređenje komunalne infrastrukture i izvođenje priključaka na infrastrukturu. Pitanje je, također, hoće li građani, potencijalni kupci tih stanova, biti u mogućnosti izdvojiti sredstva za učešće kod podizanja stambenih kredita.

Voditi računa o zaštiti domaće građevinske operative

To radno tijelo upozorava i na potrebu da se prilikom natjecanja za izvođenje većih građevinskih poslova vodi računa o zaštiti domaće građevinske operative od inozemne konkurencije (razmotriti mogućnost uvođenja nacionalne klauzule).

Prema mišljenju pojedinih sudionika u raspravi ponuđenih zakonom se predlaže parcijalno rješavanje problema stambene izgradnje, budući da Republika Hrvatska još nema utvrđenu strategiju stambene izgradnje. Naglašeno je da bi, vodeći računa o socijalnom, ekonomskom i demografskom aspektu, trebalo izmijeniti cilj ovog zakonskog prijedloga. Naime, predloženim modelom prvenstveno bi trebalo osigurati mogućnost kupnje prvog stana, a tek potom razmotriti daljnje mogućnosti normalnog funkcioniranja tržišta. Iz navedenog razloga predloženo je da se i u samom nazivu ovog propisa naglasi da se radi o socijalno poticanoj stanogradnji.

Na sjednici je upozoreno i na potrebu ažuriranja zemljišnih knjiga, bez čega nema mogućnosti dodjele hipotekarnih kredita, koji su temelj za dobivanje stambenih kredita. Spomenimo i sugestiju da se u stavku 4. članka 24. Prijedloga zakona precizno naznači da bračni drug kupca stana može, ali ne mora biti sudužnik. Mišljenje je članova Odbora da stanove izgrađene prema predloženom modelu država ne bi

trebala prodavati slobodno na tržištu (preispitati odredbu članka 32).

RASPRAVA

Nakon uvodničara predsjednica Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, **Snježana Biga-Friganović**, prenijela je zastupnicima stajališta tog radnog tijela. Od predstavnika klubova zastupnika prva se javila za riječ **Marina Matulović-Dropulić**, glasnogovornica Kluba zastupnika HDZ-a. Iznijela je mišljenje svojih stranačkih kolega da ovaj zakon, u načelu, treba podržati jer potiče investicije bez čega nema novog zapošljavanja ni gospodarskog razvitka. Osim toga, prihvatiti li se predloženo, vjerojatno neće doći do daljnjeg otpuštanja radnika u građevinarstvu.

Predloženim modelom stanogradnje država se vraća u funkciju poduzetnika i stvara neloyalnu konkurenciju na građevinskom tržištu.

Osvrnuvši se na uvodno obrazloženje predlagatelja primijetila je da je stambena izgradnja u Hrvatskoj počela rapidno opadati još 80-tih godina, tako da je 1990. u Hrvatskoj izgrađeno svega 18 500 stanova ili 40 posto manje nego 1980. Govoreći o uzrocima problema u stanogradnji podsjetila je na činjenicu da su za vrijeme Domovinskog rata građevinari među prvima sav svoj potencijal (i ljude i mehanizaciju) stavili u službu Domovini. Nakon rata ostali su bez dijela radnika, napose stručnih, a i strojeva koje su tijekom poraća nabavljali i obnavljali (to je uglavnom financirala država tijekom proteklih 10 godina). Konstatirala je, među ostalim, da je potražnja za stanovima uglavnom prisutna u većim i velikim gradovima, dok se u općinama i manjim mjestima građani većinom odlučuju za izgradnju ili dogradnju kuća na vlastitom zemljištu. Zbog toga i građanima koji žele ostati u manjim sredinama treba omogućiti da riješe svoje stambeno pitanje uz pomoć društveno poticane stanogradnje.

Najlošije prolazi lokalna samouprava

Po riječima zastupnice veliki problem stanogradnje je i nedovoljna potražnja za stanovima, zbog nepovoljnih kreditnih uvjeta koje nude banke na području Hrvatske, te neriješenih imovinsko-pravnih odnosa, odnosno nedostatka zemljišta za organiziranu izgradnju. Po mišljenju njenih stranačkih kolega do drugog čitanja ovog zakona valja utvrditi kriterije za subvencioniranje domaćinstava koja doista trebaju stan, a ne da poticaj države i lokalne samouprave koriste oni koji mogu riješiti svoje stambeno pitanje i na drugi način (doraditi članak 24.). Po njihovoj ocjeni lokalna samouprava prema ovom prijedlogu lošije prolazi od ostalih sudionika u ovom projektu, budući da osim osiguranja zemljišta i komunalne infrastrukture mora uplatiti i dodatnih 20 posto učešća za stanove koje želi kupiti. Osim toga, predviđeno je da se u prvih 20 godina otplate najprije vraća dug bankama, pa tek onda jedinicama lokalne samouprave i državi. Dotad će sredstva uložena u zemljište i komunalnu infrastrukturu biti obezvrijeđena i do 80 posto, upozorava zastupnica.

Primijetila je, među ostalim, da u zakonskom prijedlogu ima dosta nejasnoća i nedorečenosti glede založnog prava, koje se mogu ispraviti do drugog čitanja. Predložila je da se razmotri i mogućnost kupnje, putem javnog natječaja, već gotovih stanova ili onih koji su pri završetku, što bi omogućilo daljnju izgradnju za tržište, a građani bi prije došli do stana (prvi stanovi financirani temeljem predloženog zakona bili bi izgrađeni tek za godinu dana). Po mišljenju hadezeovaca u Proračunu za 2002. godinu trebalo bi osigurati više sredstava za subvencioniranje kamate, i na taj način omogućiti povoljniju kupovinu stanova, što bi svakako potaknulo i stanogradnju.

Uvjeti otplate povoljniji od tržišnih

Po riječima **Jadranka Mijalića**, glasnogovornika Kluba zastupnika HSLS-a, njegovi stranački kolege smatraju da je predloženi Zakon proizšao iz potrebe da se organiziranom stanogradnjom, poticanom od države i lokalnih jedinica,

prosječnom građaninu olakša rješavanje njegovog stambenog pitanja. Budući da stanogradnja predstavlja blizu 50 posto ukupne vrijednosti graditeljstva, očekuje se da će ovaj projekt biti i generator gospodarskog

Većina lokalnih jedinica neće moći ući u ovaj projekt zbog besparice.

razvitka. Primjena ovog zakona trebala bi se u praksi očitovati u uspostavljanju organiziranog sustava stanogradnje, unapređenju graditeljstva, otvaranju novih radnih mjesta (samo posljednjih 10 godina u graditeljstvu je izgubljeno oko 60 tisuća radnih mjesta) te zadovoljenju stambenih potreba građana, prvenstveno onih s nižim i srednjim prihodima, uključujući i socijalno ugrožene kategorije. Naime, predloženim se kupcu stana omogućava obročna otplata javnih sredstava pod povoljnijim uvjetima od tržišnih, u pogledu kamata i rokova plaćanja. Predviđeno je da rok obročne otplate duži od 31 godinu a iznos mjesečnog obroka ne može biti niži od 0,25 posto prodajne cijene stana. Pritom bi se na javna sredstva države i lokalnih jedinica plaćala kamata od 2 posto na početak, te 5 posto godišnje na razdoblje otplate, sve uz valutnu klauzulu vezanu uz EURO. Kalkulacije pokazuju da bi uprosječena kamatna stopa za cijelo razdoblje otplate u konačnici za kupca iznosila u prosjeku oko 4 posto. Pitanje je, međutim, u kojoj će se mjeri u sadašnjim uvjetima malih plaća i nezaposlenosti građani moći uključiti u ovaj projekt svojim učešćem (propisano je u visini 20 posto od prodajne cijene) - kaže zastupnik. Njegovi stranački kolege su mišljenja da bi predlagatelj još jednom trebao preispitati i odredbu koja predviđa učešće i za jedinice lokalne samouprave kada kupuju stanove radi davanja u najam.

Definirati najvišu prodajnu cijenu stana

Budući da je temeljni cilj ovako zamišljenog sustava stanogradnje osigurati izgradnju stambenog prostora određene kvalitete uz najniže troškove, sugeriraju da se u zakonu definira najviša prodajna cijena stana (ne može biti viša od etalonske cijene

gradnja m² stana uvećane za 30 posto). Premda je pojam odgovarajućeg stana široko postavljen, on je na tragu ujednačavanja normativa stanovanja, primijetio je zastupnik.

U nastavku se osvrnuo na ulogu Agencije za pravni promet i posredovanje nekretninama koja bi trebala biti nositelj investitorskih poslova te objediniti financijska sredstva za ostvarivanje projekata izgradnje stanova, na posebnom računu voditi poslovanje za svakog pojedinog građanina, itd. Kako reče, haeslesovci posebno pozdravljaju odredbu koja obvezuje Agenciju da stvori rezervni fond sredstava radi osiguranja izgradnje u slučaju kad nisu prodani svi stanovi u zgradi ili netko od sudionika nije izvršio ugovorne obveze. Smatraju, također, da bi trebalo razmotriti mogućnost da se u postupak ugovaranja gradnje uvede nacionalna klauzula, odnosno da pri ugovaranju posla imaju prednost domaći izvođači. Procjenjuju, nadalje, da će se mogućnost da i država sudjeluje u gradnji spomenutih stanova (osiguranjem zemljišta, komunalne infrastrukture i priključaka) radi rješavanja stambenih potreba svojih zaposlenika te davanja stanova u najam pozitivno odraziti na vođenje kvalitetne kadrovske politike i na razvoj najamnog sektora. Upozoravaju, pritom, na nesređenost zemljišnih knjiga, što je jedna od glavnih prepreka svim investitorima u Hrvatskoj. Kako reče, njegovi stranački kolege podržavaju predviđenu obvezu jedinica lokalne samouprave da utvrde stambene potrebe građana, ispituju interes za kupnju stanova i njihove financijske mogućnosti, te iznađu načine osiguranja odgovarajućeg građevinskog zemljišta i drugih sredstava potrebnih za izgradnju stanova. S tim u svezi nameće se pitanje u kojoj će se mjeri, prezađužene općine i gradovi moći angažirati u tom projektu. Među ostalim, podupiru i prijedlog predlagatelja da vlasnik kupljene nekretnine ne može tu nekretninu izvjesno vrijeme otuđiti.

Predloženi zakon treba podržati jer potiče investicije bez kojih nema novog zapošljavanja ni gospodarskog razvitka.

Na kraju je informirao zastupnike da haeslesovci podržavaju ovaj

zakonski prijedlog, ali sugeriraju da ga se preimenuje u Prijedlog zakona o državnom poticanju stanogradnje ili samo u Prijedlog zakona o poticanju stanogradnje.

Voditi računa o socijalnom, ekonomskom i demografskom aspektu

Marijan Maršić ocijenio je u ime Kluba zastupnika HSS-a da se radi o hvalevrijednom zakonskom projektu koji je trebao zaživjeti znatno ranije jer će pomoći brojnim siromašnijim građanima, a i onima iz srednjeg sloja, da što prije dođu do svojih

I građanima koji žele ostati u manjim sredinama omogućiti da riješe svoje stambeno pitanje uz pomoć društveno poticane stanogradnje.

stanova. Govoreći o stanju u graditeljstvu podsjetio je na činjenicu da ono izravno ili neizravno surađuje s više od 50 djelatnosti i zapošljava veliki broj radnika raznih struka i zanimanja, te na taj način potiče cjelokupno gospodarstvo i razvoj zemlje. Danas, kad su potrebe za stanovima velike a stvarne financijske mogućnosti građana u velikom raskoraku s njima, nameće se potreba sustavnog pristupa poticanju stanogradnje, naglašava zastupnik. Stoga je cilj ovog Zakona u što kraćem roku riješiti stambeno pitanje prosječnim građanima gradnjom kvalitetnih i funkcionalnih stanova (uz povoljne subvencije društva). Međutim, pri provođenju ovog Zakona treba u prvom redu voditi računa o socijalnom momentu, odnosno o tome da stan treba dobiti onaj tko nema riješeno stambeno pitanje, a i o ekonomskoj i demografskoj politici. Treba naglasiti da "društveno poticana stanogradnja" nije izgradnja stanova isključivo za socijalno ugrožene grupe građana, nego da se radi o organiziranoj stanogradnji financiranoj uz sudjelovanje tzv. javnih sredstava (države, gradova, općina i dr.) a model se temelji na partnerskom odnosu više sudionika koje povezuje jedan nositelj projekta - posebna Agencija, kao investitor. Naime, da bi stan za kupca bio što prihvatljiviji u financiranje izgradnje uključuju se sredstva države, jedinica lokalne samouprave i građana te

poslovnih banaka i drugih pravnih i fizičkih osoba koje nalaze svoj interes u izgradnji. Pozitivno je i to što se na ekonomskim načelima uspostavlja organizirani sustav stanogradnje, procjenjuje se da će unapređenjem graditeljstva doći do otvaranja oko 5000 novih radnih mjesta, a povećana gradnja inicirat će i povećanje proizvodnje građevnog materijala i opreme za stanove. Po mišljenju zastupnika HSS-a provedba ovog Zakona će u konačnici ovisiti o tome kako će to funkcionirati u jedinicama lokalne samouprave. Spomenimo i njihovu sugestiju da se stavak 3. u članku 24. koji govori o tome tko ima prednost pri kupnji stana prema odredbama ovog Zakona, dopuni riječima "i jedinice lokalne samouprave". Smatraju, također, da bi trebalo naglasiti da ni jedna kategorija građana nije isključena iz prava na kupnju, već da je prednost određena za slučajeve kad je ponuda manja od potražnje. Klub zastupnika HSS-a, inače, podržava ovaj zakonski projekt, u nadi da će predlagatelj uvažiti njihove primjedbe i prijedloge.

Organiziranje stanogradnje prepušiti privatnom sektoru

Po mišljenju zastupnika DC-a što ga je prezentirao **dr. Đuro Njavro**, ovaj zakon je prije svega motiviran željom Vlade da se zaposli hrvatska graditeljska industrija, budući da je tijekom prošle godine došlo do smanjenja aktivnosti u graditeljstvu za oko 18 posto, nego što je usmjeren prema rješavanju stambenih problema beskućnika u Hrvatskoj. To je, dakako, potrebno i korisno, ali pitanje je vodi li nas predloženi model ka oživljavanju stanogradnje ili je ovakav pristup izraz nepovjerenja u tržište. Kako reče, njegovi stranački kolege podržavaju predloženi zakon koji bi trebao pridonijeti tome da se u Hrvatskoj počne graditi više novih stanova te da se u tom pogledu približimo europskom prosjeku (umjesto da gradimo 1 trebali bismo graditi 5 stanova godišnje na 1.000 stanovnika). Smatraju, međutim, da je preuzimanje odgovornosti organiziranja stanogradnje od centralne državne agencije izraz nepovjerenja u tržište. Njihova je sugestija da se, po uzoru na druge europske zemlje na razini općina, gradova ili županija osnuju neprofitne organizacije koje bi obavile taj posao i to. Na taj bi se način

Postavlja se pitanje hoće li građani, s obzirom na male plaće i nezaposlenost, moći izdvojiti 20 posto učešća za kupnju stana te u kojoj će se mjeri prezadužene općine i gradovi moći angažirati u ovom projektu.

to približilo tržištu, a smanjila bi se mogućnost uplitanja države u onaj dio posla u gospodarstvu koji privatni sektor može obaviti bolje. Ako Vlada doista želi pomoći beskućnicima u Hrvatskoj mora se orijentirati na to da u što kraćem roku uredi zemljišne knjige i riješi pitanje vlasništva, kako bi se stvorili uvjeti za hipotekarno kreditiranje. Zastupnici DC-a očekuju od Vlade i da osigura uvjete za dugoročno kreditiranje kupnje stanova, tako da se najprije prodaju već izgrađeni stanovi a tek potom počnu graditi novi. Ako se želi brzi rezultat Vlada bi trebala izdvojiti sredstva u Fond za subvencije stambenih kredita mladih obitelji, gdje još od 1998. godine čeka 10 tisuća neriješenih zahtjeva (dodijeljeno je samo 1100 stambenih kredita na području cijele Hrvatske). Nema sumnje da postoji način da se oživi tržište nekretnina te da se dijelom pokrene i stanogradnja, samo treba osigurati sredstva za tu namjenu, naglašava zastupnik. Među ostalim, upozorio je i na potrebu da se pronađe način za izgradnju stambenog fonda koji bi bio u vlasništvu gradova ili općina. U tim bi stanovima kojima bi stanovale siromašne obitelji koje ne mogu preuzeti kreditne obveze niti platiti tržišnu najamninu. Podsjetio je na to da grad Zagreb već ima iskustva s izgradnjom tzv. socijalnih stanova a takvu praksu trebalo bi proširiti i na ostala područja.

U zaključnom dijelu izlaganja ponovio je da Klub zastupnika DC-a podržava intenciju ovog zakona. Njegovi stranački kolege nadaju se da

Danas kad su potrebe za stanovima velike a stanovi nepristupačni zbog slabih financijskih mogućnosti građana, nameće se potreba sustavnog pristupa poticanju stanogradnje.

će do drugog čitanja taj propis doživjeti promjene, prije svega u tome da se država povuče iz organiziranja stanogradnje na ovaj način i da to prepusti privatnom sektoru, a da se ona puno više usmjeri na to da se u Hrvatskoj stvori potražnja za stanovima.

Svrha - pojeftiniti stambenu izgradnju

Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a, **mr. Zorko Vidiček** je izjavio da je ovaj zakonski projekt dobrodošao s obzirom na to da bi trebao potaknuti stanogradnju i građevinarstvo kao gospodarsku granu, zatim izgradnju stanova radi podizanja nivoa stambenog standarda i stvaranja perspektive mladim ljudima bez krova nad glavom te omogućiti izgradnju novih stanova umjesto preprodaje postojećeg stambenog fonda. Nema sumnje, kaže, da predlagatelj ima dobru namjeru da pojeftini stambenu izgradnju (mjesečna rata od 350 DEM na 30 godina za stan do 50 m² je zasigurno prihvatljiva cijena). Zahvaljujući predloženom modelu potencijalni kupac bi mogao otplaćivati vlastiti stan gotovo po cijeni koju plaća za iznajmljeni, a stambena izgradnja u Hrvatskoj bi se praktički utrostručila u odnosu na sadašnje stanje. Radi se, naime o prihvatljivom i zanimljivom modelu stambene izgradnje koji je pokazao dobre rezultate i u velikom broju europskih zemalja, pa nema razloga da ga ne primijenimo i mi, kaže zastupnik. Međutim, raden je prvenstveno za gradove (omogućit će mladim ljudima da dođu do krova nad glavom) i ne rješava generalno problem stambene izgradnje. Izuzmu li se manje nomotehničke i pojmovne nespret-

Odgovornost za organiziranje stanogradnje država bi trebala prepustiti privatnom sektoru.

nosti ovaj zakon sigurno zaslužuje pun podršku, kaže zastupnik (na tragu je predizbornih obećanja ove Vlade). Valja naglasiti, međutim, da on samo otvara mogućnosti za ovakav oblik stanogradnje, ali ne obvezuje te da će o jedinicama lokalne samouprave ovisiti u kojoj će mjeri iskoristiti te mogućnosti. Nesporna je činjenica, kaže, da provedba stanogradnje postoje vrlo realne

šanse za realizaciju stanogradnje na predložen način. Naime, lokalne jedinice imaju na raspolaganju sredstva ostvarena prodajom stanova prema Zakonu o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo. Država će u proračunu osigurati svoj dio poticajnih sredstava, a banke imaju i previše kapitala, budući da izbjegavaju plasmane u gospodarstvo radi visokog rizika. Stoga Klub zastupnika SDP-a podržava predloženi Zakon i predlaže da ga se uputi u drugo čitanje, primjereno doradenog primjedbama i prijedlozima iz rasprave.

Stvoriti pravni okvir

Milanka Opačić (SDP) smatra da se zakonom otvara važno pitanje rješavanja stambenog prostora koji predstavlja osnovu za stvaranje obitelji. Iskazala je podršku onima koji se zalažu za poticanje društvene stanogradnje i time nastoje zadovoljiti potrebe onih koji ne mogu podnijeti kreditnu ratu za stan, unatoč tome što je jednaka iznosu koji se plaća za podstanarske stanove.

Zastupnica je naglasila važnost tog problema, informiravši da kod nas vlasništvo nad stanom, za razliku od drugih europskih zemalja nije predviđeno kao ustavna kategorija.

Stoga smatra kako valja razmišljati o donošenju zakona kojim bi se stvorio pravni okvir za formiranje neprofitnih stambenih organizacija i još više potaknula izgradnja novih stanova. Kao otežavajuću činjenicu spomenula je postojanje problema oko dobivanja zemljišnih knjiga i građevinske dozvole.

Sugerirala je i da se razmisli o oslobađanju od dijela poreza na dohodak one koji si sami osiguravaju stambeni prostor kao što je to u praksi nekih zemalja.

Jadranka Katarinčić Škrinj (HSL) je rekla da podržava donošenje zakona i radi toga što se posredno utječe na poticanje ukupnog graditeljstva.

Međutim, istaknula je, stanogradnja predstavlja dio ukupne stambene politike a mi nemamo čak ni jasnu strategiju razvoja. Uslijed toga je teško odrediti prioritet - poticati stanogradnju ili kombinirati više segmenata stambene politike.

Zastupnica drži da stambena politika treba sadržavati najmanje tri dimenzije - socijalnu, ekonomsku i demografsku. Što se prvoga tiče, valja ostvariti socijalnu pravičnost tako da svatko ima pravo na prvi, socijalni

stan a potom bi se rješavalo kvalitetnije stanovanje i po tržišnom modelu. Druga je dimenzija - ostvarivanje učinaka u gospodarstvu koji bi poticali od stanogradnje. Mišljenja je da treba smanjiti koncentraciju stanovništva na jednom mjestu, osigurati tradiciju gradnje, te način stanovanja na određenim područjima. Naime, postojeća politika stanogradnje je parcijalna a problemi na koje se nailazi su u imovinskopravnim pitanjima, urbanizmu te prostornim planovima.

Ukupno stanje u društvu i bez jasne stambene politike dovelo je do toga da je stanogradnja stala 1991. godine (osamdesetih se gradilo 30 tisuća stanova godišnje a sada 12 tisuća) što je i temeljni argument predloženog zakona, te se akcent stavlja na poticanje stanogradnje a ne na socijalnu izgradnju.

Posljedica takvog stanja u stambenom gospodarstvu jest i u tome što nemamo stambeni sektor u vlasništvu jedinica lokalne samouprave, što bi bilo dobro jer bi se utjecalo na mobilnost stanovništva. Ovim bi zakonom, smatra zastupnica, trebalo potaknuti pitanje formiranja najamnog sektora u vlasništvu države (Austrija ili Njemačka imaju 40 posto stambenog fonda).

Dajući podršku predloženom zakonu zastupnica je preporučila da se do drugog čitanja zakon konceptualno razradi te jasno odredi gdje počinje a gdje završava socijalni element.

Izrazila je sklonost prema prijedlogu Hrvatske udruge poslodavaca da se formiraju neprofitne stambene tvrtke u vlasništvu jedinica lokalne samouprave, te je pored toga spomenula potrebu formiranja fonda, izgradnje, upravljanja, održavanja, a sve bi to mogle preuzeti tvrtke u vlasništvu jedinica lokalne samouprave (nastavlja se proces decentralizacije, a one u poticanju stanogradnje sudjeluju sa 24 do 30 posto).

Rezimirala je - odvojiti socijalni od tržišnog elementa u zakonu, zakonski regulirati pravo na prvi stan, stvoriti osnovu za formiranje najamnog stambenog fonda, rasterećivati državu, koja bi subvencionirala stanogradnju i kontrolirala provođenje.

Ostvaruje se više ciljeva

Darinka Orel (HSL) je podržala zakonski prijedlog kao jedan od oblika rješavanja stambenih problema

građana, ali je spočitnula ministru što nije nazočan ovoj raspravi.

Zakon vidi u konačnom cilju kao zadovoljavanje stambenih potreba za širi društveni sloj, i prvenstveno za mlade ljude, te kao mogućnost da se unaprijedi graditeljstvo i potiče zapošljavanje. Osim toga, izgradili bi se stanovi namijenjeni potrebama za vlastito stanovanje, prvenstveno onih koji nemaju riješeno stambeno pitanje, platežno su sposobni a nemaju toliko da stan kupe na tržištu. Drugi oblik gradnje je za socijalno ugrožene kategorije građana, koji bi im se dali u najam.

Treba podržati svaki zakon koji omogućava rješavanje stambenog problema makar i samo jedne obitelji, pa tako i ovaj.

Koliko je važno riješiti ovo pitanje govori podatak da velik broj mladih školovanih ljudi misli otići inozemstvo, te se nameće pitanje rješavanja stambenog problema u Zagrebu s obzirom na to da su određene tek dvije lokacije a potrebno ih je deset.

U predloženom rješenju primjedbu upućuje na stavak 3. članku 16. i preporučuje da se jasno odredi doznačavanje 30 posto doznačenih sredstava (ne do 30 posto) fondu rizika.

Nadalje, u člancima 20., 25. i 28. valja utvrditi obvezu jedinice lokalne uprave kako joj je obveza odrediti prvenstvo pri kupnji stana, te isto i za agenciju.

U tom smislu valja utvrditi u jedinicama lokalne samouprave i gradu Zagrebu raspoloživi stambeni fond. Naime, i zakon, pojasnila je zastupnica, utvrđuje prvenstvo za osobe koje kupuju stan u skladu s odredbom stavka 2. članka 5. i to su zapravo dva jedina uvjeta odnosno mjerila.

Mr. Zlatko Mateša (HDZ) je bio mišljenja da treba podržati svaki zakon koji omogućava rješavanje stambenog problema makar i samo jedne obitelji, pa tako i ovaj.

Međutim, prigovorio je da se njime ne rješava pitanje mladih ljudi na otocima i selima te se zakonom zapravo usmjerava gradnja i naseļljavanje gradova.

Da bi se dalo bolje uvjete kreditiranja sugerirao je da se

izbjegava kategorija sudužništvo, i da poslovne banke osiguraju pravo na hipoteku do isplate kredita. U tom bi slučaju ovaj program bio potpun, smatra zastupnik.

Potrebno je aktivirati graditeljstvo

Dr. Ljubica Lalić (HSS) smatra da prijedlog treba podržati zbog - ogromne potrebe za stanovima, slabe financijske moći pojedinaca da kupe stan, nerazvijenosti najamnog sektora, te aktiviranja graditeljstva kao grane koja potiče gotovo sve ostale grane gospodarstva.

Zastupnica smatra da se donošenjem zakona stvaraju pretpostavke za izlazak graditeljstva iz recesije a to znači - otvaranje novih radnih mjesta, angažiranje velikog broja različitih poslovnih subjekata te omogućavanje građanima s nižim i srednjim primanjima da riješe stambeni problem. Smatra kako je moguće otkloniti eventualni prigovor lokalne samouprave o nedostatku sredstava jer prijedlog zakona predviđa mogućnost da sredstva budu ostvarena prodajom stanova prema Zakonu o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, a pripadaju općinama i gradovima i budu korištena za kupnju stanova, pribavljanje građevinskog zemljišta, uređenje komunalne infrastrukture i podmirenje troškova priključaka za infrastrukturu.

Po tom Zakonu, prodano je 200 tisuća stanova i premda ni približna stvarnoj vrijednosti stana, ta sredstva nisu zanemariva. Smatra da ih je opravdano koristiti za izgradnju novih.

Osim navedenih ciljeva (aktiviranje graditeljstva, olakšavanje dolasku do stana) rješava se i problem zaštićenih najmoprimaca (žive u stanovima u vlasništvu građana ne mogu ih otkupiti a vlasnici ih ne mogu iseliti).

Na kraju rasprave uslijedio je zaključak - ako se ustavnom jamči pravo vlasništva a pravo zaštićenog najmoprimca ograničava vlasništvo, ovaj zakon smatra, pruža jedinstvenu priliku da se vlasnicima skine teret s vlasništva a zaštićenim najmoprimcima osiguraju stanovi. Takve mogućnosti su date u rješenjima ovih zakona. No, nameće se pitanje o tome tko je dužan osigurati stanove zaštićenom najmoprimcu što bi trebalo jasno regulirati, a prednost

pri kupnji dati jedinicama lokalne samouprave i gradu Zagrebu. One bi ga kupile i osigurale stanove zaštićenim najmoprimcima iz zamjenjskih stanova. Time bi se pravedno riješila oba problema, drži gospođa Lalić.

Dr. **Jure Radić (HDZ)** je dao podršku donošenju zakona jer se potiče graditeljstvo. To je dobro i radi toga što se gase sredstva predviđena za program obnove jer je pri kraju.

Budući da se radi o znatno manjim investicijama od dosadašnjih treba

tražiti nove programe, mišljenja je zastupnik.

Program treba biti usklađen s programom demografskog razvitka, što predloženi zakon ne čini, nego usmjerava gradnju u velike gradove.

Štoviše, predviđeni program, bivši ministar s građevinskim iskustvom, treba proširiti i na individualnu izgradnju, i jeftinijem zemljištu nego što je gradsko.

Stoga je predložio da se pod istim uvjetima i za istu cijenu grade velike

obiteljske kuće, što osim toga pridonosi kvalitetnijem stanovanju.

Ovim je javljanjem završena rasprava o zakonskom prijedlogu. Glasovalo se o prihvatanju Prijedloga zakona o društveno poticanoj stanogradnji, te o tome da primjedbe, prijedlozi i mišljenja budu upućeni predlagatelju radi pripreme konačnog teksta zakona. Jednoglasno su prihvaćeni sa 81 glasom "za".

M.Ko.; M.P.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OTOCIMA

Otklanjaju se formalne zapreke

Hrvatski je sabor prihvatio ovaj Prijedlog zakona kojima se otklanjaju formalne provedbene teškoće i nedorečenosti važećeg Zakona. Dodatna proračunska sredstva za provedbu ovako izmijenjenoga i dopunjenog Zakona neće premašivati 80 milijuna kuna, obrazlaže predlagatelj Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Nedostajalo političke volje i upravne discipline

Zakon o otocima iz 1999. godine gotovo se i nije provodio - djelomično zbog precijenjenih mogućnosti državnog proračuna, precijenjenog poduzetničkog potencijala u dijelu poljoprivrede i prometa i zbog opće krize hrvatskoga gospodarstva. Dio se pak odredbi nije mogao provesti jer je u postupku donošenja Zakona usvojeno nekoliko međusobnog suprotstavljenih amandmana što je obezvrijedilo neke odredbe.

Većina odredbi ipak se mogla provesti bez ikakvih formalnih prepreka i značajnijih dodatnih troškova i bez dodatnog zapošljavanja u državnoj upravi - nedostajalo je političke volje i upravne discipline a većina ministarstava i upravnih organizacija i javnih poduzeća zaduženih za provedbu Zakona nisu izvršavali svoje obveze.

Većina odredbi ipak se mogla provesti bez ikakvih formalnih prepreka i značajnijih dodatnih troškova i bez dodatnog zapošljavanja u državnoj upravi - nedostajalo je političke volje i upravne discipline a većina ministarstava, upravnih organizacija i javnih poduzeća zaduženih za provedbu Zakona nisu izvršavali svoje obveze.

Zakon se počeo djelomično provoditi tek nakon promjene vlasti, preustroja ministarstava razvitka, useljništva i obnove i ustrojavanja Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo, u siječnju 2000. Novoustrojena Uprava za razvoj otoka tog Ministarstva počela je provoditi Zakon u dijelu svojih zaduženja i poticati jednokratne i trajne poslove iz nadležnosti Vlade te ministarstava, javnih poduzeća i odgovarajućih tijela lokalne uprave i samouprave.

Uvid u postojeće stanje otočnog gospodarstva, korištenje otočnih resursa a naročito kretanje otočnog stanovništva ukazuje da su izmjene i dopune Zakona o otocima itekako potrebne. Oživljavanje otočnog turizma, pokušaji obnove poljoprivrede, sve češća strana ulaganja i

već kronično slaba povezanost otoka s kopnom upućuju da otočnim razvojem treba upravljati, a otočnu razvojnu politiku uklopiti u ukupnu politiku područnog razvoja Hrvatske.

Stoga se ovim izmjenama i dopunama uređuje usklađivanje poslova i zadataka pojedinih ministarstava i drugih nositelja koji imaju obveze iz tog Zakona s dinamikom pristizanja proračunskih sredstava, uređuju se mehanizmi nadzora njihove provedbe te cjelovit sustav javnoga pomorskoga, cestovnoga i zračnog povezivanja otoka s kopnom i otoka međusobno.

Time će se otkloniti sve formalne provedbene teškoće, nositelji će biti određeni pa će Ministarstvo moći provoditi odnosno poticati i nadzirati provedbu svih odredbi Zakona. Otočno gospodarstvo rezultate tih rješenja osjetit će srednjoročno i svakako dugoročno - sustav prometnog povezivanja otoka s kopnom (i međusobno) postajat će uravnoteženiji, ulaganja na osnovi programa usmjeravat će se i dimenzionirati prema zahtjevima i modelima održivog razvoja a programi će biti u sustavu prostornog planiranja. Sredstva za ovako izmijenjen i dopunjen Zakon utvrđivat će se svake godine otočnim godišnjim programom i zakonom o izvršavanju državnog proračuna u skladu s proračunskim mogućnostima. Za program održivog razvoja otoka sredstva se osiguravaju u državnom proračunu na razdjelu Ministarstva za javne

radove, obnovu i graditeljstvo (taj dio Zakona se nije provodio a sredstva se osiguravaju godinama tako da zbog izrade programa neće biti dodatnih proračunskih opterećenja).

Ukupna dodatna proračunska sredstva (obveza koja dosad nije izvršavana) ipak bi trebalo izdvajati za provedbu izmijenjenog i dopunjenog Zakona neće premašivati 80 milijuna kuna godišnje što zajedno sa 90 milijuna koji se izdvajaju već nekoliko godina čini 170 milijuna kuna.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona. Smatra da predloženi tekst treba uskladiti s odredbama Zakona o područjima posebne državne skrbi kao i poreznim zakonima ali i da treba preispitati, među ostalim, pojedina rješenja u odnosu na rješenja novih zakona o poljoprivredi i poljoprivrednom zemljištu.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu jednoglasno je predložio Hrvatskom saboru prihvaćanje ovog Prijedloga zakona. U raspravi članovi Odbora podržali su ove izmjene i dopune budući da se njima omogućava izrada i donošenje programa za oživljavanje otočnog turizma, obnove poljoprivrede, povećanje stranih ulaganja i, što je najbitnije, subvencionirana prometna povezanost otoka s kopnom. Naglašena je i potreba dosljedne primjene Zakona i provođenje ovih programa.

I Odbor za pomorstvo, promet i veze jednoglasno je predložio prihvaćanje ovog Prijedloga zakona. U raspravi je zauzeto stajalište da je potrebno odrediti niže cijene prijevoza otočana, njihovih automobila te prijevoza teretnih vozila i teretnog prijevoza proizvoda s otoka izvan turističke sezone zbog izjednačavanja malo-prodajnih cijena na otocima (te linije su subvencionirane).

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskog sabora uvodno je o predloženom zakonu govorio zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo **Venko Čurlin**. Rekao je da je Zakon o otocima usvojen prije dvije godine na zadovoljstvo i traženje prvenstveno

stanovnika jadranskih otoka no da je njegova primjena pokazala određene probleme već u samom početku. Pokazala se potreba za doradom Zakona u smislu razjašnjavanja i utvrđivanja pojedinih zadataka, redefiniranja programa i pojednostavljenja pojedinih odredbi.

Za razvoj otoka odnosno kompletnoga jadranskog pojasa bitno je donošenje određenih planova razvoja a na njima je učinjeno neznatno, naglasio je. U vezi s težnjom stanovnika otoka da budu dobro povezani s kopnom i da imaju istu razinu komunalnih usluga (najveći problem voda) i iste cijene kao i stanovnici kopnenog dijela Hrvatske rekao je da se u predloženom tekstu razjašnjavaju dileme u pogledu prometa i da su svi oblici prometa ravnopravni. Uvodi se čak i novost u vezi s korištenjem zračnog prijevoza odnosno određena subvencija.

Razjašnjava se na koji će se način utvrđivati cijena vode i osiguravati naknade za one stanovnike koji vodu na otocima plaćaju skuplje, dodao je naglašavajući da se govori o pomaganju stanovnicima otoka a ne o turizmu. Napravljene su i neke prognoze o koštanju ovakve realizacije i iznose oko 80 milijuna kuna. Razrađeni su i elementi povrata sredstava poslodavcima (oko 30 milijuna) na otocima jer bi ta mjera trebala poboljšati zaposlenost i

Razrađeni su i elementi povrata sredstava poslodavcima (oko 30 milijuna) na otocima jer bi ta mjera trebala poboljšati zaposlenost i pridonijeti razvoju otoka.

pridonijeti razvoju otoka, rekao je zamjenik ministra.

Inače se za brodske brze pruge i trajekte odnosno brodski prijevoz osigurava 300 milijuna kuna, tako da se za otoke iz državnog proračuna izdvaja oko 390 milijuna kuna što će s ovim dodatnim poboljšanjima iznositi oko 470 milijuna kuna, podsjetio je.

Zatim je **Miroslav Korenika (SDP)** prenio stajalište Odbora za pomorstvo, promet i veze a izvjestitelj stajališta klubova zastupnika.

Otočani ne žele povlastice, već iste uvjete za život kao i drugi žitelji RH

Ivo Fabijanić (SDP) podržao je predloženi zakon u ime Kluba zastupnika SDP-a jer je vrijeme da se omogući provođenje Zakona. Osobno i u ime otočana kazao je da nije zadovoljan dinamikom kojom je ovaj Zakon došao na "uređenje", međutim, smatra da je ponekad temeljitost važnija od brzine. Otočani ne žele nikakve povlastice, nikakvu posebnu pomoć već samo iste uvjete za život kao i drugi žitelji Republike Hrvatske, naglasio je. Voda, veze i mogućnost investiranja tri su temeljna pitanja koja treba riješiti na otocima jer su upravo ta područja bila godinama zapostavljena i uzrok drastičnog iseljavanja otočana. Došlo je vrijeme da ostajemo na svojim otocima i počnemo stvarati svoju budućnost, rekao je.

Posebno se pozdravlja odredba (članak 23.) kojom se točno obvezuju ministarstva u vezi s državnim programima a koji će dati drugačiji pristup i šansu otocima. Posebno smo osjetljivi na državni program o postupanju s krutim otpadom i očekujemo studiju koja će predstaviti na koji način riješiti to temeljno pitanje jer o njemu ovise djelatnosti koje daju najveći prosperitet-turizam i ekološka industrija. S manjih otoka će najvjerojatnije trebati smeće odvoziti a u Prijedlogu možda nije dovoljno naznačeno da se komunalnim društvima mora omogućiti da prijevoz kamiona s takvim teretom bude izjednačen s cestovnim prijevozom, rekao je, govoreći šire o problemima otoka.

Damir Kajin (IDS) govorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a naglašavajući da bi temeljni cilj trebao biti zadržati otočane tamo gdje su odrasli, gdje žive, gdje žele biti pokopani, jer je njihov broj na otocima iz godine u godinu sve manji. Jedino rješenje za to je pronalaženje novca u državnom proračunu, a ovih zadnjih deset godina to je činjeno nedostatno. Ili učiniti, što je već bilo poglavito od 1974. do 1990., kroz radikalnu decentralizaciju države novac ostaviti tamo gdje se ostvaruje i otoci bi, i ne samo oni, imali manje problema, naglasio je.

Sreća je da se nakon ratnih godina turizam vraća u Hrvatsku pa time i na otoke a kako su otočani racionalni oni

će tu šansu racionalno iskoristiti no tu je bitno jesu li naši hotelski kapaciteti pripremljeni za jednu dobru turističku sezonu. Zastupnik želi vjerovati, kazao je, da će mnogi otočani iskoristiti priliku i podnijeti zahtjeve za reviziju pretvorbe jer nije svaki hotelski sustav na otocima pretvoren poput jedne Lošinjke na Lošinju gdje su mali dioničari postali dominantni vlasnici. Problem je i u tome koja će biti sudbina zemljišta uz obalu.

Ako se na otocima dogodi ono isto što se dogodilo u Rovinju ili bolje rečeno što je pošlo za rukom Tvornici duhana iz Rovinja da preko noći preuzme 200 hektara zemljišta uz obalu onda će naši otoci ostati i bez otoka, bez mora i bez budućnosti i zato neka čuvaju svoju obalu jer je to njihov najvredniji resurs i neka ne dopuste da ju privatiziraju tajkuni i pojedinci koji dolaze iz Čilea ili Argentine, poručio je zastupnik.

Klub zastupnika IDS-a drži da bi valjalo razmišljati i o djelomičnoj demilitarizaciji obale i otoka i sve što vojsci (koja je u reorganizaciji) nije potrebno treba ustupiti bez naknade našim općinama i gradovima, naglasio je misleći pri tom, kako je rekao, i na Brijune i na Fažanu, ali i na druge sredine.

Nije prihvatljivo što uz rješavanje stanja katastra i zemljišnih knjiga nije obuhvaćeno i sređivanje katastra na pomorskom dobru, a dodatnu raspravu zahtijeva i razvrstavanje otoka (članak 2. Zakona - bilo bi logičnije da županije utvrde moguće razvrstavanje).

Dr. **Jure Radić (HDZ)** opovrgnuo je navod predgovornika da je razdoblje od 1994. do 1990. bilo na neki način zlatno doba naših otoka. U tom je razdoblju došlo do najveće depopulacije hrvatskih otoka što pokazuju podaci iz Nacionalnog programa demografske obnove koju je Sabor usvojio (predgovornik je i tada bio zastupnik). Isto tako smatra da teza predgovornika da bi otoci mogli opstati bez potpore središnje države (da se na otocima ostavi sve ono što se zaradi) vrijedi za sve nekoliko otoka, najrazvijenijih. **Damir Kajin** odgo-

vorio je da je razumljivo da bez podrške državnog proračuna otoci ne bi mogli preživjeti (primjerice, subvencioniranje Jadrolinije), ali da i dalje drži da je spomenuto razdoblje bilo jedno od najprosperitetnijih za razvoj naših otoka kada je izgrađena njihova čitava gospodarska osnova koja se kroz formu privatizacije rasprodavala 90-tih godina.

Primijeniti načelo supsidijarnosti

Dr. **Anto Kovačević (HKDU)** u ime Kluba zastupnika HKDU-a/HSP-a iznio je niz primjedbi na predloženi zakon naglašavajući da je ključno da se u njegovoj doradi primijeni načelo prenošenja prava i odgovornosti na niže razine u cilju uspješnog oživotvorenja duha i slova ovog Zakona.

Predloženi zakon ima glavni zadatak popraviti nedorečenosti iz postojećeg Zakona ali i za njega se može reći, kao što je rečeno za osnovni Zakon, da ga je nemoguće oživotvoriti. Uz to, stav je demokršćana i pravaša da ovaj Prijedlog zakona nije u suglasnosti s načelima kršćanske demokracije tj., s glavnim načelom supsidijarnosti i odgovornosti (prenijeti više nadležnosti u izradi i provedbi programa na niže upravne subjekte a ulogu Vlade RH i ministarstava svesti na minimum) te načelom po kojem čovjek pojedinac sa svojim potrebama i interesima predstavlja temelj državne skrbi koja se očituje i u donošenju odgovarajućih i pravednih zakona.

Nije prihvatljivo što uz rješavanje stanja katastra i zemljišnih knjiga nije obuhvaćeno i sređivanje katastra na pomorskom dobru, a dodatnu raspravu zahtijeva i razvrstavanje otoka (članak 2. Zakona - bilo bi logičnije da županije utvrde moguće razvrstavanje).

Nisu jasni niti ekonomski učinci predviđenih ulaganja u program razvoja otoka i proizlazi da će proračunska izdvajanja polučiti dvojbene ekonomske učinke a da će najveći dio sredstava završiti za pokriće troškova rada raznih povjerenstava, komisija i sl. Nedopustivo je i gotovo licemjerno prema otočanima da se stavlja na pijedestal državnih interesa briga za otoke a s druge strane, ne izdvaja se niti 0,5 posto sredstava iz državnog proračuna za te potrebe, kazao je dalje, među ostalim, zastupnik. Smatra da bi ta izdvajanja

trebala biti barem 3 posto ako želimo uistinu oživiti i razviti ovaj najljepši dio Lijepe naše. Propisivanje kako jedan otočanin na otoku na kojem se rađa, živi i umire, mora živjeti i kako se mora ponašati u suprotnosti je s temeljnim pretpostavkama oživotvorenja programa održivog razvoja ali i s ustavnim odredbama o punoj slobodi građana, dodao je.

Ivo Fabijanić rekao je da je predgovornik mnogo toga dobrog rekao ali da mnogi zaboravljaju da otoci nisu u ravnopravnoj poziciji i da nisu stvoreni preduvjeti da se mogu razvijati kao ostali dio RH. Zato je neophodno da država u ovom trenutku riješi temeljna pitanja naznačena u ovom zakonu a tek nakon toga jasno je da lokalna samouprava i uprava ima najveću odgovornost. Dr. **Anto Kovačević** odgovorio je da je dovoljno naglasio princip supsidijarnosti i solidarnosti kao osnovne kategorije a da ono što je iznio govore zapravo stručnjaci i otočani.

Ne odustati od potpore za brze brodske veze

Klub zastupnika HDZ-a podržava ovaj zakonski projekt kao poboljšavanje određenih odredbi postojećeg Zakona, rekao je dr. **Jure Radić**. Otoci su veliko hrvatsko bogatstvo i vrijednost koja uz ne pretjerano velika ulaganja može jako puno pridonijeti nacionalnom bogatstvu i gospodarstvu. Zato je dobro da bez obzira na promjene vlasti ostajemo pri osnovnom bitnom konceptu nužnog državnog poticaja u boljem prometnom povezivanju otoka. Važni su i infrastrukturni segmenti na otocima a na nekima je proteklih godina napravljeno puno - prvenstveno na području telekomunikacija, elektroopskrbe pa dijelom i vodoopskrbe (nedostatno) a time se olakšava i ulaganje investitora.

No porazno je da se Zakon o otocima, koji je na snazi dvije godine nije provodio (djelomično) i za pola godine neprovođenja snosi odgovornost HDZ-ova tadašnja Vlada, rekao je zastupnik i zamolio otočane zbog toga oprost. Ujedno je pozvao sadašnju Vladu da ozbiljno prione provedbi onog što nije odrađeno za njenog mandata u godinu i pol dana a što Zakon normira na dobrobit otočana i cijele Hrvatske. Kakva smo mi država u kojoj mi sami koji smo zadu-

ženi za provođenje zakona kažemo "nešto ne provodimo", pitao je.

Zastupnik je i iznio više primjedaba na predloženi tekst (konfuznost, nepovezanost) no kao bitnu i osnovnu primjedu naznačio ukidanje dosadašnje odredbe o obvezi Vlade, hrvatske države da osigura svakom nastanjenom otoku (tri) brze brodske veze dnevno. To je presudna pogodnost otoka na čemu se bazira i cijeli Nacionalni program i Zakon i nije dobro da se od tako izričito rečene potpore odustaje. Nemojmo otocanima smanjiti tu osnovnu i vrlo bitnu odrednicu koju je dosad Zakon predviđao, založio se zastupnik.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) reagirala je na čuđenje predgovornika u vezi s konstatacijom predlagatelja da se od dolaska nove vlasti Zakon počeo djelomično provoditi. Time je on čitav Klub zastupnika HDZ-a svrstao u red pjesnika (prema A.B. Šimiću pjesnici su vječno čuđenje u svijetu) jer čemu sada čuđenje kad se nije čudio za vrijeme HDZ-a kada se donio taj Zakon i niz drugih koji se nisu primjenjivali i niti im je bila osigurana materijalna osnova (primjerice, Zakon o radu, prava majke-odgajateljice), kazala je. Dr. **Jure Radić** naglasio je da je govorio o konkretnom Zakonu koji je sada na dnevnom redu i da se ispričao u ime Kluba zastupnika HDZ-a otocanima a da je očekivao ispriku i "s vaše strane" za godinu i pol neprovođenja Zakona. **Jadranka Kosor (HDZ)** javila se radi netočnog navoda u vezi s odredbom o statusu majke-odgajateljice iz Zakona o radu te podsjetila da su Vlada i saborska većina odbili njen Prijedlog zakona koji je operacionalizirao status roditelja - odgajatelja.

Zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** ispravila je netočni navod ukazujući da se 10-godišnja vladavina HDZ-a, ne može uspoređivati s rezultatima vladajuće koalicije koja je na vlasti tek 1,5 godine. Ocijenila je da će do isteka ovoga mandata Vlada Republike Hrvatske ostvariti najavljenе ciljeve. Sada je ispravak netočnog navoda zatražila i zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)**, napominjući da u svom izlaganju nikoga nije izjednačavala. Konstatirala je da je sadašnja parlamentarna većina, zajedno s Vladom odbila prijedlog zakona koji se temelji na odredbi Zakona o radu u kojemu je postojala mogućnost ostvarivanja statusa roditelja - odgajatelja.

Otocima se i ranije pomagalo

Za ispravak netočnog navoda javio se i zastupnik dr. **Jure Radić (HDZ)** ocjenjujući da je netočna tvrdnja da se u raspravi težilo uspoređivanju vladavine prijašnje i sadašnje državne administracije, odnosno vlasti. Podsjetio je da je rečeni zakon donesen u travnju 2000. godine, a mnoge odredbe realiziraju se nakon jednomjesečnog perioda, odnosno 6 mjeseci od datuma donošenja. Zastupnik mr. **Zlatko Mateša (HDZ)** podsjetio je na projekte koji su realizirani za vrijeme vladavine kada je parlamentarnu većinu imala HDZ-a. Između ostalih projekata koji su realizirani, spomenuo je izgradnju zračne luke na Braču, cestu Hvar - Stari Grad, izgradnju ambulante na Susku, vodoopskrbu Lastova te razvoj telekomunikacijskih usluga na otocima.

Helikopterski prijevoz može upotpuniti prometnu vezu otoka s kopnom u slučaju hitnih liječničkih intervencija.

Nakon njega za riječ se javio predstavnik predlagatelja i zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo, **Venko Ćurlin**. On je ocijenio da diskusija zastupnika dr. Jure Radića potiče predlagatelja na očitovanje i pojašnjenje. Istaknuo je da autori koji su radili na predloženom zakonskom tekstu, nisu bili upoznati sa cjelinom materije. Smatra da se time željelo podmetnuti "kukavičje jaje" u jednom dijelu zakonskog teksta. Ukazao je na prometne slabosti pojedinih linija koje voze prema otocima, navodeći da u nekim slučajevima brodovi i trajekti nemaju putnika. Nemoguće je ostvariti tri dnevne brze brodske linije, za one otoke na kojima živi desetak osoba. Analize upozoravaju da ovi troškovi rastu do visine od 2000 DEM po stanovniku. Do iznijetog podatka došlo se raščlanjujući troškove na modelu jednog od manjih, slabije nastanjenih otoka koji je imao takve brze linije, precizirao je predstavnik predlagatelja iznijete analize i tvrdnje. Mišljenja je da helikopterski prijevoz za hitne slučajeve u svakom pogledu može nadoknaditi ovakve nepotrebne i visoke troškove. Smatra da treba razmotriti i analizirati mogućnosti provedbe dosadašnjih zakonskih

propisa koji se tiču otoka i njihovog prometnog položaja. Zastupnik dr. Radić otklonio je formulaciju da se radi o "kukavičjem jaju", jer svojom raspravom nije želio kritizirati tekst već iznijeti elemente njegove neusklađenosti s normama zakona. Smatra da je do ovakve situacije vjerojatno došlo zbog površnosti nekoga od zaposlenih koji rade u ministarstvu koje se skrbi o prometnom povezivanju otoka.

Zastupnik **Ante Markov (HSS)** ocijenio je da otoci predstavljaju neupitan segment nacionalnog bogatstva, pa se o njima ne bi trebalo raspravljati kao o najvećem problemu. Smatra ujedno, da ne treba zaboraviti ni činjenicu da se na otocima ipak znatno teže živi, o čemu svjedoče dugotrajni procesi depopulacije i gospodarske stagnacije. Procijenio je da predložene izmjene i dopune zakona trebaju poslužiti kako bi se precizno utvrdili rokovi i nosioci posla kojima bi se poboljšalo sadašnje stanje. Osim toga smatra da je dobra prometna povezanost nužna, ali samo kao preduvjet za porast kvalitete života i rada ljudi na otocima.

Povezivanje je u nekim situacijama dovelo do toga da se otoci pretvaraju u vikend - naselja, sa subotnjim i nedjeljnim gužvama pri dolasku, odnosno odlasku. Trebalo bi razvijati turističku infrastrukturu, ne zaboravljajući istovremeno na razvoj poljoprivrede, obrta, tradicionalnih zanata i ostalih djelatnosti koje prate i oplemenjuju turizam.

Lokalna uprava mora određivati gospodarske prioritete

Podsjetio je na važnost daljnje izgradnje marina na otocima, jer je utvrđeno da predstavljaju gospodarski nukleus koji pozitivno utječe i na razvoj ostalih djelatnosti. U otoke treba neprekidno ulagati jer su oni istovremeno i veliki resurs, naglasio je zastupnik, napominjući da je temeljna obalna infrastruktura napravljena još u doba Austro-Ugarske monarhije. Nakon što je ACY izgradio postojeće marine, nije bilo osobito značajnih ulaganja na otocima, upozorio je zastupnik Markov. Ocijenio je da bi lokalna uprava i samouprava trebala uskoro bolje valorizirati i iskoristiti vrijedne dijelove obalnog pojasa, odnosno javnog pomorskog dobra. Lokalne

strukture moraju nadzirati prihode od lučkih i turističkih pristojbi, kako bi se ova sredstva ponovno upotrijebila za rast i razvoj domicilnih regija i naselja.

U tom bi slučaju otoci ubrzo postali najvrednije i najkvalitetnije lokacije, umjesto da se predstavljaju kao problem. Na kraju je podržao inicijativu zastupnika Damira Kajina, da Ministarstvo obrane Republike Hrvatske postupno vrati sve nekretnine koje se nalaze u obalnom pojasu i na otocima, budući da se ne može o njima odgovarajuće skrbiti. Drugim riječima, otocima ne treba socijalna pomoć, već stvaranje pretpostavki da se na njima može raditi i zaraditi za kvalitetan život, zaključio je zastupnik Markov.

Treba unaprijediti gospodarsku djelatnost na otocima kako bi se zaustavili negativni demografski trendovi.

Zastupnik **Tonči Žuvela (SDP)** podsjetio je da više od tisuću većih i manjih otoka sačinjava 5,8% površine kopna Republike Hrvatske. Međutim, računajući i teritorijalni dio mora, ovaj pojas predstavlja trećinu ukupnog prostora Hrvatske. Nažalost, položaj, razvitak i standard življenja na otocima nerazmjerni su značaju kojega imaju otoci za našu državu. Potvrdu ove teze zastupnik je pronašao u podacima da se broj stanovnika na otocima nalazi u neprekidnom padu. Uz potrebu prometne povezanosti, treba oživiti i gospodarsku djelatnost, te osigurati primjerene zdravstvene i školske standarde života. Iako je Hrvatski sabor u prošlosti donio više korisnih zakonskih propisa, oni se nikada nisu uspjeli u cijelosti i provesti na terenu, odnosno na otocima. Od ovoga sivog prosjeka, na pozitivni se način jedino razlikuje poslovna politika HBOR-a, koja je u pravilu znala prepoznati i bankarski podržati korisne projekte, koji se odnose na otočko gospodarstvo, te primjeri subvencioniranja prijevoza za umirovljenike i učenike na otocima. O ovom potonjem projektu na kvalitetan se način skrbila Uprava za razvitak otoka pri Ministarstvu za javne radove, obnovu i graditeljstvo. Smatra da ne bi trebalo zaboraviti ni napore Ministarstva pomorstva, prometa i veza, koje je

tijekom 2000. godine realiziralo većinu brzih brodskih linija koje su prometno povezivale otoke.

Ukazao je i na teškoće pri realizaciji zacrtane prometne politike, jer je teško održavati brzu brodsku liniju u spajanju udaljenog Lastova s kopnom, tri puta na dan.

Podržao je donošenje izmjena i dopuna postojećega zakonskog teksta, ocjenjujući da se njima u pravilu nude i nositelji svih predloženih poslova i zadataka koji će pridonijeti poboljšanju životnih uvjeta otočana. Analizirao je zatim materijalnu potporu otočanima oko besplatnog prijelaza preko mostova, koji pojedine otoke spajaju s kopnom. Smatra da bi naknadu trebali dobiti i otočni poslodavci kako bi se potaknulo brže zapošljavanje.

Spomenuo je i problem osiguranja pitke vode za otoke, ukazujući da je transport izuzetno skup i tehnički složen posao. Smatra da bi se i na ovom pitanju mogle ostvariti nadoknade, a poticajnim je riječima komentirao i nastavak izgradnje vodovoda s toka Neretve, za otoke: Mljet, Lastovo i Korčulu. Smatra da sredstva potrebna za provedbu izmijenjenog i dopunjenog Zakona o otocima neće premašiti iznos od 80 milijuna kuna, a ne treba zaboraviti da se time trajno osiguravaju kvalitetniji uvjeti života na otocima.

Ocijenio je da je osobito značajna dosljedna primjena zakonskih propisa, od redovite prometne povezanosti, do poticanja konkurentnosti otočkog gospodarstva, te sređivanje katastarsko-zemljišnih knjiga i dokumenata. Svi navedeni segmenti utječu na kvalitetu života na jadranskim otocima, pa ih treba dosljedno i uporno realizirati, zaključio je zastupnik.

Brze brodske linije moraju se sačuvati, uz racionalizaciju pojedinih pravaca zbog maloga broja putnika, odnosno žitelja na otocima.

Ponovno se zbog replike javio zastupnik dr. Jure Radić, ukazujući da se i prije 2000. godine mnogo toga napravilo oko boljeg prometnog povezivanja otoka s kopnom. Podsjetio je na konkretne primjere i sredstva koja su tijekom više godina izdvajana za rečene namjene. Smatra da je moguće ostvariti dvije dnevne veze na svim otocima, bez obzira na broj stanovnika

jer se time potiče povratak stanovništva i revitalizacija gospodarstva tih sredina. Zastupnik Tonči Žuvela napomenuo je zatim da ne osporava koncept povezivanja otoka brzim brodskim linijama, već da nije realno očekivati da se primjerice udaljeni otok Lastovo tri puta dnevno povezuje brodom. U takvim slučajevima bilo bi korisno da se realizira i jedan pristanak brzoga broda, upozorio je zastupnik Žuvela.

Imperativ prometnog povezivanja otoka

Zatim je riječ uzeo zastupnik mr. **Zlatko Mateša** koji je podržao predloženi zakonski tekst, pledirajući da se oko važnih strateških pitanja za Hrvatsku zaboravi na stranačke razmirice. Upozorio je zatim da bi trebalo prepoznati i razlikovati specifične probleme koji se javljaju kod stanovnika raznih otoka. Napomenuo je da se problemi otočana na Susku i Unijama značajno razlikuju od specifičnih poteškoća na koje nailaze mještani na otoku Lošinju ili Cresu. Zbog ovih okolnosti, ne bi trebalo davati generalna rješenja i recepte, jer oni ne postoje. Smatra kako do iseljavanja dolazi zbog nemogućnosti školovanja djece na pojedinim otocima, a taj hendikep predstavlja tek prvi korak u životu mladih, ali i starijih žitelja otoka. Kvaliteta života bit će ostvariva kada dijete koje pohađa srednju školu, može računati na pouzdan dnevni prijevoz do svoje kuće. Osim tih pretpostavki, važno je osigurati i infrastrukturu, odnosno vodu, struju i telefonsku komunikaciju. Ukoliko se to ne uspije osigurati, onda u pitanje dolazi i razvoj turizma. Svi potrebni objekti moraju se graditi bez nepotrebnih kompliciranja i odugovlačenja, a treba potaknuti i brže kreditne linije te razjasniti založna prava i pitanje vlasništva zemljišta. Ovo su konkretni problemi na koje moramo odgovoriti, istaknuo je zastupnik Mateša, ocjenjujući da će se njihovim rješavanjem moći unaprijediti kvaliteta života na otocima.

Zastupnik **Stjepan Dehin (HSS)** u svom je izlaganju naglasio potrebu izgradnje heliodroma i pristupnih cesta, kako bi se osigurala zdravstvena zaštita otočana. Ocijenio je da su ovi objekti važni i zbog mogućih hitnih liječničkih interven-

cija tijekom turističke sezone. Ukupna bolja povezanost i izgradnja prometne infrastrukture pridonijet će podizanju razine kvalitete života, a pozitivno će se odraziti i na brži razvoj privrede i poljoprivrede te zadržavanju stanovništva na svojim ognjištima. Ocjenjujući da predloženi zakonski tekst ima određenih nedostataka i nepreciznosti, zastupnik je iznio očekivanje da će predlagatelj prepoznati dobre sugestije i prijedloge i uvrstiti ih u konačni prijedlog zakona. Ukoliko se ponudi kvalitetan Zakon o otocima to će pridonijeti boljitku života otočana, ali i cjelokupnom razvoju naše zemlje, istaknuo je zastupnik Dehin pri kraju izlaganja. Na kraju je podržao i prijedlog da se pruži poletna staza na Lošinj i Braču barem za 150 metara zbog sigurnosti i daljnjeg unapređenja prometnog povezivanja i turističkog razvoja.

Zakoni se moraju realizirati

Posljednji je govorio zastupnik **Luka Roić (HSS)** ocjenjujući proteklu raspravu korisnom i potrebnom za brži razvoj jadranskih otoka. Ocijenio je kako bi trebalo pojačati skrb za ove vrijedne dijelove hrvatske države, s kojima se svi diče i vole ih obilaziti tijekom ljeta. Provedba zakonskih propisa, treba nadjačati deklarativnu i načelnu podršku, kako bi se uvjeti života na otocima izjednačili s onima

Kvaliteta života na otocima mora se približiti standardima koji vladaju na kopnu.

na kopnu. Analizirao je zatim pojedine mjere najavljene pomoći i ocijenio da se do sada moglo puno više napraviti. Trebalo je primjerice izjednačiti cijenu vode, urediti katastarske knjige, te ustrajati na boljoj prometnoj povezanosti otoka s kopnom. Svaki otočanin koji se probudi, prvo promatra nebo, tražeći meteorološke znakove koji bi mogli otežati brodsko povezivanje, odnosno koji bi ugrozili sigurnost i redovitost prijevoza. Za to se vrijeme zastupnici iscrpljuju u procjenjivanju koliko je potrebno i moguće osigurati brzih brodskih linija, za više ili manje nastanjene otoke. Smatra ujedno da se do sada moglo znatno više napraviti na tom području. Spomenuo je da se u Splitskoj luci trebao davno sagraditi običan kiosk za prodaju karata, kako bi se izbjegle velike gužve tijekom ljetnih mjeseci. Bolja prometna povezanost zbog razvoja turizma, ali i zbog lakšeg školovanja i razvoja gospodarstva domaćih ljudi, trebaju ostati prioritet i u budućim vremenima kada se govori o otocima, napomenuo je zastupnik Roić. Podsjetio je na situaciju Lastova dok je bio pod talijanskom upravom. Iako gotovo nikada nije bilo putnika na redovitoj brodskoj liniji prema Italiji, veza nije prekidana zbog strateških i

političkih procjena. Ovakvi primjeri, upozorio je, trebaju i nama biti na umu, kada se govori o isplativosti pojedinih brodskih linija. Smatra da bi dosadašnja organizacija trajektnog prijevoza trebala doživjeti korjenite promjene i poboljšanja. Zbog pojedinih krivih prosudbi i navika, trajektni je prijevoz skup, premda se mogu ostvariti značajne uštede i pozitivni pomaci i u toj vrsti prijevoza. Život na otocima mora biti intenzivan i u zimskom periodu, a Vlada Republike Hrvatske treba i nadalje skrbiti o razvoju i zaštiti otoka i otočana, zaključio je zastupnik. Smatra ujedno da će zaposlenici Centra za otoke promicati sve vrijedne zakonske inicijative kojima se nastoji sačuvati i unaprijediti život na ovim dijelovima hrvatske države. U otoke se svakako isplati ulagati, a uložena sredstva neće biti bačeni novac, naglasio je zastupnik Roić. Ovim je poticajnim apelom zaključena rasprava, a predsjedavajući je najavio glasovanje.

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova donijeli zaključak (70 glasova "za", 11 "protiv" i 1 "suzdržan"), kojim se prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otocima. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Đ.K.; V.Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PRIJEVOZU U CESTOVNOM PROMETU

Usklađivanje s europskim smjernicama

Hrvatski sabor jednoglasno je prihvatio ovaj zakonski prijedlog, prosljeđivši predlagatelju (Vladi RH) primjedbe i prijedloge iz rasprave radi pripreme Konačnog prijedloga zakona. Razlog izmjena je, po tvrdnji predlagatelja, nezadovoljavajuće stanje u cestovnom prijevozu. Raspoloživi kapaciteti nadmašuju prijevozne potrebe, postoji stalni pritisak za dodjelu stranih dozvola za međunarodni prijevoz kojih za pojedine zemlje nema dovoljno. Kao

rezultat velikog broja prijevoznika javila se i nelojalna konkurencija.

Sudionici rasprave složili su se s većinom ocjena predlagatelja, ali su se čule i brojne zamjerke - prije svega ocjena da se administrativnim putem želi intervenirati u ono što bi valjalo prepustiti tržištu te da bi, primjerice, odredbe o utvrđivanju broja potrebnih vozila mogle rezultirati zatvaranjem radnih mjesta. Otud i zahtjev da se za drugo čitanje analizira koliko bi radnih mjesta bilo izgubljeno usvoje li se novopredložena rješenja u svezi s

uvjetima za obavljanje djelatnosti, financijskom sposobnošću i agencijskim uslugama.

O PRIJEDLOGU

Uz već spomenuto o Prijedlogu zakona, evo što je o njemu u sabornici rekao **dr. Pavao Komadina**, zamjenik ministra za promet, pomorstvo i veze. Važeći zakon, koji je na snazi od ožujka 1988., mijenja se zato što su

pojedine njegove odredbe postale neprovedive te što važeća rješenja valja uskladiti s rješenjima iz istovjetnih zakona Europske unije.

Izmjenama se želi omogućiti što brža prilagodba hrvatskih prijevoznika uključivanju u tokove međunarodnih tržišta, a i postići racionalizacija organizacije cestovnog prijevoza.

Skrenuvši zastupnicima pažnju na odredbe o izdavanju dozvola prijevoznicima, fizičkim i pravnim osobama te na upozorenje predlagatelja o prevelikom broju prijevoznika, posebno tereta na međunarodnim linijama, zamjenik ministra naglasio je da on, osobno, ne bi ograničavao broj prijevoznih sredstava jer to znači, na neki način, protekcionizam velikih prijevoznika u odnosu na male.

Na upit, u raspravi, predavajućeg, **mr. Mate Arlovića**, zamjeniku ministra predlaže li da se Prijedlog odbije ili povuče Pavao Komadina uzvratilo je da samo skreće pozornost na odredbu o broju vozila potrebnom da bi se dobila licenca.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje zakona uz primjedbe, uglavnom nomotehničke naravi, na članke 3., 9., 11., 44. i 46., s tim što je još upozoreno da za dokazivanje vlasništva nije potrebno rješenje nadležnog tijela jedinice lokalne samouprave (članak 10.) te zatraženo usklađivanje članka 51. s Ustavom.

Odbor za pomorstvo, promet i veze podržao je zakonski prijedlog usprotivivši se brojčanom ograničenju broja potrebnih teretnih vozila za međunarodni slobodni prijevoz, uzimajući u obzir da to nije propisano europskim propisima te da bi to moglo rezultirati zatvaranjem radnih mjesta.

Odbor je od resornog ministarstva zatražio da do drugog čitanja dostavi

Izmjenama se želi omogućiti što brža prilagodba hrvatskih prijevoznika uključivanju u tokove međunarodnih tržišta.

analizu o tome koliko bi se izgubilo sadašnjih radnih mjesta u trgovačkim društvima i kod obrtnika primjenom predloženih odredbi članaka 9., 11. i 92.

U raspravi je, također, izraženo mišljenje da je premalo tereta, a ne previše vozila, koja osim toga dobrim dijelom udovoljavaju kriterijima prijevoza u zemljama Europske unije.

RASPRAVA

Nakon zamjenika ministra pomorstva, prometa i veza, Pavla Komadine, stav Odbora za pomorstvo, promet i veze obrazložio je **Miroslav Korenika**.

Ograničava se sloboda poduzetništva

U ime Kluba zastupnika HSLs-a, **Jadranko Mijalić** podržao je predloženi zakon uz ocjenu da se time stvaraju preduvjeti za racionalniju organizaciju, liberalizaciju te izjednačavanje uvjeta za obavljanje djelatnosti cestovnog prijevoza. Posebno pozitivne učinke, po ocjeni toga kluba, imat će odredbe članka 7. temeljem kojih će ministar pomorstva, prometa i veza propisivati kriterije za najam stranih vozila (spriječit će se uočene zloupotrebe te povećati iskorištenost domaćega voznog parka).

Neprimjerenom je ocijenjena odredba 3. Prijedloga zakona uz upozorenje da bi ona usložila i poskupila obavljanje djelatnosti cestovnog prijevoza. Neopravdanim im se čini i rješenje odnosno obrazloženje iz članka 9. o minimalnom broju vozila. Iako predlagatelj tvrdi da će se time smanjiti broj prijevoznika u međunarodnom prijevozu, što će se pozitivno odraziti na problem viška prijevoznika na tržištu (prevelikih kapaciteta i neloyalne konkurencije, Klub zastupnika HSLs-a smatra da je zapravo riječ o ograničavanju slobode poduzetništva. Sa stajališta malih prijevoznika, upozorio je zastupnik Mijalić, neprihvatljiva je odredba prema kojoj prijevoznik mora imati tri kamiona za međunarodni prijevoz, jer oni - u sadašnjim uvjetima - neće moći kupiti još dva kamiona u roku dvije godine. Ostvaruju se time pretpostavke za uspostavljanje monopola velikih prijevoznika te dovodi u pitanje egzistencija malih. Neprihvatljivo je, dometnuo je, i obrazloženje kako se uvjet o većem broju vozila uvodi zbog pomanjkanja dopusnica za međunarodni prijevoz, uz napomenu kako bi bilo dovoljno pojačati kontrolu izdavanja tzv.

kritičnih dopusnica (prije desetak dana kontrolom na granici Italije utvrđeno je da u Italiju odlazi 40 posto praznih kamiona).

Klub zastupnika HSLs-a je, nadalje, predložio da se jedinici lokalne samouprave prepusti da samostalno određuje taksi službu, ovisno o lokalnim potrebama. Problem neovlaštenog korištenja vozila za prijevoz 5 do 7 putnika za linijski prijevoz treba rješavati izricanjem propisanih prekršajnih kazni, a ne propisivanjem zakonskih ograničenja.

Po ocjeni Kluba, odredbama članaka 35. i 40., kojima se propisuje obveza zapošljavanja jedne osobe u slučaju prijevoza za vlastite potrebe, zadire se u Ustavom zajamčenu slobodu poduzetništva. S tim u svezi ukazuje se na odluku Ustavnog suda kojom su poništene slične odredbe Zakona o trgovačkim društvima.

Potrebe za dozvolama korigirati svaka tri mjeseca

I Klub zastupnika HSS-a podržao je predloženo uz primjedbe. **Josip Golubić**, koji je obrazložio stav Kluba rekao je, najprije da predloženo štiti kvalitetne prijevoznike roba i putnika. Dosta bi toga, međutim, trebalo popraviti što je vezano isključivo za postojeće gospodarsko stanje, prije svega nužno je veće osiguranje prijevoza specijalnih odnosno opasnih tereta. Bilo bi dobro da postoje ekone kroz koje bi se kretali takvi tereti.

HSS-ovci nisu sigurni da bi na način predložen u točki 3. članka 9. trebalo ograničiti obavljanje prijevoza, ali misle da bi za obavljanje javnog cestovnog prijevoza prijevoznik morao imati uz prostor za parkiranje i prostor te opremu za odlaganje rabljenog ulja odnosno potrošnog materijala, s tim da se sankcije predvide zakonom, a ne da ih propisuje ministar. Kad je riječ o člancima 11. i 15. zastupnici ovog kluba zalažu se da na snazi ostane važeće rješenje.

Tu su, nadalje prijedlozi: kod raspodjele stranih dozvola domaćim prijevoznicima voditi računa o planovima prijevoznika, potrebe za dozvolama korigirati svaka tri mjeseca kako ne bi došlo do skladištenja dozvola kod pojedinih prijevoznika (na štetu drugih); kod određivanja dozvola pratiti izvoznike s područja županije, a i cijele države,

jer prijevoznici ovise o izvozu pa i broju dozvola za određeno područje.

Klub zastupnika HSS-a ukazao je na monopolističko ponašanje prema privatnim prijevoznicima i u domaćem i u međunarodnom prijevozu. Oni, naime, ne mogu dobiti linije, a vrlo često imaju i bolje uvjete od sadašnjih prijevoznika i s tim u svezi bi više posla trebale obaviti inspeksijske službe. Spomenimo na kraju i upozorenje kako bi resorno ministarstvo trebalo nešto poduzeti na međunarodnom planu - u ovom trenutku nisu potrebne dozvole za Češku, Slovačku i Mađarsku, dok za druge zemlje jesu, a trebalo bi razmotriti to što, primjerice dozvola našim prijevoznicima za Litvu stoji 300 DEM, dok Litvanci dozvolu za Hrvatsku plate tridesetak kuna.

Protiv restriktivnih i administrativnih mjera

U ime Kluba zastupnika SDP-a, **Drago Novina** podržao je predložene izmjene, iznijevši veći broj primjedbi na Prijedlog zakona. Prva je - da predlagatelj nije dovoljno kvalitetno analizirao stanje u cestovnom prometu. Nije ključni problem, kako se naglašava u obrazloženju, to što raspoloživi kapaciteti, osobito za prijevoz tereta, daleko nadmašuju prijevozne potrebe. Do toga je, po ocjeni ovog kluba, došlo i stoga što je resorno ministarstvo godinama izdavalo licence bez adekvatnih kriterija, a i što je smanjena količina robe za prijevoz. Upitno je, nadalje, rekao je zastupnik je li riječ baš samo o izjednačavanju uvjeta s propisanim europskim direktivama ili se pod tim okriljem želi reducirati broj prijevoznika i drugih aktera u cestovnom prijevozu.

Raspoloživi kapaciteti nadmašuju prijevozne potrebe.

Neke odredbe upravo demantiraju, ocjenjuju u SDP-u, tvrdnju iz obrazloženja Prijedloga kako je teško zamisliti administrativno ograničavanje djelatnosti cestovnog prijevoza. Jer, što li je drugo nego administrativno ograničavanje ako se nekome nakon regularno dobivene licence za međunarodni prijevoz i višegodišnjeg bavljenja tim poslom nastavak poslovanja uvjetuje s posjedovanjem najmanje tri licencirana vozila. Kako bi se i za

nabavljena vozila osigurale licence, upitao je zastupnik, kad je ministar pomorstva, prometa i veza još prošle godine zbog prevelikog broja vozila zabranio daljnje izdavanje licenci za međunarodni prijevoz tereta.

Nije, dakle osnovna svrha izmjena - prilagodba međunarodnoj konkurenciji već reduciranje sudionika poslovanja.

Drago Novina je još predlagatelju zamjerio zbog toga što nije dao podatke o tome koliko se licenciranih prijevoznika bavi javnim prijevozom, a koliko prijevozom za vlastite potrebe te koliko ih ima, jedno, a koliko dva ili više vozila te koliko bi prijevoznika po donošenju ovog zakona ostalo bez posla.

Po ocjeni SDP-a članci 9., 11. i 40. svjedoče o tome da se odnosi u ovoj djelatnosti žele regulirati administrativnim putem. Predlagatelju se zamjera da su mu neka obrazloženja potpuno bez osnove (naprimjer, tvrdnja kako su za međunarodni prijevoz potrebna dva autobusa - a agencija će daleko prije osigurati alternativni dode li do kvara). Nejasno je, nadalje, kome služi odredba kojom se traži određena financijska sposobnost za obavljanje agencijskih usluga, kad prijevoznik preuzima teret i za njega odgovara pošiljatelj izvoznik, uvoznik ili otpremnik.

Klub zastupnika SDP-a predložio je, dakle, da se odobrenje za prijevoz u međunarodnom prometu dađe i ako prijevoznik ima samo jedno vozilo - ako odgovara međunarodnim standardima, da potrebna garancija banaka ili osiguravajućeg društva bude primjerena financijskom stanju i mogućnostima prijevoznika i da se pružanje agencijskih usluga ne uvjetuju financijskom sposobnošću.

Za kršenje zakona postoje sankcije

Upozorenjem kako kršenje zakona ne može biti razlog promjene zakona već da za to postoje sankcije - izlaganje je započeo **mr. Željko Glavan (HSL)**. Zamjerio je zatim predlagatelju što stalno s jedne strane postoji zalaganje za malo poduzetništvo, a s druge se u zakonima polazi od suprotnog stajališta. Također je sugerirao da se umjesto pojma europske "direktive" koristi primjerenija riječ te "pjesničkim" nazvao obrazloženje kako su u međunarodnom prijevozu

potrebna dva autobusa za slučaj da se jedan pokvari (što mu znači taj drugi, upitao je, pokvari li mu se prvi u Parizu).

Zastupnik je, nadalje, upozorio predlagatelja da bi naziv zanimanja trebao biti manje specifičan te da bi uvjet za obavljanje unutarnjeg cestovnog prijevoza trebala biti srednja stručna sprema tehničkog (a ne strojarskog) i ekonomskog ili upravnog smjera.

Ustvrdio je da teza o previše prijevoznika ne stoji već da je premalo tereta pa da broj poduzetnika ne bi trebalo regulirati zakonom već to prepustiti tržištu. Ne vidi, dometnuo je razloga da se taxi ograniči s pet sjedala, podsjetivši da svi europski gradovi imaju kombi-buseve u taxi službi.

Ograničavanje broja teretnih vozila za međunarodni slobodni prijevoz moglo bi rezultirati zatvaranjem radnih mjesta, pa bi do drugog čitanja trebalo podastrijeti podatke o tome.

Miroslav Korenika (SDP) rekao je da je jedan od temeljnih problema cestovnih prijevoznika neloyalna konkurencija. Ne samo da je mnogo prijevoznika već velik broj vozila uopće ne ispunjava uvjete da se pojavi na zapadnim cestama (premalno je ekoloških kamiona). Najveći su problem - dopusnice za izvoz. Prijevoznici tvrde da ima dosta dokaza o manipulacijama, o povlaštenosti pojedinaca ili pojedinih prijevozničkih kuća. U Ministarstvu pomorstva, prometa i veza ipak je mnogo učinjeno na rješavanju tog problema, smijenjeni su neki ljudi. Problem bi se, po ocjeni zastupnika, riješio izradom Pravilnika o raspodjeli dopusnica koju bi donio resorni ministar ili Vlada na njegov prijedlog. Partneri u dogovaranju u svezi s raspodjelom dopusnica trebale bi, uz Hrvatsku obrtničku komoru, biti i udruge cestovnih prijevoznika i Hrvatska udruga poslodavaca.

Prijevoznike muče dampinške cijene i trebalo bi razmotriti mogućnost da se utvrde minimalne tarife za pojedine zemlje. Uz to bi trebalo, radikalnije nego dosad, suzbijati rad na crno.

Iz izlaganja još izdvajamo: sugestiju da se osposobe inspekcije radi kontrole inozemnih firmi koje imaju dio prijevoza kroz Hrvatsku pa nerijetko pokupe i putnike na domaćim linijama, postajući tako nelojalna konkurencija domaćim prijevoznicima; upozorenje da bi trebalo ograničiti radni vijek teretnim vozilima i autobusima jer se hrvatskim cestama kotrlja sve i svašta; ocjenu da bi kamione koji ne zadovoljavaju ekološke norme trebalo preusmjeriti prema istočnim zemljama, gdje se ne traže tako kvalitetni kamioni.

Uskladiti s europskim standardima, a ne ograničavati

Dubravka Horvat (SDP) rekla je da se usklađivanje s europskim standardima treba obaviti bez

dodatnih ograničavajućih elemenata. Ne mogu se zanemariti uvjeti pod kojima se u Hrvatskoj obavlja cestovni prijevoz, a ni postojeću prometnu mrežu. Izmjenu članka 37. zastupnica je predložila s upozorenjem da ustaljeni prometni tokovi ne završavaju na administrativnim granicama jedinice lokalne samouprave te da bi trebalo utvrditi kako "gravitacionu zonu" utvrđuje grad i susjedne općine ili jedinice lokalne samouprave.

Premalo je tereta, a ne previše vozila.

U ime predlagatelja, zamjenik ministra pomorstva, prometa i veza, Pavao Komadina izrazio je zadovoljstvo što je velik broj sudionika rasprave ocijenio kako nema previše prijevoznih sredstava već premalo tereta te da je jasno kako

treba učiniti napor da se taj teret osigura. Zastupniku Glavanu zamjenik ministra ispričao se zbog riječi direktiva, dometnuvši kako bi mogla biti zamijenjena riječju "smjernica".

Zastupnicima je pojasnio da se pojam "zamjensko sredstvo" (zamjenski autobus) ne odnosi na duga putovanja već na kraća na kojima zbog kvara prijevoznici bez zamjenskog vozila ne mogu obaviti prijevoz. Dometnuo je s tim u svezi da prijevoznici to rješavaju na druge načine - sklapanjem ugovora s drugim prijevoznicima.

Hrvatski sabor jednoglasno je (82 glasa "za") prihvatio Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu, prosljediivši predlagatelju primjedbe i prijedloge iz rasprave.

J.R.

PRIJEDLOG ZAKONA O NACIONALNOJ ZAKLADI ZA ZNANOST, VISOKO ŠKOLSTVO I TEHNOLOGIJSKI RAZVOJ REPUBLIKE HRVATSKE

Poticaj razvoju obrazovanja i znanosti

Nakon kraće rasprave Hrvatski je sabor uz sve pohvale zastupnika upućene predlagatelju (Vlada RH) i Ministarstvu znanosti i tehnologije donio jednoglasan zaključak kojim prihvaća Prijedlog zakona o osnivanju Nacionalne zaklade za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj. Temeljni kapital zaklade osiguran je u Državnom proračunu u iznosu od oko dva milijuna kuna, a dodatna bi se sredstva ostvarivala iz donacija.

U raspravi je izneseno više prijedloga za poboljšanje ovog zakonskog teksta, a više je puta ponovljeno da bi bilo dobro u zakladu izdvojiti dva posto novca dobivenog od privatizacije.

O PRIJEDLOGU

Ministar znanosti i tehnologije, dr. Hrvoje Kraljević, upoznao je

zastupnike s predloženim rješenjima pa se i mi koristimo tim uvodnim izlaganjem umjesto prikaza zakonskog prijedloga. Predloženi je zakon pokušaj da se dođe do još jednog neovisnog načina financiranja znanosti, visokog školstva i tehnologijskog razvoja. Pravni okvir za osnivanje zaklade u Republici Hrvatskoj su do 1995. godine bila pravila Zakona o zadužbinama iz 1930. godine, a 1995. donesen je Zakon o zakladama i fundacijama. Ocjena je, nastavio je ministar Kraljević, da će porezni tretman donacija utvrđen Zakonom o porezu na dobit i Zakonom o porezu na dohodak dati potreban poticaj razvoju zakladništva Republike Hrvatske. Spomenutim zakonima koji su stupili na snagu 1. siječnja 2001., utvrđuje se iznos porezno priznatih rashoda po osnovi donacija. Tako se kod obveznika poreza na dobit porezno priznaju darovanje do 2 posto

ostvarenih prihoda u prethodnoj godini, a kod poreza na dohodak do 2 posto od ukupnih primitaka iz prethodne godine. Ovim bi se Zakonom osnivala Nacionalna zaklada za znanost, visoko školstvo i tehnološki razvoj Republike Hrvatske, a osnovna tijela Zaklade su Upravni odbor sa sedam članova koje imenuje Vlada i ravnatelj zaklade. Određena je i osnovna imovina Zaklade u iznosu od 2.025.000 kn. Sredstva za tu svrhu predviđena su u Državnom proračunu RH za 2001. Vladin je prijedlog da se Zaklada financira iz prihoda od osnovne imovine, darovnica, ovim zakonom propisanih prihoda i drugih prihoda. Predviđeno je da Zaklada može u postupku privatizacije dobiti financijsku imovinu, ako je to propisano posebnim zakonima. Pod financijskom imovinom se smatraju novčana sredstva dobivena od prodaje udjela u trgovačkim društvima u vlasništvu Republike Hrvatske.

Nadalje, posebnim zakonima je moguće utvrditi da se kod privatizacije pojedinih trgovačkih društava koje su u vlasništvu RH, određeni dio dionica dodijeli Zakladi. Također, posebnim zakonom je moguće utvrditi da se u postupku privatizacije pojedinog trgovačkog društva određeni broj dionica daruje i prenese na Zakladu, a da ih ona nema pravo prodavati već ostvarivati prihod od dividende po tim dionicama. Uz to, moguće je utvrditi i da se dio prihoda po osnovi dividende koju ostvare dionice koje bi ostale u vlasništvu RH utvrdi kao prihod Zaklade.

RADNA TIJELA

I dok je **Odbor za zakonodavstvo** bez bitnih primjedbi i prijedloga ustavno-pravne naravi podupro donošenje ovoga Zakona, **Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu** ocijenio je da predloženi Zakon pripada među nekoliko najvažnijih inicijativa Ministarstva znanosti i tehnologije. Posebno je naglašena potreba stvaranja dovoljne financijske osnovice primjerene zadaćama predviđene zaklade. U tu svrhu treba sasvim određeno utvrditi materiju iz članka 16. (financijska imovina Zaklade) ne prepuštajući to nekim drugim budućim regulativama već Odbor smatra da treba utvrditi postotak u visini od 2 posto od vrijednosti svake pravne osobe koja će se privatizirati, a upravit će se u prihode Nacionalne zaklade. Na taj će se način, drži Odbor, dio nacionalnog bogatstva stečenog u prošlosti pretočiti u djelatnost koja je jedini zalog budućnosti.

Na Odboru su izražena pitanja i primjedbe u povodu članka 19. stavka 2. (razjasniti narav ovlasti Ministarstva znanosti i tehnologije tj. predviđenog "odobrenja" s obzirom na zaklade kao pravne osobe izvan sustav državne uprave čija je narav regulirana posebnim zakonom) te članka 21. stavak 3. (o potrebi odredbe o tumačenju statuta zaklade), kao i uopće u povodu svih rješenja gdje je predviđena zavisnost zaklade od ministra i Vlade RH. Najzad, Odbor misli kako treba pozvati predlagatelja zakona i na preispitivanje odnosa predloženih ovlasti između predsjednika Upravnog odbora (članak 6.) i ravnatelja zaklade (članak 10.), posebno uspoređujući trajanje

njihovog mandata, koji bi se možda trebao izjednačiti na dvije ili četiri godine.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja ministra **Kraljevića** stav Odbora za obrazovanje, znanost i tehnologiju iznio je njegov predsjednik **dr. Ante Simonić**. Potom su riječ dobili predstavnici klubova zastupnika.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a akademik **Vlatko Pavletić** podsjetio je na povijest zakladništva kod nas i u svijetu te upozorio na terminološku distinkciju između termina zaklade i fundacije. Zaklada mora raspolagati mnogo većom glavnicom koja će se, pretpostavlja, obogaćivati novim priložima i jako dugo trajati te biti samostalna u svom trajanju, pojasnio je gospodin Pavletić. Fundacija je, pak, glavnica ustanovljena s određenim ciljem, ali nije tako velika da bi dulje potrajala.

Svijet je već spoznao da se putem zaklada može najviše učiniti za razvitak znanosti, kulture, visokog školstva i zaštite okoliša, a kod nas je još uvijek u mentalitetu ostao osjećaj da o svim problemima, pa i onim najosnovnijima, mora voditi računa netko na višoj razini, u krajnjoj liniji, možda čak i država. Sve se oči onda okreću proračunu. Kako se ovdje radi o osnivanju Nacionalne zaklade za znanost, visoko školstvo i tehnološki razvoj RH, sigurno je da se ona financira iz prihoda od osnovne imovine koja će biti uplaćena iz sredstava Državnog proračuna, ali se mora stvoriti i ne mali kapital sabran s različitih mjesta i od velikih i uspješnih trgovačkih društava, a napose iz privatizacije. Zaključujući istup kazao je da će Klub zastupnika HDZ-a s velikim zadovoljstvom podržati Prijedlog zakona.

Predloženi je zakon s osobitim zadovoljstvom podržala, u ime Kluba zastupnika HSS-a **dr. Zrinjka Glovacki-Bernardi**. Predloženi zakon, kaže, znači veliki iskorak u načinu na koji država i Vlada tretiraju znanost. Financiranje znanosti i visokog školstva isključivo iz proračunskih sredstava pokazalo se nedovoljnim, a predloženi zakon pruža mogućnost dodatnih izvora sredstava ne samo za spomenute dvije djelatnosti već i za tehnološki razvoj.

Time se potvrđuje načelni i deklarativni stav Vlade, da ove djelatnosti u hrvatskom društvu moraju igrati daleko veću ulogu nego što je to bio slučaj dosad.

Predloženi je zakon velik iskorak u načinu na koji Vlada i država tretiraju znanost.

Zastupnica je podržala prijedlog Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu da se odredi 2 posto sredstava koja bi se u zakladu slijevala od privatizacije. Klub vjeruje da bi tako ostvarena sredstva znatno pomogla funkcioniranju zaklade.

Očigledno je da će zaklada poticati djelatnosti koje inače potiče Ministarstvo znanosti i tehnologije iz proračunskih sredstava i za pretpostaviti je da će sama zaklada odrediti kriterije po kojima će određivati iznose za potpore znanstvenih projekata ili nadarene studente. Međutim, Klub smatra da u zakon treba ugraditi i odredbu iz koje će biti jasno da se izuzetno kvalitetni projekti i studenti mogu financirati izravno iz sredstava proračuna ali isto tako i iz sredstava zaklade.

Zakon bi trebao što prije na drugo čitanje kako bi se počelo s njegovom primjenom.

Predloženi zakon dio je sveopćeg zalaganja da se znanje, obrazovanje, znanost i tehnologija prepoznaju kao pokretačka sila i preduvjet razvoja, a razvoj kao preduvjet poželjne budućnosti, podvukao je **dr. Ante Simonić** istupajući u ime Kluba zastupnika HSS-a. Predloženi je zakon u cijelosti na tragu takvih strateških promišljanja i nadograđuje se na uobičajenu praksu u brojnim naprednim zemljama. U nastavku zastupnik je iznio i konkretne prijedloge na pojedina rješenja kao npr. da mandat članova Upravnog odbora zaklade traje četiri, a ne kako je predloženo dvije godine bez ograničenja prava reizbora. Razlog - usuglašavanje s mandatom nekih drugih funkcija vezanih uz upravljanje fondacijama. Klub se slaže s izdvajanjem dva posto novca od privatizacije u zakladu, te smatra da bi Hrvatski sabor trebao voditi brigu o funkcioniranju zaklade zbog njezine opće nacionalne i

strateške važnosti. Klub očekuje da predloženi zakon što prije dođe na drugo čitanje kako bi se mogao što prije primjenjivati.

Zaklada bi se trebala osnovati i radi promocije kvalitetnih programa i projekata koji imaju obilježje općeg ili nacionalnog interesa.

Istu je želju u ime Kluba zastupnika SDP-a iznio i akademik **Ivo Šlaus**. Dobro je, kaže, što je bez rebalansa državnog proračuna resorno ministarstvo našlo sredstva za ovu zakladu, ali kao i prethodni sudionici ove rasprave smatra nužnim da se 2 posto novca od privatizacije izdvoji u zakladu. Bitno je, rekao je akademik Šlaus, da ova zaklada bude što je manje moguće izraz izvršne vlasti, a što je više moguće neovisna.

Kolu čestitara Vladi i resornom ministru za ovaj zakonski prijedlog pridružio se u ime Kluba zastupnika HKDU-a i HSP-a **dr. Ante Kovačević (HKDU)**. Slaže se s ocjenom da u znanost treba investirati što više ali u projekte koji pokazuju rezultate. Problem je, međutim, što ne pridajemo potrebitu pažnju i ne odgovaramo na pitanje kako mlade ljude zadržati u vlastitoj domovini, i kako iskoristiti njihova znanja i mogućnosti za rješavanje problema s kojima se susreće Hrvatska u izgradnji vlastite domovine. U tom smislu ovaj je zastupnik pozdravio osnivanje ove nacionalne zaklade.

Člankom 5. Prijedloga zakona određen je broj i način imenovanja članova Upravnog odbora Zaklade, a zastupnik Kovačević naglašava kako je pritom vrlo bitno da tako imenovane osobe budu dovoljno stručne kako bi mogle prepoznati znanstveni kapacitet naših mladih intelektualaca. Razlog - svjestan naše prošlosti i mentaliteta naših ljudi boji se da na mjestima članova Upravnog odbora ne ugledamo supruge, rođake i prijatelje ljudi zaduženih za uspostavljanje ove zaklade.

Zatim se prešlo na pojedinačnu raspravu.

Promocija ali i razvoj znanosti

Marija Lugarić (SDP) je pozdravila svrhu predloženog zakona, ali drži da nije dovoljno da se zaklada osniva samo radi promocije znanosti već je to potrebno i radi razvoja znanosti. Nakon donošenja novog zakona o visokom školstvu, a napose o znanosti možda će biti potrebno izmijeniti i dopuniti ovaj zakonski prijedlog. Prema predloženom zakonu zaklada bi dodjeljivala školarine navedenim studentima, a u sadašnjem sustavu visokog školstva i znanosti nemamo takav pojam već samo školarinu i subvencije. Valja stoga dopuniti svrhu predloženog zakona, odnosno zaklade uključivanjem programa državnih stipendija u program zaklade. Zastupnica je podržala predloženi zakon te ustvrdila da uspostavlja važnost obrazovanja i znanost, a u svojoj najboljoj svrsi mogao bi poslužiti uspostavi određenog tržišta znanja i vrijednosti znanja.

Dr. Ivica Kostović (HDZ) također je vrlo dobrim ocijenio ovaj zakonski prijedlog, ali smatra da se uglavnom radi o pripomoći i poticaju u financiranju i promociji znanosti. Predloženo ni u kojem slučaju ne može zamijeniti glavnu orijentaciju Vlade da za znanost iz proračuna izdvoji najmanje 1,6 posto, a u dogledno vrijeme ovisno o gospodarskom rastu u zemlji i 2 posto nacionalnog dohotka. I ovaj je zastupnik podržao prijedlog o osiguranju obveznog postotka izdvajanja iz privatizacije u zakladu. Ukoliko, pak, sve ostane na teret proračunskih sredstava resornog ministarstva tada nije ispunjena svrha zaklade i ostatak će upamćena tek kao inicijativa.

Drži kako bi još bolje trebalo razraditi svrhu ove zaklade. Uz znanstvene visokoobrazovane i tehnologijske programe i projekte zaklada bi se trebala osnivati i radi

promocije kvalitetnih programa i projekata koji imaju obilježje općeg ili nacionalnog interesa. Prema Vladinom prijedlogu zaklada se osniva radi poticanja međunarodne suradnje na području visokog školstva, a zastupnik misli da bi tu trebalo uključiti i znanstvenu suradnju.

Nejasna mu je, kaže, rasprava zastupnice Glovacki-Bernardi o dupliciranju financiranja projekata i programa. Zastupnik Kostović smatra da je moguće da ista ustanova, istraživač ili isti čovjek dobije jedanput proračunsku stipendiju, a drugi put od zaklade, samo podvlači da to ne bi smjelo biti za istu stvar i za isto usavršavanje.

Replicirajući mu dr. **Zrinjka Glovacki-Bernardi (HSL)** pojasnila je da svi oni koji posjeduju znanstvene programe i projekte znaju da bez obzira na ocjenu istih, sredstva Ministarstva znanosti i tehnologije nikada u potpunosti ne pokrivaju stvarne troškove projekta, programa ili neke suradnje. Stoga se čini da bi trebalo otvoriti mogućnost da onaj dio projekta kojeg ne može u potpunosti pokriti proračun pokrije zaklada. To, međutim, ne bi trebalo postati pravilo po kojem će svatko "vući" potporu s dvije strane, zaključila je ova zastupnica.

U zaključnom istupu ministar **Kraljević** zahvalio se na sugestijama koje su gotovo sve izvršne, te podržao nastojanje da ova zaklada bude što je manje moguće izraz izvršne vlasti, pa i kod formiranja tijela zaklade.

Time je rasprava okončana, a zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su donijeli zaključak (sa 103 glasa "za") kojim se prihvaća Prijedlog zakona o Nacionalnoj zakladi za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj Republike Hrvatske, a sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja upućuju se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

J.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SUDOVIMA ZA MLADEŽ

Resocijalizacija važnija od represije

Hrvatski je sabor jednoglasno prihvatio zakonski prijedlog u prvom čitanju i obvezao Vladu da u predloženi zakon ugradi sve odredbe kojima će se osigurati zaštita djece i maloljetnika kad se vodi postupak na njihovu štetu i kad su oni žrtve kaznenih djela.

O PRIJEDLOGU

U trogodišnjoj praksi primjene Zakona o sudovima za mladež potvrdila se opravdanost postojanja temeljnih konceptijskih rješenja i ukazala potreba za poboljšanjem nekih zakonskih odredbi.

Predloženom novom odredbom o rehabilitaciji maloljetnika kojemu su izrečene odgojne mjere popunila bi se dosadašnja praznina u maloljetničkom zakonodavstvu, kaže se u obrazloženju uz zakonski tekst.

U odredbama o sudovima i kaznenopravnim odredbama napustilo bi se dosadašnje zakonsko rješenje da su vijeća za mladež općinskih i županijskih sudova uvijek mješovitog sastava (suci i suci porotnici), u prvom i drugom stupnju ili kod donošenja drugih odluka izvan glavne rasprave.

Novim rješenjem u člancima 57. i 58. mješoviti sastav vijeća općinskog i županijskog suda ostao bi u slučaju kada sud odlučuje na glavnoj raspravi ili u prvostupanjskoj sjednici vijeća o prijedlogu državnog odvjetnika za primjenu sankcija. Mješoviti sastav vijeća ostao bi i u slučaju kada drugostupanjski županijski sud ili Vrhovni sud sudi na raspravi, u kontradiktornom postupku.

Opravdanost primjene pritvora (nakon prijedloga za izricanje sankcije) do pravomoćnosti odluke ubuduće će se preispitivati (do sada svaka 2 mjeseca). U funkciji ubrzanja kaznenog postupka predlaže se ukidanje dosadašnjeg ograničenja iz članka 112. kojim se mladem punoljetniku ne mogu izreći maloljetničke sankcije u skraćenom, već samo u redovnom postupku. Izmjenama u članku 117. proširena je

nadležnost sudova za mladež na ona kaznena djela koja po opisu djela u Kaznenom zakonu sadrže element djeteta ili maloljetnika kao žrtve kaznenog djela. S obzirom na to da se ova kaznena djela rjeđe pojavljuju u sudskoj praksi, ovo proširenje nadležnosti neće predstavljati značajnije opterećenje sudova za mladež.

Ostale novine u tekstu predložene su radi poboljšanja dosadašnjeg teksta, imaju interpretativni karakter ili su redakcijska poboljšanja odnosno ispravci pogrešaka važećeg zakonskog teksta.

Predlagatelj navodi da za primjenu ovog zakonskog teksta neće trebati osigurati posebna financijska sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

RASPRAVA

Poboljšica zakona

Zastupnicima se obratio predstavnik predlagatelja **Ranko Marijan**, zamjenik ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave. Upozorio je na potrebu donošenja zakona s poboljšicama važećeg teksta, pogotovo koja se odnosi na rehabilitaciju maloljetnika kojem su izrečene odgojne mjere. Naime, smatra se da sudovi za mladež moraju imati više senzibiliteta jer se radi o maloljetnim osobama te da treba voditi više računa o resocijalizaciji i socijalizaciji maloljetnika. Cilj je utjecati na počinitelja da ubuduće više ne počini kazneno djelo. Stoga je u tom slučaju represija od drugorazrednog značaja, rekao je zamjenik ministra i ukazao na bit promjena. Napušta se načelo da su u vijeću za mladež suci mješovitog sastava. Predloženo je da odluke donose suci profesionalci a porotnici kada se odlučuje o glavnom predmetu. Skratio bi se pritvor s dva mjeseca na jedan mjesec, te više vodilo računa o specifičnoj populaciji kod koje je represija uistinu krajnje nužna mjera.

Novina je i u tome što bi suci profesionalci za mladež i porotnici

koji imaju stručna znanja vezanog uz odgoj mladeži, sudili i u onim kaznenim djelima u vijeću kada počinitelj nije maloljetnik.

Zaključivši da se izmjene i dopune predlažu kako bi se napravio korak dalje u prevenciji maloljetnih počinitelja kaznenih djela zamjenik ministra je sugerirao zastupnicima da prihvate zakonski tekst u prvom čitanju.

U ime Odbora za pravosuđe, predsjednik Odbora **Luka Troconić** je iznio jednoglasno iskazani pozitivni stav prema prijedlogu.

U ime Odbora za zakonodavstvo **Ingrid Antičević-Marinović** je prijedloga da podupire donošenje. Osim primjedbi nomotehničke i jezične naravi predloženo je da se briše članak 6. jer smatra da ta materija treba biti sadržajem zakona o državnom odvjetništvu, a predloženo je i uskladiti odredbe predloženog zakona, precizirati rješenja, pojam saslušanja zamijeniti pojmom davanja iskaza, te nomotehnički urediti tekst zakona. Odbor je predložio da Sabor obveže Vladu da prije ili istodobno s podnošenjem Konačnog prijedloga zakona podnese i prijedlog izmjena i dopuna Zakona o kaznenom postupku. Ima se u vidu povezanost predmeta i nadležnost u postupku te nužnost i dopune izmjene Zakona o kaznenom postupku.

Usljedilo je izjašnjavanje u ime klubova zastupnika. **Ingrid Antičević-Marinović** u ime Kluba zastupnika SDP-a potvrdila je opravdanost donošenja zakona i temeljnih konceptijskih rješenja u cilju poboljšanja teksta, te će ga Klub podržati.

Zastupnica je ukazala na pojavu maloljetničkog kriminaliteta koji je u mnogim zemljama u porastu, nosi i sebi visok stupanj surovosti i često predstavlja put u kronični kriminal. Predložene promjene imaju cilj upoznavanje s ličnosti maloljetnika i preodgoj te uključivanje u život. Dakle, rekla je, ne ide se na samu kaznenu odgovornost nego se nastoji bolje upoznati maloljetnog delinkventa, pružiti mu mogućnost preodgoja,

pri čemu je manje važna njegova krivnja. Vodit će se računa o adolescentskoj dobi i imati na umu to razdoblje fiziološke nestabilnosti koje utječe na duševni život mladih i u svezi s time na odgovornost.

Značaj predloženih promjena su - ubrzanje kaznenog postupka prema maloljetnicima, skraćivanje vremena pritvora i ubrzanje postupka, državni odvjetnik dobiva ovlasti pokretanja postupka, uvođenje rješenja prema kojem se uzima u obzir maloljetnika kao žrtvu.

Klub smatra da je zajedno s izmjenama Zakona o sudovima za mladež nužno potrebno mijenjati i odredbe Zakona o kaznenom postupku. U tom bi se slučaju zaštitila žrtva koja često u osobi djeteta ili maloljetnika dolazi pred sud svjedočiti o nedjelu koje je nad njim počinjeno.

U pojedinačnoj raspravi koja je uslijedila **Milanka Opačić (SDP)** je

smatrala kako bi bilo bolje da je predloženi zakon donijet zajedno sa zakonom o kaznenom postupku, i došao prije dijela koje se naziva kazneno-pravna zaštita djece i maloljetnika. Radi interesa i zaštite djece na sudovima treba načiniti izmjene u članku 119. i preciznije definirati neke pojmove (ispitivanje djeteta mora se obaviti uz prisutnost stručne osobe i da taj iskaz ima težinu dokaznog postupka). Također valja urediti da se u slučaju ako je dijete žrtva i svjedok izbjegava višestruko ispitivanje djeteta, jer se dodatno traumatizira djecu i kod njih stvara osjećaj da su sami krivci za ono što im se dogodilo, te ispitivanje ograničiti na jedno (primjer pokazuje da je prikladan video zapis).

Po završetku rasprave, završnu riječ je dobio zamjenik ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **Ranko Marijan**. Rekao je da je s pozornošću slušao primjedbe i

da će radi zaštite maloljetnika i učinkovitijeg postupanja i nastojanja na resocijalizaciji mnoge primjedbe uvrstiti u konačni prijedlog.

Potom se glasovalo. Jednoglasno (101 glas) je prihvaćen Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima za mladež, te sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja bit će upućeni predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona. Većinom je glasova (jedan suzdržan) prihvaćen prijedlog da se zaduži Vladu da u Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima za mladež ugradi sve potrebne odredbe kojima će se osigurati zaštita djece i maloljetnika kad se vodi postupak na njihovu štetu jer postojeće odredbe nisu dostatne za efikasnu zaštitu djece i maloljetnika kao žrtava kaznenih djela i ugradi ih u drugo čitanje zakona.

M.P.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O TELEKOMUNIKACIJAMA

Samostalni i neovisni regulator telekomunikacija

Hrvatski sabor prihvatio je većinom glasova predložena zakonska rješenja. Glavna im je značajka osigurati sredstva za financiranje Hrvatskog zavoda za telekomunikacije na način koji će toj pravnoj osobi osigurati nužnu samostalnost kao neovisnom regulatoru u telekomunikacijama te osnivanje novih tijela Zavoda koja će omogućiti djelotvorno obavljanje Zakonom utvrđenih poslova prema istim načelima kakva se primjenjuju u zemljama Europske unije. Predlagatelj je Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Predloženim zakonom uredit će se drugi izvori i drugačiji način osiguranja sredstava za obavljanje i razvoj djelatnosti Hrvatskog zavoda za telekomunikacije, pri čemu se

isključuju sredstva iz Proračuna Republike Hrvatske, a proširuje se krug izdataka koji će se podmirivati iz sredstava Hrvatskog zavoda za telekomunikacije. Ustrojila bi se i nova tijela Zavoda i to Vijeće Zavoda i Vijeće za telekomunikacije, pri čemu Vijeće Zavoda upravljat će Zavodom, a Vijeće za telekomunikacije je nadležno za koncesije koje daje Zavod te obavlja i druge upravne i stručne regulatorne poslove Zavoda u skladu sa Zakonom. Uvela bi se dužnost direktora kao voditelja Zavoda, te isključila nadležnost ministra za donošenje podzakonskih propisa. Uvela bi se naknada za broj unutar elemenata adresiranja dodijeljenih određenom davatelju usluga, a uredile bi se i temeljne zadaće sustava kontrolno-mjernih središta i postaja Zavoda s odgovarajućom opremom.

Donošenjem predloženog Zakona osigurat će se sredstva za financiranje Hrvatskog zavoda za tele-

komunikacije na način koji će toj pravnoj osobi osigurati nužnu samostalnost kao neovisnom regulatoru u telekomunikacijama. Značajna posljedica donošenja ovog zakona bit će i osnivanje novih tijela Zavoda koja će mu uz osiguranje samostalnosti, omogućiti i djelotvorno obavljanje Zakonom utvrđenih poslova prema istim načelima koja se primjenjuju u zemljama Europske unije.

Provedba zadaća koje je zadala Vlada zahtijeva jasnu i djelotvornu regulaciju u telekomunikacijama pri čemu svrha, ustrojstvo i djelokrug regulatornog tijela moraju biti postavljeni tako da omoguće ostvarivanje općih društvenih gospodarskih ciljeva. Svrha donošenja ovog Zakona hitnim postupkom je i u činjenici da financiranje Hrvatskog zavoda za telekomunikacije ne osigurava nužno potrebnu samostalnost tog tijela te bi se time moglo

ozbiljno ugroziti funkcioniranje telekomunikacijskog sektora u Republici Hrvatskoj što može dovesti do poremećaja u cijelom gospodarskom sustavu.

RADNA TIJELA

Odbori za Ustav, Poslovnik i politički sustav, za zakonodavstvo, za pomorstvo, promet i veze, za ljudska prava i prava nacionalnih manjina te za informiranje, informatizaciju i medije predložili su da Hrvatski sabor prihvati Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o telekomunikacijama.

RASPRAVA

Uvodno je govorio **Pavle Komadina**, zamjenik ministra pomorstva, prometa i veza. Upoznao je zastupnike s glavnim značajkama predloženog Zakona ukazavši na nužnost njegova donošenja.

Trebalo bi donijeti Zakon o zabrani rasprodaje hrvatskog nacionalnog bogatstva.

Tada su **Miroslav Korenika**, izvjestitelj Odbora za pomorstvo, promet i veze, **dr. Zvonimir Sabati**, predsjednik Odbora za informiranje, informatizaciju i medije, **Ingrid Antičević-Marinović**, predsjednica Odbora za zakonodavstvo, **mr. Mato Arlović**, predsjednik Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav te **dr. Furio Radin**, predsjednik Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, iznijeli stavove svojih Odbora glede predloženog Zakona.

Vrijeme je da Hrvati nauče nešto iz svoje povijesti

Klub zastupnika HKDU-a i HSP-a ustaje protiv rasprodaje Hrvatskog nacionalnog bogatstva kako Hrvati ne bi u vlastitoj domovini postali sluge tuđincima, rekao je u ime Kluba dr. **Anto Kovačević (HKDU)**. Osvrnuo se potom na predloženi Zakon nazavši ga značajnim iskorakom u odnosu na postojeći Zakon o telekomunikacijama iz 1999. godine s obzirom na način djelovanja Zavoda za telekomunikacije. Budući da taj Zakon u

značajnom dijelu svojih odredbi odražava monopolistički položaj telekomunikacija, postavlja se pitanje na koji način zaštititi interese potrošača, pita zastupnik. Također je upitao, koji se to okviri monopolnog položaja HT-a mogu odrediti zakonom, gdje je granica kada postajemo svjedoci zlorabe monopolnog položaja određenog zakonom te kakve su sankcije za dokazane zlorabe? Zanimalo ga je i ukoliko dođe do privatizacije temeljem koje bi Deutsche Telekom postao vlasnik kontrolnog paketa dionica Hrvatskog telekoma, kakve će mogućnosti institucije Republike Hrvatske imati glede kontrole poslovne politike Deutsche Telekoma na hrvatskom tržištu telekomunikacijskih usluga? Smatra da je politički mudrije i učinkovitije te odgovornije prema građanima ove države pristupiti izradi posve novoga cjelovitog Zakona o telekomunikacijama koji će uvažiti praksu i kriterije Europske unije i Consumer Internacionala vodeći pri tome računa o zaštiti prava i interesa korisnika te o stvaranju realnih preduvjeta kako bi korištenje usluga HT-a svima bilo dostupno. Drži da je HT u ovom trenutku najvrjednija "perla" u "niski" hrvatskog nacionalnog bogatstva i upitno ga je ad hoc prepustiti strateškom partneru čime bi se spasio ovogodišnji Proračun. Stoga je zamolio zastupnike da se založe za povlačenje predloženog Zakona iz procedure. Mišljenja je da bi trebalo donijeti Zakon o zabrani rasprodaje hrvatskog nacionalnog bogatstva zaključivši kako je vrijeme da Hrvati nauče nešto iz svoje povijesti.

Zavod mora biti u potpunosti neovisan od svih oblika vlasti

Klub zastupnika HDZ-a podržava načela predloženog Zakona, ali protivni se tome što se u njegovom normativnom dijelu postupa potpuno suprotno uvodnim naznakama, rekao je u ime Kluba **dr. Jure Radić (HDZ)**. Smatra kako taj Zakon treba donijeti samo zato da bi Zavod za telekomunikacije postao ovisan o Vladi, a Hrvatski sabor izgubio sve ingerencije nada njim. Dodao je kako Zavodom upravlja Vijeće kojeg je do sada imenovao Hrvatski sabor na prijedlog Vlade, a prijedlogom Zakona to bi radila samo Vlada. Smatra kako se na taj način ni približno nije

krenulo prema ostvarenju načela koja HDZ podržava, a to je stvaranje jednog neovisnog tijela koje će upravljati telekomunikacijama. Mišljenja je također da bi trebalo o ovom Zakonu provesti drugo čitanje do kojeg bi Zavod za telekomunikacije podnio izvješće za prošlu godinu. Na kraju je ukazao i na sredstva koja su za telekomunikacije predviđena u Državnom proračunu rekavši da novi Zakon predviđa da se sredstva namaknu financiranjem iz bruto prihoda koncesionara. Upitao je što će onda biti sa sredstvima koja su već za tu namjenu predviđena predloživši da se upotrijebe u neke druge svrhe. Potom je još jednom podržao osnivanje tijela koje će upravljati telekomunikacijama, a biti neovisno od najviših oblika vlasti u Republici Hrvatskoj.

Promjene su značajne i reformske

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **dr. Zvonimir Sabati (HSS)**. Izrazio je dvojbu glede jedinstvenog Zakona o telekomunikacijama. Čini mu se kako bi primjerenije bilo da se taj Zakon razbije u dva dijela koji bi obrađivali tehničku materiju odnosno programski dio u koji spadaju nove tehnologije i mediji te emitiranje radio i televizijskog programa i Interneta.

Zašto se podrazumijeva da je narušena samostalnost i neovisnost Zavoda ako on za svoj rad odgovara Hrvatskom saboru.

Razdvajanjem, kaže, osigurala bi se jedna viša kvaliteta programskog dijela koja u postojećem zakonu nije bila dobro razrađena. Svjestan je kako taj proces razdvajanja predstavlja dugotrajan proces za kojeg će trebati vremena. Konstatirao je kako predloženi Zakon obuhvaća mali dio telekomunikacijskog područja, ali promjene koje donosi značajne su i reformske. Drži da su takvi reformski zahvati nužni budući da ozbiljno zaostajemo za europskim telekomunikacijskim standardima te da što više liberaliziramo hrvatsko telekomunikacijsko područje. Istaknuo je da glavni cilj predloženog Zakona ipak vidi u stvaranju neovisnog regulatornog tijela koje će se baviti

telekomunikacijama uz utvrđivanje odgovarajućeg javnog nadzora nad njime. Neovisnost je, kaže, bitno postići i u financijskom smislu, ali i u depolitizaciji njene funkcije. Dobrim je nazvao i uvođenje dva vijeća Hrvatskog zavoda za telekomunikacije. Mišljenja je da će promjene Zakona o telekomunikacijama omogućiti što hitnije uvođenje treće GSM mreže te treće generacije mobilnih telefona. Osvrnuo se i na kontrolu koju će Hrvatski zavod za telekomunikacije imati u Vladi Republike Hrvatske te pita gdje se u tim poslovima nalazi Hrvatski sabor. Na kraju izlaganja dao je potporu predloženom Zakonu naglasivši kako je u pojedinim odredbama potrebno ojačati ulogu Hrvatskog sabora.

Zakon je rezultat obveze Vlade prema MMF-u i Svjetskoj banci

Dr. Petar Turčinović u ime Kluba zastupnika IDS-a smatra kako je razlog podnošenja ovog Zakona obveza Vlade prema Međunarodnom monetarnom fondu i Svjetskoj banci da do 20. lipnja ove godine u području telekomunikacija oformi neovisno regulatorno tijelo koje će sprječavati

Predloženi Zakon je dobro koncipiran s ciljem učvršćivanja tržišta ravnopravnih subjekata gdje će samostalno regulatorno tijelo postojati i djelovati.

monopole. Zakon je, kaže dalje, usklađen s Europskom unijom i "miriše" na zakone o telekomunikacijama Danske, Austrije i pomalo Njemačke. Kao osnovni problem naveo je to što se nije predvidjelo stvaranje političke neovisnosti Vijeća Hrvatskog zavoda za telekomunikacije. Veća neovisnost, drži, stvorila bi se povećanjem utjecaja Sabora glede telekomunikacija. Konstatira da Hrvatska ima višegodišnju tradiciju velikog utjecaja politike na medije i telekomunikacije te lošim smatra prenaplašen utjecaj Vlade na obavljanje regulativne funkcije koje bi nova tijela trebala vršiti. Čak je ustvrdio da Vlada ima totalnu kontrolu nad Vijećem Zavoda za telekomunikaciju i odlučujuću kontrolu nad Vijećem za teleko-

munikaciju. Stoga je predložio da sve ovlasti predlaganja i biranja članova Vijeća za telekomunikaciju preuzme Sabor, a da Vladi ostanu ovlasti osnivačko-vlasničkih funkcija u Vijeću Zavoda. Na taj način Hrvatski zavod za telekomunikaciju bit će još neovisniji, zaključuje zastupnik. Na taj način, kaže, Hrvatska može napraviti iskorak glede telekomunikacija u navedenom roku, zadovoljiti formalne kriterije te poboljšati predloženi Zakon.

Zakon je pozitivan samo u dijelu koji govori o financiranju

Demokratski centar podržava predložene promjene samo u dijelu koji se odnosi na mijenjanje izvora i načina financiranja Hrvatskog zavoda za telekomunikacije, naglasio je u ima Kluba zastupnika DC-a **dr. Mate Granić (DC)**. Kaže, kako mu nije jasno zašto se podrazumijeva da je narušena samostalnost i neovisnost Zavoda ako on za svoj rad odgovara Hrvatskom saboru, te se samostalnost može postići samo ukoliko Zavod odgovara Vladi i njoj podnosi godišnje Izvješće o radu. Reкао je da se DC zalaže za to da se ustroj, nadležnost i odgovornost Zavoda propiše na način da se zadaci Vijeća Zavoda i Vijeća za telekomunikacije stave u nadležnost Upravnog vijeća koji je osnovan odredbama postojećeg Zakona. Također bi se uvelo direktno financiranje Zavoda od naknada za upotrebu radijskih frekvencija i od iznosa određenog postotka od ukupnog godišnjeg bruto prihoda koji su u prethodnoj godini ostvarili koncesionari telekomunikacijskih usluga i kabelaške televizije. Naglasio je kako bi bilo nužno propisati da će visinu tih naknada i postotak od ukupnog godišnjeg bruto prihoda odobravati Hrvatski sabor uz obvezu Ministarstva financija da u ime i za račun Zavoda prikuplja iznose naknada iz sredstava koja će izdvajati koncesionari. Zaključio je kako je značajno odrediti okvire proračuna Zavoda kojeg treba dimenzionirati u visini potrebnoj za podmirenje troškova, obavljanja najnužnijih poslova regulatora, posebno fonda za posebne telekomunikacijske usluge te za ostvarenje ravnoteže između nužnog telekomunikacijskog razvitka i istodobnog poticanja privatnih inicijativa i ulaganja u ovaj sektor.

Nužan je cjelovit Zakon o telekomunikacijama

Stavove Kluba zastupnika HNS-a i LS-a iznio je **Darko Šantić (HNS)**. Reкао je kako je Klub suglasan da se Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o telekomunikacijama raspravi u redovnoj proceduri dodavši da se istovremeno zalaže i za donošenje cjelovitog Zakona o telekomunikacijama. Osvrnuo se tada na pokretanje zahtjeva za ocjenu ustavnosti koju je uputila Udruga potrošača Ustavnom sudu vezano uz neke odredbe postojećeg Zakona o telekomunikacijama. Smatra da bi svakako trebalo obratiti pažnju na ono što Udruga potrošača govori i piše te predlaže da se s donošenjem ovog Zakona pričekaju dok se zahtjev za ocjenu ustavnosti ne riješi.

Promjene su potrebne zbog usklađivanja s europskim standardima

Klub zastupnika SDP-a smatra da je potrebno pristupiti izmjenama i dopunama Zakona o telekomunikacijama u skladu s europskim standardima, odnosno zakonodavstvom Europske unije, rekao je u ime Kluba **mr. Mato Arlović (SDP)**. Drži da bi trebalo razmotriti pitanje članka 98. stavka 5. koji govori o dodjeljivanju koncesija i sklapanju ugovora o koncesiji s HT d.d. Ukazao je potom na uvođenje mogućnosti da se radijske i televizijske postaje bave nekim tržišnim djelatnostima, a tako stečenu dobit mogle bi koristiti isključivo za financiranje djelatnosti kojom se bave. Dalje je kritizirao to što nadležni ministar ima vrlo velike ovlasti od određivanja načina plaćanja i visine iznosa plaćanja pa do praćenja i nadzora provođenja. To su kaže, prevelike ovlasti, to više što je Vlada po prijedlogu osnivač Hrvatskog zavoda za telekomunikacije. Predložio je da navedeni standardi budu definirani zakonom čime bi se sadržajno i po opsegu definiralo javnu vlast i javnu službu. Zaključio je da nema nikakve dvojbe da je Zakon nužno u tom dijelu pojasniti. Smatra kako se odredbe Zakona moraju malo sistematizirati čime bi se izbjegle nomotehničke greške. Bilo bi dobro razraditi i pitanje što se dešava s

novim izborom financiranja, kaže zastupnik. Mišljenja je kako ne bi bilo primjereno da se višak prihodovanih sredstava prenese u iduću godinu. U građanskom tržišnom društvu, kaže, bilo bi normalno da se ta sredstva vrate onome tko je platio uz priznatu kamatu. Postavio je pitanje, a što je sa Saborom te konstatirao kako Sabor nema nikakvu funkciju glede telekomunikacija osim pravno nadzorne kontrole izvršne vlasti. Smatra kako sami sebe dovodimo u situaciju da s jedne strane Vlada osniva, a s druge registrira. To je, konstatira mr. Arlović, jedini slučaj gdje vlasnik ima čitav niz ovlaštenja. Na kraju izlaganja osvrnuo se na zadane rokove. Mišljenja je da se oni moraju preispitati i uskladiti kako bi postali realni što bi u mnogočemu pomoglo provedbi predloženog Zakona. Dobrim drži odluku da se Zakon raspravi u dva čitanja kako bi se sve primjedbe ugradile u konačni prijedlog.

Ni u drugim državama liberalizacija telekomunikacijskog tržišta nije išla bezbolno

Mr. Ivo Škrabalo (HSLŠ) je u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a istaknuo kako Klub podupire korak u smjeru stvaranja neovisnog regulatornog tijela kako bi funkcioniralo telekomunikacijsko tržište ravnopravnih subjekata. Smatra da je dobro što Zakon ide u dva čitanja jer su sve primjedbe i prijedlozi dobrodošli. Mišljenja je kako je došlo vrijeme za ovakav Zakon, budući da telekomunikacije postaju prostor igara vezanih uz mnogo novca. Zamjerio je to što je u Zakonu očita prevlast Vlade u odnosu na Sabor kao čimbenika u imenovanju i preuzimanju odgovornosti za djelovanje Zavoda za telekomunikacije. Predložio je potom da se izbjegnu terminološke zabune oko Vijeća za telekomunikacije i Vijeća Zavoda za telekomunikacije, naglasivši kako su sasvim u redu termini kao upravni odbor ili nešto slično. Najboljim dijelom zakona ocijenio je utvrđivanje izvora financiranja. Tu se posebno osvrnuo na treći prihod koji iznosi 0,2 posto od prihoda iz prethodne godine za davaoće komunikacijskih usluga. Drži kako bi to trebalo promijeniti te da se svake godine podzakonskim aktom odredi koliki će taj postotak biti ovisno o

realizaciji u prethodnoj godini. Mišljenja je dalje da bi Zavod trebao biti glavni čimbenik koji će kreirati propise i odnose na području za koje se osniva, a da Vlada samo imenuje predsjednika i zamjenika predsjednika Vijeća. Za predloženi Zakon je rekao da je dobro koncipiran s ciljem učvršćivanja tržišta ravnopravnih subjekata gdje će samostalno regulatorno tijelo postojati i djelovati. Zaključio je, da ni u drugim državama liberalizacija telekomunikacijskog tržišta nije išla bezbolno te se takvo nešto ne može očekivati ni u Hrvatskoj.

Zašto je Hrvatski zavod za telekomunikacije ovisan o Vladi?

U nastavku rasprave za riječ se javila **Jadranka Kosor (HDZ)**, uz pohvalu predlagatelju što je odustao od hitnog postupka. Zamjerila mu je, međutim što u zakonskim rješenjima odustaje od prethodno odlično postavljenih načela. Naime, u ocjeni stanja konstatira da u zapadno-europskim zemljama regulaciju okvira telekomunikacijskog tržišta obavlja tijelo u najvećoj mjeri neovisno o Vladi i nadležnim ministarstvima, a zatim se Hrvatski zavod za telekomunikacije stavlja u ovisan položaj o Vladi RH. Primjerice, izvješća bi podnosio njoj, a ne kao dosad Hrvatskom saboru. Vlada, uz to, ima potpunu vlast i nad Vijećem koje upravlja Zavodom i sl.

Zastupnica je, nadalje, predlagatelju sugerirala da detaljno razmotri i primjedbe Društva za zaštitu potrošača. Predložila da se člankom 81. predvidi kako nisu dopuštene emisije i prilozima koji na bilo koji način promicali prihvatljivost bilo koje droge, upozorivši kako u priložima o sudionicima marša za marihuanu (koji su iznosili kako konzumiranje marihuane nije štetno) nije objavljeno nijedno kvalificirano mišljenje o (ne)štetnosti marihuane. Po njenoj ocjeni, trebalo bi preraditi i odredbu iz koje proizlazi da je promidžba alkohola ipak dopuštena, a jasno je da je konzumiranje alkohola kao i duhan i droga jednako opasna pošast koja prijete mladima.

Jadranka Kosor na kraju je upozorila na nelogičnost u svezi s člankom 5., gdje se kaže da je Hrvatski zavod za telekomunikacije neovisna pravna osoba, a kasnije tvrdi

da se na pitanja koja nisu uređena primjenjuje Zakon o ustanovama.

Predloženim se zakonom ne rješavaju krucijalni problemi i zahtjevi zainteresiranih strana, poglavito djelatnika lokalnih radijskih i TV postaja, koji traže jasne i kvalitetne zakonske odredbe o načinu i mogućnostima emitiranja programa, o javnom objavljivanju frekvencijskog plana iz kojeg bi bilo razvidno koliko je uopće u Republici Hrvatskoj moguće i potrebno nacionalnih, regionalnih i lokalnih televizijskih i radijskih postaja.

Ivan Milas (HDZ) zamjerio je predlagatelju što nije predložena izmjena članka kojim se do 2003. ostavlja monopol na čvrstu telefoniju. Napomenuvši kako to nije odlučila ova Vlada, rekao je kako bi ona to trebala ispraviti, jer je riječ o značajnoj grani gospodarstva koja, napomenuo je, premašuje svu vrijednost poljoprivredne proizvodnje.

Osvrnuvši se na pitanje prodaje Telekomu, zastupnik je rekao da se time formalno dobije neki iznos, ali da Vlada ne može koristiti taj novac već ga mora predati Narodnoj banci Hrvatske, a ona je to dužna, prema ugovoru s Međunarodnim monetarnim fondom, staviti na zalihe - obično kod banaka koje su kreditirale kupnju (Vlada dobiva, samo simbolična sredstva). Oni koji kupe Telekom imaju pravo namirivati se iz deponiranog iznosa. Dakle, naglasio je Ivan Milas, to preuzimanje nije prodaja jer sav taj strani novac ne stoji na raspolaganju u domovini, a često nema ni dobiti jer se ona ne iskazuje već se kupuju softveri od vlastitih firmi.

Zastupnik je izlaganje završio upozorenjem kako se u nas ne smije govoriti o tome kako kapital krši socijalna prava ljudi - o tome govori Amnesty international, ali ne i njegov ogranak u Hrvatskoj. Kako reče, to nije progresivno, "a mi smo uvijek bili progresivna nacija, uvijek smo hvalili ili Beograd ili Moskvu, ili

Washington, prema nahodjenjima. A bio bi red da se malo sjetimo i sebe."

Mirjana Didović (SDP) izlaganje je započela upozorenjem kako promjena naziva neće značiti mnogo ako se i sadržajno ne promijene (preciznije odrede) zadaće Hrvatskoga zavoda za telekomunikacije. Po njezinoj ocjeni, suviše su odredbe o HRT-u, jer bi ovaj Zakon o telekomunikacijama trebao sadržavati isključivo odredbe o telekomunikacijama. Postoji, ozbiljna potreba, dometnula je, što predlaže i dio struke, da se razmotri potpuno regulativno odvajanje radiodifuzije od telekomunikacija te donese zaseban

zakon o komercijalnim elektronskim medijima.

Zastupnica Didović upozorila je, na kraju, da se predloženim zakonom ne rješavaju krucijalni problemi i zahtjevi zainteresiranih strana, poglavito djelatnika lokalnih radijskih i TV postaja, koji traže jasne i kvalitetne zakonske odredbe o načinu i mogućnostima emitiranja programa, o javnom objavljivanju frekvencijskog plana iz kojeg bi bilo razvidno koliko je uopće u Republici Hrvatskoj moguće i potrebno nacionalnih, regionalnih i lokalnih televizijskih i radijskih postaja.

Zbog toga je potrebno što prije u raspravu uputiti cjelovit zakon o telekomunikacijama.

Hrvatski sabor većinom je glasova prihvatio Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o telekomunikacijama, prosljeđivši predlagatelju primjedbe i prijedloge iz rasprave radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Većinom glasova (69 "za", 11 "protiv" i jedan "suzdržan") Hrvatski sabor prihvatio je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o telekomunikacijama.

M.S.; J.R.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU OKVIRNOG UGOVORA O ZAJMU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I RAZVOJNE BANKE VIJEĆA EUROPE ZA PROJEKT POVATKA PROGNIKA I IZBJEGLICA U REPUBLICI HRVATSKOJ - OBNOVA I STAMBENO ZBRINJAVANJE

Zastupnici Hrvatskog sabora bili su jednoglasni prilikom glasovanja o donošenju Zakona o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu između RH i Razvojne banke Vijeća Europe za projekt povratka prognanika i izbjeglica u Republici Hrvatskoj. Glavna značajka projekta je rješavanje problema stambenog zbrinjavanja prognanika i izbjeglica.

Zakonom se potvrđuje Okvirni ugovor o zajmu od 232 milijuna kuna namijenjenih obnovi i stambenom zbrinjavanju prognanika i izbjeglica u Republici Hrvatskoj koje provodi Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo. Cilj projekta je rješavanje problema stambenog zbrinjavanja prognanika i izbjeglica kroz povrat imovine vlasnicima i osiguranje alternativnog smještaja za privremene korisnike, kroz organiziranu obnovu oštećenih i uništenih obiteljskih kuća u vlasništvu povratnika te kroz obnovu komunalne infrastrukture na ratom zahvaćenim područjima.

Projekt obnove i stambenog zbrinjavanja prognanika i izbjeglica u RH vrijedan je ukupno 464 milijuna kuna od čega će se iz sredstava CEB-ovog (Council of Europe Development

Bank) zajma financirati 232 milijuna kuna (50 posto), dok će se preostalih pedeset posto i svi troškovi poreza, carina i slični lokalni troškovi financirati iz sredstava Državnog proračuna. Zajam CEB-a odobren je s rokom otplate deset godina uz pet godina počeka na glavnici i s izuzetno povoljnom kamatom. Kamatu će u odnosu na tržišnu dodatno subvencionirati CEB sa 0,5 posto godišnje tijekom perioda otplate. Korištenje ovih sredstava predviđa se prvenstveno u 2001. godini kada bi projekt u potpunosti trebao biti završen. Sredstva zajma bit će na raspolaganju za korištenje odmah nakon što Okvirni ugovor o zajmu stupi na snagu.

Republika Hrvatska je obvezna u Državnom proračunu u godinama tijekom provedbe projekta, dakle, prvenstveno u 2001. i 2002. godini, osigurati lokalna sredstva u iznosu od 232 milijuna kuna kojima će sufinancirati projekt uvećana za sredstva potrebna za plaćanje poreza i carina koja se ne mogu financirati iz sredstava zajma te se za njih trošak projekta uvećava.

Zatraženo je da predloženi Zakon bude donesen hitnim postupkom,

budući da je njegovo stupanje na snagu pretpostavka za stupanje na snagu Okvirnog ugovora o zajmu kojim se omogućuje korištenje povoljnog zajma, što će imati višestruke rezultate.

Odbori za zakonodavstvo te za financije i Državni proračun podržali su donošenje predloženog Zakona. Odbor za zakonodavstvo podnio je i tri amandmana kojima se tekst nomotehnički uređuje.

Za raspravu je jedino javila, u ime Kluba zastupnika SDP-a, **Snježana Biga-Friganović (SDP)**. Drži kako je predloženi Zakon vrlo važan, budući da je cilj cjelokupnog projekta Vijeća Europe prije svega stambeno zbrinjavanje prognanika i izbjeglica kroz povrat imovine vlasnicima i osiguranje alternativnog smještaja za privremene korisnike te obnova komunalne infrastrukture na ratom zahvaćenim područjima. Pozdravila je taj projekt predloživši da bi slijedeći angažman naše države trebao biti usmjeren prema dobivanju sličnog zajma u cilju otvaranja novih radnih mjesta na područjima zahvaćenim ratom, što također drži gorućim problemom.

M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU OKVIRNOG UGOVORA O ZAJMU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I RAZVOJNE BANKE VIJEĆA EUROPE ZA OBNOVU ŠKOLA

Za obnovu škola gotovo 200 milijuna kuna

Hrvatski sabor jednoglasno je donio **Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Razvojne banke Vijeća Europe za obnovu škola**. Cilj projekta je obnova škola na području osam županija koje su stradale u Domovinskom ratu.

O PRIJEDLOGU

Zakonom se potvrđuje Okvirni ugovor o zajmu u iznosu od 98.682.000,00 kuna namijenjen obnovi škola koju provodi Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo. Cilj projekta je obnova 41 škole u ratom stradalim povratničkim područjima u osam županija. Školske objekte predložili su županijski uredi za prosvjetu i s njima se suglasilo Ministarstvo prosvjete i športa.

Projekt obnove škola u Republici Hrvatskoj vrijedan je ukupno 197.364.000,00 kuna od čega će se iz sredstava CEB-ovog zajma (Council of Europe Development Bank) financirati 98.682.000,00 kuna (50 posto), dok će se preostalih 50 posto kao i troškovi poreza i slični lokalni troškovi financirati iz sredstava Državnog proračuna. Zajam CEB-a odobren je s rokom otplate 10 godina uz 5 godina počeka na glavnici i s izuzetno povoljnom kamatom. Kamatu će u odnosu na tržišnu dodatno subvencionirati CEB sa 0,50 posto godišnje tijekom perioda otplate. Korištenje ovih sredstava predviđa se prvenstveno u 2001. godini te tijekom narednih godinu-dvije kada bi projekt u potpunosti trebao biti završen. Sredstva zajma bit će na raspolaganju za korištenje nakon što Okvirni ugovor o zajmu stupi na snagu.

Republika Hrvatska je obvezna u državnim proračunima od 2001. do 2003. godine osigurati lokalna sredstva u iznosu od 98.682.000,00 kuna kojima će sufinancirati projekt, uvećana za sredstva potrebna za plaćanje poreza i carina koja se ne mogu financirati iz sredstava zajma.

Kao razlog za donošenje predloženog zakona po hitnom postupku, predlagatelj je naveo pretpostavku za stupanje na snagu Okvirnog ugovora o zajmu, što će imati višestruke pozitivne rezultate budući da će se njime završiti obnova škola u ratom stradalim povratničkim područjima.

RADNA TIJELA

Odbori za zakonodavstvo, za financije i Državni proračun te za obrazovanje, znanost i kulturu podržali su donošenje predloženog Zakona. Uz to je Odbor za zakonodavstvo podnio i tri amandmana kojima bi se nomotehnički uredio izričaj.

RASPRAVA

Prvi je govorio predsjednik Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu **dr. Ante Simonić**, iznijevši stav članova svog Odbora.

Projekt obnove škola u Republici Hrvatskoj vrijedan je ukupno 197.364.000,00 kuna od čega će se iz sredstava CEB-ovog zajma (Council of Europe Development Bank) financirati 98.682.000,00 kuna (50 posto), dok će se preostalih 50 posto kao i troškovi poreza i slični lokalni troškovi financirati iz sredstava Državnog proračuna.

Projekt obnove škola ima veliku socijalnu i političku vrijednost za Republiku Hrvatsku, rekla je u ime Kluba zastupnika SDP-a **Snježana Biga-Friganović (SDP)**. Smatra dalje, kako je taj projekt vrlo dobro

pripremljen te podržan od najviših tijela Vijeća Europe i same Razvojne banke. Zamolila je potom da se razmotre mogućnosti dobivanja bespovratnih kredita u nekim interventnim situacijama, kao u vrijeme funkcioniranja Fonda socijalnog vijeća.

Klub zastupnika HSS-a prihvaća predloženi Zakon jer je projekt već u tijeku, rekao je u ime Kluba **dr. Ante Simonić (HSS)**. Istaknuo je da je ovakav projekt od strateškog značenja za sveukupnu školsku populaciju bez obzira na etničko podrijetlo u županijama koje su projektom zahvaćene. Podržao je i prijedlog da Zakon bude donesen hitnim postupkom, iz razloga što je to priroda postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora i zato što je projekt već u tijeku.

U ime Kluba zastupnika HSLS-a govorio je **Želimir Janjić (HSLS)**. Rekao je da se novim kreditom predlaže obnoviti 41 objekt u osam županija te da to HSLS pozdravlja. Očekuje se, kaže, da će 370 tisuća osoba koje žive na područjima koja će projekt zahvatiti imati od njega koristi, te će tako ukupan broj učenika narasti na 11 tisuća. Pohvalio je naročito zajednički rad Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo, Ministarstva prosvjete i športa i Ministarstva financija glede ovog projekta naglasivši da to do sada nije bila praksa.

Jadranka Kosor (HDZ) izrazila je žaljenje što na sjednici nisu prisutni predstavnici predlagatelja, budući da neće moći dobiti odgovor na pitanja koja namjerava postaviti. Zanimalo ju je zašto se među županijama koje su zahvaćene projektom obnove škola ne nalazi i Požeško-slavonska županija. Tamo isto ima škola koje su ratom razorene i sigurno je da bi im dobrodošla svaka pomoć, zaključuje zastupnica. Osvrnula se i na nužnost izdvajanja sredstava u Državnom proračunu u razdoblju od 2001. do 2003. godine te je upitala jesu li ta sredstva lokalna ili će se izdvajati na nivou države. Istaknula je da podržava predloženi zakon, ali smatra

kako bi se moralo pojasniti što znači da će se dobiti novi radni prostor za otprilike 2000 učenika i 325 novih radnih mjesta.

Za repliku se javio **Želimir Janjić (HSL)**. Odgovorio je gospodi Kosor kako su se jedinice lokalne samouprave same kandidirale za dobivanje financijske pomoći glede obnove uputivši zahtjev županijskim uredima za kulturu, koji su to onda prosljedili na državnu razinu. Što se troškova

tiče, rekao je da Zakon striktno navodi kako će se oni namirivati iz Državnog proračuna.

Na repliku je odgovorila **Jadranka Kosor (HDZ)**. Smatra da gospodin Janjić nije odgovorio niti na jedno postavljeno pitanje te da za to nije ni bio pozvan. Zahvalila se na dobroj namjeri, pojasnivši kako je vidljivo iz Zakona da će se troškovi namirivati iz Državnog proračuna, međutim, nju je zanimalo hoće li se to moći ostvariti s

obzirom na to da postoje poteškoće za podmirivanje svih obveza na taj način.

Tada je u ime predlagatelja zamjenik ministra financija **mr. Damir Kuštrak** prihvatio amandmane Odbora za zakonodavstvo, a zatim su **zastupnici jednoglasno donošenjem Zakona potvrdili Okvirni ugovor o zajmu između Republike Hrvatske i Razvojne banke Vijeća Europe za obnovu škola.**

M.S.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O SUSTAVU OBRANE OD TUČE

Stabilno financiranje sustava obrane od tuče

Nakon kraće rasprave i izjašnjavanja o amandmanskim prijedlozima zastupnici Hrvatskoga sabora prihvatili su Konačni prijedlog zakona korigiran usvojenim amandmanima. Zakonom se, primjereno gospodarskom trenutku uređuju poslovi vezani uz djelovanje sustava obrane od tuče, odnos sudionika i nosioca provođenja te obrane.

O PRIJEDLOGU

U prikazivanju zakonskog prijedloga poslužili smo se uvodnim izlaganjem ministra poljoprivrede i šumarstva, **mr. Božidara Pankrećića**. Obrana od tuče suvremenijeg tipa provodi se u Hrvatskoj više od 30 godina, a tijekom godina područje provođenja te obrane postupno se širilo i konačno je pokrilo šire područje međuriječja Drave i Save (25 200 km²). U prijašnjim godinama zbog nemogućnosti Državnog proračuna da slijedom drugih prioriteta cjelovito pokriva financijske potrebe rada, održavanja i razvoja, financiranje sustava obrane od tuče prevladavano je aktima Vlade RH, koji nisu mogli osigurati cjelovito financiranje, odnosno nisu bili obvezujući za korisnike na koje su se odredbe financiranja odnosile. Budući da je stabilno i pravovremeno

osiguranje financijskih sredstava od izuzetne važnosti, takva situacija dovodi u pitanje operativno provođenje sustava obrane od tuče utvrđenom tehnologijom.

U dosadašnjem sustavu obrane od tuče postojale su objektivne okolnosti koje su ograničavale njezinu učinkovitost.

Stoga je u cilju rješavanja problematike postojećeg sustava obrane od tuče formirana međuresorska radna skupina Vlade RH sa zadaćom da se provede kritička ocjena postojećeg sustava i daju prijedlozi rješenja te novi zakonodavni okvir. Zaključak je skupine da su u dosadašnjem tijeku rada sustava obrane od tuče postojale objektivne okolnosti koje su ograničavale njegovu učinkovitost, ali da nije provedena cjelovita analiza rada, a ponajprije da ne postoje rezultati gospodarskog učinka cost-benefit analiza koja treba biti smjernica u procjeni zadržavanja ili napuštanja sustava, ili pak smjera njegova razvoja. Slijedom toga postoji nužnost za: provođenjem ocjene učinkovitosti i isplativosti obrane od tuče uvažavajući preporuke Svjetske meteorološke organizacije; nastav-

kom operativnog rada sustava obrane od tuče tijekom 2001. i 2002. godine, s time da se do 31. prosinca 2002. godine izradi izvješće o ocjeni učinkovitosti i isplativosti, a na osnovi njega da se odredi daljnja budućnost takvog sustava obrane od tuče; paralelno s operativnim radom i neovisno o rezultatima izvješća o učinkovitosti i isplativosti obrane od tuče, potrebno je provesti i znanstveno istraživački eksperiment u trajanju od pet godina da bi se odredila znanstvena ocjena efikasnosti sukladno odredbama Svjetske meteorološke organizacije; proširenjem operativnog programa rada na području Baranje i hrvatskog Podunavlja koja su bila branjena i prije rata; organizaciju rada radarskih sustava za najave opasnih vremenskih situacija i vrlo kratkoročne vremenske prognoze. Uz to, valja zakonski regulirati pitanje financiranja. Iz Državnog proračuna za tu bi se djelatnost izdvajalo 15 posto potrebnih sredstava kao i iz Ministarstva poljoprivrede i šumarstva. Iz sredstava županija na branjenom području izdvajalo bi se 1 posto, a grad Zagreb bi izdvajao 0,1 posto. Računa se i na udio sredstava osiguravajućih društava 0,6 posto zaračunatih premija iz imovinskog osiguranja i kasko osiguranja vozila.

U raspravama pred saborskim domovima i radnim tijelima stavljen

je niz primjedaba, sugestija i prijedloga radi poboljšanja predloženih rješenja i pojedinih odredbi Zakona, i najvećim dijelom su prihvaćeni i ugrađeni u tekst Konačnog prijedloga zakona, rekao je ministar, a u nastavku se zadržao na razlikama između rješenja koja se sada predlažu u odnosu na ona iz Prijedloga zakona.

U odnosu na najčešću primjedbenu istaknutu na raspravama u ožujku u saborskim domovima o proširenju branjenih područja ističe sljedeće. S obzirom na to da postojeći sustav obrane od tuče nema ocjenu učinkovitosti, ocjena je Vlade da se u proširenje sustava na nebranjena područja može krenuti nakon utvrđivanja učinkovitosti postojećeg sustava. U dosadašnjem dugogodišnjem operativnom radu sustava obrane od tuče u koji su uložena značajna financijska sredstva ne postoji dokaz o njenoj učinkovitosti i ekonomskoj isplativosti, te ostvarenim uštedama. Jednako tako ne postoji niti jedna ozbiljna studija ili analiza koja bi pružila jasan podatak o dosadašnjim ukupnim financijskim ulaganjima za izgradnju postojećeg sustava, što bi omogućilo objektivnu procjenu opravdanosti budućih ulaganja.

Nadalje, troškovi izgradnje i održavanja sustava obrane od tuče, na dosad nebranjenom području, po županijama su od 5 do 8 milijuna kuna, ovisno o načinu djelovanja, čime bi se za izgradnju sustava na dosad nebranjenim županijama trebalo izdvojiti od 40 do 54 milijuna kuna. Za godišnji operativni rad novoizgrađenog sustava valja osigurati dodatnih 16 milijuna kuna.

Najzad, klimatološke razlike zahtijevaju izradu elaborata o uvjetima provedbe djelovanja obrane od tuče, s obzirom na klimatske razlike i specifičnosti djelovanja, što sigurno uvjetuje produženje sezone u priobalju do 7,5 mjeseci u odnosu na kopneni dio, što znači i bitno veće ukupne troškove.

Vlada je razmotrila i prijedlog o mogućnosti davanja i drugim pravnim osobama organizacije rada sustava obrane od tuče, međutim, radi načina djelovanja (rakete) i potrebe ocjene učinkovitosti sustava, smatra da organizaciju rada sustava treba za sada ostaviti u okviru Državnog hidrometeorološkog zavoda. Tijekom daljnjeg rada sustava razmotrit će se i ta mogućnost, dodao je ministar Pankrećić.

Predlagatelj zakona razmotrio je i prijedlog iznesen u raspravi u saborskim domovima, o potrebi za smanjenjem 60 dana potrebnih za donošenje tehničkih uvjeta za djelovanje sustava što, kaže ministar Pankrećić, nije moguće prihvatiti zbog opsežnosti rada na izradi istih, te drži da bi zbog ulaska u razdoblje intenzivnog rada i pripreme sezone obrane od tuče, skraćivanje roka utjecalo na realizaciju operativnog rada sustava. Vlada je, međutim, prihvatila Zaključak Zastupničkog doma, te u suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova pokrenula aktivnosti za sklapanje međudržavnih ugovora o suradnji sa susjednim zemljama.

RADNA TIJELA

Uz šest amandmanskih zahtjeva donošenje ovoga zakona podupro je **Odbor za zakonodavstvo**, a mi za ovu priliku izdvajamo tri zahtjeva. Amandmanski zahtjev na članak 6. na razvidan način utvrđuje da se godišnji planovi i programi rada Državnog hidrometeorološkog zavoda za iduću godinu dostavljaju do 30. rujna tekuće godine. Istodobno predlaže preispitivanje roka za dostavu izvješća o provedbi navedenog plana i programa za tekuću godinu koji je utvrđen "najkasnije do 31. prosinca tekuće godine". Budući da iz predloženog zakona nije razvidno postoji li jedan ili više radarskih centara Odbor novim člankom (6a) predlaže rješenje prema kojem bi se ustrojavali radarski centri prema propisu kojeg donosi ravnatelj spomenutog Zavoda. Budući da odredbama ovoga Zakona nije predloženo rješenje kojim bi se osigurao nastavak rada radarskih centara ustrojenih prema važećem zakonu Odbor prosuđuje nužnim to pitanje urediti tako da ravnatelj Zavoda donese propise iz članka 6a. ovoga Zakona najkasnije u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona. Predlaže također da radarski centri ustrojeni prema propisima koji su važili do stupanja na snagu ovoga Zakona nastave radom do stupanja na snagu tih propisa.

Inače, Odbor je predložio da Vlada svojim amandmanima do zaključenja rasprave riješi pitanje imovine kojom raspolaže Zavod odnosno koju koriste

radarski centri ustrojeni prema važećem zakonu. Istodobno predlaže preispitati mogućnost da se obavljanje djelatnosti obrane od tuče može povjeriti i drugim pravnim odnosno fizičkim osobama.

Donošenje ovoga Zakona nužno je kako bi se djelotvornije uredili poslovi vezani uz djelovanje sustava obrane od tuče, ocjena je **Odbora za poljoprivredu i šumarstvo**. Odbor drži da bi donošenje ovoga Zakona rezultiralo osiguranjem pravovremenog priljeva financijskih sredstava potrebnih za rad sustava obrane od tuče. Na kraju rasprave Odbor je predložio Hrvatskom saboru da donese Zakon.

Iz predloženih odredbi zakona nije jasno tko će utvrditi omjer sredstava namijenjenih za istraživački rad na utvrđivanju učinkovitosti i isplativosti obrane od tuče i sredstava potrebnih za rad i funkcioniranje samog sustava obrane od tuče, čulo se u **Odboru za financije i Državni proračun**. Pored toga ovim Zakonom trebalo je utvrditi mogućnost proširenja branjenog područja, a napose da i druge institucije mogu financirati, ako imaju interes i sredstva, obranu od tuče. U svezi s načinom osiguravanja novčanih sredstava za provođenje istraživanja i operativnog rada obrane od tuče (članak 12.) primijećeno je da nema potrebe da se posebno osiguravaju sredstva za obranu od tuče, iz sredstava Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, a posebno Državnog proračuna predviđena pozicijom. Planirana sredstva za obranu od tuče treba objediniti samo na stavci Državnog proračuna kako bi se izbjegle moguće zloupotrebe kod dodjele tih sredstava na terenu, a na koje bi moglo imati utjecaj Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva. Nije dovoljno razmotrena mogućnost zaštite od tuče sistemom umrežavanja višegodišnjih nasada, zaključuje Odbor i predlaže Saboru donošenje Zakona.

AMANDMANI

Stjepan Dehin (HSS) je amandmanski intervenirao u članku 2. novom točkom 3. tražeći da se prema financijskim mogućnostima branjeno područje postepeno proširi i na područja ostalih županija, a za koje će se način obrane izraditi u iduće tri godine. Tako bi se, smatra, Dehin

osigurala obrana od tuče i na područjima koja u stavku 2. ovog zakonskog prijedloga nisu navedena kao branjena.

Zastupnica **Ljubica Lalić (HSS)** predložila je da se članak 5. dopuni novim stavkom u kojem bi se preciziralo da ministar poljoprivrede i šumarstva donosi Pravilnik o operativnom djelovanju obrane od tuče. Pravilnikom bi se, kaže, dao primat operativi koja je vrlo značajna i nezaobilazna za sprječavanje i ublažavanje šteta nastalih od tuče. Slijedeća amandmanska intervencija (članak 11. stavak 1.), upozorava zastupnica, usko je vezana s prvim amandmanom i, kaže, osigurava uspješnost sustava obrane od tuče.

Smisao njenog amandmana na članak 12. stavak 1. je da se sredstva prikupljena člankom 12. (za financiranje istraživačkog i operativnog rada obrane od tuče) koja su sama po sebi skromna usmjeravaju direktno na operativno djelovanje obrane od tuče. U svezi s tim prijedlogom je i njezin posljednji amandman na članak 16.

Donošenje ovoga Zakona nužno je kako bi se djelotvornije uredili poslovi vezani uz djelovanje sustava obrane od tuče.

Stjepan Henezi (SDP) drži da djelotvornost sustava obrane od tuče zahtijeva zahtjevnije ulaganje, posebice u osiguranje dovoljnog broja raketa i potrebne opreme pa u tom smislu amandmanski intervenira u članku 12. tražeći da se iz državnog proračuna za tu djelatnost umjesto 15 izdvaja 20 posto, a iz Ministarstva poljoprivrede i šumarstva 30 posto umjesto predloženih 15 posto. Osim što se ovom zakonskom odredbom određuju subjekti koji sudjeluju u financiranju istraživačkog i operativnog rada obrane od tuče, utvrđuje se i visina novčanih sredstava te rokovi za njihovu uplatu. Zastupnik Henezi amandmanski intervenira tražeći da se do 1. ožujka tekuće godine umjesto 15 posto uplati 30 posto novčanih sredstava, odnosno do 1. kolovoza 15 umjesto predloženih 40 posto novčanih sredstava, i do 1. studenoga tekuće godine 25 posto, a ne 15 kako sugerira Vlada. Obrazloženje - dinamiku osiguranja sredstava, s obzirom na sezonski karakter ove djelatnosti potrebno je

postaviti tako da se u prvoj polovici godine osiguraju dostatna sredstva za izvršenje planiranog programa.

Marko Baričević (HSL) išao je još dalje pa je predložio da se do 1. svibnja tekuće godine umjesto 30 posto uplati 45 posto novčanih sredstava na žiro-račun Zavoda, odnosno 85 posto umjesto predloženih 40 posto do 1. kolovoza tekuće godine i 100 posto umjesto predloženih 15 posto do 1. studenoga tekuće godine.

Tri amandmanska zahtjeva imao je Klub zastupnika SDP-a. Branjeno područje je cijeli teritorij RH, a proširenje u odnosu na sadašnje prioritete odredit će Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva u suradnji s lokalnom samoupravom, smisao je prvog amandmana na članak 2. stavak 2. Klub vjeruje da bi se ovako predloženim rješenjem stavile županije u ravnopravan položaj, a na zahtjev lokalne samouprave, Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva odredilo bi dinamiku proširenja branjenog područja kao i prioritete.

Ocjena je Kluba da je poslove istraživanja opravdanosti djelovanja obrane od tuče potrebno provesti u skladu sa Zakonom o znanstveno-istraživačkoj djelatnosti, kako bi se udovoljilo svim zakonom propisanim elementima koje znanstveno-istraživački projekt treba sadržavati pa u tom smislu amandmanski intervenira u članku 3. stavku 2.

Najzad, Klub misli da bi odluku o prestanku operativnog djelovanja obrane od tuče trebao donositi Hrvatski sabor jer je obrana od tuče od interesa za Republiku Hrvatsku, pa u tom smislu intervenira u članku 4. stavku 2. Konačnog prijedloga zakona.

Amandmanskim zahvatom u članku 9. **Vlada RH** je novim stavkom 1. jasno odredila da sredstva za obranu od tuče koja za rad tog sustava koristi Zavod ostaju u vlasništvu Republike Hrvatske zbog, kako je obrazloženo, jedinstvenosti sustava.

RASPRAVA

Još prilikom prvog čitanja zakona (rezime smo objavili u IHS-u, broj 293. od 5. travnja 2001. pod naslovom: "Učinkovitiji sustav obrane od tuče") u raspravi je jasno rečeno da nam je potreban sustav obrane od tuče, ali se čini da o tome ne postoji jedinstven stav predlagatelja pa bi se iz

predloženog teksta moglo iščitati da je dana prednost znanstvenim istraživanjima u odnosu na operativno provođenje programa obrane od tuče, kazala je **Dubravka Horvat** istupajući u ime Kluba zastupnika SDP-a. U nastavku izlaganja zastupnica je potanko izložila smisao i svrhu amandmanskih zahvata Kluba od kojih izdvajamo amandman na članak 4. po kojem bi odluku o prestanku operativnog djelovanja obrane od tuče donosio Hrvatski sabor. Prema predloženom zakonu odluku o nastavku operativnog djelovanja obrane od tuče donosila bi Vlada.

Na takav je prijedlog odmah u ime predlagatelja zakona reagirao ministar **Pankretić**, naglasivši kako se ne radi o tome da će Vlada donijeti odluku o nastavku djelovanja obrane od tuče. Takva će se mogućnost, a na prijedlog Državnog hidrometeorološkog zavoda, razmotriti nakon 31. prosinca 2002., kada se ocijeni određena učinkovitost Vlade, i Saboru predloži da donese odluku.

Ispravljajući netočan navod **Dubravka Horvat (SDP)** kazala je da takvo što ne piše u obrazloženju stavka 2. članka 4. te da se mora pojasniti, pa je u tom smislu i amandmanski zahtjev Kluba.

U proširenje sustava obrane od tuče (na nebranjena područja) može se krenuti tek nakon utvrđivanja učinkovitosti postojećeg sustava, rekao je **Stjepan Dehin** istupajući u ime Kluba zastupnika HSS-a. Klub se zalaže za proširenje područja obrane od tuče na sve naše krajeve koji trebaju biti branjeni, ali istodobno upozorava da takvo što zahtijeva znatna financijska sredstva. Većina županija imat će problem u financiranju sustava, jer neke od njih neće moći izdvojiti od pet do osam milijuna kuna za tu namjenu. Klub drži da nije potrebno čekati pet godina za provođenje znanstveno-istraživačkog eksperimenta u određivanju znanstvene ocjene efikasnosti sustava u cjelini i po županijama, već bi prema financijskim mogućnostima branjeno područje valjalo postupno proširivati. Naglašava da je u obrani od tuče bitna 100-postotna koordinacija između kontrole letenja, meteoroloških službi i operatera koji na zemlji provode tu obranu. Pozdravio je potez predlagatelja zakona koji je u suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova pokrenuo aktivnosti za sklapanje međudržavnih ugovora o suradnji sa susjednim zemljama u obrani od tuče

te rekao kako će uz određene primjedbe Klub podržati predloženi zakon.

Ovdje je riječ o prijelaznom zakonu i kao takvoga Klub zastupnika HSLS-a će ga prihvatiti, kazao je **Marko Baričević**. Uporište za takvu ocjenu zakona nalazi u činjenici da tek treba znanstveno dokazati učinkovitost odnosno neučinkovitost obrane od tuče, jer to dosad nikada nije učinjeno pa su se trošile rakete i sredstva za rampe i radarske centre, a da se ništa nije znalo o uštedi. I dalje misli da bi branjenje površine od tuče trebalo proširiti na cijelo poljoprivredno područje Hrvatske, ali kod toga valja razmišljati o troškovima takvog poteza. S obzirom na iskazani interes i financijske mogućnosti županija glede uvođenja sustava obrane od tuče slaže se s prijedlogom da se ne proširuje područje te obrane. Prema zakonskom prijedlogu novčanom kaznom od 20 do 30 tisuća kuna kaznit će se za prekršaj fizička osoba ako kao župan županije ili gradonačelnik grada Zagreba ne osigura propisani iznos novčanih sredstava te sredstva ne uplati na žiro-račun Zavoda, odnosno ako ravnatelj u Zavodu nenamjenski koristi uplaćena sredstva. Zastupnik kaže kako je tu trebalo još precizirati da će župan i županija koji to ne učine i zbog kojih nastane šteta morati snositi sve troškove štete.

Uslijedila je pojedinačna rasprava. **Miroslav Korenika (SDP)** apelirao je da se kod donošenja zakona o financiranju jedinica regionalne i lokalne samouprave povede računa da prihodi županija, općina i gradova budu veći za stavku obrane od tuče. Budući da se sustavom obrane od tuče usjevi ne mogu stopostotno zaštititi u dogledno vrijeme ići će se na obvezno osiguranje usjeva - tvrdi Korenika. Na kraju ukazao je i na problem s kojim se suočavaju naša pogranična područja, konkretno županije Varaždinska, Međimurska i Krapinsko-zagorska. Apelirao je na resorno ministarstvo da predloži Vladi veći broj generatorskih postrojenja za operativan sustav obrane od tuče nego što ih je bilo dosad kako bi naša pogranična područja doživjela manje nepogoda i šteta nego što je to dosad bio slučaj. Gradonosni oblaci nad Varaždinskom županijom najčešće dolaze iz susjedne Republike Slovenije pa ako oni nisu voljni raketama zaštititi naše područje od tuče valja razmotriti mogućnost sufinanciranja

djelovanja te obrane u tim graničnim područjima tako što bi osnovali svoja postrojenja za tu obranu koja bi mogla djelovati u skladu sa slovenskim zakonima.

Predrasude

U prvom čitanju zakona izražen je visoki stupanj suglasnosti zastupnika svih stranaka da je nužno sačuvati sustav obrane od tuče te osigurati uvjete za normalan rad i razvoj tog sustava, a branjeno područje proširiti na cijeli teritorij RH, primijetila je **Ljubica Lalić (HSS)**. Zbog toga je bilo za očekivati da će predlagatelj zakona prihvatiti primjedbe i u skladu s tim ponuditi zakon za drugo čitanje, ali se to nije dogodilo jer je stiglo isto obrazloženje zakona i gotovo isti zakonski tekst uz tek neznatne razlike u odnosu na Prijedlog zakona, kazala je zastupnica.

Obrana od tuče financirala bi se dijelom iz državnog proračuna, zatim iz sredstava Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, županija na branjenom području i grada Zagreba te zaračunatih premija imovinskih osiguranja.

Vladino tumačenje da se u proširenje sustava obrane od tuče može krenuti tek nakon utvrđivanja učinkovitosti postojećeg sustava i laicima je neuvjerljivo i neprihvatljivo, nastavlja zastupnica. Vlada nas želi uvjeriti kako je postojeći sustav neučinkovit i ekonomski neisplativ, a da to baš i nije tako demantira navod iz obrazloženja da se u zemljama istočne Europe operativna obrana od tuče ne provodi na državnoj razini već se organizira na temelju privatne inicijative udruga i lokalnih zajednica. Lokalne zajednice, a posebice udruge, štite interes svojih članova i ulažu u vlastiti kapital, pa nije moguće pretpostaviti da bi se vlastiti kapital ulagao u nešto što je neučinkovito i direktno ili indirektno ekonomski neisplativo. Nakon istraživačkog rada o učinkovitosti i isplativosti obrane od tuče financiranog najvećim dijelom iz džepa poreznih obveznika bit će objavljeno nekoliko doktorskih disertacija, a potom ukinuta operativna obrana od

tuče kao neučinkovita ne zato što to uistinu jeste nego zato što je u njezinu neučinkovitost uvjeren ministar znanosti i ravnatelj Zavoda, podvlači ova zastupnica. Štetne posljedice takvih predrasuda snosit će građani jer država nema sredstava za otklanjanje šteta nastalih tučom. Da bi se provelo valjano istraživanje nužno je osigurati potrebne uvjete za operativnu obranu no u sadašnjoj situaciji ne može se govoriti kako su ti uvjeti osigurani. Ako je rezultat unaprijed poznat tada je nepotrebno ulagati sredstva u istraživanje i neka Vlada odmah donese odluku o ukidanju operativne obrane od tuče, nastavlja ova zastupnica. Misli da treba razmotriti mogućnost izdavanja operativnog djelovanja obrane od tuče iz djelokruga rada Državnog hidrometeorološkog zavoda jer bi se tako postigli objektivniji uvjeti za istraživanje ali i nesmetan i siguran rad operative dok traju istraživanja. Zbog već spomenutih predrasuda operativna unutar spomenutog Zavoda nema odgovarajući status i ne pridaje joj se potrebna pažnja i potpora, pa je zastupnica Lalić skeptična da će sredstva prikupljena na temelju članka 12. predloženog zakona i uplaćena na žiro-račun Zavoda odlukom njezina ravnatelja biti pravedno raspoređena između istraživanja i operative.

Iako nije protiv znanosti, kaže, kako se ne može pomiriti sa činjenicom da njen Slavonac nemoćno gleda kako mu tuča u nekoliko minuta uništava ljetinu dok znanstvenik plaćen novcem radnika pravi proračun bi li i koliko lansirna raketa spriječila nastanak štete. Stoga sredstva prikupljena na temelju članka 12. moraju u cijelosti biti namijenjena operativnom djelovanju obrane od tuče, zaključuje ova zastupnica.

Ovaj zakon predložen je sa čvrstim stajalištem da se riješi ne samo pitanje kontinuiranog djelovanja obrane od tuče već i stabilno pitanje financiranja tog sustava, reagirao je ministar **Pankretić**. U prijašnjim godinama zbog nemogućnosti Državnog proračuna da slijedom drugih prioriteta cjelovito pokriva financijske potrebe rada, održavanja i razvoja, financiranje sustava obrane od tuče prevladano je aktima Vlade RH, a sada se nudi stabilno financiranje. Državni proračun je restriktivan pa valja potaknuti, ali i educirati naše poljoprivrednike na

korištenje imovinskog osiguranja. Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva kao stručni nosilac posla sigurno ne bi predlagalo zakon da postoji namjera njegova ukidanja, i ministar Pankretić vjeruje da će predloženi sustav obrane od tuče opstati što će znanstveno istraživanje i pokazati.

Konkretno primjedbe u ime Kluba zastupnika HDZ-a iznio je **Ivan Šuker**. Kazao je kako je iluzorno govoriti o obrani od tuče ako ga nemaju Slovenija, BiH te ako nema dogovora s Italijom. Zato se založio da Ministarstvo vanjskih poslova što hitnije obavi razgovor o tom problemu s tim susjednim zemljama. Prema Vladinom prijedlogu novac za sustav obrane od tuče trebao bi biti osiguran i iz planiranih sredstava županija na branjenom području. Upozoravajući na slabašne županijske proračune ovaj zastupnik upozorava kako se stalno zaboravlja kolika je financijska moć naših županija. "Dajmo se konačno spustimo među ljude i u realan život pa recimo jesu li županije u stanju to isfinancirati", retorički se pita ovaj zastupnik. Izgleda da je prihvaćena metoda spuštanja obveza na jedinice lokalne samouprave, ali ne i prava iz kojih bi se te obveze namirile, odnosno popunili županijski proračuni, podvlači zastupnik Šuker. U nastavku izlaganja naglasio je problem zračnih koridora, posebno na zagrebačkom području interesirajući se istodobno mogu li naši seljaci podnijeti plaćanje osiguranja za svoje usjeve kao npr. njihove zapadnoeuropske kolege.

Na kraju rasprave ministar **Pankretić** objasnio je da je Hrvatska glede obrane od tuče već stupila u kontakt sa susjednim državama, a kada je u pitanju Slovenija vjeruje kako će do dogovora na tom području brzo doći.

Nakon rasprave pristupilo se izjašnjavanju o amandmanima.

IZJAŠNJAVANJE

U ime predlagatelja zakona o amandmanima se očitovao zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva, **Tomislav Ledić**. Nakon što je prihvatio amandman Odbora za zakonodavstvo na članke 1. i 3. stavak 1. Vladin je predstavnik odbio prihvatiti amandman Kluba zastupnika SDP-a na članak 2. stavak 2. uz obrazloženje da je Vlada odredila

prijelazno razdoblje od dvije godine za ispitivanje učinkovitosti obrane od tuče, te da bi prihvaćanje amandmana zahtijevalo angažiranje dodatnih sredstava iz državnog proračuna. I pored tog objašnjenja većinom glasova zastupnika prihvaćen je ovaj amandman.

Uz isto obrazloženje Vladin je predstavnik odbio prihvatiti amandman zastupnika Stjepana Dehina na članak 2., a zastupnik Dehin je objasnio da će povući amandman s obzirom na to da je prihvaćen prethodni amandman (Kluba zastupnika SDP-a). Neprihvatljivim je ocijenio da se u današnje vrijeme novac odlijeva u istraživanja koja su, tvrdi zastupnik, apsolutno nepotrebna. Umjesto toga, kaže, novac treba usmjeriti u obranu od tuče.

U nastavku je **gosp. Ledić** prihvatio amandman Kluba zastupnika SDP-a na članak 3. stavak 2. s tim da se stavak 2. ne briše, a amandmanski zahtjev uvrsti kao stavak 4. spomenutog članka 3. s čime se podnosilac amandmana suglasio. Vlada je zatim prihvatila amandman Kluba zastupnika SDP-a na članak 4. stavak 2. ali ne i amandmanski zahtjev zastupnice Ljubice Lalić na članak 5. uz obrazloženje da posao donošenja Pravilnika o operativnom djelovanju obrane od tuče implicira odgovornost ravnatelja Državnog hidrometeorološkog zavoda, i Vlada ne bi tu odgovornost prebacila na ministra poljoprivrede i šumarstva. Braneći amandman zastupnica **Lalić (HSS)** je kazala kako je predloženi zakon koncipiran tako da daje velike ovlasti Zavodu, no prateći svih ovih godina rad protutučne obrane očigledno je da operativnom djelovanju obrane od tuče nije poklonjena odgovarajuća pažnja, a štetne posljedice snose građani. Predloženim amandmanom postigao bi se pravi efekt ako bi ministar poljoprivrede i šumarstva Pravilnikom uredio operativno djelovanje obrane od tuče i na taj način ublažio sukob promišljanja o tome je li primarno istraživanje ili djelotvorna obrana od tuče, kaže zastupnica i dodaje kako je to razlog njezina ustrajavanja na amandmanu. U glasovanju koje je potom uslijedilo zastupnici su ogromnom većinom glasova prihvatili amandman zastupnice Lalić.

Bez komentara zamjenik ministra prihvatio je zatim amandman Odbora za zakonodavstvo na članak 6., te amandman kojim se dodaje novi

članak 6a. uz uvjet da se u stavku 2. precizira kako broj radarskih centara i njihovu nadležnost neće utvrđivati ravnatelj Zavoda nego Vlada uredbom o unutarnjem ustrojstvu Zavoda. Predstavnik Odbora leđio se s tim prijedlogom gosp. Ledića. Vladin je predstavnik, međutim, odbio prihvatiti amandman zastupnice Lalić na članak 11. stavak 1. a zastupnica izvijestila da će ustrajati na amandmanu. Razlog - nakon što je Vlada prihvatila amandman Odbora za zakonodavstvo na članke 1. i 3. drži da je ovaj njezin amandman nemoguće ne prihvatiti. Zastupnici su se složili s mišljenjem zastupnice i prihvatili njezin amandman.

I dok je bez rasprave Vladin predstavnik prihvatio amandman Odbora za zakonodavstvo na članak 12. stavak 1. podstavak 5. odbio je prihvatiti amandman zastupnice Lalić na članak 12. stavak 1. uz konstataciju da se za poslove istraživanja obrane od tuče iz članka 3. moraju osigurati financijska sredstva. Braneći amandman zastupnica Lalić složila se s tim da treba osigurati novac za znanstveno-istraživački rad, ali je neprihvatljivo, kaže, da se ta sredstva osiguravaju iz predloženih izvora u članku 12. stavku 1. jer su ona ionako oskudna i nedovoljna za dobro operativno djelovanje obrane od tuče. Uostalom, ako se osiguravanje tih novčanih sredstava usmjeri isključivo za operativno djelovanje obrane od tuče u konačnici ćemo dobiti realniju sliku i eventualnih istraživačkih nalaza, zaključila je zastupnica Lalić. Zastupnici su bili istog mišljenja te su glasovali za ovaj njezin amandman.

Uz opasku da amandman zastupnika Stjepana Henezi na članak 12. točku 1. alineje 1. i 2. zahtijeva dodatna sredstva koja bi opteretila proračun i nositelje participacije u financiranju sustava obrane od tuče, gosp. **Ledić** je odbio prihvatiti amandman ovoga SDP-ovog zastupnika. Zastupnik **Henezi**, međutim, nije odustao upozoravajući, uz ostalo, da djelotvornost sustava obrane od tuče zahtijeva veća ulaganja, posebice u osiguranje povećane količine sredstava za obranu od tuče. To je pogotovo važno u vrijeme kada se na temelju praćenja učinkovitosti sustava obrane od tuče nastoji donijeti odluka o njegovom funkcioniranju i opravdanosti. I dok ove godine na ime poticaja u poljoprivredi ulažemo oko milijardu i pol kuna, u obranu od tuče

ulažemo 20 milijuna kuna što je, kaže zastupnik, nerazmjerni koji nije razumljiv. Vladin je predstavnik, g. Ledić ustrajao na prijašnjem stavu i odbio je prihvatiti amandman, ali su ga prihvatili zastupnici u glasovanju koje je potom uslijedilo.

Istu je sudbinu doživio i slijedeći amandmanski zahtjev ovoga zastupnika (na članak 12. točku 2. alineje 1., 3. i 4.), ali ovaj put uz "zeleno svjetlo" Vladina predstavnika.

Bez rasprave gosp. **Ledić** prihvatio je u nastavku amandman zastupnika Marka Baričevića na članak 12. točku 2. alineje 2., 3. i 4., a tek djelomično amandman Odbora za zakonodavstvo na članak 15. (radi se o modificiranju stavka 2.). Odbor je bio suglasan s takvim Vladinim prijedlogom. No, kod amandmanskog prijedloga Odbora za zakonodavstvo glede članka 15a. došlo je do male rasprave. Vladin je predstavnik, naime, predložio da se ovaj amandmanski zahtjev doduše ponešto modificiran prijedlogom Vlade ugradi u članak 16. kojem se dodaju novi stavci 1. i 2. i precizira da će Vlada donijeti uredbu iz članka 7. u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Zastupnik **Mato Arlović (SDP)** nije imao primjedbi na sadržajnu intervenciju Vladina predstavnika, ali je zatražio određeno nomotehničko usklađivanje u zakonskom prijedlogu. Radi povrede Poslovnika riječ je zatražio **Vladimir Šeks (HDZ)** ustvrdivši kako zastupnik Arlović nema pravo govoriti o ovom amandmanu jer nije njegov predlagatelj, na što mu je Arlović odgovorio da kao član Odbora na to ima pravo. Zastupnik Šeks ustrajao je na stajalištu da je to Arlović mogao učiniti da je bio ovlašten od Odbora, a predsjednik **Tomčić** prekinuo je raspravu ocijenivši je nebitnom baš kao i primjedbe.

Gosp. **Ledić** ponovio je Vladino stajalište glede ovog amandmana što je predsjednica Odbora prihvatila.

Zatim je uslijedilo izjašnjavaње o amandmanu zastupnice **Ljubice Lalić (HSS)** na članak 16. Zastupnica je insistirala na usvajanju amandmana upozorivši Vladina predstavnika da je već prihvatio njezin amandmana kojim se mijenja članak 11. Konačnog prijedloga zakona pa je sada potrebno provesti samo usklađivanje. Takav je argument uvažio gosp. **Ledić** i prihvatio amandman ove HSS-ove zastupnice.

Nakon što su glasovanjem odlučili da će razmotriti amandman Vlade (novi stavak 1. u članku 9) zastupnici su ga jednoglasno prihvatili.

Kontradiktorni amandmani

Zastupnik **Marko Baričević (HSL)** primijetio je da su tijekom izjašnjavaња o amandmanima usvojena dva suprotna amandmanska zahtjeva jer, tvrdi, nisu mogli u isto vrijeme biti usvojeni njegov amandman na članak 12. točku 2. i amandman zastupnika Henezija na isti članak. **Zamjenik ministra** nije se složio s takvom tvrdnjom zastupnika, ustvrdivši da je prihvaćanjem amandmana zastupnika Henezija samo povećana masa sredstava, dok podjela tih sredstava ide po kvartalima kako slijedi. I dok je zastupnik **Baričević** ustrajao na svom uvjerenju, SDP-ov zastupnik **Stjepan Henezi** kazao je da je Vlada prihvaćajući njegov amandman prihvatila određenu dinamiku prikupljanja sredstava kojom bi se u prva tri kvartala tekuće godine (s obzirom na sezonski karakter ove djelatnosti) osigurala dostatna sredstva za izvršenje planiranog programa. Drži kako se odredbe usvojenog amandmana zastupnika Baričevića na članak 12. mogu popraviti promjenom predloženih postotaka uplate novčanih sredstava za obranu od tuče na žiro-račun Zavoda i to tako što bi se do 1. svibnja tekuće godine uplatilo 60 posto, a do 1. kolovoza 75 posto. Ovdje se radi o kumulativnom iznosu koji onda odgovara amandmanu što ga je, kaže, podnio na isti članak, a kojeg je usvojila Vlada. I pored tog objašnjenja Vladin je predstavnik ustrajao na svom stajalištu, a predsjednik **Tomčić** je konstatirao da se neće provesti glasovanje o Konačnom prijedlogu zakona dok se zainteresirana dva zastupnika i Vlada ne usklade, jer Dom ne može kolektivno odlučivati o ispravnosti spomenutih matematičkih operacija.

To je i učinjeno pa je u nastavku gosp. **Ledić** ustvrdio da je napravio jedan lapsus onog časa kada je prihvatio amandman zastupnika Henezija računajući da je on isti kao i amandman zastupnika Baričevića. Međutim, prema amandmanskom zahtjevu zastupnika Henezija riječ je o znatno većim sredstvima koja se za obranu od tuče moraju izdvajati početkom godine kada se sporije puni državni proračun. Iako ne zanemaruje potrebu da se više tih sredstava

iskoristi početkom godine predstavnik predlagatelja zakona podsjeća na činjenicu da se redovito iz godine u godinu prenose zalihe protugradnih raketa. Uzimajući sve to u obzir, kaže, kako Vlada ne bi mogla prihvatiti amandman zastupnika Henezija.

Braneći svoj amandman **Stjepan Henezi (SDP)** kazao je da se podnoseći ovaj amandman rukovodio upravo činjenicom da manjkaju sredstva za obranu od tuče u pripremnim razdobljima, a želja mu je bila da se amandmanskom intervencijom osigura sredstva za nabavku protugradnih raketa i druge opreme prijeko potrebne za ovaj sustav. Drži da je takva njegova intencija opravdana pa zato, kaže, ne bi mogao odustati od amandmana te zatražio glasovanje. Predsjednik **Tomčić** ga je upozorio da je to već učinjeno tijekom izjašnjavaња o amandmanima, ali se pokazalo da su njegov i amandman zastupnika Baričevića kontradiktorni, i očekivao je da će to biti otklonjeno. U takvoj situaciji, nema druge nego prihvatiti prijedlog zastupnika Henezija o promjeni postotaka u amandmanu što ga je podnio na članak 12. Predsjednika **Tomčića** zanimalo je radi li se u ovom slučaju o novom amandmanu zastupnika Baričevića. U razrješavanje cijele situacije na poziv predsjednika **Tomčića** uključio se **mr. Mato Arlović (SDP)** koji se pozvao na Poslovnik prema kojem se u ovakvoj situaciji prihvaća amandman koji je po redoslijedu posljednji prihvaćen. Iako se radi o amandmanskim zahtjevima na isti članak ipak su različiti u sadržaju jer se jedan odnosi na apsolutne iznose, a drugi na postotke, rekao je predsjednik **Tomčić**. Nakon prihvaćanja apsolutnih iznosa ostaje samo da se usklade postoci izdvajanja sredstava, rekao je, i pozvao gosp. **Ledića** da u ime Vlade u tom smislu podnese amandman. Tako je i učinjeno pa su na kraju zastupnici prihvatili Vladin amandman prema kojem bi do 1. svibnja tekuće godine subjekti koji sudjeluju u financiranju obrane od tuče umjesto 30 uplatili 60 posto novčanih sredstava, do 1. kolovoza 75 umjesto planiranih 40 posto, i do 1. studenoga 100 posto sredstava. **Većinom glasova zastupnika prihvaćen je ovaj Vladin amandman, a potom jednoglasno i Konačni prijedlog zakona o sustavu obrane od tuče u tekstu kako ga je predložila Vlada i zajedno s prihvaćenim amandmanima.**

J.Š.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DRŽAVNOM ODVJETNIŠTVU

Zaokružena reforma pravosudnog sustava

Hrvatski je sabor jednoglasno donio **Zakon o Državnom odvjetništvu u tekstu predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske zajedno s prihvaćenim amandmanima. U raspravi se u više navrata čula ocjena da se ovim Zakonom zaokružuje pravni sustav Republike Hrvatske, čime se stječu temeljni preduvjeti za potpunije djelovanje pravne države.**

O PRIJEDLOGU

Važećim Zakonom o Državnom odvjetništvu uređene su nadležnosti, ovlasti te unutarnje ustrojstvo državnih odvjetništava, kao i druga pitanja važna za djelovanje ove službe. Zakon je promijenjen 1998. godine Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom odvjetništvu. Važan izvor prava o Državnom odvjetništvu bio je i Zakon o Državnom sudbenom vijeću, koji je sadržavao i odredbe o imenovanju i razrješenju državnih odvjetnika i njihovih zamjenika. Važećim se Zakonom, ova služba utemeljila kao posebno državno tijelo koje štiti imovinska prava i interese Republike Hrvatske i županija, odnosno Grada Zagreba.

Prema tom Zakonu u Republici Hrvatskoj imamo: Državno pravobraniteljstvo županije, Državno pravobraniteljstvo Grada Zagreba i Državno pravobraniteljstvo Republike Hrvatske.

Prvotni tekst Ustava Republike Hrvatske iz 1990. godine izmijenjen je i dopunjen Ustavnim zakonom o izmjenama i dopunama Ustava Republike Hrvatske, gdje je spomenuto državno odvjetništvo u članku 116., stavak 3, odjeljak 4. (Sudbena vlast), koji je glasio "Ustanovljavanje, djelokrug i ustrojstvo Državnog odvjetništva uređuje se zakonom".

Promjene Ustava Republike Hrvatske iz 2000. godine sadrže,

međutim, nove odredbe o državnom odvjetništvu, prema kojima je, "Državno odvjetništvo samostalno i neovisno pravosudno tijelo ovlašteno i dužno postupati protiv počinitelja kaznenih i drugih kažnjivih djela, poduzimati pravne radnje radi zaštite imovine Republike Hrvatske, te podnositi pravna sredstva za zaštitu Ustava i zakona".

Glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske imenuje na vrijeme od četiri godine Hrvatski sabor, uz prethodno mišljenje mjero-davnog odbora Hrvatskog sabora. Treba napomenuti da je već ranije Ustavni sud Republike Hrvatske donio odluku prema kojoj odredbe Zakona o Državnom sudbenom vijeću o imenovanju državnih odvjetnika i državnog odvjetnika Republike Hrvatske, nisu u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i prestaju važiti 31. 10. 2000. godine. Odredbom članka 125. Ustava Republike Hrvatske, obavljanje poslova zaštite imovine u vlasništvu Republike Hrvatske, stavljeno je u nadležnost državnog odvjetništva, pa je nužno da se novim Zakonom o državnom odvjetništvu urede i ova pitanja.

Sve su to razlozi zbog kojih je potrebno donijeti novi Zakon o Državnom odvjetništvu. Predloženim Zakonom treba urediti: ustrojstvo i rad državnih odvjetništava, te nadležnost i ovlasti navedenih tijela. Istovremeno se precizira i unutarnje ustrojstvo, imenovanje i prestanak dužnosti, stegovna odgovornost kao i prava državnih odvjetnika i njihovih zamjenika. Uređena su i ostala pitanja, poput državnoodvjetničke i pravosudne uprave, kolegija i vijeća državnih odvjetnika, te obveze državnoodvjetničkih službenika i namještenika, kao i čuvanje službene tajne.

Neka od navedenih pitanja na odgovarajući su način regulirana odredbama Zakona o državnom odvjetništvu 1995. godine. Stoga te odredbe treba zadržati i u novom

zakonskom tekstu. Novim odredbama valja osobito urediti obavljanje poslova zaštite imovine u vlasništvu Republike Hrvatske, imenovanje i razrješenje državnih odvjetnika, te pitanja koja se odnose na rad Državnoodvjetničkog vijeća. Osnovna pravila uređenja nove nadležnosti Državnog odvjetništva odnose se na zaštitu imovine Republike Hrvatske. Nadležno državno odvjetništvo u građanskom i upravnom postupku Republiku Hrvatsku zastupa "ex lege", a jedinice lokalne samouprave i područne (regionalne) samouprave temeljem punomoći u zaštiti imovinskih i drugih prava. Nadležna tijela Republike Hrvatske su obvezna prije zaključenja pravnog posla pribaviti mišljenje od Državnog odvjetništva Republike Hrvatske o pravnoj valjanosti pravnog posla kojim se stavlja u promet nekretnine u njihovu vlasništvu. S druge pak strane, Državno odvjetništvo Republike Hrvatske dužno je na zahtjev državnih tijela dati pravno mišljenje o svim pitanjima koja se odnose na imovinsko - pravne poslove i zaštitu imovine, prirodnih bogatstava, dijelova prirode, nekretnina, stvari i prava od interesa za Republiku Hrvatsku. Nadležni državni odvjetnik može u pojedinim predmetima angažirati stručnjaka nepravnik da na njegovoj strani sudjeluje u postupku.

Temeljni postulati za normiranje imenovanja i razrješenja državnih odvjetnika i njihova zamjenika su: Glavni državni odvjetnik imenuje Hrvatski sabor na vrijeme od 4 godine, na prijedlog Vlade Republike Hrvatske, uz prethodno mišljenje Odbora za pravosuđe Hrvatskog sabora; županijskog i općinskog državnog odvjetnika imenuje iz redova zamjenika državnog odvjetnika Glavni državni odvjetnik, uz prethodno pribavljeno pozitivno mišljenje ministra nadležnog za poslove pravosuđa, te mišljenja odgovarajućeg kolegija državnog

odvjetništva na vrijeme od 4 godine. Slobodno mjesto županijskog odnosno općinskog državnog odvjetnika, objavljuje se u "Narodnim novinama", a po potrebi i na drugi način.

Najvažnija pravila za izbor i razrješenje članova Državno-odvjetničkog vijeća su: članove toga Vijeća bira Hrvatski sabor, i to 7 članova iz reda zamjenika državnih odvjetnika, 2 člana iz reda zastupnika Hrvatskog sabora, te 2 člana iz reda sveučilišnih profesora pravnih znanosti, na vrijeme od četiri godine. Kandidate iz redova zamjenika državnih odvjetnika utvrđuje, na temelju prikupljenih prijedloga državnih odvjetništava i uz suglasnost proširenog kolegija Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, Glavni državni odvjetnik, a iz redova sveučilišnih profesora prva sjednica dekana pravnih fakulteta. Za svako mjesto u vijeću mora se predložiti najmanje 3 kandidata, a članove Državnoodvjetničkog vijeća razrješuje u slučajevima predviđenim zakonom, Hrvatski sabor.

Donošenjem Zakona o državnom odvjetništvu ostvarit će se najvažnije normativne pretpostavke za ustrojstvo i djelovanje državnog odvjetništva. U nastavku predloženoga zakonskog teksta objašnjavaju se pojedine odredbe. U okviru Općih odredbi preciziraju se između ostalih, i odredbe kojima se uređuje ustrojstvo i nadležnost državnog odvjetništva, uvjeti i postupak imenovanja i razrješenja državnih odvjetnika, zamjenika državnih odvjetnika, te njihove ovlasti, prava i dužnosti. Zakonom se također uređuje ustroj i rad Državnoodvjetničkog vijeća, novog tijela koje je nadležno za imenovanje i razrješenje zamjenika državnih odvjetnika, te vođenje stegovnih postupaka. Naglašeno je da državno odvjetništvo postupa na osnovi Ustava, zakona, međunarodnih ugovora koji su dio pravnog poretka Republike Hrvatske, kao i drugih propisa.

U okviru ustrojstva i rada državnog odvjetništva precizira se da državno odvjetništvo RH postoji za cijelo područje Republike Hrvatske, dok se za područje jednog ili više općinskih sudova ustanovljava Općinsko državno odvjetništvo, a županijsko državno odvjetništvo za područje županijskog, odnosno trgovačkog suda (članak 10.).

Člankom 12. dana je mogućnost da se za progon počinitelja određenih

kaznenih djela (organiziranog kriminala, korupcije i dr.) mogu ustrojiti i drugi organizacijski oblici uređeni zakonom.

U dijelu kojim se preciziraju nadležnosti i ovlasti državnih odvjetništava, ima 14 članaka, (od članka 14. do članka 28.). Između ostalih nadležnosti, regulirano je i pitanje zastupanja Republike Hrvatske u imovinskim sporovima pred inozemnim sudovima, ustanovama i drugim tijelima. Republiku Hrvatsku u tim sporovima u pravilu zastupa Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, a uz suglasnost Vlade, može se ovlastiti i odgovarajućeg stranog stručnjaka da zastupa interese Republike Hrvatske.

U nastavku predloženog zakonskog teksta govori se i o unutaršnjem ustrojstvu državnih odvjetništava. Tako se, primjerice, utvrđuje da se najvažniji dio državnoodvjetničke uprave odnosi na osiguranje uvjeta za pravilan rad i poslovanje, o urednom i pravilnom obavljanju poslova u državnom odvjetništvu. Regulirana su i pitanja redovitih mjesečnih izvješća koja nadležna odvjetništva dostavljaju višem državnom odvjetništvu, kao i godišnja izvješća kojeg za cijelu državnoodvjetničku organizaciju sačinjava Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, a koje je dužno dostaviti Hrvatskom saboru i Vladi Republike Hrvatske.

U nastavku se razrađuju i članci kojima se uređuju pitanja oko kolegija Državnog odvjetništva, pravosudne uprave, a propisuju se i odredbe o imenovanju i razrješenju državnih odvjetnika, Državnoodvjetničkog vijeća, državnoodvjetničkih službenika i namještenika. Pri kraju predloženog zakonskog teksta (od članka 128. do članka 131.) uređuju se i pitanja čuvanja državne tajne, te odredbe kojima se utvrđuju potrebna sredstva za rad. Predloženi zakonski tekst zaključen je odredbama kojima se propisuje zaštita osoba, imovine i objekata državnih odvjetništava, te prijelaznim i završnim odredbama.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo dao je potporu za prihvaćanje ovoga Zakona, a na tekst Konačnog prijedloga podnio ukupno 29 amandmana kojima se predlaže nomotehničko

uređivanje predloženih odredbi te usklađuju i preciziraju određeni pojmovi.

Predloženo je, također, da se pojedine odredbe jasnije formuliraju, odnosno da se određeni članci brišu. Tako je, primjerice, predloženo da se izbriše stavak 3. u članku 17. U obrazloženju se navodi da je "neprihvatljivo da nadležno državno odvjetništvo prosuđuje zakonitost upute Vlade Republike Hrvatske..."

Slično obrazloženje ponuđeno je i u ostalim amandmanima u kojima se predlaže brisanje pojedinih dijelova predloženoga zakonskog teksta.

Amandmani se odnose na članke: 1., 6., 7., 10., 12., 13., 14., 16., 17., 18., 20., 21., 22., 23., 27., 57., 109., 122., 125., 127., 137., 139., 140., 144., 145., 146., 148., 149., 151., te na članak 152. predloženoga zakonskog teksta. Pored amandmana nomotehničke naravi, članovi Odbora predložili su i amandman kojim se u članku 125., stavci 5. i 6. mijenjaju i glase: "(5) Za savjetnika u Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske može se imenovati osoba koja je radila najmanje 3 godine kao sudac, državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika, odvjetnik ili javni bilježnik, odnosno koja je radila kao sudski savjetnik ili savjetnik u državnom odvjetništvu najmanje pet godina.

(6) Za višeg savjetnika se može imenovati osoba koja je radila najmanje 8 godina kao sudac, državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika, odvjetnik ili javni bilježnik, odnosno koja je radila kao sudski savjetnik ili savjetnik u državnom odvjetništvu najmanje deset godina".

U obrazloženju se navodi da predložena rješenja nisu dovoljno razvidna te se amandmanom nedvojbeno utvrđuju uvjeti za imenovanje osobe za obavljanje poslova savjetnika u državnom odvjetništvu Republike Hrvatske kao i osobe za obavljanje poslova višeg savjetnika.

Odbor za pravosuđe saslušao je uvodno obrazloženje predstavnika predlagatelja koji je izvijestio o razlikama unijetim u tekst Konačnog prijedloga zakona, koje su rezultat rasprave tijekom postupka prvog čitanja. Tijekom rasprave izraženo je zadovoljstvo uvrštavanjem pojedinih prijedloga ovoga Odbora za poboljšavanje teksta Zakona, kao i njegove rezerve u pogledu

nevrštenih prijedloga. Ostala je dvojba oko stupnja preciznosti izričaja i rješenja vezanog za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti, u slučaju da se građanin nađe u situaciji da izgubi parnicu koju je pokrenuo državni odvjetnik i da nema pravo na reviziju. Tada se građanin mora obratiti protustranci u parnici tj. državnom odvjetniku i zatražiti od njega da podigne zahtjev za zaštitu zakonitosti.

Nadalje, nužno je voditi računa o tome da je Republika Hrvatska obvezna progoniti počinitelje određenih kaznenih djela po odredbama međunarodnog prava. Jedna od tih obveza je i ustrojavanje Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala. Kako će se taj Ured, a izvjesno je i neki drugi, ustrojivati kao posebno državno odvjetništvo, potrebno je odgovarajućom izmjenom članka 12. predloženog Zakona izričito predvidjeti takvu mogućnost. Izmjena će biti predložena odgovarajućim amandmanom. Nakon provedene rasprave Odbor za pravosuđe jednoglasno je podržao predloženi zakonski tekst. Predložili su Hrvatskom saboru donošenje Zakona o Državnom odvjetništvu, zajedno s amandmanom kojim je predložena već opisana izmjena članka 12.

AMANDMANI

Klub zastupnika HDZ-a podnio je amandman, kojim je predložio da se u članku 52. stavak 6., brišu slijedeće riječi: "odnosno ako niti jedan kandidat ne dobije pozitivno mišljenje ministra nadležnog za poslove pravosuđa". Svojim drugim amandmanom Klub zastupnika je predložio brisanje stavka 7. u članku 52. predloženog zakonskog teksta. U obrazloženju je ocijenjeno da se smatra suvišnim i u neskladu s Ustavnom pozicijom državnog odvjetnika, prihvatiti ovlast ministra za poslove pravosuđa, odnosno davanje pozitivnog mišljenja za izbor općinskog ili županijskog državnog odvjetnika.

RASPRAVA

Uvodno izlaganje zastupnicima Hrvatskog sabora iznio je predstavnik

predlagatelja i zamjenik ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, **Ranko Marijan**. Ukazao je na kronologiju nastajanja ovoga zakonskog propisa, ističući da je važeći Zakon o Državnom odvjetništvu donesen 21. rujna 1996. godine. Ukazao je zatim i na odluke Ustavnog suda, te naveo razloge zbog kojih se mora pristupiti donošenju novog Zakona o Državnom odvjetništvu. Podsjetio je i na ustavne promjene kojima se na bitno drugačiji način utvrđuje ustroj Državnog odvjetništva, a zatim koncizno i pregledno istaknuo sve njegove zadaće koje su već navedene u uvodnom dijelu ovoga teksta.

Poštovati preuzete međunarodne ugovore

Nakon njegovih obrazloženja, riječ je dobio predsjednik Odbora za pravosuđe, zastupnik **Luka Trconić**. I on je rekapitulirao temeljne naglaske koji su opisani, a čuli su se i na sjednici Odbora. I pred zastupnicima Hrvatskog sabora podsjetio je da treba voditi računa o tome da je Republika Hrvatska obvezna progoniti počinitelja određenih kaznenih djela po odredbama međunarodnog prava. Jedna od tih obveza je i ustrojavanje Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala. Ukazao je i na članke kojima su potrebne izmjene nomotehničke naravi, te iznio dvojbe koje se javljaju oko stupnja preciznosti izričaja i rješenja vezanog uz podizanje za zaštitu zakonitosti u slučaju da se građanin nađe u situaciji da izgubi parnicu koju je pokrenuo državni odvjetnik i da nema pravo na reviziju.

Pravosudni sustav mora postati efikasniji, a osobitu pozornost treba posvetiti suzbijanju gospodarskog kriminala.

U ime Odbora za zakonodavstvo govorila je njegova predsjednica, zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović**, te uvodno istaknula da Odbor podupire donošenje ovoga zakona, a na tekst Konačnog prijedloga podnosi više amandmana. Citirala je zatim odredbe tih amandmana, dajući kratko obrazloženje, ističući da je većina amandmana nomotehničke naravi.

Nakon njenih obrazloženja, predsjedavajući je riječ prepustio predsjednicima ili predstavnicima klubova parlamentarnih stranaka, a prvi je riječ dobio zastupnik **Vladimir Šeks**.

Upitne nadležnosti ministra pravosuđa

Govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a, zastupnik je ocijenio da se radi o značajnom i važnom zakonu koji bi trebao regulirati djelatnost Državnoga odvjetništva kao samostalnoga i neovisnoga tijela, koje je dužno i ovlašteno postupati protiv počinitelja kaznenih i drugih kažnjivih djela, te poduzimati pravne radnje radi zaštite imovine Republike Hrvatske i podnositi pravna sredstva za zaštitu Ustava i zakona. Uočio je da postoji nelogičnost koja se ogleda u tome što zamjenike državnih odvjetnika svih razina, od općinskog, županijskog i glavnog državnog odvjetnika, prema Ustavu imenuje, razrješuje Državno odvjetničko vijeće, a županijskoga i općinskoga državnog odvjetnika imenuje i razrješuje državni odvjetnik. Iako rečeni zakon sadrži vrlo kvalitetna rješenja, nastavlja je zastupnik Šeks, on sadržava i određene odredbe koje je sa stajališta ustavne pozicije Državnoga odvjetništva kao samostalnoga i neovisnoga pravosudnog tijela, teško prihvatiti. Spornim je ocijenio članak 16., a osobito odredbu članka 21., koja se odnosi na dužnost suda i drugog nadležnog tijela da odgodi ili posebnim rješenjem prekine ovrhu ili izvršenje odluke na zahtjev Državnoga odvjetništva, ako ono smatra da treba podnijeti odgovarajuće pravno sredstvo protiv pravomoćne presude. To se odnosi na presudu kojom je završen sudski ili ustavni postupak zbog povrede zakona ili međunarodnog ugovora, ili kada su se stekli drugi, zakonom propisani uvjeti. Navedene odredbe dolaze u vrlo ozbiljnu koliziju s odredbama članaka od 401. do 415., Zakona o parničnom postupku, kojim se regulira institut izvanrednoga pravnoga lijeka - zahtjeva za zaštitu zakonitosti.

Prema odredbama Zakona o parničnom postupku, ovaj zahtjev može podići samo državni odvjetnik, pa se postavlja pitanje što će biti u slučajevima kada u parničnom postupku, u kome jednu od parničnih stranaka zastupa Državno odvjet-

ništvo, a protivna strana predloži podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti. Smatra da poslovi oko odgode ili prekida ovrhe trebaju ostati u nadležnosti suda, a ne bi trebalo prihvatiti imperativnu normu koja se predlaže ovim tekstom. Predložio je istovremeno, da se preciziraju i odredbe oko utvrđivanja zastare, koja je obrađena u stavku 4. članka 33. predloženoga teksta. Ocijenio je da bi trebalo ispraviti i sporne odredbe oko imenovanja županijskog i općinskog državnog odvjetnika. Radi se o rješenjima iz članka 52., prema kojima se odvjetnici ne bi mogli imenovati bez pozitivnog mišljenja ministra nadležnog za poslove pravosuđa. U slučaju prihvaćanja predloženih amandmana zastupnik je najavio podršku predloženom zakonskom tekstu.

Zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović** uputila je repliku nakon izlaganja zastupnika Šeksa. Smatra kako je pogrešno ocijenio da je došlo do narušavanja proklamiranih načela u predloženom zakonskom tekstu. Ocijenila je da predloženim zakonskim mjerama nisu narušeni principi prilikom imenovanja odvjetnika, jer se rečeni poslovi ustrojavaju na načelu nedjeljivosti. Zastupnik Šeks odgovorio je na repliku, te ponovno upozorio da nije logično da se županijski državni odvjetnik ne može imenovati bez pozitivnog mišljenja predstavnika izvršne vlasti, odnosno ministra za poslove pravosuđa. Zastupnica je upozorila da netko ipak mora obaviti poslove imenovanja državnog odvjetnika. Čuo se zatim i odgovor, kojega je uputio zastupnik Šeks, da rečena praksa nije uobičajena u svim zemljama jer u nekim pravnim sustavima, određenu ulogu zadržava i Državno-odvjetničko vijeće. Smatra da je predloženi model ipak narušio instituciju samostalnosti i neovisnosti državnog odvjetnika kao pravosudnog tijela.

Nakon ispravaka riječ je dobio zastupnik **Mladen Godek** koji je približio stavove Kluba zastupnika HSLs-a. I on je ocijenio da se u predložena 154 članka, nalaze izuzetno važni pravni akti, kojim se uređuje rad državnog odvjetništva. Podržao je argumentaciju predlagatelja o potrebi donošenja novoga zakona, te podsjetio da je veliki broj izlaganja zastupnika i do sada bio protkan problemima pravosuđa u Republici Hrvatskoj.

Krivac ne smije izbjeći kazni, ali ne smije se dogoditi progon i osuda nevinih osoba u sudskom postupku.

Ukazao je na probleme i zastoje koje je ova služba pokazivala u nedavnoj prošlosti, te podsjetio da se Klub zastupnika HSLs-a maksimalno zalaže za poštivanje ustavnosti i zakonitosti. Pravosudni sustav mora pronaći put prema efikasnom radu, a osobito treba dati potporu progonu i kažnjavanju kaznenih djela u pogledu običnog, odnosno gospodarskog i ratnog kriminala. Založio se za kažnjavanje krivaca, bez obzira na vjersku, nacionalnu, rasnu ili neku drugu pripadnost, te dodao da ove vrijednosti promiče i Klub zastupnika HSLs-a. Podržao je ocjene zastupnika Šeksa oko uloge Državnog odvjetništva u slučaju parničnog postupka i podnošenja zahtjeva za zaštitu zakonitosti. Ovaj je amandman potkrijepljen stručnim argumentima, te može računati i na podršku Kluba zastupnika HSLs-a u trenutku glasovanja. Ocijenio je zatim da je očekivano i normalno pravo, da glavni državni odvjetnik bira najbliže suradnike, jer će kroz njihov rad i sam biti ocjenjivan. I on je problematičnim ocijenio prijedlog i prerogative ministra za pravosuđe, koji u predloženom sustavu djeluje kao "strano tijelo u zaokruženom sistemu". Dobrom smatra i odluku da Državno odvjetništvo zastupa interese određene cjeline na temelju punomoći, te da u slučaju parnice od izuzetnog interesa za Hrvatsku, zatraži i mišljenje Vlade Republike Hrvatske. Zatražio je da se preciziraju odredbe oko broja članova Državnog odvjetničkog vijeća (članak 90.), te naglasio da je važno zadržavanje iskusnih kadrova u ovim institucijama.

Respektirano načelo legaliteta

Nakon toga za riječ se javila zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović**, koja je govorila u ime Kluba zastupnika SDP-a. Naglasila je da podupire donošenje ovoga zakona, jer se njegovim prijedlogom štite: osnovna dobra pojedinca, život i osobna imovina, sloboda, čast, i ugled, kao i osnovne vrijednosti državne i društvene zajednice, državni poredak, imovina, te naposljetku i sigurnost zemlje. Ocijenila je da država ima pravo i dužnost odgovoriti kaznenim

progonom na povredu pravnog poretka, izvršenjem kaznenog djela. To se obično izražava formulacijom da državi pripada tzv. kazneno - pravni zahtjev prema počinitelju kaznenog djela. Smatra ujedno da se njegovim donošenjem zaokružuje cjelovita reforma pravosuđa, a Hrvatska se približava visokim standardima na tom području. Podsjetila je zatim u kratkim potezima na temeljne značajke predloženoga zakonskog teksta, ocjenjujući ujedno da se njime rješava problem na relaciji državnog odvjetništva i izvršne vlasti. Naglasila je zatim da će ovo tijelo obavljati svoju službu uz potpunu funkcionalnu autonomiju, a zatim je podsjetila na slične koncepte u pojedinim državama Europske unije. Odredbe Zakona o Državnom odvjetništvu koje imaju i funkcionalni karakter, dopunjene su odredbama za institucionaliziranje Odjela za progon gospodarskog i organiziranog kriminaliteta. Time je stvorena platforma, naglasila je zastupnica Antičević-Marinović, za donošenje tzv. Zakona o USKOK-u. Naravno da i dalje ostaju temeljni principi na kojima je uređeno državno odvjetništvo, odnosno načelo oficijelnosti i legaliteta, s rješenjima kojima je predviđeno pokretanje progona, isključivo u javnom interesu. Osobito je naglasila načelo legaliteta koje je značajno zbog zaštite prava i slobode čovjeka i pojedinca.

Krivac prema tome ne smije izbjeći kazni, ali isto tako nitko se ne smije nevin progoniti niti osuditi. Pozdravila je predloženu mogućnost kojom Državno odvjetništvo može u određenim uvjetima ovlastiti odgovarajućeg stranog stručnjaka. Smatra ovu odluku izuzetno važnom, jer se tako pozitivno odgovara na nedavne kritike javnosti koja je bila ogorčena s nevjerodostojnim i neučinkovitim radom pojedinaca, koji su za velike novce izuzetno slabo štitili interese naše države. Ukazala je zatim na različit pristup problemima Državnog pravobraniteljstva od Državnog odvjetništva, a u svezi s već istaknutim problemima oko mogućeg zahtjeva za zaštitu zakonitosti.

Klub zastupnika SDP-a podržava mišljenje, napomenula je zastupnica, da se zahtjev za zaštitu zakonitosti izuzme iz mogućnosti, da ga može podizati državni odvjetnik. Smatra ujedno da to više nije ni potrebno zbog mogućnosti revizije postupka. Klub zastupnika SDP-a podržava donošenje ovoga zakona, zaključila je zastup-

nica, i dodala da se priklanja amandmanima koje je podnio Odbor za zakonodavstvo.

Dugotrajni i spori sudski procesi

Govoreći u ime Kluba zastupnika DC-a, zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt** najavila je da neće poduprijeti ovaj zakonski prijedlog koji je još prošli put ocijenjen konceptijskim promašajem. Temeljem članka 125. Ustava Republike Hrvatske, Državno odvjetništvo kao samostalno i neovisno pravosudno tijelo treba ustrojiti kao dva zasebna dijela, s obzirom na njegovu ustavnu nadležnost. Naime, ovo tijelo postupa protiv počinitelja kaznenih djela i poduzima pravne radnje radi zaštite imovine Republike Hrvatske, te podnosi pravna sredstva za zaštitu Ustava i zakona. Smatra da bi predloženim tekstom Državno odvjetništvo trebalo ustrojiti kao državno - kazneno odvjetništvo i državno - imovinsko upravno odvjetništvo, sve u okviru jedinstvenog tijela. S obzirom na stvarnu nadležnost ovog tijela u odnosu na imovinsko-upravne predmete, Klub zastupnika DC-a, promašenim smatra propisivanje poslova isključivo kroz propisanu sudsku nadležnost. Smatra da će posljedice takvog odabira rezultirati da 90% predmeta iz Državnog odvjetništva iz odnosa imovinsko - upravnih predmeta uđu u nadležnost općinskog Državnog odvjetništva.

Pojedine odluke Državnog pravobraniteljstva nisu bile povoljne i nanijele su određenu štetu državnoj imovini.

Podsjetila je zatim na pokazatelje o dugotrajnosti pojedinih sudskih sporova i parnica koje guše rad sudova, a ocijenila je da će imovinsko - pravne poslove obavljati manje stručne osobe. Smatra da bi trebalo postaviti odredbu novčanog cenzusa, jer bi se na takav način pravilnije rasporedili poslovi imovinsko - pravnih sporova. Ocijenila je zatim, da treba propisati obvezu jedinica lokalne i regionalne samouprave, da u poslovima kupovine i prodaje nekretnina, obvezu pribavi pravno mišljenje općinskog Državnog

odvjetništva. Ovim bi se odredbama izvršila djelotvorna kontrola raspolaganja imovine jedinica lokalne i regionalne samouprave, ali i pružila pomoć rečenim tijelima da ne pristupaju zaključivanju ništavnih ili štetnih poslova.

Ocijenila je zatim da su stavci 2. i 3. u članku 17. protuustavni, jer ako Vlada Republike Hrvatske daje upute Državnom odvjetništvu, onda to tijelo nije samostalno i neovisno. Primjedbe je stavila i na odredbe kojima se propisuje davanje Vladine suglasnosti u nekom inozemnom sporu. Zbog operativnosti smatra da bi pravo davanja suglasnosti trebao imati ministar nadležan za pravosuđe, koji može daleko brže i funkcionalnije djelovati. Predložila je da se smanji i visina godina radnog iskustva potrebnog za izbor zamjenika u Županijskom i Državnom odvjetništvu, na 6., odnosno 10 godina radnoga staža. Zaključila je izlaganje konstatacijom da nisu zadovoljni s ponudjenim rješenjima i neće podržati ovaj prijedlog.

Državno odvjetništvo - temelj pravne sigurnosti

Zastupnik **Luka Trconić** govorio je u ime Kluba zastupnika HSS-a, uvodno ocijenivši da će stranka u čije ime govori, podržati ovaj zakonski projekt. Ocijenio je da je predložen solidan tekst koji nudi odgovarajuća rješenja i odgovore na uočene probleme. I on je ocijenio da se njegovim donošenjem pomalo zaokružuje reforma u pravosuđu, a predloženim promjenama Ustava, Državno je odvjetništvo određeno kao samostalno pravosudno tijelo s bitnim ingerencijama. Sigurno je da bez odgovarajuće uredenog Državnog odvjetništva ne može biti pravne sigurnosti niti funkcioniranja pravne države. Podsjetio je na dosadašnje napore oko suzbijanja korupcije i organiziranog kriminala.

Predloženi zakonski tekst zaokružuje reformu pravosudnog sustava kao neovisnoga i samostalnog tijela.

Ipak, ocijenio je da određene dvojbe izaziva nova situacija simbioze ili spajanja Državnog odvjetništva i

Državnog pravobraniteljstva. Smatra da treba pričekati kako će sve to funkcionirati u praksi, podsjećajući da je nekim svojim potezima Državno pravobraniteljstvo loše postupalo i nanijelo određenu štetu državnoj imovini.

Ocijenio je da se ipak može očekivati stvaranje situacije u kojima će doći do funkcioniranja i rada pravosuđa, a državno odvjetništvo svakako treba zadržati stručne i moralne ljude u svojim redovima. Objasnio je zatim razloge zbog kojih ovo tijelo sudske vlasti nije dalo očekivane rezultate, ocjenjujući da je potrebno naglasiti veću brigu društva da se pristupi obračunu s kriminalom.

Za riječ se zatim javio zastupnik **Josip Leko (SDP)** podsjećajući da je konačni prijedlog zakona o Državnom odvjetništvu u formalno - pravnom smislu iniciran promjenama Ustava Republike Hrvatske, i to novelom iz prošle godine. Njome je utvrđen novi djelokrug i nova pozicija institucije državnog odvjetnika, te utvrđeno posebno tijelo za imenovanje državnog odvjetnika. Ocijenio je da ponudeni zakonski tekst nudi dobra rješenja temeljem kojih će Državno odvjetništvo lakše ostvariti svoju zadaću. Načelno je podržao predloženi zakonski tekst, ali je predložio preciziranje članaka 16. i 19., kojim Državno odvjetništvo po zakonu zastupa pravne interese Republike Hrvatske, odnosno kada se ostvaruje zaštita interesa Republike Hrvatske pred stranim sudovima.

Preciznije utvrditi zahtjev za zaštitom zakonitosti

Ovom potonjom odredbom propisano je da se može, ali ne mora tražiti mišljenje Državnog odvjetništva, što je zastupnik Leko ocijenio nelogičnim. I on je naglasio važnost zahtjeva za zaštitu zakonitosti, podsjećajući da je i na sjednici Odbora za zakonodavstvo predložio slična rješenja. Smatra da zahtjev za zaštitom zakonitosti u civilnim sporovima mora podići svaka strana, a o tome bi na općoj sjednici trebao odlučivati Vrhovni sud. Takvim bi se konceptom, ocijenio je zastupnik, približili tržišnom gospodarstvu i neovisnom sudovanju u civilnim stvarima. Podržao je na kraju ponovno imenovanje državnog odvjetnika, odnosno prelazak na funkciju zamjenika. Smatra da takav koncept

jamči stabilnost institucije i predstavlja značajan korektor instituta mišljenja nadležnog ministra. Zbog ovih činjenica ostaje kod konstatacije da je ova institucija uistinu neovisna i samostalna, pa će podržati predloženi zakonski tekst.

Ovim je izlaganjem predsjedavajući zaključio raspravu, najavljujući izjašnjavanje o amandmanima tijekom sjednice.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

Predstavnik predlagatelja **Ranko Marijan** izjasnio se o podnesenim amandmanima, prihvativši uvodno oba prijedloga koja je uputio Klub zastupnika HDZ-a. Prihvatio je i prva četiri amandmana Odbora za

zakonodavstvo, koji se odnose na članke: 1., 6., 7. i 10. Nije, međutim, prihvatio peti podneseni amandman koji se odnosi na članak 12., ocjenjujući da je nomotehnički prihvatljivije rješenje Odbora za pravosuđe. Predsjednica Odbora za zakonodavstvo, zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović**, prihvatila je iznijeto obrazloženje i povukla rečeni amandman. Predstavnik predlagatelja prihvatio je zatim i preostale amandmane Odbora za zakonodavstvo, na članke: 13., 14., 16., 17., 18., 20., 21., 22., 23., 27., 57., 109., 122., 125., 127., 137., 139., 140., 144., 145. i 149., 146., 148., te zadnji, 29. amandman Odbora koji se odnosi na članak 152. Jedina dopuna odnosila se na amandman pod rednim brojem 14., kojim se precizira članak 23. predloženoga zakonskog teksta. Predstavnik predlagatelja napomenuo

je da bi Tajništvo Sabora trebalo redakcijski urediti rečeni članak.

Nakon toga prihvatio je i amandman Odbora za pravosuđe, ali i podsjetio na usmeno obrazloženje predsjednika Odbora koji je tim amandmanom ukazao na nepreciznosti do kojih je došlo zbog tehničke pogreške. Predložio je da Tajništvo Hrvatskog sabora i u ovom slučaju obavi redakcijske zahvate. Nakon što je predsjednik Odbora za pravosuđe izvjestio predsjedavajućeg da je prihvatio iznijete primjedbe, pristupilo se glasovanju.

Nakon brojanja glasova predsjedavajući je utvrdio da je Hrvatski sabor jednoglasno (87 glasova "za"), donio Zakon o Državnom odvjetništvu u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

V.Ž.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNI ZAKONA O LIJEKOVIMA I MEDICINSKIM PROIZVODIMA

Očekuje se pojeftinjenje lijekova

Hrvatski je sabor jednoglasno donio izmjene i dopune Zakona o lijekovima i medicinskim proizvodima kojima se utvrđuje osnova za uvođenje sustava "referentnih" ili usporednih cijena lijekova. Predlagatelj Zakona bila je Vlada Republike Hrvatske.

O Prijedlogu ovog zakona te raspravi o njemu pisali smo u "Izveštima", broj 280. od 21. studenoga 2000. godine na stranici 38 pod naslovom: "Ograničiti rast zdravstvenih troškova".

O PRIJEDLOGU

Radi postizanja optimalne opskrbe lijekovima na hrvatskom tržištu predlaže se promjena sustava određivanja cijena lijekova uvođenjem tzv. "referentnih" ili usporednih cijena lijekova. U tom sustavu cijene lijekova izračunavaju se na temelju usporedbe s cijenama odgovarajućih lijekova u drugim državama.

Noveliranjem Zakona omogućit će se ograničenje rasta zdravstvenih troškova na ovom području, čime će se pridonijeti i ostvarenju jednog od najprioritetnijih operativnih ciljeva reforme zdravstvenog sustava u Republici Hrvatskoj.

U skladu s predloženim rješenjem izmijenjenom odredbom (članak 64.) Zakona ovlašćuje se ministar zdravstva za donošenje provedbenog propisa kojim će se utvrditi mjerila za određivanje cijena lijekova na veliko te način izvještavanja o njima. Taj propis, odnosno Pravilnik, priložen je predloženom zakonu (u skladu sa zaključkom matičnog saborskog Odbora) u obliku Nacrta a neće se objaviti u "Narodnim novinama". Temeljem izvršene usporedbe sadašnjih cijena lijekova i očekivanih

utvrđeno je da bi se primjenom mjerila iz tog propisa kod 80 posto lijekova postigla niža cijena od postojeće, navodi predlagatelj.

Propisuje se obveza proizvođača lijekova sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, predstavništava stranih proizvođača lijekova te ovlaštenih zastupnika stranih proizvođača lijekova za određivanje cijena lijekova na veliko u skladu s mjerilima koje tim provedbenim propisom utvrđuje ministar zdravstva.

Takvim noveliranjem Zakona omogućit će se ograničenje rasta zdravstvenih troškova na ovom području čime će se pridonijeti i ostvarenju jednog od najprioritetnijih operativnih ciljeva reforme zdravstvenog sustava u Republici Hrvatskoj.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog zakona a na tekst

Konačnog prijedloga nije imao primjedbi.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je predloženi zakon kao matično tijelo. U raspravi je izraženo zadovoljstvo da je predlagatelj većinu primjedbi Odbora iz prvog čitanja ugradio u Konačni prijedlog zakona. Predloženim pristupom u određivanju cijena lijekova prvenstveno će se postići smanjivanje cijena, koje moraju biti primjerene socijalnom ustroju Republike Hrvatske, mišljenje je članova Odbora. Pritom će i tržište lijekova biti pod kontrolom što je bitno s obzirom na to da su lijekovi proizvod od posebnoga interesa. Opravdanom smatraju i odredbu (bila prijedlog Odbora) da se mjerila za određivanje cijena lijekova na veliko odnose i na lijekove koji se izdaju bez recepta jer će se na taj način spriječiti eventualno kompenziranje gubitka proizvođača lijekova zbog ograničavanja cijena lijekova koji se izdaju na recept. Na poseban upit o kriterijima za uvrštavanje lijekova na Listu lijekova HZZO-a predstavnica predlagatelja je objasnila da se ta Lista donosi odlukom Upravnog vijeća Zavoda jedanput godišnje a tijekom godine moguće su korekcije ovisno o potrebama osiguranika ili o eventualnoj pojavi novih lijekova.

Odbor je predložio Hrvatskom saboru usvajanje predloženog zakona te zaključak da se zaduži Vlada RH da najkasnije do prvog jesenskog zasjedanja Hrvatskoga sabora dostavi izvješće o tijeku provedbe Strategije i plana reforme sustava zdravstva i zdravstvenog osiguranja RH.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskoga sabora o ovom predloženom zakonu kraću uvodnu riječ dao je zamjenik ministricе zdravstva **dr. Rajko Ostojić**. Očekuje se pojeftinjenje niza lijekova i jasnija "pravila igre" koja će se primjenjivati u idućim godinama a slično je uvela Slovenija i nekoliko zemalja središnje Europe, kazao je.

Zatim je predsjednica Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo **Snježana Biga-Friganović (SDP)** prenijela stavove tog radnog tijela nakon čega su govorili izvjestitelji klubova zastupnika.

Značajan napredak

Viktor Brož (HSLŠ) je rekao da Klub zastupnika HSLŠ-a smatra da je predloženi zakon značajan napredak u utvrđivanju primjerenijih cijena lijekova a time i doprinos ublažavanju kronične nestašice novca za podmirenje svih zdravstvenih potreba. I ako će time biti samo ublažene sadašnje teškoće ovaj Klub smatra predloženi zakon dobrim i korisnim. No ističe i ovom prilikom da tek cjelovita reforma zdravstva i sustava zdravstvenog osiguranja treba biti početak rješavanja teškoća u zdravstvenoj zaštiti koje su prisutne već dugi niz godina, čije posljedice najviše trpi čovjek.

Naši građani nerijetko nabavljaju lijekove u susjednim državama zbog niže cijene i s pravom se pitaju zašto je isti lijek kod nas toliko skuplji a kako predlagatelj predviđa sniženje cijena lijekova to će sigurno u ovom trenutku biti značajna pomoć zdravstvu i bolesnicima, rekao je, među ostalim.

Snježana Biga-Friganović izrazila je u ime Kluba zastupnika SDP-a zadovoljstvo predloženim zakonom rekavši da bi na osnovi njega, kao i pravilnika, 80 posto lijekova trebalo pojeftiniti. To je značajno prije svega za HZZO, ali sve naše građane a taj će zakon jednim dijelom pridonijeti i regulaciji tržišta lijekova.

U okviru reforme zdravstva predstoji nam posebna strategija za nacionalnu politiku lijekova što svakako podrazumijeva i izmjenu zakonodavstva iz tog područja, prije svega zbog njegove nedorečenosti. Zastupnici a i matični Odbor susreću se s problemima građana oboljelih od pojedinih bolesti a jedno od vrlo važnih pitanja je i liječenje oboljelih od multiple skleroze. Činjenica je da lijek interferon beta koji oboljeli od te bolesti koriste više nije (bio je) na Listi lijekova Zavoda i ti su bolesnici u teškoj situaciji jer su prisiljeni taj izuzetno skupi lijek nabavljati sami, rekla je, među ostalim, zastupnica. Problem je i lijekova za maligna oboljenja za koje se prema nekim podacima u Hrvatskoj izdvaja oko jedan posto od ukupnog iznosa za lijekove dok je svjetska norma 5 do 6 posto, dodala je zastupnica podsjećajući i na tematsku sjednicu Odbora o ovim pitanjima.

Karmela Caparin (HDZ) rekla je da i Klub zastupnika HDZ-a podržava predloženi zakon ukoliko se njime

zaista ostvaruje cilj-pojeftinjenje lijekova na hrvatskom tržištu uz optimalnu opskrbu lijekova za zdravstvenu zaštitu pučanstva a da se ničim ne ugrozi zdravlje osiguranika.

Predloženim se zakonom ukida javno nadmetanje, tzv. tender sustav čija je posljedica bila rast troškova na teret obveznoga zdravstvenog osiguranja s naslova potrošnje lijekova.

Sada se omogućuje da ministar utvrđuje kriterije cijena lijekova i na taj se način centralizira moć. Dobiva se dojam da ovakvo određivanje cijena lijekova nije u skladu s načelima tržišnog gospodarstva i što je sa slobodnim tržištem. Hoće li doći do nestašice lijekova na tržištu i kako će to djelovati na farmaceutske kuće, pitala je zastupnica.

Osnovati državnu agenciju za lijekove

Dr. Miroslav Furdek (HSS) govoreći u ime Kluba zastupnika HSS-a posegnuo je za brojkama i rekao da je u 2000. godini potrošnja lijekova na recept povećana za 46 posto u odnosu na 1999. i iznosila je 2,24 milijarde kuna a broj receptata povećan za 5 posto. To pokazuje da je došlo ili do porasta cijena lijekova ili do pomaka u propisivanju skupih lijekova.

Zaključak je da je kontrola lijekova prijeko potrebna premda Klub zastupnika HSS-a kaže da lijekovi nisu ključni i jedini problem neracionalnog zdravstva, rekao je, među ostalim zastupnik i napomenuo da je jedan od prioriteta reforme zdravstva reforma bolničkog sustava u RH s oko 42.000 zaposlenih.

Podržava predloženi zakon ali i upozorava da to neće biti dovoljno da se dođe do racionalnije i potrošnje i propisivanja lijekova za što treba kontinuirani proces. Bilo bi neophodno osnovati državnu agenciju za lijekove, nešto slično kao FDA u SAD, koja bi kontrolirala cjelokupan proces proizvodnje, registracije prometa i propisivanja lijekova pa u krajnjem slučaju i (ne)škodljivosti lijekova a shodno tome donijeti i novi zakon o lijekovima, kazao je zastupnik.

U vezi s Nacrtom pravilnika rekao je da nekim njegovim odredbama (članci 16. i 17. - pravne osobe i određivanje cijena) farmaceutska industrija baš nije zadovoljna i predložio je razgovor s Ministarstvom i usuglašavanje naročito u interesu bolesnika.

Cijena primjerena socijalnoj slici

Vesna Škare-Ožbolt (DC) pozdravila je u ime Kluba zastupnika DC-a donošenje ovog zakona jer ovaj Klub zastupnika, smatra, naime, da će zakon uvesti više reda i u cijene i opskrbu lijekova. Smatra i da cijena lijekova mora biti primjerena socijalnoj slici Hrvatske. U vezi sa sadašnjim propisom o prometu lijekova ocijenila je apsurdnim, nehumanim, protuzakonitim i kao povredu ljudskih prava uskraćivanje bolesniku pravo na liječenje lijekom koji mu je liječnik izričito propisao. Upozorila je i na brojne formalnosti koje bolesnik mora obaviti da bi došao do uvoznog lijeka a kojeg nabavlja vlastitim novcem. S druge strane, putnici u Hrvatsku mogu unijeti te lijekove bez odobrenja Ministarstva i plaćanja poreza i bez PDV-a, koji plaćaju bolesnici koji nabavljaju lijek putem ljekarne ili veleprodaje, rekla je, među ostalim.

Stoga Klub zastupnika DC-a traži liberalniji pristup uvozu lijekova na liječnički recept za poznatog pacijenta, tj. dozvolu uvoza svih lijekova koji su pokriveni receptom.

U pojedinačnoj raspravi **Jadranka Kosor (HDZ)** rekla je da će podržati predloženi zakon ako će omogućiti lakši život bolesnima. Zatražila je u ime oboljelih od multiple skleroze da se interferon beta (tvrde da im interferon beta usporava bolest i olakšava život) ako je ikako moguće vrati na Listu lijekova Zavoda. Podsjetila je i na oboljele od raka dojke te da od te opake bolesti u Hrvatskoj umire godišnje 850 žena. Sigurno je da hrvatsko zdravstvo mora uložiti dodatne napore u izlječenje oboljelih od te bolesti a prije svega u prevenciji. Podsjetila je da je

na spomenutoj tematskoj sjednici matičnog Odbora ukazano da je neophodno osloboditi plaćanja PDV-a i carine za lijekove koji nisu registrirani u Republici Hrvatskoj. Ujedno je i pitala kakva su iskustva našeg zdravstva s lijekom glivek i kakva je mogućnost da dođu na Listu Zavoda te je li Vlada definitivno odustala od zakonskog prijedloga o smanjenju naknada za vrijeme bolovanja.

Mala izdvajanja

Mr. Andro Vlahušić (HSL) podržava osobno i kao liječnik ovaj zakon jer će nastojati uvesti dio reda na tržište. Upozorio je da Hrvatska izdvaja iz svog bruto nacionalnog dohotka 9 posto za zdravstvo odnosno 450 dolara koliko se u većini europskih zemalja troši samo na lijekove. Mi sa 450 dolara moramo održavati čitav zdravstveni sustav u kojem bitnu sastavnicu čine lijekovi (odnosno većinu troškova) koji se troše na recept u godišnjem iznosu od oko dvije milijarde kuna godišnje (tolika je još i potrošnja na lijekove u bolnicama).

Stoga svi trebamo biti svjesni da moramo izabrati one lijekove kojima će većina naših stanovnika imati sigurnost za liječenje teških bolesti, a to malo novca koliko imamo treba trošiti najracionalnije (rješenje je u većem izdvajanju), rekao je, među ostalim, zastupnik naznačivši odgovornost kao ključnu u narednom razdoblju i u reformi.

Zamjenik ministrice zdravstva **dr. Rajko Ostojić** zahvalio je na odličnim prijedlozima i mogućim rješenjima iznijetim u raspravi. Živimo u vremenu izvanrednih otkrića u medicini no posljedica je da je ona sve skuplja a skuplji su i lijekovi. Hrvatska u usporedbi s Austrijom, Nje-

mačkom izdvaja jedanaest puta manje za zdravstvo a hrvatska medicina nije jedanaest puta lošija od njemačke ili austrijske, odgovorno je ustvrdio zamjenik ministra.

Svi trebamo biti svjesni da moramo izabrati one lijekove kojima će većina naših stanovnika imati sigurnost za liječenje teških bolesti, a to malo novca koliko imamo treba trošiti najracionalnije.

Isto tako nema nikakvog uskraćivanja prava na liječenje i svi lijekovi koji su prošli potrebna ispitivanja nalaze se na Listi i naši građani nisu uskraćeni niti jednim lijekom, kazao je. Jedini lijek koji je skinut s Liste u zadnjih 15 mjeseci je beta interferon jer nezavisne grupe stručnjaka nisu do kraja zadovoljne s rezultatima liječenja. No u lipnju se očekuju rezultati iz SAD-a i Velike Britanije koji su već ohrabrujući i ako budu povoljni taj lijek će se vratiti na Listu, rekao je zamjenik ministra.

U vezi s prvim inteligentnim lijekom, glivekom, rekao je da je reagiranje bilo promptno i da će ga pacijenti u Hrvatskoj dobiti tijekom ove godine (još nije registriran).

Rasprava je zatim bila zaključena.

Hrvatski je sabor jednoglasno donio Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o lijekovima i medicinskim proizvodima.

Vlada Republike Hrvatske zadužena je da najkasnije do prvog jesenskog zasjedanja Hrvatskoga sabora dostavi izvješće o tijeku provedbi Strategije i plana reforme sustava zdravstva i zdravstvenog osiguranja Republike Hrvatske.

Đ.K.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O KULTURNIM VIJEĆIMA

Veća mogućnost suodlučivanja kulturne javnosti

Nakon provedene rasprave i pohvala te iskazane potrebe za ovim zakonskim tekstom, Sabor je prihvatio prijedlog Vlade Republike Hrvatske da se osnuju kulturna vijeća pri Ministarstvu kulture za pojedina područja umjetničkog i kulturnog stvaralaštva. Cilj je stvaranje kulturne politike, te uvođenje mjera za njezino provođenje. Posebno je to važno u smislu predlaganja programa javnih potreba u kulturi za koje se osiguravaju sredstva iz državnog proračuna, te utjecaja kulturnih djelatnika i umjetnika na donošenje odluka važnih za područje kulture i umjetnosti.

O PRIJEDLOGU

Do sada je Ministarstvo kulture utvrđivalo program javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske izabirući između prijavljenih programa na javnom natječaju u svakoj proračunskoj godini. Pritom predlagatelji, kulturni stvaratelji i drugi subjekti u kulturi nisu imali prilike sudjelovati jer je izbor bio prepušten Ministarstvu kulture. Iako je ono imalo stručna povjerenstva koja su ocjenjivala predložene programe te ih predlagala uvrštavati u programe javnih potreba, nije bilo osigurano sudjelovanje struke i šire kulturne javnosti. Zakon nije osiguravao dovoljnu transparentnost raspoloživih sredstava.

Budući da nije bilo moguće projicirati dugoročne programe od interesa za Republiku Hrvatsku, izostalo je dugoročnije planiranje. Na isti je način bila kreirana kulturna politika na razini županija, gradova i općina što se osobito lošim pokazalo u većim gradskim središtima (koncentrirane ustanove kulture). Osim toga, proračuni gradova i županija osiguravali su znatna sredstva za kulturne programe, a izostajala je međusobna suradnja te usklađivanje i upotpunjavanje kulturnih programa.

Predloženim zakonom uređuju se odnosi između tijela državne vlasti i subjekta u kulturi, umjetnika i kulturnih stvaratelja, kaže se u obrazloženju uz zakonski tekst. Omogućava se širok pristup kulturne javnosti u suodlučivanju o bitnim pitanjima kulture i umjetnosti - počevši od rješavanja pitanja struke do sudjelovanja u raspodjeli proračunskih sredstava.

Zakonom se uređuje osnivanje kulturnih vijeća pri Ministarstvu kulture po područjima kulturnog stvaralaštva i djelatnosti, omogućava kulturnim djelatnicima i umjetnicima suodlučivanje o svim važnim pitanjima za kulturu i umjetnost, predviđa se osnivanje nacionalnog vijeća za kulturu; također i osnivanje stručne pomoći ministru kulture pri donošenju i provedbi godišnjih i dugoročnih programa javnih potreba od interesa za Republiku Hrvatsku, te utvrđivanje ciljeva kulturne politike. Omogućava se osnivanje kulturnih vijeća na razini županija i gradova sukladno odluci predstavničkog tijela, također i uključivanje Hrvatskog muzejskog vijeća, Hrvatskog knjižničkog vijeća, Hrvatskog arhivskog vijeća, te Hrvatskog vijeća za kulturna dobra u sustav kulturnih vijeća. Proširuje se djelokrug - sastavom i načinom izbora kulturnih vijeća i Nacionalnog vijeća za kulturu, mandatom, odlučivanjem u kulturnim vijećima te obavljanjem administrativnih, tehničkih i drugih poslova za rad; osiguravanjem sredstava za rad kulturnih vijeća i Nacionalnog vijeća za kulturu, međusobnom suradnjom pojedinih vijeća i usklađivanjem njihova rada, ulogom ministra kulture u radu vijeća, izradom i donošenjem nacionalnog programa kulture kojim će se odrediti dugoročni ciljevi kulturne politike. Oni su programski, infrastrukturni i financijski prioriteti za razvitak hrvatske kulture. Omogućava se osnivanje zaklada i fundacija u području kulture koje će osiguravati

sredstva za poticanje određenog područja kulturnog djelovanja i umjetničkog stvaralaštva.

RADNA TIJELA

O zakonskom tekstu očitovale su se radna tijela. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je donošenje zakona i uputio amandmane. Zatraženo je da se promijeni dio teksta i Vijeća ne suodlučuju kao (što se predlaže) o utvrđivanju kulturne politike nego u tome samo sudjeluju.

Nadalje, da se predvidi da se kulturno vijeće osniva, osim na području županije i grada i na području općine, te se uz amandmane kojima se traži da se uredi izričaj, traži da se predvidi i da član vijeća bude izuzet iz odlučivanja osim predviđenog slučaja, ako je osobno zainteresiran ili za projekt u kojem sudjeluje, i u slučaju postojanja interesa člana njegove obitelji te ako je član upravnih ili nadzornih tijela pravnih osoba iz područja umjetnosti i kulture. Odbor drži neprihvatljivim da se u jedinicama lokalne samouprave projekti prihvaćaju jer su oni dio nacrtu prijedloga nacionalnog kojeg utvrđuje Vlada a donosi Sabor. Naime, istodobno je nepotreban dio odredbe prema kojem se nacionalni program kulture objavljuje u "Narodnim novinama" i obvezuje Ministarstvo kulture i druga državna tijela, te jedinice lokalne i područne samouprave u dijelu u kojem su one uključene u njegovu provedbu. Neprihvatljiv je izričaj da se odlukom ne uvažava mišljenje te se uređuje tekst odredbe. **Odbor obrazovanje, znanost i kulturu** razmotrio je Prijedlog kao matično radno tijelo i podnio amandmane. Prvim da se umjesto "kulturno vijeće" upotrebljava "vijeće za kulturu"; da se doda nova odredba kojom bi se predvidjelo da Vijeća u svome radu, uz posebnu pozornost, posvećuju afirmaciji

hrvatskog kulturnog i umjetničkog stvaralaštva u inozemstvu i afirmaciji kulturno-umjetničkog stvaralaštva. Zatraženo je također da se doda još jedna nova odredba i predvidi da Vijeća u svome radu primjenjuju načelo multikulturalnosti, polazeći od kulturnoumjetničkih potreba nacionalnih manjina.

RASPRAVA

U raspravi koja je uslijedila nakon najave točke dnevnoga reda i bez uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja (po Poslovniku je moguće voditi raspravu bez njegova prisustva), zastupnicima se u ime Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu obratio dr. **Ante Simončić**, a potom je u ime Kluba nacionalnih manjina govorio **Borislav Graljuk**. Prenio je zainteresiranost za tekst zakona, kao i ocjenu o potrebi njegova donošenja. Upozorio je na promjenu naziva zakona u "Prijedlog zakona o vijećima za kulturu", također i na potrebu da se predvidi da se vijeća osnivaju na razini županije i grada, jer je to posebno važno za multi-etičnost Hrvatske. Klub smatra da pri Ministarstvu kulture uz već predložene točke treba predvidjeti postojanje kulturnog nasljeđa i njegovanje kulture nacionalnih manjina i kod neprofesionalnih kulturnih udruga, te sukladno tome da se uredi prava za nacionalne manjine, a uz hrvatsku nacionalnu odrednicu naglasi i multikulturalnost naše zemlje.

Vijeće bi u svome radu trebalo pridati posebnu pozornost razvoju kulturnoga i umjetničkog amaterskog stvaralaštva u okviru neprofesionalnih kulturnih udruga kao i mjerama koje omogućuju njihovu afirmaciju u Hrvatskoj i inozemstvu.

Klub zastupnika LS-a i HNS-a, prema riječima dr. **Zlatka Kramarića** drži da bi se primjenom predloženih zakonskih odredbama formirala velika i troma administracija, a ne bi ostvario cilj osnivanja kulturnih vijeća radi predlaganja programa javnih potreba u kulturi.

Klub je stoga ponudio druga rješenja - da se zakon bavi institucijama kulture od nacionalnog značaja (nacionalna kazališta, galerije, nacionalne i sveučilišne knjižnice, proizvođači filmova, nacionalni festivali, filharmonije,

kulturnoumjetnička društva) te smatra da bi njihove ključne ljude trebalo okupiti na jednom mjestu u Ministarstvu kulture i oni bi uskladili djelatnosti, s ciljem kulturnog razvitka Hrvatske.

Ministarstvo bi bilo mjesto objedinjavanja pojedinih segmenata kulture te bi takva organizacija bila racionalnija jer je u tom slučaju lakše odlučivati.

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Ivo Šlaus** je izrazio zadovoljstvo što se mogu izreći pohvale ministru i Vladi za izradu zakona.

Međutim, opaske su se odnosile na upotrebu izričaja "kulturno vijeće" koji sugerira pojam kulture u najširem smislu, pa bi bio bolji naziv Vijeće za kulturu kao što postoji vijeće za znanost, visoku naobrazbu. Također bi bilo dobro naglasiti multikulturalnost - rekao je akademik Šlaus dodajući da je stav njegova Kluba identičan stavu Odbora za obrazovanje, kulturu i znanost.

U ime Kluba zastupnika HSLs-a **Ivan Čehok** je izrazio nezadovoljstvo što se rasprava ne prenosi u medijima pa građani neće imati mogućnosti čuti pohvale upućene ministrima znanosti i kulture.

Podršku zakonu naglasio je iznošenjem stava kako je došlo vrijeme da kulturom više ne upravljaju političari nego oni koji "proizvođe kulturu" i oni koji u njoj uživaju.

No, primjedbe Kluba odnosile su se na potrebu da se izmijeni naziv zakona jer implicira da su neka vijeća nekulturna. Smatra, naime, da bi ga valjalo proširiti na Zakon o vijećima za kulturu i o Nacionalnom vijeću za kulturu.

Pohvalno se izrazio o rješenju o formiranju vijeća pri županijama i gradovima, prigovorio upotrijebljenom pojmu nakladništvo i sugerirao književnost u najširem smislu riječi, jer se nakladništvo ne može podupirati kao vrsta umjetnosti.

Dobronamjerno je prigovorio predviđenom dugoročnom programu kulture ne vjerujući u takve vidovnjačke mogućnosti.

Klub je izrazio suglasnost s već iskazanom potrebom stalnog naglašavanja multikulturalnosti i razmjene kulturnih dobara.

Potrebna pojašnjenja

U ime Kluba zastupnika HSS-a **Stjepan Radić** je podsjetio da je već u

prvom čitanju, ovaj zakon bio pozdravljen kao tekst koji otvara kulturu kulturnim radnicima.

Međutim, upozorio je na bitna pitanja - primjerice - tko daje inicijativu, Ministarstvo ili kulturna vijeća, tko je nadležan festivalskim vijećima, te upozorio da je pomalo zanemareno pitanje očuvanja kulturne tradicije.

U pojedinačnoj raspravi, koja je uslijedila dr. Ante Simončić je još jednom izrazio zadovoljstvo što je Ministarstvo ponudilo predloženi zakon jer ga smatra potrebnim i dao podršku zainteresiranima za promjenu naziva zakona. Izrazio je potrebu da se zakonski tekst dopuni jasnijim definicijama, obrazloženjima ciljeva i zadataka u radu Nacionalnog vijeća za kulturu. Priklanja se i onima koji su se zauzeli i istaknuli značenje multikulturalnosti, kultura nacionalnih manjina i isticanja naše kulturološke tradicije.

Zastupnik je ocijenio kako je strategija potrebna, no ona može naznačiti trendove ali ne i detalje, rekao je te se priklonio mišljenju da se izostavi predviđeni vremenski rok od 10 godina.

Bio je mišljenja da treba jasno naznačiti da se kulturno vijeće osniva i za područje županije i grada, te da im se ne ostavlja kao mogućnost jer se kultura upravo zbiva u općinama, gradovima i županijama a ne u ministarstvu.

Sugerirao je predlagatelju da umjesto formulacije "knjiga i nakladništvo" upotrijebi pojam književnost te predvidi pojmove čitanja i pismenosti u najširem smislu, uključivši informatičku pismenost te knjižničarstvo.

Zauzeo se za obuhvat zakonom amaterske kulturološke institucije, te da se u pojam međunarodne kulturne suradnje uvrsti amaterska kulturološka aktivnost.

Uslijedilo je izjašnjavanje o amandmanima. U ime predlagatelja, ministar kulture dr. **Antun Vujić** je smatrao neprihvatljivim (kao i u traženju Kluba zastupnika nacionalnih manjina) traženje Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu da se promijeni naziv zakona jer iz konzultacije s jezičnim stručnjacima proizlazi da je pridjevski oblik bolji od genitivnog te predložio zadržavanje predloženog oblika. Glasovalo se, ali amandman nije prihvaćen. Prihvaćen je amandman koji se odnosi na amatersku kulturno-umjetničku

djelatnost, a pitanje načela multikulturalnosti bilo bi ugrađeno u već predloženu odredbu. Traženje Kluba zastupnika nacionalnih manjina da se kulturna vijeća osnuju i u općina neprihvatljivo je, rekao je dr. Vujić, jer u nekima nema visokoobrazovanih ljudi meritornih za kulturu, pa bi tu razinu preuzele županije. Upozorio je da smisao decentralizacije u kulturi nije prebacivanje odlučivanja s više na nižu razinu nego prebacivanje odlučivanja s manje kompetentne na kompetentniju razinu. Ovo je obrazloženje predstavnik Kluba dr. Tibor Santo prihvatio.

Dr. Vujić je ocijenio neprihvatljivim formiranje dva dodatna vijeća, jer će se u pojedinim područjima kulture voditi računa o cjelokupnosti odnosa rada i stvaralaštva i to u svakom pojedinom području kulture i umjetnosti. Jednako tako i kulturnog nasljeđa i njegovanja kulture nacio-

nalne manjine te neprofesionalnih udruga. Nakon toga je amandman povučen, kao i njemu srodan istog Kluba. Što se tiče multikulturalnosti ministar je već dao odgovor na amandmansko traženje, pa je i taj amandman povučen, kao i slijedeći istog Kluba (posebna pozornost daje se razvoju kulturnog i umjetničkog amaterskog stvaralaštva).

Predstavnica Odbora za zakonodavstvo povukla je amandman, nakon tumačenja ministra Vujića da se amandmanskim traženjem smanjuje razina odlučivanja u pitanju kulture u odnosu na prijedlog predlagatelja. Glede pitanja općina, i već danog obrazloženja vezanog uz podnijeti amandman Odbor je svoj istog sadržaja povukao. Ministar je smatrao prihvatljivima amandmane Odbora koji su se odnosili na jezični izričaj i ponovno odbio amandman koji se odnosi na uvođenje općinskih

kulturnih vijeća. On je povučen. Isto je bilo s amandmanom kojim se traži izostavljanje iz odlučivanja, a to je moguće urediti poslovníkom, rekao je.

Podnositelj amandmana je prihvatio obrazloženje predlagatelja zakona kojim prihvaća jasniji i određeniji izričaj u odredbi u stavku 1. članka 12. (radi se o projektu nacionalnog programa), a od amandmana na stavke 3. i 4. istog članka podnositelj je odustao. Međutim, držao je prihvatljivim izričaj u amandmanu na izričaj u stavku 3. članka 14.

Nakon izjašnjavanja o amandmanima zaključena je rasprava i glasovalo se o Konačnom prijedlogu zakona o kulturnim vijećima. Jednoglasno je prihvaćen sa 104 glasa "za", zajedno s prihvaćenim amandmanima.

M.P.

PRIJEDLOG ODLUKE O IMENOVANJU ČLANOVA UPRAVNOG VIJEĆA HRVATSKE RADIOTELEVIZIJE

HRT još bez Upravnog vijeća

Kraća rasprava o Prijedlogu odluke o imenovanju članova Upravnog vijeća HRT-a nije okončana donošenjem istoimene odluke. Naime, tijekom te rasprave predsjedatelj je više puta opomenuo zastupnika Lončara da krši Poslovnik govoreći o Zakonu o HRT-u, a ne o članovima Upravnog vijeća. Nakon više puta izrečenih opomena i oduzimanja riječi predsjedatelj ovog dijela sjednice mr. Mato Arlović zatražio je da se nezavisni zastupnik Lončar udalji iz dvorane. Na kraju za donošenje odluke nije bilo kvoruma pa je tako izostalo glasovanje o ovoj točki dnevnog reda i tako zasad nisu imenovani članovi Upravnog vijeća HRT-a.

Prijedlog odluke o imenovanju članova Upravnog vijeća Hrvatske radiotelevizije utvrdio je Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove, a u ime Odbora na sjednici Doma obrazložio njegov predsjednik **dr. Vilim Herman**. Ukratko, Odbor je predložio da se za člana Upravnog

vijeća iz reda zaposlenih na HRT-u imenuje **Slavko Ćuk**, a iz reda ekonomskih, financijskih i pravnih stručnjaka, kulturnih djelatnika i stručnjaka za medije: **Hašim Bahtijari, Nikica Kalogjera, Miljenko Jelača, Josip Pandurić, dr. Marcel Meler i Marinko Papuga**.

Većina kandidata, a osobito predloženih, pokazala je da veoma dobro vlada materijom za funkciju za koju su predloženi.

Zatim je otvorena rasprava, a prvi se za riječ javio zastupnik **Ivo Lončar (nezavisni)**. Iz priloženih životopisa može se vidjeti kako predloženi kandidati "praktički nemaju pojma što su mediji, a osobito kada je u pitanju ona najjača i najmoćnija kakva je Hrvatska radiotelevizija", rekao je Lončar. Zanimalo ga je zato na temelju čega je nakon obavljenih

razgovora s kandidatima Odbor za informiranje, informatizaciju i medije utvrdio i Odboru za izbor, imenovanja i upravne poslove prosljedio ovakav prijedlog kandidata. Aludirajući na nekompetentnost članova Odbora za informiranje, informatizaciju i medije da prosuđuju je li netko dovoljno stručan da postane član Upravnog vijeća HRT-a, ustvrdio je da bi to otprilike bilo isto kao da laici za kirurgiju ispituju desetak kirurga postavljajući im pitanja i upućujući ih što i kako da rade.

Jadranka Kosor (HDZ) je primijetila da kasni s imenovanjem članova Upravnog vijeća gotovo dva mjeseca jer je na temelju Zakona o HRT-u to trebalo već učiniti do 10. travnja ove godine. Zastupnica drži kako sva slabost Zakona o HRT-u dolazi od izražaja kod ovog Prijedloga odluke. Razlog - sasvim je jasno da se kod utvrđivanja prijedloga za imenovanje članova Upravnog vijeća nije poštivao članak 25. Zakona o HRT-u jer u članstvo nije predložen ni jedan

financijski stručnjak, a jednako tako ni jedan kulturni djelatnik i stručnjak za medije. S obzirom na goleme ovlasti koje ima Upravno vijeće zastupnicu je zanimalo na temelju kojih kriterija je predloženo ovih šest od 26 kandidata koliko ih se javilo na javni poziv za imenovanje članova Upravnog vijeća. Kaže, da su mnogi od tih kandidata bili zbunjeni jer su mislili da su se javili na natječaj za Vijeće HRT-a. Zbog svega navedenog zastupnica smatra da bi možda najbolje bilo zastati u postupku ovog imenovanja, i preispitati predloženu odluku.

Predsjedatelj ovog dijela sjednice **mr. Mato Arlović** nije se složio s potonjim prijedlogom zastupnice Kosor jer takav prijedlog, kaže, ide u pravcu obnove cjelokupnog postupka predlaganja kandidata.

Manjkavost Zakona o HRT-u ogleda se ne samo u tome što ne predviđa način kako se dolazi do ovih kandidata nego i u tome što ne definira radni status tih ljudi u Upravnom vijeću, primijetio je **mr. Ivo Škrabalo (HSL)**. Da su ti ljudi kojim slučajem stalni zaposlenici HRT-a u svojstvu članova Upravnog vijeća HRT-a, tada bi se mogao raspisati natječaj pa u tom slučaju nije bitno koja ga je institucija predložila već je li takav kandidat imao kvalifikacije za to mjesto, smatra Škrabalo. Drži kako predloženi kandidati za buduće članove Upravnog vijeća ne predstavljaju tako nekompetentan sastav kako se može činiti ako se čitaju njihove školske kvalifikacije. Zastupnik misli kako ne bi bilo dobro dalje odgađati donošenje ove odluke, te smatra kako treba imati povjerenje u Odbor za informiranje, informatizaciju i medije da je u danim okolnostima napravio najsavjesniji odabir između 26 kandidata.

Kada bi svi članovi Upravnog vijeća HRT-a imali status radnika tada to ne bi bilo Upravno vijeće nego radnički savjet, kazao je predsjedatelj Arlović. Ne dijeli mišljenje da je Zakon o HRT-u smetnja u imenovanju ovih članova jer je jasno precizirao tko se i kako može imenovati u Upravno vijeće HRT-a.

Kriteriji

Na izjavu zastupnika Škrabala o manjkavosti Zakona o HRT-u replicirao je **Ivo Lončar** konstatacijom da je za njega Zakon o HRT-u potpuno upitan i da ničemu ne valja. U tom momentu predsjedatelj Arlović oduzeo mu je riječ uz tvrdnju da Zakon o HRT-u nije tema ove rasprave. Svaki od zastupnika može imati primjedbu na Zakon, ali i pravo predložiti njegove izmjene i dopune, odnosno uputiti u saborsku proceduru, zaključio je Arlović.

U ponovnom istupu zastupnik **Lončar** je ustvrdio da je za njega problematičan i Odbor za informiranje, informatizaciju i medije, a Arlović ponovio da mu oduzima riječ ponovivši da sada nije riječ o Zakonu o HRT-u i problematičnosti spomenutog Odbora. Izričući takvu ocjenu Odboru, Lončar zapravo vrijeđa ne samo to radno tijelo Sabora već i njegove članove, zaključio je Arlović. Nakon što zastupnik Lončar nije prestao govoriti naglašavajući da na to ima pravo, predsjedatelj Arlović ga je uputio da pročita Poslovnik. Lončar mu je odgovorio da je to već učinio zamjerajući istodobno što mu nije dopustio da replicira. Dodao je još kako nikoga ne vrijeđa nego želi samo u raspravi argumentirati "jer mu je stalo do Hrvatske televizije u kojoj je 20 godina radio i u kojoj je nadrljao".

Nakon opetovanih opomena i upozorenja da je izgubio pravo dalje govoriti, ovaj je zastupnik nastavio govoriti pa je predsjedatelj sjednice **Mato Arlović** zatražio od Lončara da napusti sabornicu, a kada ovaj to nije učinio, pozvao stražu da ga udalje. U tom momentu sjednica je prekinuta. U nastavku sjednice gosp. Arlović zamolio je zastupnike da se vrate na svoja mjesta kako bi se utvrdio kvorum i dao riječ slijedećem sudioniku rasprave **dr. Juri Radiću (HDZ)**. Zastupnik je rekao da neće dići ruku za predložene kandidate ukoliko Odbor za informiranje, informatizaciju i medije ne izvijesti na temelju kojih je to kriterija odabrao baš predložene kandidate. U ime Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove dr. Vilim Herman je kazao da je Odbor kojemu je on na čelu naprosto utvrdio ono što je u formalnom dijelu procedure trebalo

učiniti, tj. predloženu odluku. Kao matični odbor nastupio je Odbor za informiranje, informatizaciju i medije i koliko je njemu poznato ovo je radno tijelo postupalo u skladu sa Zakonom o HRT-u te uputilo javni poziv za imenovanje članova Upravnog vijeća HRT-a. Dodao je još kako je većina kandidata, a osobito predloženi pokazala da veoma dobro vlada materijom za funkciju na koju se predlažu. Herman misli da se vodi jedna rasprava koja želi još jednom onemogućiti ostvarivanje jednostavnog cilja, a to je da se napravi red na Hrvatskoj radioteleviziji. Motiv spomenutih saborskih odbora bio je da se sve što podsjeća na nered i kaos na HRT-u konačno sredi i Hrvatska radiotelevizija postavi onako kako i zakon traži naprosto kao javna televizija.

I za **Jadranku Kosor** ključno je pitanje na temelju kojih je kriterija Odbor za informiranje, informatizaciju i medije odabrao baš ovu šestoricu kandidata. Zakon jasno kaže koji ljudi, odnosno struke moraju biti zastupljeni u Upravnom vijeću HRT-a, a kod Prijedloga odluke ta struktura nije do kraja ispoštovana, zaključila je ova zastupnica.

Utvrdivši da nema kvoruma Arlović je zaključio raspravu te konstatirao da je zastupnik Lončar dobio stegovne mjere (opomenu, zatim opomenu s oduzimanjem riječi i udaljenje sa sjednice) na temelju odredbi Poslovnika te kako nije uredu kako se ponekad zastupnici ponašaju. Objasnio je zatim kako se prema Poslovniku opomena može dati i onome tko omalovažava ili vrijeđa predsjedatelja sjednice i druge zastupnike, a kamoli kada se to odnosi na cijelo jedno radno tijelo.

"Neki su se solidarizirali sa zastupnikom Lončarom i onemogućili daljnji rad i izglasavanje Upravnog vijeća HRT-a čime su onemogućili daljnji rad, odnosno izglasavanje predložene odluke bojkotirajući tako praktički provedbu Zakona o HRT-u i onemogućavajući rad Hrvatske radiotelevizije kao javne ustanove. No, i to je oblik političke borbe, ali je pitanje koliko pridonosi vladavini prava, pravnoj državi i demokratskom ustroju jedne države", zaključio je Arlović.

J.Š.

STAJALIŠTE ODBORA S RASPRAVE: AKTUALNO STANJE, POREMEĆENA SIGURNOST GRAĐANA I NJIHOVE IMOVINE U HRVATSKOJ A POSEBICE U ZAGREBU

Sa 71 glasom "za", 10 "protiv" i 3 "suzdržana" saborski su zastupnici prihvatili stav Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost da se na 12. sjednici ne raspravlja o Aktualnom stanju, poremećenoj sigurnosti građana i njihove imovine u Hrvatskoj, a posebice u Zagrebu, temi koju je za raspravu predložio dr. Ante Kovačević.

Odbor je ocijenio da bi, zbog postupaka i istraga koji su u tijeku raspravu trebalo odgoditi, pripremiti cjelovito izvješće za raspravu u Saboru i donijeti obvezujuće zaključke.

U raspravi koja je uslijedila protestirao je predlagatelj dr. Anto

Kovačević, pitanjem zašto vlast bježi od ove teme kao "vrag od tamjana". Predložio joj je da tu Pandorinu kutiju otvori prije nego što "rak organiziranog kriminala metastazira" jer je to u interesu države.

Mr. Mato Arlović, kao predsjedatelj rekao je da je tema samo odgođena iz razloga navedenih u izvješću radnog tijela, na što je dr. Kovačević uzvratilo da se prolongiranjem ništa ne dobiva, svjedoci svakim danom nestaju, a mafija jača.

Mr. Arlović je odgovorio kako ne zna da je još netko osim iz javnosti poznatih slučajeva, nestao, te je

zamolio predstavnika Vlade da se očituje o stavu Odbora.

Josip Vresk, zamjenik ministra unutarnjih poslova, dao je podršku stavu Odbora i rekao da se eventualnom raspravom može otežati postupak koji policija vodi te da nema ovlaštenja raspravljati o predmetima koji su u fazi istrage. Dodao je da osim poznatih nema drugih podataka, ili novih slučajeva nestanaka. Potom se glasovalo, s ishodom kako je uvodno navedeno.

M.P.

Izbori - imenovanja - razrješenja

PRIJEDLOG ODLUKE O RAZRJEŠENJU I IMENOVANJU ČLANA ODBORA ZA PODJELU DRŽAVNIH NAGRADA ZA ZNANOST

Bez rasprave i jednoglasno Hrvatski sabor prihvatio je Odluku o razrješenju i imenovanju člana Odbora za podjelu državnih nagrada za znanost.

U Prijedlogu odluke stoji kako je razrješenje dužnosti člana Odbora za

podjelu državnih nagrada za znanost iz reda znanstvenih djelatnika zatražila prof. dr. sc. Đurđica Vasilj. Shodno tome, predloženo je da se za člana navedenog Odbora imenuje prof. dr. sc. Jasna Franekić-Čolić, redoviti profesor Prehrambeno-

biotehnološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Prihvatanje Odluke podržao je Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu.

M.S.

PRIJEDLOG ODLUKE O IMENOVANJU SUDACA POROTNIKA VISOKOG TRGOVAČKOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE

Jednoglasno i bez rasprave Hrvatski sabor prihvatio je Odluku o imenovanju sudaca porotnika Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske.

Budući da je istekao mandat sucima porotnicima Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave podnijelo je

Hrvatskom saboru Prijedlog odluke o imenovanju novih. Predloženo je 85 sudaca na rok od četiri godine, što su zastupnici jednoglasno prihvatili.

M.S.

PRIJEDLOG ODLUKE O IMENOVANJU ČLANA I ZAMJENIKA ČLANA IZASLANSTVA HRVATSKOG SABORA U PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI VIJEĆA EUROPE

Hrvatski sabor donio je više odluka na prijedlog svoga Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove. Prijedlog je obrazložio predsjednik Odbora dr. Vilim Herman.

Za člana Izaslanstva Hrvatskoga sabora u Parlamentarnoj skupštini

Vijeća Europe izabrana je mr. Zdravka Bušić (HDZ), dosadašnja zamjenica člana Izaslanstva, a za zamjenika člana Izaslanstva dr. Ljerka Mintas-Hodak (HDZ). Odluka je donesena jednoglasno (83 glasa "za"). Obrazloženje - 28. ožujka 2001.

prestao je s radom Županijski dom Hrvatskoga sabora, kada i mandat zastupniku mr. Niki Buliću (HDZ), a time i članstvo u Izaslanstvu.

J.Š.

PRIJEDLOG ODLUKE O RAZRJEŠENJU I IMENOVANJU ČLANA ODBORA ZA GOSPODARSTVO, RAZVOJ I OBNOVU TE ODBORA ZA FINACIJE I DRŽAVNI PRORAČUN

Zbog odlaska u mirovinu **Emilija Vadlja**, savjetnica predsjednika Hrvatske gospodarske komore, razriješana je članstva u Odboru za gospodarstvo, razvoj i obnovu Hrvatskoga sabora, a za člana Odbora iz redova predstavnika Hrvatske gospodarske komore imenovana **Jasna Borić**, savjetnica predsjednika

Hrvatske gospodarske komore. U ime Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove prijedlog ovakve odluke obrazložio je predsjednik Odbora **dr. Vilim Herman (HSL)**, a zastupnici Hrvatskoga sabora su je jednoglasno prihvatili.

Jednoglasnom odlukom zastupnika spomenuta **gđa Emilija Vadlja**

razriješana je i članstva u Odboru za financije i državni proračun, a za člana Odbora iz redova predstavnika HGK i ovdje imenovana **Jasna Borić**. I u ovom slučaju predlagatelj je bio Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove u čije je ime istupao **dr. Herman**.

J.Š.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

MIROVINE

Kašnjenje zbog kompliciranog izračuna

Zastupnik Hrvatskog sabora **mr. Željko Glavan (HSL)** postavio je pitanje vezano uz povećanje mirovine korisnicima minimalnih mirovina i mirovina sa zaštitnim dodatkom.

Odgovor je uputilo Ministarstvo rada i socijalne skrbi. U njemu stoji da je svim korisnicima mirovina sa zaštitnim dodatkom izvršeno povećanje mirovina prema Zakonu o povećanju mirovina u siječnju 2001. te je onima kojima je nakon toga povećanja mirovina bila veća od granične svote mirovina u veljači, bila isplaćena nova svota mirovina. I jedni i drugi korisnici rješenja su dobili u ožujku i travnju. Za korisnike minimalne mirovine kojima jer to pravo priznato poslije 1. siječnja 1990. izvršeno je povećanje mirovina u siječnju 2001. Oni korisnici koji su to pravo stekli prije 1. siječnja 1990. nije bilo u siječnju izvršiti povećanje jer je postupak izračuna te mirovine vrlo zahtjevan i složen. Prema informaciji Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje postupak automatskog izračuna povećanja mirovina za oko 20 tisuća korisnika je u tijeku te će se povećane mirovine isplatiti u srpnju sa zaostacima i rješenjem. Izračun korisnima minimalne mirovine koji su to pravo ostvarili prije 1977. godine nije se

mogao automatski izračunati, budući da su se te mirovine osim usklađivanja po postotku, povećavale i za određene paušalne iznose, a bilo je i nekoliko denominacija kune i dinara. Zbog toga je napravljen popis tih korisnika i dostavljen je područnim službama Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje zbog hitnog donošenja takvih rješenja, stoji na kraju odgovora.

M.S.

POREZI

Utaja poreza u PZ "Jedinstvo"

Tonči Tadić (HSP) postavio je pitanje u svezi s time što je **Financijska policija pronašla u PZ "Jedinstvo" - Smokvica tijekom 1998. utaju poreza u vrijednosti od oko 24 milijuna kuna**. Zanimalo ga je, što je učinjeno glede toga, je li podignuta krivična prijava protiv počinitelja tj. članova uprave PZ "Jedinstvo" te je li Državno odvjetništvo primjereno reagiralo.

Ministarstvo financija je izvjestilo zastupnika kako je rješenje Financijske policije o utvrđenim obvezama dugovanja javnih prihoda i pripadajućih kamata u ukupnom iznosu od 23.619.569,64 kune 2. prosinca potvrđeno i drugostupanjskim rješenjem ovog Ministarstva. Međutim, postupajući po tužbi poreznog obveznika, Upravi sud

Hrvatske je u upravnom sporu 14. lipnja 2000. donio presudu kojom je poništio spomenuto rješenje Ministarstva financija. U tijeku je tako ponovni postupak prvostupanjskog tijela, tj. Postaje financijske policije za Dubrovačko-neretvansku županiju. Zbog postojanja osnovane sumnje da je odgovorna osoba u Poljoprivrednoj zadruzi svjesnim kršenjem zakona i nesavjesnim postupanjem u organiziranu rada i korištenju imovine, prouzročila imovinsku štetu Zadruzi i time počinila radnje koje imaju obilježja kaznenih djela, općinskom državnim odvjetništvu u Dubrovniku podnijeta je odgovarajuća kaznena prijava. Ministarstvo financija je tada uputilo zastupniku da sva daljnja pitanja tako uputi Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

M. S.

PRAVOSUĐE

Kaznena djela ratnog zločina

Zastupnik Hrvatskog sabora **dr. Miroslav Furdek (HSS)** postavio je pitanje o **poduzetim pravosudnim mjerama za počinitelje ratnih zločina koji su se zbili 4. i 5. studenoga 1991. godine na karlovačkom području**.

U odgovoru **Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave** istaknuto je: "da su optuženici Boro Ercegovac i Svetozar Marjanović pravomoćno osuđeni na maksimalnu zakonom predviđenu zatvorsku

kaznu, zbog kaznenog djela ratnog zločina na području Županije Karlovačke, početkom studenoga 1991. godine. Zbog istog kaznenog djela, postupak je u tijeku i protiv Marijana Matijevića protiv kojeg je određen pritvor i raspisana tjeratica, jer je za sada nedostupan pravosudnim tijelima Republike Hrvatske. I nadalje se obavljaju prikupljanja svih relevantnih podataka u svezi s ratnim zločinima počinjenim na području Županije Karlovačke, a svi ratni zločini za koje se prikupe dokazi, bit će procesuirani", zaključuje se u odgovoru nadležnog ministarstva.

V.Ž.

RADNI ODNOSI

Očitovanje o tzv. slučaju Vesne Balenović, bivše radnice INE

Na pitanje zastupnice **Dorice Nikolić (HSL)** u vezi s **otkazom ugovora o radu djelatnici Vesni Balenović iz INE, Industrija nafte d.d. Zagreb, verificirani odgovor INE** uputila je **Vlada Republike Hrvatske**.

U uvodnom dopisu s potpisom predsjednika Uprave INE dr. Tomislava Dragičevića i predsjednika Nadzornog odbora INE Slavka Linića (upućenom Hrvatskom saboru, predsjedniku Zlatku Tomčiću) navodi se da se daje očitovanje na zastupničko pitanje "premda držimo da tzv. slučaj ne zavređuje značajniju pažnju što je vidljivo i preko naše javnosti u kojoj osim "Slobodne Dalmacije" i napisa novinara Ante Guge, teksta u "Vjesniku" i nekoliko crtica u "Glasu Slavonije" nitko ozbiljnije nije reagirao. I to u silini medijskog eksponiranja pokrenutog od same gospođe Balenović. Javnost naravno nije nasjela na bilo kakve usporedbe sa slučajem gospođe Ankice Lepej", stoji u tom dopisu.

Dalje se navodi "da je u lipnju 2000. godine Uprava INE, sagledavajući brojne nasliedene probleme u poslovanju, među inim i Službi logistike u Sektoru trgovine na veliko, izvršila kadrovske promjene sa zadaćom uvođenja bolje organiziranosti, veće odgovornosti, smanjenja troškova i otklanjanja svih mogućih zloupotreba. U tu svrhu uključen je i Sektor interne revizije i kontrole. Sve je to poduzeto mimo bilo kakvih prijedloga gospođe Vesne

Balenović. Njeni prijedlozi članovima Uprave INE datiraju iz prosinca 2000., i oni su kao i drugi slični, ozbiljno su uzeti u obzir, a ona je bila primljena na brojne razgovore (Privitak br. 1.). Stalno ukazujući na odgovarajuće probleme mogao se steći dojam, nažalost, kako gospođa Balenović doista želi pridonijeti otklanjanju svih mogućih nepravilnosti te joj je čak predloženo da radi u Sektoru interne revizije i kontrole, što je ona odbila. Kada bi Uprave INE htjela nešto zataškavati ili štitići kriminal, kako to ističe gospođa Balenović, zašto bi joj nudila radno mjesto upravo u toj Službi.

Pravi razlozi za neovlašteno iznošenje podataka, lažnih informacija i tendencioznih napada na Upravu INE i tvrtku najbolje su znani samoj gospođi Balenović. Od 17. lipnja 1983. kada je primljena u radni odnos u INI pa do 2001. radila je na brojnim značajnim poslovima, da bi u siječnju o. g. postala voditelj projekta I, s maksimalnim mogućim koeficijentom za takvu vrstu poslova. Uz to, gospođa Balenović od 1990. do danas bila je na brojnim bolovanjima, pa ni to nije bio razlog za sprječavanje njenog napredovanja u poslu (Privitak br. 2.).

Iznošenjem poslovnih informacija iz INE, koje je tri do četiri godine neovlašteno prikupljala i potom opet neovlašteno objavila u javnosti, nanijela je nemjerljivu štetu tvrtki, ugledu članova Uprave, Nadzornog odbora i svih njenih radnika. Iz tog razloga pokrenut je postupak izvanrednog otkaza (Privitak br. 3.). Postupak izvanrednog otkazivanja ugovora o radu (Privitak br. 4.) vođen je u skladu s pozivnim zakonskim propisima.

U "kritici" poslovanja INE gospođa Balenović polazi od činjenica koje se uklapaju u njen sustav "informacija". Pri tome, u obradi podataka i njihovoj kvalifikaciji polazi na sljedeći način: uspoređuje troškove pojedinih skladišta u nekoliko godina i konstatira kako su se troškovi enormno uvećali. Međutim, ne ulazi u brojnost dnevnih, tjednih, mjesečnih otprema, rad u više smjena, korištenje više vozila i slično. Ili, navodi povećanje broja autoprijevoznika, navodi broj od 400, a radi se o 91 ugovorenom autoprijevozniku sa 400 vozničkih jedinica. Ovih nekoliko primjera navodimo kako bi se vidio pristup i "metodologija" kojom se služila gospođa Balenović. Odnos prema

njenim temeljnim stavovima navodimo u Privitku br. 5.

Duboko smo uvjereni da ćete s pažnjom razmotriti naše očitovanje o tzv. slučaju Vesne Balenović i da ćemo se svi zajedno više okrenuti pravim i temeljnim problemima kako u našem gospodarstvu tako i u društvu u cjelini", stoji na kraju ovog dopisa, a dopunjen je spomenutim privitcima.

D.K.

STAMBENO - KOMUNALNI POSLOVI

Obnova kuća

Zastupnik u Hrvatskom saboru **Marijan Maršić (HSS)** postavio je zastupničko pitanje u vezi s **obnovom obiteljske kuće Stipe Groznice iz Šarengrada. Zapitao je postoji li mogućnost da Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo, uskladi stavove s mogućnostima i izdanim rješenjima za obnovu kuće obitelji Groznica.**

U odgovoru **Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo** navodi se: "da je Stipi Groznici i članovima njegove obitelji, supruci Katici i djeci Stjepanu, Luki i Anamariji, rješenjem Ureda za prostorno uređenje, stambeno - komunalne poslove, graditeljstvo i zaštitu okoliša Vukovarsko-srijemske županije od 26. ožujka 1999. godine utvrđeno pravo na obnovu u okviru obiteljske kuće Groznica Jure u Šarengradu, Stjepana Radića 17. Sukladno podnijetom zahtjevu, imenovanom je, istim rješenjem, na temelju odredbe članka 23. stavak 3. Zakona o obnovi, odobrena prelokacija s adrese S. Radića 17 na S. Radića bb., a u okviru sredstava koja bi bila potrebna za izgradnju kuće na ranijoj lokaciji. Na ovo rješenje Stipe Groznica se nije žalio, te je isto postalo pravomoćno 9. travnja 1999. godine.

Prema podacima iz Upute za sanaciju izrađene od ovlaštene projektne kuće, za obnovu kuće za devet članova bilo bi potrebno 395.496,80 kn, odnosno obnova za četveročlanu obitelj Groznica Jure iznosila bi 250.070,00 kn. Iz ovih podataka proizlazi da za obitelj Groznica Stipe ostaje 145.426,80 kn za obnovu kuće na adresi S. Radića bb. Ovaj iznos sadrži i iznos sredstava potrebnih za dodatne završne radove, odnosno

radove V. etape koje imenovani ostvaruje temeljem statusa HRVI. Iznos od 145.426,80 kn, prema projektantima, omogućava izvođenje slijedećih radova sanacije: konstruktivna sanacija, izrada novog krovišta, daščanje krovišta, pokrov, limarija, ugradnja vanjske stolarije, pregradni zidovi, izolacija, te cementna glazura u predvorju i ostavi.

Stipe Groznica se prema žalbi koju je uputio, ne slaže s takvim prijenosom pripadajućeg dijela sredstava nego traži obnovu kuće u kvadraturi od 75 m², na što sukladno odredbi članka 23. stavak 3., Zakona o obnovi, nema pravo jer nije ostvario pravo na obnovu obiteljske kuće u Šarengradu, S. Radića 17. Slijedom navedenog nesporno je da Stipo Groznica ima pravo da mu se na obiteljsku kuću na adresi S. Radića bb. prenese odgovarajući, odnosno pripadajući dio sredstava koji bi se utrošio na ime obnove za njegovu obitelj na adresi S. Radića 17, a činjenica da visina tih pripadajućih sredstava nije dostatna da bi se kuća na adresi S. Radića bb. obnovila u cijelosti, nije od utjecaja na ostvarenje prava. Ovo Ministarstvo dužno je postupati na temelju i u skladu sa zakonom, a s obzirom na to da je zakonska odredba o prelokaciji, odnosno visini sredstava koja se prenose jasna, to o Stipi Groznici ovisi hoće li ostvariti pravo koje ga sukladno zakonu i na temelju zakona donijetom rješenju pripada, ili će se odreći istog", stoji u upućenom odgovoru nadležnog ministarstva.

V.Ž.

ZAŠTITA OKOLIŠA

Odlaganje sredstava za dekontaminaciju

Lucija Debeljuh (SDP) zastupnica u Hrvatskom saboru postavila je pitanje vezano za **probleme s odlaganjem sredstava za kemijsku i biološku dekontaminaciju na lokaciji Štancije Peličeti**.

U odgovoru **Ministarstva obrane** stoji kako je 26. siječnja 2001. osnovana stručna skupina časnika ABKO za prosudbu stanja i sanaciju skladišta na navedenoj lokaciji. Riječ je o kaporitu, dezinfekcijskom sredstvu, a ne o bojnem otrovu, koje se koristi za dekontaminaciju naoružanja, tehničkih sredstava, zemljišta, vode i ljudstva. Stručna je skupina završila s radom 28. siječnja 2001. godine, u potpunosti saniravši navedeno skladište. Područna jedinica Rijeka Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja pregledala je 29. siječnja 2001. taj prostor na lokaciji Peličeti - "Drvljanik", na području Općine Marčana. U Zapisniku koji je tada sastavljen stoji kako se na toj lokaciji nalazi veća količina glomaznog otpada, auto-guma, građevinskog materijala, komunalnog i ostalog otpada kojeg ondje odlažu mještani. Evidentirano je i to da je kaporit uklonjen iz bunkera i uskladišten na propisan način pod nadzorom u krugu ZB Pula. Također je naloženo uklanjanje ostalog otpada s lokacije Peličeti - "Drvljanik" te poduzimanje mjera radi sprječavanja daljnjeg korištenja tog "divljeg deponija".

M.S.

Odlagalište nuklearnog otpada

Zastupnici u Hrvatskom saboru, **Sanja Kapetanović (SDP)** i **Tonči Tadić (HSP)** postavili su pitanje vezano za **odlagalište nuklearnog otpada za nisko i srednje radioaktivni otpad na Trgovskoj gori u Sisačko-moslavačkoj županiji**.

Odgovorilo je **Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja**. Zbrinjavanje svih vrsta otpada ima osobitu važnost s gledišta zaštite okoliša i prirodnih resursa. U ožujku 1989. godine Hrvatska i Slovenija osnovale "Međurepubličku koordinaciju za područje nuklearne energije" s ciljem koordiniranja akcija i rješavanje problema vezanih za trajno odlaganje radioaktivnog otpada iz NE Krško. Republika Hrvatska tako treba riješiti odlaganje nisko i srednje radioaktivnog otpada primjenjujući najsvremeniju tehnologiju i postupke koji će osigurati trajno odlaganje na siguran način. To nikako ne znači da je RH u obvezi graditi odlagalište za ukupnu količinu tog otpada, budući da se radi o samo 18 tisuća kubnih metar. Konačna odluka o izgradnji jednog ili dva odlagališta stvar je međudržavnog ugovora. Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske određeno je da za područje Trgovske gore treba osigurati uvjete za daljnja istraživanja u skladu s međunarodnim obvezama te uz sudjelovanje javnosti. Tek po okončanju detaljnih istraživanja može se pristupiti planiranju gradnje odlagališta nisko i srednje radioaktivnog otpada, stoji na kraju odgovora.

M.S.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehneck, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarltija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Anita Vuksanović

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6, tel: 01/4569-722
fax: 01/6303-018

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 30102-637-2650,
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

www.sabor.hr

TISAK: Tiskara Ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskog sabora